

załącznik nr 1A
do Uchwały Nr
Rady Gminy Skórcz
z dnia r.
**w sprawie uchwalenia „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania
przestrzennego gminy SKÓRCZ”**

UWARUNKOWANIA

Grudzień 2014 r. - lipiec 2015 r.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy SKÓRCZ – aktualizacja całościowa dokumentu

UWARUNKOWANIA

Zespół autorski:

**Przedsiębiorstwo Projektowo-Realizacyjne „DOM” sp. z o.o., Starogard
Gdański**

Projektant główny

mgr inż. arch Maria Kielb-Stańczuk – uprawn. do proj. w plan. przestrz.nr 1334/93 ,
członek Izby Urbanistów nr ewid G-006/2002 POIU w Gdańsku

Zespół

mgr Karina Mańkowska – prace asystenckie, oprac. graficzne

mgr inż. Karol Maliszewski - prace graficzne

mgr inż. Andrzej Piotrkowski – program, demografia

mgr Katarzyna Szalewska

mgr inż. Barbara Jodłowska – inżynieria

mgr inż. Tomasz Mackun – komunikacja

Część przyrodnicza:

- na podstawie opracowania ekofizjograficznego , sporządzonego przez **Biuro
Projektów i Wdrożeń Proekologicznych „PROEKO” Gdańsk**, marzec 2014 r.

Dr hab. Maciej Przewoźniak

mgr Łukasz Kowalski

mgr Katarzyna Kubik

mgr Ewa Sawon

mgr Andrzej Winiarski

SPIS TREŚCI:

STRONA

1. CZĘŚĆ OGÓLNA.....	5
1.1. WSTĘP.....	5
1.2. PODSTAWA OPRACOWANIA, MATERIAŁY WYJŚCIOWE	7
1.3. PODSTAWOWE DANE DOTYCZĄCE GMINY.....	10
2. UWARUNKOWANIA PONADLOKALNE I STRATEGIA ROZWOJU GMINY	11
2.1. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z KONCEPCJI PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030....	11
OPRACOWANO NA PODSTAWIE - KONCEPCJI PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU 2030 – PRZYJĘTEJ UCHWAŁĄ NR 239 RADY MINISTRÓW Z DNIA 13 GRUDNIA 2011R. MONITOR POLSKI 2012, POZ. 252.....	11
2.2. UWARUNKOWANIA I WYTTCZNE PONADLOKALNE WYNIKAJĄCE ZE STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO 2020.....	17
2.3. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO I POLITYKI PRZESTRZENNEJ - PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO.....	20
2.3.1. System obszarów chronionych.....	20
2.3.2. System ochrony środowiska kulturowego.....	21
2.3.3. System ochrony walorów krajobrazu	22
2.3.4. Ochrona zasobów środowiska.....	22
2.3.5. System osadniczy.....	24
2.3.6. Infrastruktura społeczna	26
2.3.7. Kształtowanie warunków przestrzennych rozwoju gospodarczego.....	27
2.3.8. Rozwój gospodarki turystycznej.....	28
2.3.9. Lokalizacja wielkopowierzchniowych obiektów handlowych.....	29
2.3.10. Infrastruktura transportowa.....	30
2.3.11. Systemy infrastruktury technicznej.....	31
2.3.12. Infrastruktura systemów bezpieczeństwa i obronności.....	36
2.3.13. Obszary problemowe.....	36
2.3.14. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych	37
2.4. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE ZE STRATEGII ROZWOJU GMINY	38
2.5. UWARUNKOWANIA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW PLANISTYCZNYCH SĄSIEDNICH GMIN.....	40
2.6. SYNTETYCZNE WNIOSKI DOT. UWARUNKOWAŃ PONADLOKALNYCH.....	50
3. UWARUNKOWANIA WEWNĘTRZNE ZAGOSPODAROWANIA.....	51
3.1. DOTYCHCZASOWE PRZEZNACZENIE, ZAGOSPODAROWANIE I UZBROJENIE TERENU [ART. 10 UST 1 PKT 1]... 51	
3.1.1. Przeznaczenie terenu	51
3.1.2. Użytkowanie terenu	52
3.1.3. Obecne zagospodarowanie terenu. Charakterystyka sołectw.....	52
3.1.4. Uzbrojenie terenu	58
3.2. SYTUACJA SPOŁECZNO-EKONOMICZNA	59
3.2.1. Sieć osadnicza, liczba ludności.....	59
3.2.2. Potencjał demograficzny	61
Zmiany liczby ludności	61
Przyrost naturalny.....	62
Ruch migracyjny	63
Struktura wieku ludności	63
Struktura płci	65
Struktura wykształcenia.....	65
3.2.3. Gospodarstwa domowe.....	66
3.2.4. Źródła utrzymania	66
3.2.5. Warunki życia mieszkańców.	67
Mieszkalnictwo. Wielkość zasobów mieszkalnictwa rodzinnego	67
Ocena warunków zamieszkiwania.....	67
Poziom wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej.....	68
3.2.6. RYNEK PRACY	69
Aktywność zawodowa ludności	69
Wielkość i struktura bezrobocia	69
Miejsca pracy	70

Bilans zasobów pracy	73
3.2.7. Usługi dla ludności.....	74
Oświata i wychowanie.....	74
Ochrona zdrowia	75
Życie kulturalne gminy.....	76
Baza noclegowa, turystyka.....	77
Obiekty sportowe i rekreacyjne	77
3.2.8. Rolnictwo	78
3.2.9. Leśnictwo	80
3.3. PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI GMINY SKÓRCZ DO ROKU 2030	81
3.3.1. Założenia do prognozy.....	81
3.3.2. Wyniki prognozy	82
3.3.3. Omówienie wyników prognozy	85
3.3.4. Zapotrzebowanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe	86
3.4. STAN ŁADU PRZESTRZENNEGO I WYMOGI JEGO OCHRONY.....	86
3.5. STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO, W TYM STAN ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ, WIELKOŚĆ I JAKOŚĆ ZASOBÓW WODNYCH ORAZ WYMOGI OCHRONY ŚRODOWISKA, PRZYRODY I KRAJOBRAZU KULTUROWEGO	87
3.5.1. Stan i zasoby środowiska przyrodniczego.	87
Położenie	87
Rzeźba terenu i budowa geologiczna.....	87
Klimat.....	88
Hydrografia	88
Gleby	88
Szata roślinna, lasy, fauna.	89
Waloryzacja zasobowo-użytkowa	89
3.5.2. Osnowa ekologiczna gminy	92
3.5.3. Diagnoza stanu środowiska.....	93
3.6. STAN DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	102
3.6.1. Rys historyczny	102
3.6.2. Zasoby dziedzictwa kulturowego gminy Skórcz.....	103
3.6.3. Ocena dziedzictwa kulturowego gminy.....	104
3.6.3. Zabytki objęte formami prawnymi ochrony – wpisane do rejestru zabytków.....	106
3.6.4. Wojewódzka ewidencja zabytków archeologicznych dla gminy Skórcz.....	107
3.6.5. Wojewódzka ewidencja zabytków dla gminy Skórcz.....	110
3.6.6. Gminna ewidencja zabytków dla gminy Skórcz i gminny program opieki nad zabytkami.....	114
3.6.7. Wartości środowiska kulturowego gminy Skórcz – wymagające ochrony.....	114
3.7. ZAGROŻENIA BEZPIECZEŃSTWA LUDNOŚCI I JEJ MIENIA	115
3.7.1. Zagrożenia przyrodnicze	115
3.8. POTRZEBY I MOŻLIWOŚCI ROZWOJU GMINY	117
3.9. STAN PRAWNY GRUNTÓW.....	119
3.10. WYSTĘPOWANIE OBIEKTÓW I TERENÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH	120
3.11. WYSTĘPOWANIE OBSZARÓW NATURALNYCH ZAGROŻEŃ GEOLOGICZNYCH	128
3.12. WYSTĘPOWANIE UDOKUMENTOWANYCH ŹŁÓŻ KOPALIN ORAZ ZASOBÓW WÓD PODZIEMNYCH.....	128
3.13. WYSTĘPOWANIE TERENÓW GÓRNICZYCH WYZNACZONYCH NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH ...	128
3.14. STAN SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ, W TYM STOPIEŃ UPORZĄDKOWANIA GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ, ENERGETYCZNEJ ORAZ GOSPODARKI ODPADAMI.....	129
3.14.1. Stan systemów komunikacji	129
3.14.4. Infrastruktura techniczna – zaopatrzenie w wodę. Diagnoza stanu istniejącego.....	140
3.14.5. Infrastruktura techniczna – odprowadzenie ścieków. Diagnoza stanu istniejącego.....	142
3.14.4. Infrastruktura techniczna – stan uporządkowania gospodarki ściekowej.....	145
3.15. ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH.....	148
4. OCENA JAKOŚCI PRZESTRZENI GMINY SKÓRCZ - SYNTeza.....	149

1. Część ogólna

1.1. Wstęp

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy to **dokument własny samorządu Gminy Skórcz**, sporządzany przez Wójta Gminy, na podstawie Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z 27 marca 2003 r. (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 647, ze zm.) oraz Uchwały Nr XXIII/186/2013 Rady Gminy Skórcz z dnia 19 czerwca 2013 r. o przystąpieniu do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Niniejsze opracowanie stanowi zmianę – aktualizację dotychczasowego dokumentu studium uchwalonego Uchwałą Nr III/16/02 Rady Gminy Skórcz z dnia 30 grudnia 2002 r.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego nie jest przepisem gminnym i nie stanowi podstawy prawnej wydawanych decyzji administracyjnych. **Stanowi jednak wykładnię - zapis polityki przestrzennej gminy** i wg obowiązującej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jest jedynym dokumentem, w którym gmina określa zasady rozwoju przestrzennego jako całości w swoich granicach administracyjnych. Studium służyć ma także jako **materiał koordynujący** w zakresie gospodarowania przestrzenią, zwłaszcza dla planów miejscowych sporządzanych dla fragmentów gminy, gdyż zgodnie z ustawą wiąże organa gminy przy sporządzaniu planów miejscowych (art.9 ust 4 ustawy). Jest to **dokument sporządzany obligatoryjnie** dla każdej gminy w granicach administracyjnych.

Studium, zgodnie z art. 9 ust. 2, sporządza się uwzględniając zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju przestrzennego i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz strategii rozwoju gminy. W studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności z (Art. 10. ust. 1.):

- 1) *dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu;*
- 2) *stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony;*
- 3) *stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego;*
- 4) *stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;*
- 5) *warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia;*
- 6) *zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia;*
- 7) *potrzeb i możliwości rozwoju gminy;*
- 8) *stanu prawnego gruntów;*
- 9) *występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych;*
- 10) *występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych;*
- 11) *występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych;*
- 12) *występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych;*
- 13) *stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami;*
- 14) *zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych;*
- 15) *wymagań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej*

Trzeba także pamiętać, że przy wszelkich rozstrzygnięciach dotyczących zagospodarowania przestrzennego, zgodnie z treścią art. 1 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, uwzględniać należy zwłaszcza:

- 1) *wymagania ładu przestrzennego, w tym urbanistyki i architektury;*
- 2) *walory architektoniczne i krajobrazowe;*
- 3) *wymagania ochrony środowiska, w tym gospodarowania wodami i ochrony gruntów rolnych i leśnych;*

- 4) wymagania ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej;
- 5) wymagania ochrony zdrowia oraz bezpieczeństwa ludzi i mienia, a także potrzeby osób niepełnosprawnych;
- 6) walory ekonomiczne przestrzeni;
- 7) prawo własności;
- 8) potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa;
- 9) potrzeby interesu publicznego;
- 10) potrzeby w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej, w szczególności sieci szerokopasmowych.

Powyższe czynniki stanowią wraz z zasadą zrównoważonego rozwoju grupę uwarunkowań ogólnych. Polityka przestrzenna gminy, sposób zagospodarowania i wykorzystania przestrzeni winna przyjmować zasadę zrównoważonego rozwoju jako podstawę wszelkich działań (zgodnie z art. 1 ustawy). Zrównoważony rozwój to taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń (wg Ustawy Prawo ochrony środowiska).

Samorząd gminy winien dążyć do poprawnego i zgodnego z wymogami ochrony środowiska kreowania nowych terenów zainwestowania, ale także do poprawy jakości i atrakcyjności obszaru gminy rozumianego jako środowiska życia jej mieszkańców.

Najważniejsze cele dotyczące środowiska to:

- minimalizacja zużycia przestrzeni i zasobów naturalnych,
- oszczędne i racjonalne, efektywne gospodarowanie zasobami i energią,
- zapewnienie równego dostępu do zasobów i dóbr, do usług,
- ochrona zdrowia mieszkańców,
- podtrzymanie, zachowanie kulturowej i społecznej różnorodności.

Opracowanie wykonano biorąc pod uwagę dotychczasowy dokument Studium z 2002 r, a także zaktualizowane studia i analizy wyjściowe wielobranżowe, obejmujące swym zasięgiem obszar gminy, a w wybranych elementach szerszy zakres przestrzenny. W szczególności zaktualizowano opracowanie ekofizjograficzne dla obszaru całej gminy (opracowanie „Proeko” Gdańsk, marzec 2014 r.) oraz studium społeczno-gospodarcze i demograficzne. Skojarzono oddzielnie analizowane wcześniej składowe przestrzeni. Zaprezentowano stany, czynniki, zjawiska i procesy w wielu sferach, które mają obecnie i które będą miały wpływ na kształtowanie przestrzeni Gminy Skórcz.

Niniejsze opracowanie stanowi część I elaboratu Studium – tekst UWARUNKOWAŃ.

1. 2. Podstawa opracowania, materiały wyjściowe

- Umowa nr 1/2014 z dn. 22 stycznia 2014 r. pomiędzy Gminą Skórcz a Przedsiębiorstwem Projektowo-Realizacyjnym “DOM” Sp. z o.o. w Starogardzie Gdańskim, ul. Kościuszki 34G
- Uchwała Nr XXIII/186/2013 Rady Gminy Skórcz z dnia 19 czerwca 2013 r. o przystąpieniu do sporządzania zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

przepisy prawne (wybrane najważniejsze dla przedmiotu opracowania):

- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 199)
 - Ustawa z dnia 03.10.2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 1235, z późn. zm.)
 - Ustawa z 7 lipca 1994r. Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1409, z późn. zm.)
 - Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1232, z późn. zm.)
 - Ustawa z dnia 18 lipca 2001 Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 145, z p)
 - Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 627 z późn. zm.)
 - Ustawa z dnia 28 września 1991r o lasach (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 1153 z późn. zm.)
 - Ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1205 z późn. zm.)
 - Ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1446)
 - Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 518, z późn. zm.)
 - Ustawa z 17 maja 1989r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 520)
 - Ustawa z dn. 09.06.2011r. prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. z 2015 r. poz. 196)
 - Ustawa z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 460 z późn. zm.)

Materiały wyjściowe:

- Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Skórcz – opracowanie Biuro Planowania przestrzennego w Gdańsku - zatwierdzony Uchwałą RNMiG w Skórczu Nr IV/14/84 z dn. 26.09.1984 r., ze zmianami wg Uchwały Nr VIII/40/89 Rady Gminy w Skórczu z dnia 18.07.1989 r.
- Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Skórcz - aktualizacja (opracowanie PPR „DOM” Sp. z o.o. Starogard Gdański, 1992r) - uchwalony Uchwałą

Rady Gminy Skórcz Nr VII/60/93 z dnia 25 luty 1993 r., ogłoszony w Dzienniku Urzędowym Województwa Gdańskiego Nr 11 z 1993 r. poz. 62 z dn. 18.05.1993 r.

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Skórcz - wykonane przez Jeleniogórskie Biuro Planowania i Projektowania sp. z o.o. Pracownia Janusza Korzenia, grudzień 2002 r.- Uchwalone Uchwałą Nr III/16/02 Rady Gminy Skórcz z dn. 30 grudnia 2002 r.
- Studium ochrony środowiska kulturowego gminy Skórcz – Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego w Gdańsku - opracowanie dr inż. arch. Artur Kostarczyk, mgr Regina Pernak, Gdańsk październik 2002r.
- Analiza zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy Skórcz- opracowanie „DOM” sp. z o.o. Starogard Gdański, grudzień 2009 r., zaopiniowane przez PKUA w Starogardzie Gdańskim z dn. 26.07.2010 r.
- Informacje o wydanych decyzjach wzist dot. obszaru gminy Skórcz w okresie 2003-2014
- Informacje i dane statystyczne o gminie, w tym GUS, WUS, dane własne Urzędu Gminy w Skórczu
- Strategia rozwoju gminy Skórcz do roku 2015 - z czerwca 2001 r. na okres 2001-2015 oraz Plan Rozwoju Lokalnego dla gminy Skórcz z października 2004 r. - na lata 2004-2013
- Plan gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018 (Uchwała Nr 415/XX/12 Sejmiku Woj. Pomorskiego z 25.06.2012 r. oraz Uchwała Nr 416/XX/12 Sejmiku Woj. Pomorskiego z dnia 25.06.2012 r. w sprawie wykonania „Planu gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018”.
- Planu aglomeracji – gospodarka ściekowa, Urząd Gminy w Skórczu 2005, Rozporządzenie Wojewody Pomorskiego nr 29/06 z dnia 19stycznia 2006 r., zmiana wg Rozporządzenia nr 27/08 Wojewody Pomorskiego z dnia 14 listopada 2008 r.
- Projekt zmiany aglomeracji gminy Skórcz – opracowanie „DOM” 2014r.
- Mapa syt – wys. obszaru opracowania w skali 1:10000 z Państwowego Zasobu Geodezyjno-Kartograficznego
- Mapy ewidencyjne 1:5000 oraz wypisy z ewidencji gruntów i budynków (wybrane)
- Opracowanie ekofizjograficzne podstawowe Gminy Skórcz dla potrzeb Studium...- opracowanie Biuro Projektów i Wdrożeń Proekologicznych „Proeko” Gdańsk, marzec 2014 r.
- Złożone wnioski do studium od instytucji i organów uprawnionych do uzgadniania i opiniowania projektu studium oraz od osób fizycznych, w tym zebrane przez Urząd Gminy w okresie marzec 2014 r. – grudzień 2014 r.
- Materiały i dokumenty zgromadzone przez Urząd Gminy w Skórczu dot. obszaru opracowania
- Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin sąsiednich – analiza opracowana przez „DOM” Sp. z o.o., marzec 2014 r.
- Wyniki badań programu „Regionalny Barometr Społeczny” dla woj. pomorskiego - 2010
- Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju 2030 – przyjęta Uchwałą Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. Monitor Polski 2012, poz. 252
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego – Uchwała Nr 1004/XXXIX/09 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 października 2009 roku

- Strategia rozwoju woj. pomorskiego 2020 – przyjęta Uchwałą Nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 r.
- Program rozwoju elektroenergetyki z uwzględnieniem źródeł odnawialnych w województwie pomorskim do roku 2025 (Uchwała Nr 1155/350/10 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 31 sierpnia 2010 r.)
- Regionalna strategia energetyki ze szczególnym uwzględnieniem źródeł odnawialnych (Uchwała Nr 1098/LII/06 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 23 października 2006 r)
- Plan gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018 (Uchwała Nr 415/XX/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 czerwca 2012 r., uchwała Nr 416/XX/12 Sejmiku Woj. Pomorskiego z dnia 25 czerwca 2012 r. w sprawie wykonania Planu Gospodarki odpadami dla Województwa Pomorskiego 2018, uchwała Nr 557/XXVII/13 Sejmiku Woj. Pomorskiego z dnia 25 lutego 2013 r. zmieniająca uchwałę w sprawie wykonania Planu Gospodarki Odpadami dla Woj. Pomorskiego 2018)
- Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Skórcz
- Plany odnowy sołectw – opracowania archiwalne - m.inn Czarnylas, Pączewo, Wolental, Wielki Bukowiec, Barłożno
- Materiały Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku dot. gminy Skórcz , w tym wojewódzka ewidencja zabytków
- Objazd terenowy gminy
- Inwentaryzacja użytkowania i zagospodarowania terenów na potrzeby Studium-opracowanie „DOM” Sp. z o.o. , Starogard Gdański, kwiecień 2014 r.
- Materiały własne archiwalne - PPR „DOM” sp. z o.o., Starogard Gdański dot. gminy oraz obszarów sąsiednich

1.3. Podstawowe dane dotyczące gminy

Gmina Skórcz to gmina powiatu starogardzkiego, położona w południowej jego części, w południowej części województwa pomorskiego. Gmina położona jest na północnym skraju Borów Tucholskich w obrębie Pojezierza Starogardzkiego. Graniczy z gminami: Bobowo, Morzeszczyn, Smętowo Graniczne, Osiek, Lubichowo a także z miastem Skórcz. Przez obszar gminy przebiegają nieczynne linie kolejowe nr 243 i 218. oraz drogi wojewódzkie nr 214, 222, 231, 234, 623. Przez wschodni fragment obszaru gminy biegnie autostrada A1, której najbliższy węzeł znajduje się w Kopytkowie – w gminie Smętowo Graniczne.

Gminę zamieszkuje (dane wg GUS na dzień 31.12.2013r) 4641 osób. Gęstość zaludnienia to 48 osób/ km². Powierzchnia gminy to 9686 ha. W użytkowaniu przeważają grunty rolne – ok. 70 % powierzchni, lasy zajmują tylko ok. 14%, ogólnej powierzchni. Głównym ośrodkiem usługowym jest miasto Skórcz, położone w centralnej części obszaru gminy. Na terenie gminy znajduje się 19 miejscowości, skupionych w 11 sołectwach.

Gmina datuje swoje istnienie od dnia 6 września 1927r. Od tego czasu obszar gminy ulegał wielu zmianom, w ostatecznym kształcie w latach 1972-1991 tworzył wspólną strukturę wraz z miastem jako Gmina i Miasto Skórcz. Do roku 1991¹ miasto i obszar wiejski (obecna gmina Skórcz) stanowiły jeden samorząd. Obecnie oba samorzady są silnie związane poprzez gospodarkę wodno-ściekową (wspólna oczyszczalnia, wspólny obszar aglomeracji, ujęcie wody dla miasta na terenie gminy wiejskiej).

Większe ośrodki w obszarze gminy to wsie: Barłożno, Pączewo, Wielki Bukowiec, Wolental. Usługi ponadpodstawowe świadczone są w Starogardzie Gdańskim (ośrodek powiatowy).

Gmina podzielona jest na 11sołectw, część z nich to sołectwa o niewielkiej liczbie ludności (poniżej 500 osób).

Podstawowe funkcje gminy to rolnictwo, pozostałe funkcje takie jak np. turystyka i rekreacja mają dotychczas niewielkie znaczenie, w gminie rozwija się też drobna przedsiębiorczość i usługi, związane przede wszystkim z transportem, usługami remontowo-budowlanymi.

Południowa część obszaru gminy objęta jest formami ochrony przyrody - jest to obszar Natura 2000 Borów Tucholskich oraz Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich. Na terenie gminy znajduje się tylko kilka obiektów zabytkowych rejestrowych, w granicach gminy znajdują się częściowo strefy ochrony konserwatorskiej ustanowione dla układu urbanistycznego miasta Skórcza (wpisanego do rejestru zabytków), stanowią one tzw. otoczenie zabytku.

Ośrodki ponadgminne obsługujące mieszkańców gminy Skórcz to:

- Starogard Gdański – dostępny czasowo za ok. 20-30 min.- ośrodek powiatowy, regionalny II rzędu wg planu zagospodarowania przestrzennego województwa, zapewniający obsługę w zakresie szkolnictwa ponadgimnazjalnego, wyższego, szpitala specjalistycznego, kultury i sztuki, sportu i rekreacji, usług komercyjnych wyższego rzędu
- Tczew (dostępny w odl. czasowej ok. 40-45 min, Gniew (odl. czasowa ok. 30min)

¹ Decyzją Rady Ministrów z dnia 26 września 1991r rozdzielono samorzady na miasto i gminę wiejską.

2. Uwarunkowania ponadlokalne i strategia rozwoju gminy

2.1. Uwarunkowania wynikające z Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Opracowano na podstawie - Koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju 2030 – przyjętej Uchwałą Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. Monitor Polski 2012, poz. 252

Koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju określa zasady prowadzenia polityki przestrzennej przede wszystkim w oparciu o **ustrojową zasadę zrównoważonego rozwoju** i wynikające z niej zasady planowania publicznego:

- zasadę racjonalności ekonomicznej,
- zasadę preferencji regeneracji (odnowy) nad zajmowaniem nowych obszarów pod zabudowę,
- zasadę przezorności ekologicznej,
- zasadę kompensacji ekologicznej,
- zasadę hierarchiczności celów zapewniającą koordynację działalności wszystkich podmiotów podejmujących decyzję z poszanowaniem subsydiarności organizacji władz samorządowych,
- zasada dynamicznego strefowania i wyznaczania obszarów planistycznych,
- zasada partycypacji społecznej (szerokiej i aktywnej),

Cel strategiczny polityki przestrzennego zagospodarowania kraju sformułowany jest następująco:

Efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej terytorialnie zróżnicowanych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia, sprawności funkcjonowania państwa oraz spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym i terytorialnym w długim okresie.

Osiągnięcie tego celu musi się odbywać z zachowaniem spójności przyrodniczo-kulturowej służącej realizacji konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju.

W KPZK 2030 wskazano sześć ściśle powiązanych i dopełniających się wzajemnie celów. Spośród nich do obszaru gminy Skórcz można odnieść następujące działania służące **realizacji celów rozwoju określonych w KPZK 2030:**

1) *Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.*

- Wspomaganie spójności terytorialnej, w tym wspomaganie restrukturyzacji obszarów wiejskich:

Restrukturyzacja obszarów wiejskich ma podstawowe znaczenie dla Polski. Niezbędne jest wzmacnianie potencjału rozwojowego obszarów wiejskich w wymiarze lokalnym (gminnym, powiatowym i subregionalnym) i rozszerzanie oferty lokalnych rynków pracy, z uwzględnieniem uwarunkowań lokalnych. Konieczne jest ułatwienie mieszkańcom dostosowania się do zmian

strukturalnych poprzez wykorzystanie innych walorów tych obszarów (np. w zakresie ekologii, rozwoju turystyki, produkcji energii w oparciu o lokalne źródła surowców) i zwiększenie możliwości znalezienia zatrudnienia w bardziej produktywnych sektorach gospodarki. Nastąpi to dzięki wsparciu rozwoju zasobów ludzkich, kapitału społecznego oraz inwestycji w infrastrukturę techniczną (transportową, telekomunikacyjną, energetyczną niskich napięć i ochrony środowiska) i społeczną. Ważnym elementem działań restrukturyzacyjnych są ukierunkowane na wzrost roli i jakości działania instytucji publicznych, obsługujących procesy restrukturyzacyjne oraz służące pobudzaniu aktywności i budowaniu partnerstwa pomiędzy różnymi grupami społecznymi.

- Regionalna integracja funkcjonalna, wspomaganie rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych na obszary poza głównymi miastami oraz budowanie potencjału dla specjalizacji terytorialnej, w tym integracja przestrzenna i funkcjonalna obszarów wiejskich, wspomaganie rozwoju specjalizacji terytorialnej:

Polityka przestrzenna wobec obszarów wiejskich będzie zmierzać do uruchomienia istniejącego potencjału rozwojowego tych obszarów w celu zwiększenia ich konkurencyjności jako miejsca zamieszkania i pracy, wypoczynku oraz prowadzenia działalności gospodarczej i poprawy warunków życia mieszkańców. .

Infrastruktura energetyczna na obszarach wiejskich, sieci przesyłowe i dystrybucyjne oraz powiązania sieci przesyłowej między regionami będą modernizowane, także dla wsparcia dynamiki rozwoju wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Należy podjąć intensywne działania na rzecz modernizacji i rozwoju szeroko pojętej infrastruktury edukacji, a także tworzyć i modernizować infrastrukturę dla inkubowania przedsięwzięć społecznych i obywatelskich. Niezbędne jest również zapewnienie dostępu do wysokiej jakości usług umożliwiających podnoszenie wiedzy, umiejętności i aktywizację mieszkańców obszarów wiejskich.

Dla zwiększenia mobilności przestrzennej mieszkańców obszarów wiejskich niezbędne jest (...) utrzymanie oraz tworzenie nowych połączeń kolejowych, wzmocnienie regionalnego i lokalnego transportu autobusowego w relacjach zamiejskich, umożliwiającego bezpośrednie powiązanie z obszarem metropolitalnym przyległych obszarów wiejskich oraz modernizację uzupełnienie sieci dróg na obszarach wiejskich oraz rozwój zintegrowanego transportu publicznego w relacji miasto – wieś. Jednocześnie należy (...) wspierać tworzenie infrastruktury i rozbudowę węzłów przesiadkowych transportu kołowego i kolejowego na obszarach wiejskich (opartej na budowie i rozwoju zintegrowanej infrastruktury transportu pasażerskiego w układzie lokalnym i regionalnym).

Planowanie przestrzenne na obszarach wiejskich powinno zachowywać najlepsze tradycyjne wzorce zabudowy w powiązaniu z postulatem zapobiegania nadmiernemu jej rozproszeniu i tworzenia zwartych skupisk ludności, zmniejszając energochłonność tworzonych w procesie rurbanizacji struktur, jednocześnie powinno uwzględniać potrzeby komunikacyjnych powiązań sieciowych zarówno lokalnych, jak i z dużymi ośrodkami miejskimi.

Szansą dla rozwoju wielu obszarów wiejskich jest osiągnięcie specjalizacji dzięki wykorzystaniu ich dziedzictwa kulturowego, zasobów przyrodniczych i krajobrazowych. Następować będzie wzmocnienie ekologicznych funkcji obszarów wiejskich poprzez zalesianie gruntów porolnych, odtwarzanie stosunków hydrologicznych oraz włączenie niektórych terenów rolniczych do systemu korytarzy ekologicznych.

- Wspomaganie spójności w specyficznych obszarach problemowych, w tym wspomaganie obszarów o najniższym poziomie dostępu do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe.

Gwarancją zapewnienia funkcjonalnej i przestrzennej spójności tych obszarów z siecią głównych ośrodków miejskich jest zapewnienie dostępu mieszkańcom wszystkich terytoriów (...) do podstawowych usług na obszarach przez nich zamieszkanym (do 30 minut dojazdu) oraz dostępu do usług wyższego rzędu zlokalizowanych w głównych ośrodkach miejskich (1,5 godz.).

2) Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.

- Poprawa dostępności ośrodków subregionalnych i obszarów wiejskich oraz poprawa dostępności do obszarów o najniższym poziomie dostępności czasowej do największych miast.

Utrudniony dostęp do usług publicznych m.in. do infrastruktury wodno-kanalizacyjnej czy infrastruktury do odzysku – w tym recyklingu – oraz unieszkodliwiania odpadów lub ich niska jakość pogłębiają depopulację na obszarach wiejskich oraz generują dalsze problemy społeczne (bezrobocie, bierność społeczna), co skutkuje marginalizacją gospodarczą i społeczną obszarów o utrudnionym dostępie. Zapewnienie dostępu do dóbr i usług publicznych oraz podnoszenie ich jakości umożliwi rozwój obszarów wiejskich.

Rozbudowa infrastruktury transportowej umożliwi oddziaływanie najsilniejszych obszarów wzrostu na inne ośrodki, co ma duże znaczenie dla zwiększania konkurencyjności polskich regionów jako spójnych jednostek terytorialnych.

3) Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.

- Integracja działań w zakresie funkcjonowania spójnej sieci ekologicznej, przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej,

Na poziomie regionalnym i lokalnym wymagane jest uszczegółowienie właściwe dla odpowiedniej skali planistycznej oraz dostosowanie struktur krajobrazu tworzących obszar korytarza ekologicznego do wymagań bytowych i migracyjnych grup gatunków chronionych o określonych potrzebach terytorialnych. Dodatkowo wymagane jest powiększenie systemu o trasy przelotów ptaków, nietoperzy i migracji organizmów wodnych. Poziom regionalny odpowiada także za wskazanie poziomu ochrony prawnej biocentrów i korytarzy migracyjnych.

Przeciwdziałanie fragmentacji systemów przyrodniczych będzie polegało na uwzględnianiu potencjału środowiska przyrodniczego i obligatoryjnym wybieraniu rozwiązań najmniej uciążliwych dla środowiska oraz zarządzaniu przestrzenią funkcjonalną korytarzy ekologicznych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i studiach gminnych, szczególnie przy planowaniu infrastruktury komunikacyjnej i wskazywaniu gruntów do urbanizacji.

- Wprowadzenie gospodarowania krajobrazem zgodnie z zapisami Europejskiej Konwencji Krajobrazowej (EKK).

Konsekwentna realizacja celów Konwencji dotyczących wzajemnych relacji człowiek – krajobraz w ramach przestrzennego zagospodarowania kraju i regionów, a także na szczeblu lokalnym wymaga, aby wdrożenie EKK obejmowało trzy poziomy działań: rozpoznanie zasobów, gospodarowanie nimi i edukację wspomagającą. Gospodarowanie krajobrazami dotyczy zarówno podejmowanych działań ochronnych jak i planowania wykorzystywania zidentyfikowanych walorów w procesie rozwoju, nadawania nowych funkcji obiektom, projektowania i realizacji nowych struktur. Działania w tym zakresie skoncentrują się na objęciu ochroną prawną najcenniejszych pod względem przyrodniczym i kulturowym krajobrazów naturalnych i historycznych, w tym układów (...) ruralistycznych oraz stanowisk archeologicznych.

- Racjonalizacja gospodarowania ograniczonymi zasobami wód powierzchniowych i podziemnych kraju, w tym zapobieganie występowaniu deficytu wody na potrzeby ludności i rozwoju gospodarczego.

Istniejąca konieczność zminimalizowania skutków ekstremalnych zjawisk, takich jak powódzie i susze, wymaga – poza działaniami wynikającymi bezpośrednio z zarządzania ryzykiem powodzi – programowania w planowaniu przestrzennym działań mających na celu zwiększenie retencji wodnej do 15% średniego odpływu rocznego w drodze realizacji zbiorników dużej i małej retencji, a także mikroretencji obszarowej i przyobektowej.

Racjonalne gospodarowanie zasobami wód podziemnych zapewniające równowagę poboru i zasilania będzie obejmowało ochronę w planie krajowym, wojewódzkim i studium gminnym zasobów wód podziemnych,(...). Wprowadzony ponadto zostanie wymóg lokalizowania przemysłów wodochłonnych wyłącznie na obszarach wyznaczonych w planach wojewódzkich.

- Wdrożenie działań mających na celu osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu i potencjału wód i związanych z nimi ekosystemów.

Celem działań jest ograniczenie deficytu wody oraz ochrona jej jakości. Wprowadzona zostanie zasada obligatoryjnego współdziałania gmin i samorządów wojewódzkich w obszarach funkcjonalnych w celu poprawienia opłacalności gospodarki komunalnej i efektywnego ponoszenia kosztów społecznych gospodarki wodno-ściekowej oraz zagospodarowania odpadów komunalnych. W pzpw i studiach gminnych będą określone (po 2015 roku) obszary ochrony wód podziemnych i restytucji obszarów mokradłowych, wymagające ograniczeń w swobodzie użytkowania rolnego w tym utrzymywania trwałych form użytków rolnych, wprowadzania upraw leśnych, kształtowania zadrzewień śrópolnych i granicy rolno-leśnej w celu zapobiegania zanieczyszczeniom obszarowym.

- Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby.

Podstawowym kierunkiem działań planistycznych będzie kształtowanie struktur przestrzennych minimalizujących zapotrzebowanie na energię i zmniejszających emisję gazów cieplarnianych oraz umożliwiających zwiększenie komplementarnego wykorzystania OZE w celu dywersyfikacji zaopatrzenia w energię gmin i zmniejszenie uciążliwości niskiej emisji. W lokalizacji inwestycji należy również brać pod uwagę kształtowanie polityki energetycznej gmin wykorzystujących biomasę z odpadów lub stosujących metody termicznego przekształcania odpadów.

- Zabezpieczenie cennych gospodarczo złóż kopalin i zwiększenie wykorzystania surowców wtórnych.

Dotychczasowe formy i metody ochrony złóż kopalin w planowaniu przestrzennym nie są wystarczające dla rozwiązywania konfliktu interesów dotyczących zagospodarowania powierzchni nad złożem, zarządzania współwystępującymi zasobami środowiska podlegającymi ochronie i zabezpieczenia możliwości eksploatacji złóż, niezależnie od stopnia rozpoznania złoża.

Szczególnie istotne jest określenie surowców strategicznych: energetycznych, metalicznych, chemicznych i skalnych i obligatoryjne uwzględnianie w aktach planistycznych lokalizacji niezagospodarowanych złóż tych surowców.

4) Zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa.

- Przeciwdziałanie zagrożeniu utraty bezpieczeństwa energetycznego i odpowiednie reagowanie na to zagrożenie, m.in. zwiększenie możliwości wydobycia gazu ziemnego na terytorium Polski, w tym ze złóż niekonwencjonalnych (np. gaz łupkowy) oraz zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

Rozwój infrastruktury energetycznej będzie polegał na bardziej równomiernym rozmieszczeniu elektrowni na terenie kraju oraz sieci przesyłowych energii elektrycznej i gazu, która może wymagać rozbudowy w związku z ewentualnym zwiększeniem wydobycia gazu na terenie Polski, rozbudową sieci przesyłowej najwyższych napięć niezbędnej dla przyłączenia nowych źródeł wytwórczych, w tym OZE i wyprowadzenia z nich mocy, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii poprzez budowę nowych mocy (...).

Jedną z możliwości zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego kraju jest wykorzystanie gazu ziemnego występującego w łupkach ilastych. Dotychczas gaz ten nie był wydobywany ze względu na brak odpowiedniej technologii. W najbliższych latach nastąpi na znacznym obszarze kraju intensyfikacja badań geologicznych dotyczących zasobów gazu ziemnego z wykorzystaniem nowoczesnych technik poszukiwawczych i rozpoznawczych. Odkrycia opłacalnych ekonomicznie złóż będą się wiązały z traktowanymi priorytetowo inwestycjami w zakresie zagospodarowania niekonwencjonalnych złóż gazu ziemnego. Powstanie konieczność uwzględniania nowych obszarów eksploatacji (prawdopodobnie rozproszonych na obszarze kraju) i uwzględniania ich ograniczeń w ramach planów zagospodarowania na poziomie krajowym i regionalnym oraz planów miejscowych.

W warunkach polskich do źródeł energii odnawialnej o największym potencjale ekonomicznym należy zaliczyć energię wiatru, wykorzystanie biomasy i biogazu oraz energię geotermalną. Ze względu na rozproszenie tych źródeł będzie musiało nastąpić przystosowanie krajowej sieci przesyłowej i dystrybucyjnej do odbioru tak wytwarzanej energii.

- Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego i zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych oraz przeciwdziałanie skutkom suszy.

W planach zagospodarowania przestrzennego wszystkich szczebli zostaną uwzględnione granice obszarów przedstawione na mapach zagrożenia powodziowego, mapach ryzyka powodziowego oraz odpowiednie działania techniczne i nietechniczne zmniejszające ryzyko szkód powodziowych, w tym ustalenia określone w planach zarządzania ryzykiem powodziowym.

Na obszarach o szczególnie cennych walorach przyrodniczych i krajobrazowych działania służące minimalizowaniu ryzyka powodziowego powinny wykorzystywać przede wszystkim rozwiązania jak najmniej inwazyjne dla środowiska przyrodniczego.

Zostaną określone potrzeby retencyjne w obszarach dorzeczy i sposoby działań dla uzyskania wskaźnika retencyjności 12-15% odpływu średniego rocznego z obszaru Polski (7-9 mld m³), w celu konsekwentnego wprowadzenia ich do planów zagospodarowania przestrzennego.

5) Przywrócenie i utrwalenie ład przestrzennego.

- Wprowadzenie zintegrowanego (spójnego i hierarchicznego) planowania społeczno-gospodarczego i przestrzennego zdolnego do efektywnej koordynacji działań podmiotów publicznych i polityk publicznych mających największe znaczenie dla zagospodarowania przestrzennego na różnych poziomach zarządzania.

Na poziomie lokalnym podstawowym dokumentem pozostaje miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, spójny ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Studium powinno wiązać również inne dokumenty oraz wszelkie decyzje wydawane w gminie w odniesieniu do gospodarowania przestrzenią i zmian przeznaczenia terenów, uwzględniając zadania wynikające z dokumentów rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego szczebla krajowego i regionalnego, a także realizujących długoterminowe cele rozwoju lokalnego, niestojące z nimi w sprzeczności.

Na poziomie lokalnym wybrane rozwojowe obszary gminy zostaną uwzględnione w zadaniach wynikających z dokumentów rozwoju społeczno-gospodarczego szczebla krajowego i regionalnego.

- Wzmocnienie instytucjonalne i jakościowe planowania przestrzennego.

Wzmocnienie planowania przestrzennego wymaga zmian instytucjonalnych na poszczególnych poziomach administracyjnych oraz wprowadzenia systemu monitoringu i stałej oceny stanu zagospodarowania przestrzennego. Pracownicy administracji publicznej zajmujący się planowaniem procesów rozwojowych, w tym przestrzennych, oraz realizacją przedsięwzięć z nich wynikających będą podlegać procesowi kształcenia ustawicznego, stałemu procesowi podnoszenia wiedzy i kompetencji w zakresie zagadnień dotyczących jakości przestrzeni i polityki przestrzennej. W ramach promocji kultury przestrzeni prowadzona będzie edukacja obywatelska i popularyzacja problematyki środowiska zurbanizowanego, zwłaszcza w aspekcie aktywnego udziału społeczeństwa w procesach planowania.

- Budowa systemu monitorowania procesów przestrzennych i ich oceny. Partnerstwo terytorialne w planowaniu i zarządzaniu procesami rozwojowymi.

Osiągnięcie pełnej i rzeczywistej jawności planowania we wszystkich fazach oraz umożliwienie aktywnej partycypacji społecznej w każdej z nich stanowi o poziomie nowoczesnego zarządzania przestrzenią. Działania służące włączeniu partnerów w system planowania będą polegały m.in. na wprowadzeniu obowiązku publikacji w Biuletynie Informacji Publicznych (BIP) gminy uchwał, dotyczących dokumentów planistycznych wraz z załącznikami graficznymi i innymi, stanowiącymi dokumentację planistyczną; wprowadzeniu na etapie wyłożenia projektów studiów gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego do konsultacji społecznych (także w formie elektronicznej), obowiązku umieszczania wyżej wymienionych projektów na stronie internetowej gminy oraz w BIP, w oparciu o Ustawę o infrastrukturze informacji przestrzennej.

TYPOLOGIA OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH

Przedmiotem polityki przestrzennego zagospodarowania kraju jest całe jego terytorium, a jej cele i instrumenty są różnicowane w zależności od specyfiki poszczególnych **obszarów funkcjonalnych** i ukierunkowane są na wykorzystanie ich specyficznego potencjału geograficznego dla osiągnięcia celów rozwojowych kraju.

Dla realizacji celów KPZK 2030 wyznaczono obszary funkcjonalne, które będą delimitowane na różnych poziomach zarządzania (krajowym, regionalnym, lokalnym). Do obszaru gminy Skórcz można odnieść następujące typy obszarów funkcjonalnych:

Funkcjonalne obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych: *Obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych kraju znajdują się w procesie postępującej integracji funkcjonalnej z najważniejszymi ośrodkami miejskimi. Charakteryzują się (...) specjalizacją wynikającą z bliskości miast lub/i miejscami pracy w innych niż rolnictwo sektorach gospodarki (przemysł, budownictwo, turystyka, rekreacja – drugie domy mieszkańców miast, leśnictwo, uzupełniająco administracja oraz inne służby publiczne;) dostępem do zatrudnienia w ośrodkach miejskich (migracje wahadłowe); zazwyczaj dobrym i średnim dostępem do podstawowych usług publicznych; względnie dobrą dostępnością komunikacyjną do usług wyższego rzędu zlokalizowanych w ośrodkach miejskich; Jednym z celów polityki przestrzennego zagospodarowania kraju na tych obszarach jest utrzymanie i rozwijanie więzi społeczności lokalnych i zachowanie prawidłowych relacji między istniejącymi strukturami przestrzennymi.*

Obszary ochrony gleb dla celów produkcji rolnej: *W planach zagospodarowania przestrzennego województw na zasadzie zalecenia oraz w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin zostaną wyznaczone obszary roślinnej rolniczej przestrzeni produkcyjnej, chroniące przed zmianą użytkowania gleby o najwyższej przydatności dla produkcji roślinnej.*

Obszary kształtowania potencjału rozwojowego wymagające programowania działań ochronnych:

Są to obszary funkcjonalne, wobec których konieczne jest stosowanie działań ochronnych, ograniczeń i wykluczeń funkcji oraz specyficznych form użytkowania ze względu na ich wartość przyrodniczą, kulturową lub szczególne znaczenie dla ochrony zasobów naturalnych.

Wskazane obszary wymagają uwzględnienia w obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego województw oraz w studiach i planach miejscowych gmin, a ponadto podjęcia niezbędnych działań zgodnych z przeznaczeniem każdego z tych obszarów.

Obszary cenne przyrodniczo - *Na obszarach Natura 2000 i innych objętych ochroną cennych przyrodniczo terenach oraz w korytarzach ekologicznych za dominującą uznaje się funkcję przyrodniczą i ochronną. Na obszarach wyznaczanych dla ochrony krajobrazu (PK, OChK) ograniczeniu podlega przede wszystkim lokalizacja turbin wiatrowych, plantacji, jednolitych upraw wielkopowierzchniowych i obiektów kubaturowych niedostosowanych do otoczenia.*

Obszary ochrony krajobrazów kulturowych - *W celu stworzenia systemu zmierzającego do zahamowania postępującej degradacji środowiska kulturowego, nieodwracalnej utraty krajobrazów historycznych i tworzących tożsamość miejsca, w tym rozwiązania konfliktów społecznych związanych z degradacją przestrzeni przyrodniczej, zabytkowych zespołów urbanistycznych i ruralistycznych, zabytków architektonicznych, konieczne jest wprowadzenie do dokumentów planistycznych wszystkich szczebli zintegrowanej ochrony środowiska kulturowego, umożliwiającej gospodarowanie krajobrazem w celu podniesienia konkurencyjności regionów.*

Obszary ochrony i kształtowania zasobów wodnych - *Racjonalne gospodarowanie zasobami wód ujmowanych na potrzeby zaopatrzenia ludności oraz dla rozwoju gospodarczego powinno zapewniać równowagę poboru i odtwarzania zasobów, przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiednio wysokiego poziomu oczyszczania wód zużytych.*

Obszary ochrony strategicznych złóż kopalin - *Wskazanie tych obszarów jest szczególnie istotne dla terenów występowania złóż, których eksploatacja nie została jeszcze podjęta. Oprócz określenia przestrzennego występowania złóż (delimitacji) należy także zdefiniować*

rodzaje działań możliwych do prowadzenia na tych terenach do czasu rozpoczęcia eksploatacji tych złóż.

Sformułowane wyżej cele i kierunki działań polityki przestrzennej wraz z typologią obszarów funkcjonalnych KPZK 2030 stanowią ustalenia i zalecenia wymagane do wprowadzenia do planów zagospodarowania województw oraz - poprzez nie - do uwzględnienia w planowaniu na szczeblu gminnym.

2.2. Uwarunkowania i wytyczne ponadlokalne wynikające ze Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 została przyjęta Uchwałą Nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012r. W przyjętej Strategii zaprezentowano następującą wizję województwa pomorskiego w 2020r.:

Pomorskie w roku 2020 to region:

- trwałego wzrostu, w którym uruchamiane i wykorzystywane są zróżnicowane potencjały terytorialne dla wzmocnienia i równoważenia procesów rozwojowych;
- o unikatowej pozycji, dzięki aktywności społeczeństwa obywatelskiego, silnemu kapitałowi społecznemu i intelektualnemu, racjonalnemu zarządzaniu zasobami środowiska, gospodarczemu wykorzystaniu potencjału morza oraz inteligentnym sieciami infrastrukturalnym i powszechnemu stosowaniu technologii ekoefektywnych;
- będący liderem pozytywnych zmian społecznych i gospodarczych w Polsce i w obszarze Południowego Bałtyku.

Dla realizacji wizji województwa pomorskiego wyznaczono 3 cele strategiczne: **NOWOCZESNA GOSPODARKA, AKTYWNI MIESZKAŃCY, ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ**, dla których następnie sformułowano cele operacyjne oraz określono kierunki działań, spośród których dla obszaru gminy Skórcz najistotniejsze zaprezentowano w poniższej tabeli:

Cel operacyjny (numeracja zgodna ze strategią województwa)	Kierunki działań (numeracja zgodna ze strategią województwa)	Warunki sukcesu
Cel strategiczny 1 - NOWOCZESNA GOSPODARKA		
1.1 Wysoka efektywność przedsiębiorstw	1.1.1 Upowszechnianie innowacji w przedsiębiorstwach i transfer wiedzy do gospodarki	Wzrost zaufania i intensyfikacja współpracy między kluczowymi partnerami, m.in. w zakresie upowszechniania innowacji, transferu wiedzy do gospodarki oraz pozyskiwania nowych inwestycji; Poprawa sprawności administracyjnej w obsłudze inwestycji (m.in. przygotowanie planistyczne, podatki i opłaty lokalne, decyzje administracyjne, zachęty);
	1.1.2 Wsparcie ekspansji zagranicznej przedsiębiorstw	
	1.1.3 Pozyskiwanie inwestycji zewnętrznych	
1.3 Unikatowa oferta turystyczna i kulturalna	1.3.1 Rozwój sieciowych i kompleksowych produktów turystycznych	Utrzymanie wizerunku województwa jako <u>regionu dysponującego atrakcyjną</u>

		ofertą turystyczną oraz sprzyjającego organizacji dużych przedsięwzięć kulturalnych i sportowych; Rozwój współpracy między sektorem publicznym, branżą turystyczną i podmiotami działającymi w obszarze kultury w zakresie tworzenia wspólnych, sieciowych, ponadlokalnych produktów turystycznych oraz oferty kulturalnej
Cel strategiczny 2 - AKTYWNI MIESZKAŃCY		
2.1 Wysoki poziom zatrudnienia	2.1.1 Aktywizacja biernych zawodowo i bezrobotnych	Koordynacja działań w zakresie aktywizacji osób biernych zawodowo między instytucjami rynku pracy, pomocy i integracji społecznej, przy aktywnym współudziale organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej Nawiązanie partnerskich, długofalowych relacji między samorządami, odpowiedzialnymi za kształcenie zawodowe na swoim terenie, a pracodawcami i środowiskiem akademickim.
	2.1.2 Wspieranie rozwoju mikro i małych przedsiębiorstw	
	2.1.3 Poprawa jakości ponadgimnazjalnego kształcenia zawodowego i kształcenia ustawicznego	
2.2 Wysoki poziom kapitału społecznego	2.2.1 Systemowe wzmacnianie potencjału organizacji pozarządowych	Wzrost zaufania i intensyfikacja współpracy pomiędzy kluczowymi partnerami, szczególnie w relacji: jednostki samorządu terytorialnego – organizacje pozarządowe
	2.2.2 Podnoszenie poziomu tożsamości regionalnej i lokalnej oraz integracja społeczności lokalnych	
	2.2.3 Aktywne uczestnictwo w kulturze, sporcie i rekreacji	
	2.2.4 Kompleksowa rewitalizacja i rozwój przestrzeni publicznych	
2.3 Efektywny system edukacji	2.3.1 Zapewnienie wysokiej jakości edukacji na poziomie podstawowym, gimnazjalnym i ponadgimnazjalnym	Trwała współpraca między jednostkami samorządu terytorialnego, instytucjami oświatowymi, instytucjami rynku pracy i organizacjami pozarządowymi w zakresie poprawy jakości edukacji uwzględniającej rozwój kompetencji kluczowych na każdym etapie edukacyjnym Współdziałanie uczniów, nauczycieli, rodziców i jednostek samorządu terytorialnego dla poprawy jakości kształcenia na każdym etapie edukacji
	2.3.2 Poprawa dostępu do edukacji przedszkolnej i zorganizowanych form opieki nad dziećmi do lat 3	
	2.3.3 Rozwój systemowego wsparcia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych (w tym szczególnie uzdolnionych)	

2.4 Lepszy dostęp do usług zdrowotnych	2.4.1 Intensyfikacja działań profilaktycznych i diagnostycznych w zakresie chorób cywilizacyjnych	Wprowadzenie systemowych rozwiązań w zakresie działań profilaktycznych i diagnostycznych w zakresie chorób cywilizacyjnych
Cel strategiczny 3 - ATRAKCYJNA PRZESTRZEŃ		
3.1 Sprawny system transportowy	3.1.1 Rozwój systemów transportu zbiorowego	Skuteczna promocja alternatywnych wobec samochodu środków transportu Uzgodniona i skoordynowana realizacja <i>planów zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego</i> na wszystkich poziomach w województwie
	3.1.2 Rozwój sieci drogowej wiążącej miasta powiatowe regionu z Trójmiastem oraz ich otoczeniem	
	3.1.3 Modernizacja infrastruktury wiążącej węzły multimodalne z układem transportowym regionu	
3.2 Bezpieczeństwo i efektywność energetyczna	3.2.1 Wsparcie przedsięwzięć z zakresu efektywności energetycznej	Wysoka świadomość wszystkich partnerów w zakresie korzyści płynących z podejmowania działań z zakresu poprawy bezpieczeństwa energetycznego, efektywności energetycznej oraz wykorzystywania odnawialnych źródeł energii, a także istnienie skutecznych mechanizmów wsparcia ww. przedsięwzięć
	3.2.2 Wsparcie przedsięwzięć z zakresu wykorzystania odnawialnych źródeł energii	
	3.2.3 Rozwój systemów zaopatrzenia w ciepło i zwiększanie zasięgu ich obsługi	
	3.2.4 Zmiana lokalnych i indywidualnych źródeł energii w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń	
3.3 Dobry stan środowiska	3.3.1 Rozwój systemów odbioru i oczyszczania ścieków komunalnych oraz wód opadowych i roztopowych	Uporządkowany system prawny gospodarki przestrzennej Systemowa współpraca podmiotów sektora gospodarki wodnej
	3.3.2 Ograniczanie zagrożeń powodziowych	
	3.3.3 Rozwój kompleksowych systemów zagospodarowania odpadów komunalnych	
	3.3.4 Zachowanie walorów przyrody i poprawa spójności przyrodniczej	
	3.3.5 Rozwój monitoringu środowiska oraz zagrożeń powodziowych	

2.3. Kierunki zagospodarowania przestrzennego i polityki przestrzennej - Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego.

Uchwała Nr 1004/XXXIX/09 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 26 października 2009 roku w sprawie zmiany Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego), zwanego dalej „planem” lub „PZPWP”.

W niniejszej analizie skupiono się na wyznaczonych kierunkach rozwoju przestrzennego i polityki przestrzennej zawartych w dokumencie odnoszących się do obszaru gminy Skórcz oraz (w uzasadnionych przypadkach) do najbliższego otoczenia. Ustalenia szczególnie istotne dla kształtowania struktury funkcjonalno - przestrzennej obszaru gminy Skórcz zostały wyróżnione w tekście poprzez umieszczenie ich w ramce.

Przedstawione poniżej zadania polityki przestrzennej oraz kierunki zagospodarowania przestrzennego stanowią wypis z tekstu planu. Przy akapitach dotyczących poszczególnych zagadnień przestrzennych dodano odniesienie do stron dokumentu planu oraz odniesienie do rysunków planu – zgodnie z numeracją zastosowaną w dokumencie.

Generalną zasadę realizowaną w prowadzeniu polityki przestrzennej powinno stanowić **długookresowe równoważenie rozwoju** różnych sfer życia i działalności w przestrzeni województwa. Zasada ta realizowana winna być jako **polityka równoważenia rozwoju** przejawiająca się kształtowaniem ośrodków, pasm i stref aktywności, warunkujących rozwój przedsiębiorczości i innowacji w miejscach, które są i będą wybierane przez mechanizmy gospodarki rynkowej oraz aktywne inicjowanie i wspomaganie przedsięwzięć samorządów lokalnych i podmiotów publicznych, przy jednoczesnym zachowaniu cech, zasobów i walorów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu warunkujących wysoką jakość życia i zdrowie mieszkańców.

2.3.1. System obszarów chronionych

A. Zadania polityki przestrzennej (PZPWP str.211-214, rysunek nr 40)

- 1) Utrzymanie istniejących form ochrony przyrody oraz dążenie do poprawy ciągłości przestrzennej systemu obszarów chronionych i powiązań ekologicznych, poprzez m.in:
 - a) Kształtowanie spójnego systemu obszarów chronionych i powiązań ekologicznych (płatów i korytarzy ekologicznych).
 - b) Zachowanie ciągłości przestrzennej korytarzy ekologicznych.
 - c) Stosowanie rozwiązań minimalizujących wpływ inwestycji infrastrukturalnych, przez rozważenie rozwiązań alternatywnych w przypadku kolizji z wartościami przyrodniczymi, kulturowymi i krajobrazowymi oraz stosowanie kompensacji przyrodniczej w przypadku braku możliwości zastosowania rozwiązań alternatywnych.

B. Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- 1) **Zachowanie ustanowionych form ochrony przyrody:** parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu, obszarów NATURA 2000, pomników przyrody, stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych.
- 2) Powiększenie powierzchni obszarów prawnie chronionych o nie objęte dotychczas ochroną obszary cenne przyrodniczo i wskazane do ochrony (m.in. utworzenie parków krajobrazowych Dolnej Wisły, Doliny Wdy, Bytowskiego i Lęborskiego) oraz wprowadzenie form indywidualnej ochrony przyrody (...)

- 3) Ukształtowanie struktury powiązań ekologicznych regionu (...)
- a) **Płat ekologiczny rangi ponadregionalnej - Borów Tucholskich** - zwarte kompleksy leśne środkowej części Borów Tucholskich, rozdzielone korytarzem ekologicznym Brdy (element ponadregionalnego korytarza), pomiędzy korytarzami doliny Gwdy na zach. i doliną Wdy (element ponadregionalnego korytarza) na wsch. W kierunku południowym kompleks leśny przechodzi na obszar woj. kujawsko-pomorskiego i łączy się korytarzami ekologicznymi dolin rzecznych z lasami Pojezierza Wałeckiego i doliny Noteci. Stanowi on element składowy większej jednostki rangi ponadregionalnej – Pojezierza Południowopomorskiego.

2.3.2. System ochrony środowiska kulturowego

A. Zadania polityki przestrzennej (PZPWP str.213-216, rysunek nr 42)

- 1) Zachowanie i eksponowanie przestrzennych świadectw tradycji morskich kraju i województwa, najwartościowszych zespołów i obiektów środowiska kulturowego, wzmacniających wizerunek regionu jako integralnego elementu środowiska kulturowego Europy Bałtyckiej.
- 2) Zachowanie różnorodności kulturowej województwa oraz zapewnienie dostępności zasobów i walorów dziedzictwa kulturowego, jako atutu w rozwoju zrównoważonym i konkurencyjności przestrzeni województwa.

3) W gminnych dokumentach planistycznych należy:

a) zidentyfikować istniejące i potencjalne konflikty funkcjonalno-przestrzenne związane z ochroną walorów kulturowych.b) zidentyfikować elementy charakterystyczne krajobrazu kulturowego oraz określić zasady ich ochrony (np.: wskazanie wytycznych dotyczących zgodnych z tożsamością miejscowości zasad: posadowienia obiektów na działce, formy obiektu, detalu architektonicznego).c) określić elementy charakterystyczne w przypadku dóbr kultury współczesnej, które winny zostać zachowane.

B. Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- 1) Ochrona i odnowa charakterystycznych zasobów dziedzictwa kulturowego regionu, m.in.: **układów** urbanistycznych i **ruralistycznych, zabytków wsi pomorskiej**, dziedzictwa morskiego i rzeczno, **dziedzictwa budownictwa ceglanego** (przede wszystkim najstarsze kościoły i założenia klasztorne, zamki krzyżackie) i **drewnianego** (przede wszystkim dziedzictwo kulturowe Ziemi Słupskiej, Żuław, Powiśla, Kaszub i **Kociewia**), obiektów dziedzictwa obronnego i techniki (w tym systemów hydrotechnicznych), kultury materialnej portów morskich i rzecznych oraz wsi rybackich, materialnych relikwów dziedzictwa solidarnościowego, zespołów rezydencjalnych, zespołów zieleni urządzonej, wybitnych dóbr kultury współczesnej.

2) Ekspozycja i udostępnienie stanowisk archeologicznych o własnej formie krajobrazowej.

3) Obejmowanie ochroną miejsc o wyjątkowych wartościach, gdzie została zachowana historyczna struktura przestrzeni i szczególne walory przyrodniczo-krajobrazowe – zalecane formy ochrony to odpowiednie zapisy miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub powołanie parku kulturowego.

2.3.3. System ochrony walorów krajobrazu

A. Zadania polityki przestrzennej (PZPWP str.219-223, rysunek nr 43)

- 1) Zachowanie i eksponowanie najwartościowszych zespołów i fragmentów krajobrazu, panoram widokowych i wnętrz architektoniczno-krajobrazowych dla wzmocnienia wizerunku regionu.
- 2) Kształtowanie nowych walorów krajobrazowych, w tym odtworzenie krajobrazów zdegradowanych oraz przeciwdziałanie procesom zagrażającym walorom krajobrazu.

B. Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- 1) Uzupełnienie sieci obszarów ochrony krajobrazu o nowy park krajobrazowy Doliny Wdy i poszerzenie **Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Wierzycy**;
- 2) Ochrona przedpola ekspozycji bądź poprawa wyeksponowania m.in. przez ograniczenie wprowadzania zabudowy, zalesień, reklam wielkoformatowych i innych przekształceń, ochronę charakterystycznych akcentów i dominant, odtwarzanie wartościowych elementów obiektów zabytkowych i historycznych sylwet panoramicznych.
- 3) Zachowanie przedpola ekspozycyjnego przez ograniczenie wprowadzania zabudowy, zalesień, reklam wielkoformatowych i innych przekształceń mogących przesłonić ekspozycję lub obniżyć walory krajobrazu w tym szczególnie (.....) zespołów urbanistycznych Skarszew i **Skórcza**.

- 4) Ochrona makrownętrz krajobrazowych, jako elementów odzwierciedlających atrakcyjność i różnorodność krajobrazową województwa (m.in.: przez ochronę przed dewastacją istniejących walorów, ograniczenie wprowadzania intensywnej zabudowy terenów otwartych, ograniczenie wprowadzania obcych kulturowo form zagospodarowania terenu).

5) W gminnych dokumentach planistycznych należy określić:

- a) elementy i obszary charakterystyczne dla krajobrazu kulturowego miejscowości oraz szczegółowe zasady ich przekształceń,
- b) strefy krajobrazu zdegradowanego oraz zasady i kierunki ich przekształceń,
- c) sposoby rekompozycji, restylizacji i uporządkowania chaotycznych układów zabudowy,
- d) zasady zagospodarowania punktów widokowych i ochrony panoram widokowych.

- 6) Podejmowanie czynnych działań – restytucji, rewaloryzacji i rekultywacji elementów przyrodniczych i architektoniczno- kulturowych decydujących o zachowaniu lub przywróceniu walorów krajobrazowych specyficznych dla poszczególnych typów obszarów.

- 7) Podejmowanie działań ochronnych na obszarach wiejskich mających na celu utrzymanie przestrzeni otwartych cennych krajobrazowo, w tym głównie ochrona terenów leśnych rolnych, poprzez wyłączenie ich z terenów potencjalnie przeznaczanych pod zabudowę.

2.3.4. Ochrona zasobów środowiska

A. Zadania polityki przestrzennej (PZPWP str. 223-226, rysunek nr 44)

- 1) Zachowanie i racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska przyrodniczego (abiotycznego – kopaliny, gleby, wody, powietrze i biotycznego – bioróżnorodność), kształtującymi jakością przestrzeni, warunki życia i zrównoważony rozwój regionu ze szczególnym uwzględnieniem rekreacji i turystyki.

B. Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

1) Ochrona litosfery i zasobów kopalin.

- a) Zagospodarowanie przestrzeni w strefie występowania udokumentowanych złóż kopalin w sposób zapewniający w przyszłości możliwość podjęcia eksploatacji, z uwzględnieniem potrzeby i wymogów ochrony walorów krajobrazowych.
- b) Eksploatacja surowców mineralnych przede wszystkim na obszarach objętych obecnie wydobywaniem, jeśli brak przeciwwskazań środowiskowych i podejmowanie wydobywania na nowych terenach tylko w sytuacjach gdzie przeciwwskazania środowiskowe nie przeważają opłacalności ekonomicznej.
- c) Rewaloryzacja i rekultywacja największych powierzchniowo obszarów o cechach rzeźby przekształconych antropogenicznie, w kierunku przywrócenia im charakteru zbliżonego do naturalnego – w szczególności na obszarach przemysłowych i poeksploatacyjnych.

2) Ochrona gruntów rolnych i leśnych.

a) Zachowanie (niepomniejszanie) co najmniej obecnej powierzchni terenów leśnych i stosowanie kompensacji przyrodniczej przy przeznaczeniu na cele nieleśne.

b) Powiększanie areалу gruntów leśnych przez zalesianie gruntów o najniższych walorach produkcyjnych i zagrożonych procesami erozyjnymi, wzmacniające ich ekologiczną stabilność, spójność przestrzenną struktur ekologicznych – szczególnie w centralnej, pojeziernej części województwa oraz w zdefiniowanych korytarzach ekologicznych.

c) Ochrona gleb o najwyższej przydatności rolniczej (w tym zapobieganie rozczłonkowaniu zwartej przestrzeni produkcyjnej) pochodzenia mineralnego i organicznego w klasach bonitacyjnych I–III.

3) Ochrona zasobów i jakości wód.

- a) Objęcie ochroną jezior lobeliowych i dystroficznych na obszarze całego województwa.
- b) Zachowanie istniejących terenów hydrogenicznych – wód powierzchniowych, mokradel i torfowisk oraz odtwarzanie i odnawianie obszarów tzw. małej retencji
- c) Ustanawianie w miarę potrzeb stref ochronnych ujęć wód (podziemne i powierzchniowe) oraz obszarów ochronnych zbiorników wód śródlądowych wraz z prowadzeniem monitoringu tych wód w tych strefach i obszarach ochronnych.

4) Ochrona zasobów biosfery.

- a) Oszczędne gospodarowanie przestrzenią szczególnie na obszarach istotnych z punktu widzenia ochrony bioróżnorodności.
- b) Ograniczanie lokalizowania elementów infrastrukturalnych zagrażających funkcjonowaniu korytarzy ekologicznych (np. farmy wiatrowe, elektrownie wodne, infrastruktura transportowa).
- c) Wprowadzenie zalesień, zakrzewień i zadarnień jako elementu odbudowy naturalnych powiązań ekologicznych, m.in. wzdłuż dolin rzecznych –

stanowiących potencjalne korytarze ekologiczne oraz na obszarach wzmacniających wewnętrzną spójność całej sieci i zwartość przestrzenną zbiorowisk leśnych.

5) Ochrona powietrza atmosferycznego.

a) Poprawa jakości powietrza atmosferycznego, szczególnie w miastach, głównie poprzez ograniczanie wielkości emisji gazów i pyłów do atmosfery.

b) W dokumentach planistycznych gmin (miasta) należy wyznaczyć korytarze przewietrzające.

6) Ochrona przed hałasem i wibracjami.

a) Wprowadzanie zabudowy technicznej i biologicznej ograniczającej rozprzestrzenianie hałasu wzdłuż ciągów komunikacyjnych w obszarach zabudowy mieszkaniowej (...)

b) (...) modernizacja i przebudowa ciągów komunikacyjnych wraz z ciągami torowisk zgodnie z zasadami Zrównoważonego Rozwoju Transportu w Miastach (SUTP - *Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego dotyczący strategii tematycznej w sprawie środowiska miejskiego z dnia 11.01.2006, COM (2005) 718 wersja ostateczna*).

2.3.5. System osadniczy

1) Hierarchia ośrodków i obszary obsługi (PZPWP str.226- 227, rysunek nr 45)

a) **Ośrodki regionalne II rzędu** (równoważenia rozwoju) – (**Starogard Gdański** – w odległości ok. 20 km od gminy) miasta powiatowe powyżej 35 tys. mieszkańców, koncentrujące funkcje, których obszar oddziaływania przekracza granice powiatu (szpitale specjalistyczne, szkoły wyższe, centra kultury i sztuki, centra sportu i rekreacji, usługi komercyjne wyższego rzędu) – jednym z czynników wpływających na lokalizację takich usług jest własny potencjał ludnościowy ośrodka, wzmacniany przez ludność miejskiego obszaru funkcjonalnego

b) **Ośrodki ponadgminne - Skórcz, Pelplin** (położone w niedużej odległości od gminy) - miasta powiatowe, które nie będące ośrodkami regionalnymi i nie predysponowane do tej roli, a także inne miasta pełniące rolę głównego ośrodka uzupełniającego w powiatowych obszarach obsługi.

2) Kształtowanie systemu osadniczego województwa. (PZPWP str.228-230)

A. Zadania i zasady polityki przestrzennej:

a) Wyrównywanie szans dostępu do usług publicznych i pracy na obszarze województwa, poprzez wykorzystanie hierarchicznej sieci ośrodków dla połączenia szerokiego zakresu i wysokiej jakości oferty z obiektywnymi uwarunkowaniami jej realizacji.

b) Uwzględnianie w planowaniu przestrzennym funkcjonowania powiązań: dom – praca – usługi, zapewniające – przy wysokiej jakości środowiska zamieszkania – minimalizację potrzeb transportowych i ograniczenie zużycia energii i emisji do środowiska, związanych z przemieszczaniem się.

B. Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

a) Utrzymanie policentrycznego charakteru osadnictwa przez:

- wzmocnienie rangi ośrodków regionalnych i ponadgminnych przez kreowanie przestrzeni miejskiej wysokiej jakości,

- ukształtowanie ośrodków regionalnych i ponadgminnych na centra życia miejsko-wiejskiej społeczności zamieszkałej na obszarze obsługi ośrodka poprzez poprawę dostępności do oferty usługowej i rynku pracy ośrodka dla ludności wiejskiej oraz warunków do świadczenia wszechstronnej obsługi potrzeb bytowych, gospodarczych i kulturalnych ludności terenów wiejskich, w tym zaspokajających potrzeby, które nie mogą być zrealizowane poza miastem.

b) Tworzenie przygotowanych planistycznie i infrastrukturalnie terenów inwestycyjnych dla strategicznych przedsięwzięć gospodarczych przez wyznaczenie w strukturze przestrzennej gmin obszarów wyłączonych z inwestycji mieszkaniowych i z inwestycji związanych z podstawową obsługą mieszkańców.

c) Wprowadzanie do gminnych dokumentów planistycznych uregulowań umożliwiających egzekwowanie **zakazu przeznaczania na nowe tereny osadnicze oraz inwestycyjne obszarów spełniających funkcje retencyjne lub zalewowe, w zakresie ochrony przeciwpowodziowej.**

d) Obszary atrakcyjne dla rozwoju turystyki i rekreacji należy wyłączyć z intensywnego monofunkcyjnego osadnictwa i inwestycji gospodarczych kolidujących z usługami turystyki.

e) Na obszarach cennych z punktu widzenia dziedzictwa kulturowego oraz posiadających wybitne wartości krajobrazu kulturowego, ważne dla kształtowania tożsamości regionu, należy:

- kształtować sieć osadniczą i nowe zainwestowanie mieszkaniowe oraz gospodarcze w powiązaniu z ochroną oryginalnych urządzeń i rozwiązań z zakresu techniki i infrastruktury (systemy wodne, irygacyjne, kanały i akwedukty, elektrownie, linie kolejowe, tunele, wiadukty);
- uwzględniać w procesach inwestycyjnych związanych z rozwojem jednostek osadniczych ochronę urządzonych, historycznych terenów zielonych, parków i zbiorników wodnych,
- stosować wzorce rozwoju przestrzennego obszarów zainwestowanych zmierzające do wyeksponowania atrakcji turystycznych, stworzenia właściwej oprawy dla zlokalizowanych na tych obszarach cennych obiektów i jednocześnie zapewnienie obsługi ruchu turystycznego,
- przyjąć wzorce rozwoju jednostek osadniczych uwzględniających ochronę zabytków i historycznych układów urbanistycznych i ruralistycznych, jak również umożliwiających ich efektywną ekonomicznie rewitalizację.

3) **Kształtowanie lokalnych elementów systemu osadniczego (PZPW str. 230-233)**

A. Zadania i zasady polityki przestrzennej:

a) Stosowanie wzorców rozwoju przestrzennego, zapewniających najefektywniejsze wykorzystanie obszarów istniejącego zainwestowania oraz **minimalizujących ekspansję na nowe obszary zainwestowania** kosztem przestrzeni otwartych.

- udostępnianie do zabudowy i zainwestowania kolejnych terenów zgodnie z potrzebami budowy całościowych struktur przestrzennych,
- wyłączenie z osadnictwa i zainwestowania gospodarczego określonych obszarów w celu ochrony przestrzeni otwartych,

b) **Domykanie granic zainwestowania** – wyznaczanie obszarów rozwojowych tak, aby ekspansja zainwestowania na każdym etapie kształtowała czytelną krawędź terenów zagospodarowanych, przy czym należy:

- wypełniać luki w zainwestowaniu, nie stanowiące chronionych przestrzeni otwartych;
- kontynuować zabudowę wykraczającą poza istniejący obszar zainwestowania zgodnie z charakterem jednostki osadniczej.

- c) **Minimalizowanie konfliktów** – planowanie obszarów monofunkcyjnych ograniczone do przypadków, gdy istnieje zagrożenie konfliktami funkcjonalnymi i przestrzennymi planowanego zagospodarowania z funkcjami mieszkaniowymi, usługowymi oraz rekreacyjnymi.
- d) **Spółeczna tożsamość** – planowanie obszarów rozwojowych z uwzględnieniem rozwiązań przestrzennych i estetycznych, sprzyjających identyfikacji mieszkańców ze swoim sąsiedztwem przez kreowanie funkcjonalnego centrum jednostki jako przestrzeni publicznej, a także zachowanie i eksponowanie obiektów i obszarów o wartościach kulturowych, jako elementów kierujących kompozycję przestrzeni i estetyczny charakter jej wypełnienia.

B. Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- a) Wdrażanie zdefiniowanego przestrzennie i prawnie systemu wykluczeń i ograniczeń rozwoju osadnictwa i zainwestowania, w celu ochrony cennych zasobów przestrzennych. W ramach tego zaleca się organom sporządzającym dokumenty planistyczne gminy stosowanie:

- narzędzi kontroli rozwoju inwestowania, w tym zakazu przeznaczania na nowe tereny osadnicze oraz inwestycyjne obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo, nie stanowiących jednocześnie ustawowych form ochrony – co winno wynikać z polityki przestrzennej gminy

- b) Podniesienie gospodarczej atrakcyjności przestrzeni przez planistyczne i infrastrukturalne przygotowanie przez gminy terenów inwestycyjnych na obszarach powiązanych siecią drogową i kolejową z autostradą **A1**, drogami krajowymi nr 6, 7, 22 oraz z węzłami kolejowymi w tym korytarzu dla:

- wielkich inwestycji związanych z produkcją adresowaną na rynki europejskie, w dziedzinach motoryzacji, elektroniki, informatyki, chemii, farmacji itp.;
- centrów logistycznych o znaczeniu krajowym i międzynarodowym;

- c) Stanowienie aktów prawa miejscowego zapewniających: odpowiedni dla rangi ośrodków zestaw funkcji, warunki zachowania ładu przestrzennego oraz zrównoważony rozwój przez dogęszczanie istniejących obszarów zainwestowania przy równoczesnym zachowaniu lub poszerzaniu terenów zielonych i powierzchni biologicznie czynnej, w tym poprzez zmniejszenie wielkości terenów infrastruktury transportowej na rzecz terenów zielonych i zabudowy usługowej związanej z zielenią.

2.3.6. Infrastruktura społeczna

A. Zadania i zasady polityki przestrzennej (PZPWP str. 233-235)

- a) Optymalizacja sieci obiektów i urządzeń edukacji, ochrony zdrowia, kultury i sportu przez:
- polepszenie ich dostępności przestrzennej przez zapewnienie sprawnej obsługi komunikacją publiczną;
 - lokalizację nowych inwestycji (np. oferty edukacji na poziomie wyższym – I stopień – bez konieczności zmiany miejsca zamieszkania);

B. Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

1) Edukacja, szkolnictwo wyższe, nauka:

- a) Kształtowanie struktury przestrzennej infrastruktury szkolnictwa wyższego przez: rozwój szkolnictwa wyższego (...) w ośrodkach regionalnych II rzędu (Lębork, Malbork, **Starogard Gdański**);
- b) Rozwój w pierwszej kolejności infrastruktury edukacyjnej przedszkolnej, podstawowej i gimnazjalnej w gminach, w których udział ludności w wieku przedszkolnym i szkolnym jest wyższy od przeciętnej dla województwa;

2) Ochrona zdrowia:

- a) Budowa, rozbudowa i modernizacja placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, w tym bazy lokalowej dla lekarzy rodzinnych na obszarach wiejskich w celu poprawy dostępu do lekarzy pierwszego kontaktu.

3) Kultura i sztuka:

- a) Kształtowanie struktury przestrzennej infrastruktury kultury i sztuki przez rozwijanie na obszarze województwa ośrodków kultury upowszechniających i prezentujących kulturę i dziedzictwo kulturowe Pomorza o znaczeniu krajowym i regionalnym;
- b) Rozwijanie różnorodnych form upowszechniania i krzewienia kultury na obszarze całego województwa oraz poprawa warunków świadczenia tych usług, zwłaszcza wspierających i upowszechniających kulturę i edukację regionalną, m. in. domy i ośrodki kultury, uniwersytety ludowe;

c) Obejmowanie ochroną w planach zagospodarowania przestrzennego ocalałych obiektów dziedzictwa kulturowego i wykorzystywanie jako wzorców w kształtowaniu lokalnej przestrzeni, a także bazy dla tworzenia instytucji kultury.

4) Sport, kultura fizyczna i rekreacja:

- a) Budowa, uporządkowanie, modernizacja i rozbudowa urządzeń rekreacyjno sportowych: plaż, kąpielisk, przystani wodnych, ścieżek sportowych i innych obiektów w miejscowościach wypoczynkowych;
- b) Budowa, przebudowa, rozbudowa infrastruktury przeznaczonej do rekreacji, w tym m.in. narciarskiej, rowerowej, pieszej i wodnej, (np.: wyciągi narciarskie, ścieżki rowerowe, szlaki piesze, stacje wodne, pola golfowe).

2.3.7. Kształtowanie warunków przestrzennych rozwoju gospodarczego

A) Zadania i zasady polityki przestrzennej (PZPWP str.235-237, rysunek 47)

- 1) Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, w tym szczególnie obszarów strukturalnie słabych, gwarantujący zachowanie właściwego stanu środowiska i wiejskiego charakteru krajobrazu.
- 2) Kształtowanie przestrzeni rolniczej w sposób sprzyjający prowadzeniu gospodarki rolnej dostosowanej do predyspozycji użytkowych obszaru i pojemności środowiska naturalnego.
- 3) Dostosowywanie charakteru i intensywności gospodarowania rolniczego do lokalnego potencjału agroekologicznego.

B) Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

1) Gospodarka, w tym oparta na wiedzy:

- a) Aktywizacja gospodarcza przez poprawę dostępności przedsiębiorców do usług informacyjnych i doradczych świadczonych przez instytucje otoczenia biznesu, zwłaszcza na obszarach o niskiej aktywności gospodarczej;
- b) Wykorzystanie sąsiedztwa węzłów transportowych autostrady A1 o wyjątkowo korzystnych warunkach dla inwestowania ze względu na dobrą dostępność komunikacyjną.

2) Rolnictwo i gospodarka żywnościowa:

- a) Ograniczanie liczby ludności pracującej w rolnictwie poprzez tworzenie warunków przestrzennych dla rozwoju pozarolniczej aktywności gospodarczej na wsi (MŚP, turystyka, obsługa wsi i rolnictwa itp.);
- b) Na obszarach rolno-leśnych, z rolnictwem zrównoważonym i ekologicznym (strefa ekologizacji rolnictwa) wskazuje się potrzebę rozwoju rolnictwa wielofunkcyjnego, zapewniającego efektywne wykorzystanie rolniczego potencjału produkcyjnego przy zachowaniu wysokich walorów przyrodniczych obszarów wiejskich (utrzymanie bioróżnorodności, ochrona gleb i wód, wartości krajobrazowych).

2.3.8. Rozwój gospodarki turystycznej

A. Zadania i zasady polityki przestrzennej (PZPWP str.237-241, rysunek 48)

- 1) Rozwój bazy noclegowej w pierwszej kolejności w oparciu o możliwości **adaptacji istniejącej zabudowy** dotychczas pełniącej inne funkcję.
- 2) Realizacja zagospodarowania turystycznego i urządzeń rekreacji jako atrakcji towarzyszących trasom turystycznym wykorzystywanym masowo.
- 3) Spójne kształtowanie systemu szlaków turystycznych, których przebiegi powinny być kształtowane z myślą o zachowaniu hierarchii, potrzebach różnych użytkowników, ponadto łączyć się w sieć o zasięgu międzyregionalnym i międzynarodowym.
- 4) Ograniczanie presji turystycznej na obszary wrażliwe przyrodniczo, kulturowo i krajobrazowo przez zapewnienie infrastruktury obsługi ruchu turystycznego przeciwdziałającej dewastacji tych obszarów.
- 5) Wytyczanie i organizowanie szlaków turystycznych, zwłaszcza tras rowerowych o znaczeniu ponadlokalnym w sposób umożliwiający ich wykorzystanie niezależnie od stopnia sprawności fizycznej.

B. Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- 1) Poprawa jakości i estetyki stref intensywnego zagospodarowania turystycznego, tak aby odpowiadały potrzebom regeneracyjnym człowieka;
- 2) Rozwój infrastruktury turystyki świąteczno-weekendowej i agroturystyki: na terenach odznaczających się wysokimi walorami krajobrazu;
- 3) Utworzenie szlaków tematycznych i produktów turystycznych, wykorzystujących kulturowe, przyrodnicze i krajobrazowe walory województwa.
- 4) **Strefa pojezierna:**
 - a) Ochrona i zrównoważone wykorzystanie walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych terenów rekreacyjnych, w tym: uaktywnienie terenów dotychczas ekstensywnie wykorzystywanych m.in.: Borów Tucholskich i Kociewia oraz ich głównych rzek i ich dopływów.

- b) Rozwój infrastruktury rekreacji weekendowej np.: pól golfowych, stadnin koni, miejsc organizacji biesiad, tras narciarstwa biegowego i zjazdowego (np. Wzgórza Szymbarskie, Lasy Oliwskie), szlaków pieszych i rowerowych lub obiektów im towarzyszących np. parkingów rowerowych, wypożyczalni rowerów w miejscowościach węzłowych.
- 5) Szlaki turystyczne (PZWP rysunek nr 49):
- a) **Rozwój szlaków turystyki wodnej**, jako elementu integrującego obszary rekreacyjne województwa przez: zagospodarowanie turystyczne szlaków wodnych (stworzenie przystani, stanic, miejsc biwakowych i oznakowanie) na rzekach: **Wdzie**, Brdzie, Wielkim Kanale Brdy, Liwie, Słupi, Łebie, Łupawie, Raduni, Wierzycy, Motławie, Wieprzy;
- b) **Ustala się sieć tras rowerowych** składającą się z systemów tras o znaczeniu **regionalnym**, ponadregionalnym i **międzynarodowym** (zapis planu i rysunek mają charakter wytycznej):
- Układ **tras międzynarodowych** nawiązujący do systemu *EURO-VELO* (zrealizowane trasy jeśli mają nosić nazwę *EURO-VELO* winny uzyskać akceptację Europejskiej Federacji Cyklistów): **nr 4: Tysiąca Jezior**: (Kołtki) województwo zachodniopomorskie – Krzeszewo – Miastko – Bytów – Sulęczyno – Kościerzyna – Skórcz – Gniew – Kwidzyn – Prabuty – Połatki – województwo warmińsko-mazurskie (Iława).
 - Układ **tras regionalnych** składający się z tras i szlaków rowerowych ujętych w opracowaniach projektowych (częściowo zrealizowanych, oznakowanych) uzupełnionych o nowe elementy, które wraz z trasami wyższej rangi wiążą główne ośrodki regionalne województwa: **nr 122**: Tczew – Starogard Gdański – Zblewo – Kaliska – Czarna Woda – Czersk – Chojnice; **nr 135**: Karsin – Kaliska – Osieczna – Osiek – **Skórcz**.
- c) Rozwój istniejących i tworzenie nowych szlaków kulturowych oraz innych produktów turystycznych opartych o tożsamość kulturową miejsca.

2.3.9. Lokalizacja wielkopowierzchniowych obiektów handlowych

A. Zadania i zasady polityki przestrzennej (PZPWP str. 241)

- 1) Uwzględnianie wpływu WOH na zagospodarowanie przestrzenne, środowisko i gospodarkę lokalną ośrodka, przy podejmowaniu decyzji o rozwoju wielkopowierzchniowych obiektów handlowych.
- 2) Ustalenie w dokumentach planistycznych gminy form architektonicznych WOH nawiązujących do uwarunkowań lokalnych, zwłaszcza kulturowych i krajobrazowych.
- 3) Lokalizacja wielkopowierzchniowych obiektów handlowych **powinna uwzględniać** między innymi:
 - a) ocenę konsekwencji transportowych przeprowadzoną na podstawie liczby miejsc parkingowych oraz prognozowanego ruchu wjazdowego i wyjazdowego;
 - b) ocenę możliwości obsługi obiektu przez transport zbiorowy (z podaniem prognozowanego podziału przewozów na środki transportu zbiorowego i indywidualnego).

B. Kierunki zagospodarowania przestrzennego (PZPW str. 243) – na terenie gminy nie przewiduje się tego typu obiektów.

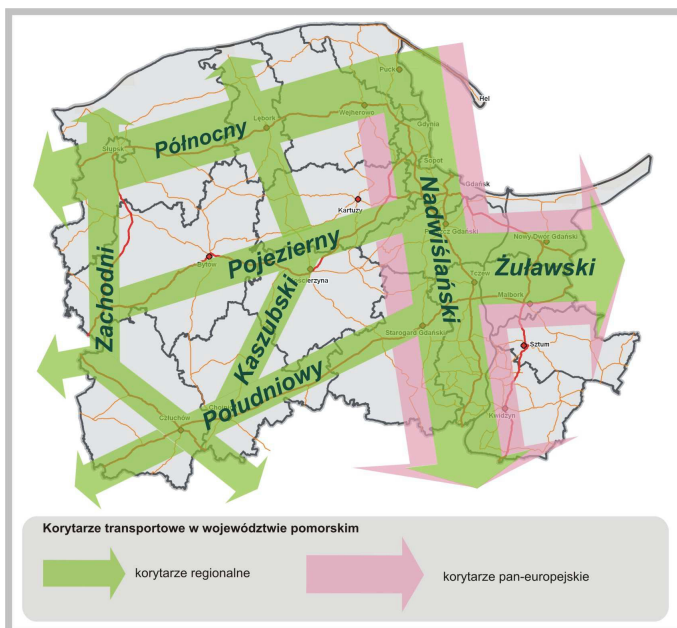
2.3.10. Infrastruktura transportowa

A. Zadania i zasady polityki przestrzennej (PZPWP str. 242-245, rysunek nr 50)

- 1) Poprawa wewnętrznej spójności i efektywności regionalnego systemu transportowego, zapewnienie dobrej dostępności do ważnych ośrodków i obszarów aktywności gospodarczej oraz sprawnych powiązań z sąsiednimi województwami, polskimi aglomeracjami miejskimi i stolicą.
- 2) Infrastruktura transportowa drogowa i kolejowa zlokalizowana w międzynarodowych, ponadregionalnych i regionalnych korytarzach transportowych ma priorytetowe znaczenie dla województwa.
- 3) W dokumentach planistycznych gmin w odniesieniu do nowych obszarów rozwojowych należy dokonywać analiz:
 - a) racjonalności lokalizacji tych obszarów z punktu widzenia wywoływania potrzeb transportowych oraz kosztów ich realizacji;
 - b) wykorzystania transportu zbiorowego i infrastruktury rowerowej.
- 4) Rozwój regionalnego transportu autobusowego w relacjach zamiejskich, służący uzyskiwaniu bezpośrednich powiązań z obszarem metropolitalnym (linie pospieszne tam, gdzie występuje brak lub niedobór powiązań kolejowych), bezpośrednich powiązań lokalnych i wzmocnieniu funkcji dowozowej do linii kolejowych.
- 5) Kształtowanie racjonalnej struktury funkcjonalnej sieci drogowej, odzwierciedlającej rzeczywiste, istniejące lub planowane funkcje połączeń drogowych w województwie, powiatach i gminach z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska.
- 6) Stosowanie skutecznych metod ograniczających i łagodzących negatywne oddziaływanie inwestycji transportowych (zanieczyszczenie wód i powietrza, hałas i wibracje, zaburzenia stosunków wodnych, fragmentacja ekosystemów, przerywanie powiązań przyrodniczych, przekształcenia powierzchni ziemi i degradacja krajobrazu) stosownie do rodzaju inwestycji i lokalnych uwarunkowań, w tym:
 - a) wyznaczanie tras przewozu materiałów niebezpiecznych przez obszary o możliwie minimalnym zagrożeniu skutkami katastrof transportowych;
 - b) stosowanie pasów izolacyjnych i ochronnych przy lotniskach i drogach.

B. Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- 1) Regionalne korytarze transportowe służące poprawie dostępności wewnątrz województwa - korytarz **południowy (Powiśle – Starogard Gdański – Chojnice – Człuchów)**;
- 2) Drogi o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym szczególnie ważne dla obsługi województwa pomorskiego: droga krajowa **A1**;
- 3) Do szczególnie ważnych (możliwych) zadań inwestycyjnych w zakresie budowy i modernizacji dróg wojewódzkich należą: **modernizacja na dojazdach do autostrady A1: (...), DW nr 231, modernizacja odcinków DW nr (...) 214 (Kościerzyna – Łeba)**.
- 4) Zaleca się **budowę obwodnic** w miejscowościach położonych w ciągu dróg wojewódzkich nr (...) **214 (Skórcz, Sierakowice, Lębork, Wicko)**.

Korytarze transportowe wg planu zagosp. przestrz. województwa

2.3.11. Systemy infrastruktury technicznej

Zadania i zasady polityki przestrzennej ogólne (PZPWP str. 249)

- 1) Ochrona ludności i mienia, ograniczenie rozwoju zabudowy na terenach zagrożonych powodzią, dążenie do poprawy stosunków wodnych i zapewnienia dostatecznej retencji wód.
- 2) Zapewnienie dostępu mieszkańców województwa do wody pitnej o jakości zgodnej z obowiązującymi normami z uwzględnieniem racjonalizacji wykorzystania zasobów wód podziemnych.
- 3) Poprawa bezpieczeństwa energetycznego, poprawa efektywności energetycznej, sprawności technicznej i efektywności ekonomicznej funkcjonowania systemu oraz stworzenie możliwości odbioru energii wytwarzanej w planowanych źródłach, zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery, w tym CO₂, zwiększenie udziału energii odnawialnych w ogólnym zużyciu energii oraz poszanowanie i racjonalizacja zużycia energii.
- 4) Dostosowanie systemu gospodarki odpadami do wymogów wynikających z przepisów prawa krajowego i unijnego.

I. Systemy infrastruktury technicznej - gospodarka wodno-ściekowa

A. Ochrona przed powodzią i regulacja stosunków wodnych:

Zadania i zasady polityki przestrzennej (PZWP str. 249-250):

- 1) Ochrona przed skutkami powodzi obszarów potencjalnego zagrożenia oraz obszarów wymagających ochrony przed zalaniem ze względu na ich zagospodarowanie, wartość gospodarczą lub kulturową zapewnia system osłony przeciwpowodziowej.
- 2) Planowanie budowy i (lub) modernizacji systemów ochrony przeciwpowodziowej prowadzone przy zachowaniu ścisłej współpracy pomiędzy samorządami, szczególnie gminnymi, a także z właściwymi instytucjami zajmującymi się ochroną przed powodzią – właściwe RZGW i urzędy morskie.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- 1) Modernizacja, przebudowa i odbudowa istniejących oraz budowa nowych urządzeń osłony przed powodzią (wały przeciwpowodziowe, przepompownie, budowle na ujściu Wisły – kierownice, budowle zrzutowe, zbiorniki retencyjne itp.).

- 2) **W gminnych dokumentach planistycznych należy:**

- a) wskazać sposoby ograniczania ilości wód opadowych i roztopowych odprowadzanych do odbiorników (wody niewymagające oczyszczania należy w możliwie najwyższym stopniu doprowadzać do wsiąkania w grunt, a wody z dachów wtórnie wykorzystywać. Zorganizowane odprowadzanie wód opadowych do cieków i zbiorników należy stosować tylko w przypadkach absolutnie koniecznych z uwzględnieniem opóźnienia i spowalniania ich odpływu oraz oczyszczania);
- b) określić wskazania i nakazy dotyczące parametrów technicznych warunków użytkowania obiektów istniejących lub planowanych na obszarach potencjalnego zagrożenia powodzią;
- c) ustalić rozwiązania przeciwdziałające nadmiernemu uszczelnianiu terenów zurbanizowanych;
- d) uwzględnić ustalenia wynikające z Programu małej retencji oraz Programu udrażniania rzek województwa pomorskiego, umożliwiając udrożnienie rzek województwa pomorskiego.

- 3) Utrzymanie i/lub odtwarzanie naturalnych obszarów retencyjnych (tereny zalewowe, poldery, zbiorniki małej retencji itp.), w tym konieczność:

- a) powiększenia dotychczasowej pojemności retencyjnej i powierzchni jezior podpiętrzonych przez budowę obiektów małej retencji w szczególności w zlewniach rzek: Brdy, Gwdy, Łeby, Łupawy, Słupi, Wdy, Wieprzy, Mątawy, Wierzycy, Motławy, Raduni, Redy, Piaśnicy, Czarnej Wdy, Płutnicy, Nogatu, Zbrzycy, Niechwaszczy, Młosiny, Raciąskiej Strugi, Czerskiej Strugi.
- b) wykonania przepławek zwłaszcza na rzekach w zlewniach: Słupi, Łupawy, Łeby, Piaśnicy, Karwianki, Czarnej Wdy, Płutnicy, Zagórskiej Strugi, Redy, Motławy, Raduni, Kłodawy, Wierzycy, Strugi Młyńskiej, Nogatu, Kanał Elbląskiego, Wdy, Brdy i Gwdy umożliwiając udrożnienie rzek województwa pomorskiego.

B. Zaopatrzenie w wodę

Zadania i zasady polityki przestrzennej (PZPWP str. 250-251)

- 1) W planowaniu budowy, rozbudowy lub modernizacji systemu zaopatrzenia w wodę, mających na celu rozszerzenie zasięgu obsługi lub (i) poprawę jakości produkowanej wody, należy analizować potrzeby i możliwości racjonalizacji wykorzystania istniejących zasobów wód podziemnych w celu zmniejszenia liczby ujęć i zwiększenia stopnia koncentracji systemu.
- 2) Realizację budowy lub/i rozbudowy wodociągów należy prowadzić równocześnie z budową lub rozbudową zbiorowych kanalizacji zakończonych oczyszczalniami ścieków. W szczególnych przypadkach dopuszcza się stosowanie rozwiązań indywidualnych.
- 3) W pierwszej kolejności realizowane powinny być projekty obejmujące:
 - a) kompleksowe modernizacje wodociągów związane z racjonalizacją wykorzystywania zasobów wód podziemnych i dostosowaniem jakości produkowanej wody do obowiązujących norm;

- b) rozszerzanie zasięgu obsługi wodociągów zmierzającego do uzyskania przyjętego w *Planie...* standardu – **100% korzystających**, w ścisłym powiązaniu z równoczesną budową kanalizacji;
- c) dostosowywanie jakości produkowanej wody do obowiązujących norm w gminach, w których stwierdzono, że dostarczana woda nie odpowiada wymaganiom sanitarnym.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- 1) Zapewnienie dostępu wszystkim mieszkańcom województwa do urządzeń zaopatrujących w wodę o jakości zgodnej z obowiązującymi normami.

C. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Zadania i zasady polityki przestrzennej (PZPWP str. 251)

- 1) Wyposażenie jednostek osadniczych na obszarze całego województwa w systemy kanalizacji zbiorczej zakończonej oczyszczalniami ścieków, w szczególności na obszarach tzw. aglomeracji ściekowych. Inne rozwiązania mogą być stosowane tylko w szczególnych przypadkach i wymagają uzasadnienia techniczno – ekonomicznego.
- 2) W rozwoju systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków należy rozważać: stopień koncentracji systemu, możliwości zastosowania innych niż grawitacyjne sposobów odprowadzania ścieków oraz nisko technologicznych metod ich oczyszczania, mając na uwadze brak konieczności redukcji związków azotu i fosforu w jednostkach osadniczych poniżej 15.000 RLM.
- 3) Na obszarach cennych przyrodniczo (objętych prawnymi formami ochrony przyrody) oraz na obszarach wrażliwych na zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych należy dążyć do objęcia systemem odprowadzenia i oczyszczania ścieków możliwie największą liczbę mieszkańców.
- 4) W gminach miejskich z wyłączeniem rolniczej przestrzeni produkcyjnej – 100% mieszkańców; **w gminach wiejskich oraz w rolniczej przestrzeni produkcyjnej zlokalizowanej w granicach miast – 75% mieszkańców powinno mieć dostęp do zbiorczej kanalizacji zakończonej oczyszczalnią ścieków**; dla pozostałych przypadków proponuje się stosowanie przydomowych oczyszczalni ścieków.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- 1) Rozbudowa, budowa i modernizacja urządzeń do odprowadzania i oczyszczania ścieków w szczególności na obszarach: (...) **Borów Tucholskich**.

II. Systemy infrastruktury technicznej - gospodarka energetyczna

Zadania i zasady polityki przestrzennej (PZPWP str. 251-252)

- 1) W realizacji polityki przestrzennej będzie uwzględniany model zrównoważonej i zintegrowanej gospodarki energetycznej, wpisujący się w ideę „3 x 20%”². Model ten ma charakter uniwersalny i powinien być dostosowywany do specyficznych uwarunkowań poszczególnych gmin poprzez wybór elementów najbardziej dla nich właściwych, jednakże zawsze z zachowaniem idei jego konstrukcji. Realizacja modelu powinna zapewniać:
 - a) dostęp i swobodny wybór przez użytkowników nośników energii zgodnie z ich potrzebami i możliwościami ekonomicznymi, z preferencją źródeł paliw przyjaznych dla środowiska, tak z uwagi na emisję zanieczyszczeń do atmosfery, jak i powstawanie odpadów paleniskowych,

² Zmniejszenie o 20% zużycia energii i emisji CO₂ i zwiększenie do 20% udziału energii odnawialnej w ogólnym zużyciu energii.

- b) rozwój systemów: produkujących w kogeneracji (skojarzeniu) energię cieplną i elektryczną,
- 2) **Gminne dokumenty „energetyczne” (obecnie Założenia do planu zaopatrzenia gminy w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe) powinny być spójne z dokumentami planistycznymi („Studia...” i plany miejscowe).** Uwzględnia się w nich przede wszystkim: zastępowanie węgla kamiennego biomasą w urządzeniach grzewczych małej mocy i niskiej sprawności, rozwój rozproszonych źródeł energii cieplnej i elektrycznej (w tym pracujących w skojarzeniu) oraz gazu, utrzymanie i rozwój istniejących oraz budowę nowych systemów sieciowej dystrybucji ciepła.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- 1) **W zakresie zaopatrzenia w gaz i paliwa płynne (PZWP str. 253 – 254, rys. nr 52):**
- a) Zwiększenie zasięgu obsługi krajowego systemu dystrybucji gazu ziemnego oraz poprawa bezpieczeństwa energetycznego poprzez:
- gazyfikację obszarów wiejskich (gdzie wskaźniki gazyfikacji są wielokrotnie niższe niż w miastach i wskazują na bardzo ograniczony dostęp ludności do gazu ziemnego, w szczególności na w zachodniej i centralnej części województwa), gdzie analizy techniczno-ekonomiczne wykażą opłacalność.
- 2) **W zakresie zaopatrzenia w ciepło (PZWP str. 253)**
- a) Kierunki polityki energetycznej w ujęciu i zróżnicowaniu przestrzennym zestawiono w tabeli poniżej:

Rejony energetyczne	Obniżenie zapotrzebowania na ciepło w województwie, poprzez realizację programów termo modernizacyjnych budynków mieszkalnych, usługowych i użyteczności publicznej o	Obniżenie udziału węgla w bilansie paliw w województwie do wartości	Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii (OZE) w zaspokojeniu ogólnego zapotrzebowania na ciepło w województwie do wartości
Województwo	23%	48%	19%
Południowy (powiaty: gdański, starogardzki, tczewski)	21%	40%	26% (w gminach wiejskich do 42%, w gminach miejskich do 10%)

- b) Sukcesywne zastępowanie paliw kopalnych (przede wszystkim węgla) w kotłowniach lokalnych i indywidualnych źródłach ciepła spalaniem i zgazowywaniem biomasy stałej (słoma, drewno odpadowe, rośliny energetyczne), szczególnie na terenach wiejskich.

3) **W zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną (PZWP 254-256, rys. 53)**

- a) Budowa źródeł energii odnawialnych, w tym systemowych elektrowni wiatrowych przekazujących energię do krajowej sieci elektroenergetycznej, z zachowaniem zasad lokalizacji wymienionych w PZWP. Osiągnięcie założonego celu (20% udziału energii odnawialnej) wymagać będzie budowy odnawialnych źródeł energii elektrycznej o mocy około 820 MW, co oznacza przyrost o ponad 670 MW – w stosunku do stanu istniejącego w 2008 roku

(145 MW). Realizacja tych inwestycji będzie wymagała budowy Głównych Punktów Zasilających 15/110 kV oraz linii elektroenergetycznych 110 kV wprowadzających energię do systemu krajowego. Lokalizacja tych inwestycji jest ściśle związana z umiejscowieniem źródeł i nie można ich w PZPWP określić.

b) Budowa przydomowych elektrowni wiatrowych produkujących energię na potrzeby własne użytkowników.

c) Zwiększenie pewności zasilania systemu rozdzielczo-odbiorczego, poprawa sprawności i dostosowanie istniejących obiektów sieciowych do wymagań ochrony środowiska poprzez modernizację i budowę elektroenergetycznej sieci dystrybucyjnej 110 kV: **Majewo – Skórcz.**

d) Rozbudowa i modernizacja systemu zaopatrzenia w energię elektryczną zakresie linii 15 i 0,4 kV szczególnie na terenach wiejskich i obszarach rozwojowych.

e) Rozwój energetyki wodnej wszędzie tam, gdzie pozwolą na to uwarunkowania środowiskowe i ekonomiczne.

III. Systemy infrastruktury technicznej - gospodarka odpadami

Zadania i zasady polityki przestrzennej (PZPWP str. 256) rys. nr 54

W planowaniu zagospodarowania przestrzennego województwa obowiązują zasady zawarte w programach ochrony środowiska i planach gospodarki odpadami - Obecnie obowiązują: *Program ochrony środowiska województwa pomorskiego na lata 2007–2010 z uwzględnieniem perspektyw 2011-2014 oraz Plan gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2010.*

Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

1) Ograniczanie negatywnego wpływu odpadów i składowisk na środowisko przez:

a) upowszechnianie selektywnej zbiórki odpadów; m.in. niebezpiecznych w strumieniu odpadów komunalnych, wielkogabarytowych oraz z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych i infrastruktury drogowej;

b) bieżącą likwidację nielegalnych składowisk, zamykanie i **rekultywację składowisk gminnych**, niespełniających wymagań prawnych, rekultywację wszystkich zamkniętych, dotychczas nie zrehabilitowanych składowisk;

c) budowę kwater do unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest.

IV. Systemy infrastruktury technicznej - infrastruktura telekomunikacji i teleinformatyki

Zadania i zasady polityki przestrzennej (PZPWP str. 256)

Lokalizacja stacji bazowych telefonii komórkowych, uwzględniać powinna uwarunkowania krajobrazowe oraz tereny zabudowy mieszkaniowej.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

1) Umożliwienie szerokopasmowego dostępu do Internetu dla mieszkańców województwa, przedsiębiorców oraz jednostek publicznych (administracja publiczna, placówki ochrony zdrowia, edukacji, kultury i bezpieczeństwa publicznego) przez budowę pasywnej infrastruktury informatycznej w obszarach deficytowych i o niskiej opłacalności w zakresie światłowodowej sieci szkieletowej oraz węzłów usługowych.

2.3.12. Infrastruktura systemów bezpieczeństwa i obronności

A. Zadania i zasady polityki przestrzennej (PZPWP str. 256-257)

- 1) Kształtowanie w skali województwa struktur przestrzennych o wysokich walorach obronnych, charakteryzujących się odpornością na potencjalne zagrożenia terrorystyczne, niszczące czynniki sił przyrody, awarie i katastrofy przemysłowe, zintegrowanych organizacyjnie i korzystnie wpływających na zdolność obronną państwa.
- 2) Stosowanie rozwiązań przestrzennych podnoszących sprawność mobilizacyjną i operacyjną rozwinięcia sił zbrojnych (także sojusznicznych) oraz wykonania zadań obronnych.
- 3) Kształtowanie układów infrastruktury w sposób umożliwiający bezpieczny i sprawny przebieg ewakuacji i ratownictwa.
- 4) Wyprowadzanie transportu materiałów transportu materiałów niebezpiecznych z terenów o największej koncentracji ludności poprzez opracowanie alternatywnych objazdów.
- 5) Rozwój nowych obszarów zurbanizowanych powinien uwzględniać potrzeby zapewnienia bezpieczeństwa ludności w sytuacjach zagrożeń.

B. Kierunki zagospodarowania przestrzennego:

- 1) Stworzenie zintegrowanego ratownictwa - integracja wszystkich podmiotów ratownictwa: szpitali, policji, straży pożarnej, ratownictwa chemicznego, w jeden system mający wspólną lub kompatybilną sieć łączności oraz wspólne procedury ratownicze, zarządzane przez regionalne centrum koordynacji ratownictwa.

2.3.13. Obszary problemowe

OBSZARY WIEJSKIE STRUKTURALNIE SŁABE	
Obszar działań	Szczególne zasady zagospodarowania
cały obszar	<ul style="list-style-type: none"> – Przy modernizacji istniejących i budowie nowych urządzeń uzdatniania wody i unieszkodliwiania ścieków planować rezerwy na przyłączenie nowych odbiorców. – Zachowanie istniejącej sieci placówek oświaty i kultury, jako ośrodków kulturotwórczych i integrujących społeczności lokalne. – Kreacji placów, skwerów i parków we wsiach i miejscowościach wiejskich w przestrzeń publiczną stanowiącą pozytywne wzorce zagospodarowania i umożliwiające integrację mieszkańców. – Objęcie ochroną elementów tradycyjnego gospodarowania rolniczego: zadrzewienia śródpolne, oczka wodne i w miarę możliwości inne elementy przestrzeni rolniczej, stanowiące ostoję dla zagrożonych gatunków. – Rozwój działalności pozarolniczej w gospodarstwach rolnych.
obszary objęte prawną ochroną przyrody	<p>W dokumentach planistycznych gmin uwzględniać możliwości wykorzystania zasobów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego dla tworzenia „zielonych” miejsc pracy.</p> <p>Uwzględnienie w dokumentach planistycznych gmin projektowanych przebiegów i potrzeb terenowych szlaków wodnych, rowerowych i pieszych.</p>
obszary	Przy zagospodarowaniu obrzeży zbiorników wodnych i otoczenia parków

atrakcyjne turystycznie	<p>krajobrazowych dążenie do właściwego ukierunkowania presji masowej turystyki, odciążenia i ochrony najbardziej wrażliwych elementów środowiska.</p> <p>Ograniczenie przeznaczania terenów otwartych na cele nowej zabudowy letniskowej, ukierunkowując jej ekspansję na adaptację niszczejacej zabudowy wiejskiej.</p> <p>Tworzenie infrastruktury umożliwiającej zrównoważony rozwój turystyki.</p>
-------------------------	---

2.3.14. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – zadania rządowe

Lista projektów indywidualnych dla Programu Operacyjnego <i>Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013</i>		
lp	Rodzaj zadania	lokalizacja
Oś priorytetowa III Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska		
1	Zakupy sprzętu do szybkiej oceny ryzyka w przypadku wystąpienia poważnej awarii, organizacja systemu monitoringu dynamicznego przeciwdziałania poważnym awariom, w tym organizacja systemu i sieci teleinformatycznych	Cały kraj
2	Doskonalenie stanowisk do analizowania i prognozowania zagrożeń	
3	Wsparcie techniczne ratownictwa ekologicznego i chemicznego	
4	Wdrożenie nowoczesnych technik monitorowania powietrza, wód i hałasu poprzez zakupy aparatury kontrolno pomiarowej i analitycznej dla sieci laboratoriów Inspekcji Ochrony Środowiska. Doskonalenie systemu zapewnienia jakości poprzez organizację laboratoriów wzorcujących i referencyjnych dla potrzeb wzmocnienia systemu zarządzania jakością środowiska i ocen efektów ekologicznych programu. ETAP I	
Priorytet V Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych		
5.	Opracowanie planów ochronnych dla obszarów Natura 2000 na obszarze Polski	Cały kraj
Oś priorytetowa VII Transport przyjazny środowisku		
6.	Budowa sieci telekomunikacji GSM-R zgodnie z NPW ERTMS	Cały kraj
7.	Infrastruktura dostępu drogowego i kolejowego do wschodniej części Portu Gdynia	
Oś priorytetowa VIII Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe		
8.	Rozwój systemu automatycznego nadzoru nad ruchem drogowym (budowa centralnego systemu do automatycznego nadzoru nad ruchem drogowym)	Cały kraj

Ze względu na upływ czasu wyżej wymienione zadania wymagają aktualizacji, a w części są już wykonane.

Na terenie gminy Skórcz nie planuje się inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w zakresie zadań samorządowych.

2.4. Uwarunkowania wynikające ze strategii rozwoju gminy

Art. 9. 2. Wójt, burmistrz albo prezydent miasta sporządza studium zawierające część tekstową i graficzną, uwzględniając zasady określone w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju, ustalenia strategii rozwoju i planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz **strategii rozwoju gminy**, o ile gmina dysponuje takim opracowaniem.

Dotychczas obowiązująca Strategia rozwoju gminy to opracowanie pochodzące z roku 2001 (autorzy Michał Górski, Joanna Barchańska, Janusz Barchański), jej horyzont czasowy to rok 2015. Powstała jako wynik prac seminarium diagnostyczno-projektowego, z udziałem przedstawicieli lokalnej społeczności.

Strategia ta nie zawierała żadnej prognozy demograficznej.

Wizja gminy zapisana w Strategii :

- Gmina o wiodącej funkcji rolniczej, ale zmienionej strukturze gospodarstw rolnych, z dodatkowymi funkcjami agroturystyki, drobnej wytwórczości i nierolniczej działalności gospodarczej
- Stan środowiska przyrodniczego ulegnie poprawie głównie dzięki inwestycjom infrastrukturalnym (w zakresie gospodarki wodno-ściekowej)
- Podniesie się standard obsługi mieszkańców (usługi, infrastruktura komunalna, drogi)
- Gmina przygotowuje infrastrukturę dla obsługi ruchu turystycznego prognozowanego do wzrostu ze względu np. na funkcjonowanie autostrady A1
- Wskazywano na ewentualność ponownego połączenia samorządów miasta i gminy (dało by to korzyści finansowe i umożliwiałoby sprawniejsze zarządzanie)
- Warunki życia ulegną poprawie, poszerzy się oferta pracy, rozbudowane zostaną elementy infrastruktury technicznej, bezpieczeństwo ulegnie poprawie
- Ludność na poziomie ok. 4,5 tys osób (po połączeniu z miastem ok. 8-8,5 tys)

Nie wszystkie założenia strategii mogły być w zakładanym okresie zrealizowane. .

Strategia wskazywała na konieczność reorganizacji gminy z rolniczo-produkcyjnej na gminę o charakterze turystyczno-rolniczym z mocnym sektorem małych i średnich przedsiębiorstw. Za jedno z ważniejszych działań uznano w strategii wskazywanie inwestorom obszarów i możliwości inwestowania na terenie gminy szczególnie w takich rodzajach działalności jak infrastruktura obsługi rekreacji i turystyki, przetwórstwo żywności, drobny przemysł, rzemiosło itp.

Zapisana w strategii misja gminy Skórcz to hasło:

„Gmina Skórcz to gmina atrakcyjna do zamieszkania i dla turystów, otwarta na nowe pomysły i przedsięwzięcia, skutecznie wykorzystująca dla swego rozwoju tradycje Kociewia i szansę wynikającą z integracji z Unią Europejską i budowa autostrady A1”.

Cele strategiczne gminy do roku 2015:

- 1- Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej dla podniesienia poziomu życia mieszkańców
- 2- Rozwój turystyki wraz z promocją walorów gminy
- 3- Tworzenie wizerunku gminy Skórcz jako gminy przyjaznej dla inwestorów oraz małych i średnich przedsiębiorstw
- 4- Lepsze wykorzystanie potencjału produkcyjnego w rolnictwie i przygotowanie rolnictwa do integracji z Unią Europejską

5- Dalsza poprawa stanu środowiska przyrodniczego oparta na współpracy międzynarodowej i międzyregionalnej

Nie wszystkie z wyżej wymienionych celów strategicznych odnosiły się wprost do zagospodarowania przestrzennego, jednak właściwe zagospodarowanie przestrzeni gminy może bezpośrednio wpływać na skuteczność działań gminy w innych sferach np. społecznych, ekonomicznych, promocyjnych.

Z zagospodarowaniem przestrzennym, a zatem z ewentualnymi zapisami w planach miejscowych i w dokumencie studium wiązały się takie działania wynikające ze strategii jak np. :

- rozbudowa i budowa systemów kanalizacyjnych, wodociągowych
- modernizacje dróg
- budowa nowych obiektów sportowych i rekreacyjnych (boiska, sale, basen kąpielowy)
- budowa bazy obsługującej turystykę, rozwój agroturystyki, wzrost liczby miejsc noclegowych
- budowa tras rowerowych, wyznaczenie nowych tras turystycznych pieszych, konnych
- przygotowanie (w tym planistyczne) nowych terenów dla działalności gospodarczej i usługowej, stworzenie warunków infrastrukturalnych dla nowych przedsięwzięć nierolniczych, utworzenie „strefy przemysłowej” na terenie gminy
- poprawa stanu estetyki, opracowanie gminnego programu estetyzacji
- budowa miejsca obsługi podróżnych w związku z autostradą, budowa skansenu w Barłoźnie
- rozwój bazy przetwórstwa rolnego i skupu płodów rolnych

Dotychczasowe studium gminy Skórcz z 2002 formalnie uwzględnia zapisy Strategii, jednakże pozostaje bardzo ogólnikowe w zakresie wskazania obszarów, terenów realizacji zakładanych celów strategicznych. Poza tym część zapisów dotychczasowej strategii rozwoju gminy także wymagałaby już weryfikacji.

Plan rozwoju lokalnego gminy Skórcz

Opracowanie z grudnia 2004 r., w oparciu o strategię rozwoju gminy z 2001 r oraz dotychczasowe Studium z 2002 r., konsultacje społeczne oraz wytyczne ZPORR. Zakładano dwa okresy programowania: 2004-2006 oraz 2007-2013.

Z opracowania wynikają następujące wnioski dla opracowań planistycznych (studium i planów miejscowych)

- potrzeba wyraźnego wskazania lokalizacji i rodzaju terenów pod inwestycje w obszarze gminy
- rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej
- rozwój infrastruktury komunalnej, modernizacja dróg, chodników, budowa ścieżek rowerowych
- wskazanie terenów dla zalesiania (odłogowane rolniczo), zmiana przeznaczenia gruntów rolnych niskich klas na inwestycyjne
- zaprojektowanie nowych terenów lokalizacyjnych dla inwestycji komunalnych, mieszkaniowych, produkcyjnych, rekreacyjnych
- opracowanie oferty terenów inwestycyjnych

- **potrzeba opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego** (uwaga - nie sprecyzowano lokalizacji ani przedmiotu takiego opracowania, uznano że jest to działanie z rodzaju polegających na „poprawie sytuacji na danym obszarze”)

Szczególnie duży nacisk położono na zadania związane z infrastrukturą techniczną.

Strategia rozwoju gminy Skórcz jest **planowana do aktualizacji** w najbliższym czasie, w celu dostosowania do zmieniających się uwarunkowań, zwłaszcza społeczno-gospodarczych regionu. Zasadnicze kierunki rozwoju gminy wskazane w dotychczasowym dokumencie pozostaną zapewne niezmienione. Opracowany na podstawie Strategii Lokalny Plan Rozwoju Gminy Skórcz miał horyzont czasowy do roku 2013.

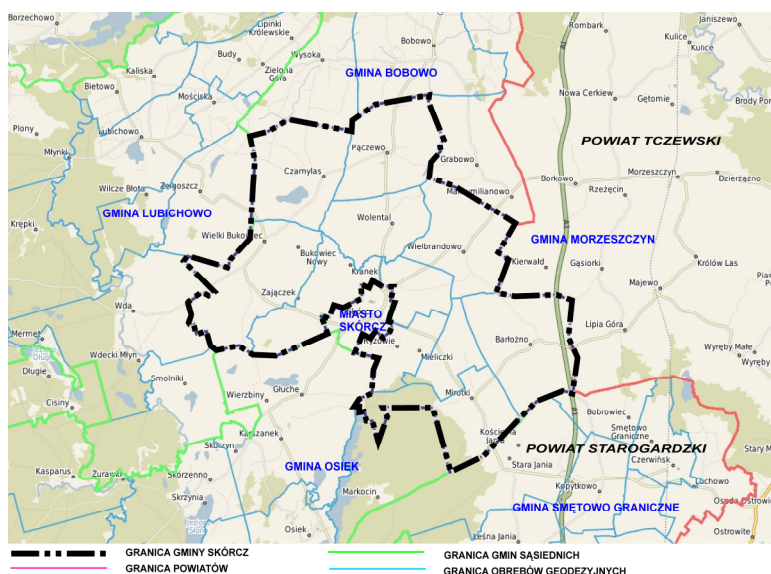
W Strategii dotychczasowej zapisano potrzebę monitorowania jej realizacji i aktualizację na podstawie analizy realizacji szczegółowych celów strategicznych wg określonych w strategii wskaźników, założono coroczne opracowywanie raportów.

2.5. Uwarunkowania wynikające z dokumentów planistycznych sąsiednich gmin.

Gmina Skórcz położona jest w południowej części województwa pomorskiego, w powiecie starogardzkim, na skraju Borów Tucholskich. Etnograficznie gmina należy do Kociewia. Jest to gmina wiejska, siedziba Urzędu Gminy znajduje się w mieście Skórcz. Wschodnią granicę gminy stanowi w części granica z powiatem tczewskim, będąca jednocześnie granicą gminy Morzeszczyn. Najbliższym ośrodkiem rangi ponadlokalnej jest miasto Starogard Gdański (ok. 23 km). Odległość do Trójmiasta wynosi ok. 63 km.

Gmina Skórcz graniczy z następującymi gminami:

- od północy - z gminą Bobowo;
- od wschodu - z gminą Morzeszczyn;
- od południowego-wschodu - z gminą Smętowo Graniczne;
- od południa - z gminą Osiek i z miastem Skórcz;
- od zachodu - z gminą Lubichowo.

Ryc. Położenie gminy Skórcz na tle podziału administracyjnego

Źródło: Opracowanie własne na mapie -

http://www.pomorskie.eu/res/wizytowka/region/powiaty_i_gminy_d.jpg

Analiza studiów gmin sąsiednich dla terenów graniczących z gminą Skórcz

Niniejsza analiza zawiera przegląd dokumentów Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla terenów przygranicznych gmin sąsiadujących z gminą Skórcz. W analizie przedstawiono charakterystykę tych dokumentów oraz wpływ ustaleń w nich zawartych na obszar gminy Skórcz, szczególną uwagę skierowano na inwestycje ponadlokalne planowane w gminach sąsiednich oraz kierunki rozwojowe mogące mieć znaczenie dla polityki przestrzennej gminy Skórcz.

Ze względu na różny czas powstawania Studiów poszczególnych gmin, różnią się one stopniem szczegółowości poszczególnych zagadnień.

Gmina Morzeszczyn

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Morzeszczyn (przyjęte Uchwałą Nr XXVII/170/2013 Rady Gminy Morzeszczyn z dnia 2 lipca 2013r.)

Ogólna charakterystyka gminy:

Gmina Morzeszczyn położona jest w południowej części woj. pomorskiego, na wschód od gminy Skórcz, ok. 76 km od stolicy regionu – Gdańska, ok. 42 km od stolicy powiatu – Tczewa.

Powierzchnia gminy wynosi 91,24 km², z czego ponad 72% stanowią użytki rolne, 18 % grunty leśne, 10 % grunty zabudowane, nieużytki, wody płynące i małe jeziora.

Charakterystyka ustaleń Studium, mogących mieć wpływ na politykę przestrzenną gminy Skórcz:

Gmina Skórcz oddzielona jest od gminy Morzeszczyn autostradą A1. Sąsiedztwo bezpośrednie, to niewielki fragment gminy Morzeszczyn w okolicy wsi Kierwałd oraz – po przeciwnej stronie autostrady – fragment obrębu geodezyjnego Lipia Góra. Obręb ten stanowi sąsiedztwo dla obr. Barłożno w gminie Skórcz.

Tereny sąsiadujące bezpośrednio z gminą Skórcz to głównie grunty rolne i lasy. W sąsiedztwie wsi Kierwałd - tereny wskazane do rozwoju funkcji rekreacji.

- Obszary cenne przyrodniczo lub o istotnych ograniczeniach, uwarunkowaniach przestrzennych:
 - na terenie gminy Morzeszczyn nie występują obszary cenne przyrodniczo lub o istotnych ograniczeniach, uwarunkowaniach przestrzennych, położone przy granicy z gminą Skórcz;
 - występowanie na przeważającej części obszaru gminy terenów o dużym potencjale agroekologicznym.
- Obszary cenne kulturowo i krajobrazowo:
 - historyczne układy wiejskie o dobrze zachowanej strukturze przestrzennej reprezentowane są we wsiach: Dzierżążno, Gętomie, Nowa Cerkiew, Królów Las, Lipia Góra, Rzeżęcín – wsie te (oprócz Lipiej Góry) nie sąsiadują z gminą Skórcz.
 - w analizowanym obszarze znajdują się strefy ochrony archeologicznej;
- Charakterystyka kierunków w przeznaczeniu terenów:
 - w najbliższym sąsiedztwie gminy Skórcz zlokalizowana jest jedna miejscowość - Kierwałd; na zachód i na północ od tej miejscowości wyznaczono tereny rozwoju funkcji rekreacji – zabudowa letniskowa, obiekty związane z agroturystyką i turystyką kwalifikowaną oraz tereny możliwej

- lokalizacji funkcji mieszkaniowej (zagrody samotnicze, przysiółki – siedliska wpisujące się w naturalny krajobraz);
- o projektowane tereny lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (w tym elektrowni wiatrowych);
- o projektowany Obszar Chronionego Krajobrazu „Doliny Węgiernicy i Janki”;
- o projektowana linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110kV,
- o projektowany szlak turystyki rowerowej i pieszej w kierunku gminy Skórcz.
- Powiązania komunikacyjne: autostrada A1; droga powiatowa 2739G, drogi gminne;
- Plany miejscowe w sąsiedztwie gminy Skórcz: Gmina Morzeszczyn nie posiada obowiązujących mpzp w sąsiedztwie gminy Skórcz.

Najistotniejsze powiązania gminy Morzeszczyn z gminą Skórcz:

- Powiązania przyrodnicze - projektowany Obszar Chronionego Krajobrazu „Doliny Węgiernicy i Janki”;
- Wyznaczone w Studium kierunki rozwoju nie mają znaczącego wpływu na politykę przestrzenną gminy Kaliska. Obszary przygraniczne gmin to tereny rolne i leśne; w części tych terenów wyznaczono tereny rozwoju funkcji rekreacji ;
- projektowana linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV,
- Powiązania komunikacyjne: autostrada A1, droga powiatowa, drogi gminne.

Gmina Osiek

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Osiek przyjęte Uchwałą Nr VI/46/2003 Rady Gminy Osiek z dnia 12 czerwca 2003 roku

Ogólna charakterystyka gminy:

Gmina Osiek położona jest w południowej części województwa pomorskiego, na południe od gminy Skórcz. Powierzchnia gminy wynosi 156 km², z czego lasy stanowią ok. 75%, natomiast wody ok. 10%.

W skład Gminy wchodzi 12 sołectw: Cisowy, Bukowiny, Lisówko, Jeżewnica, Wycinki, Markocin, Osiek, Radogoszcz, Karszanek, Skórczenno, Kasparus, Suchobrzeźnica.

Teren gminy usytuowany jest w Obszarze Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich i w obszarze Natura 2000. Powierzchnia gminy wynosi 156 km², z czego lasy stanowią ok. 75%, natomiast wody ok. 10%.

Charakterystyka ustaleń Studium mogących mieć wpływ na politykę przestrzenną gminy Skórcz:

- Obszary cenne przyrodniczo lub o istotnych ograniczeniach, uwarunkowaniach przestrzennych:
 - o położenie w obrębie płata ekologicznego rangi krajowej – największy w Polsce kompleks leśny – Bory Tucholskie;
 - o istniejący korytarz ekologiczny rangi regionalnej – dolina Wdy;
 - o ustanowione na podstawie ustawy o ochronie przyrody obszary chronione: OCHK Borów Tucholskich, Obszar Natura 2000 obszar specjalnej ochrony ptaków „Bory Tucholskie” PLB 220009;
 - o występowanie wielu elementów osnowy ekologicznej rangi lokalnej - korytarzy ekologicznych drobnych cieków i form dolinnych, płatów ekologicznych

- drobnych kompleksów leśnych i zadrzewień, płatów ekologicznych hydrogenicznych zagłębień terenów, płatów ekologicznych zbiorników wodnych;
- planowany Park Krajobrazowy Dolina Wdy – granica parku przy płd.-zach. granicy gminy Skórcz;
- planowany światowy rezerwat biosfery (MAB).
- Obszary cenne kulturowo i krajobrazowo:
 - największe walory kulturowe prezentują wsie: Osiek, Kasparus, Suchobrzeźnica oraz Łuby, Wierzbiny, Udzierz; układ ruralistyczny wsi Osiek wpisany jest do rejestru zabytków;
 - na wysokie walory krajobrazowe wpływa występowanie naturalnych elementów środowiska tj. kompleksów leśnych, terenów hydrogenicznych oraz dolina rzeki Wdy.
- Charakterystyka kierunków w przeznaczeniu terenów:
 - nowe tereny mieszkaniowe i mieszkaniowo – usługowe planowane są we wsiach Osiek i Wycinki, nowe tereny rekreacyjne w strefach przyjeziornych, m. inn. w sąsiedztwie gm. Skórcz – nad jez. Głucho;
- Powiązania komunikacyjne: droga wojewódzka nr 214; regionalne i lokalne szlaki rowerowe;
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego: w analizowanym obszarze nie obowiązują żadne miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.
 - **Najistotniejsze powiązania gminy Osiek z gminą Skórcz:**
- Powiązania przyrodnicze - występowanie obszarów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody, zachowanie ciągłości przyrodniczej korytarzy ekologicznych;
- Powiązania komunikacyjne - przebieg drogi wojewódzkiej nr 214; modernizacja tej drogi na odcinku Skórcz – Warlubie; zachowanie ciągłości wyznaczonych tras rowerowych;
- nowe tereny rekreacyjne w strefach przyjeziornych, m. inn. w sąsiedztwie gm. Skórcz – nad jez. Głucho;
- projektowana trasa drogi wojewódzkiej nr 214 na odcinku Karszanek – Lubichowo - *inwestycja ta nie znalazła odzwierciedlenia w planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego;*
- Projektowana linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110kV;

Gmina Lubichowo

Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Lubichowo przyjęto Uchwałą Nr XXXIV/239/2009 Rady Gminy Lubichowo z dnia 18 grudnia 2009 r. – Zał. 3.

Ogólna charakterystyka gminy:

Gmina Lubichowo położona jest w południowej części województwa pomorskiego, w powiecie starogardzkim na obszarze Kociewia Polnego i Leśnego na skraju Borów Tucholskich. Teren gminy o powierzchni 16101 ha zamieszkuje 6122 osoby według stanu w dniu 07.04.2009 r. Gmina Lubichowo podzielona jest na 12 obrębów, które obejmują 24 miejscowości wiejskie.

Gminę można podzielić na dwa obszary funkcjonalne - północno-wschodni o stosunkowo dobrych glebach z przewagą funkcji rolniczej oraz południowo-zachodni z dużym udziałem lasów, gdzie dominuje leśnictwo, turystyka i rekreacja.

Charakterystyka ustaleń Studium mogących mieć wpływ na politykę przestrzenną gminy Skórcz:

- Obszary cenne przyrodniczo lub o istotnych ograniczeniach, uwarunkowaniach przestrzennych:
 - występowanie obszarów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody: OCHK Borów Tucholskich, Obszar Natura 2000 obszar specjalnej ochrony ptaków „Bory Tucholskie” PLB 220009;
 - obszar graniczący z gminą od strony pld. - wsch. stanowi kompleksy leśne, a od strony pln. - wsch. – głównie tereny rolnicze;
 - planowany rezerwat biosfery Bory Tucholskie;
 - istniejące złoża kruszywa naturalnego w okolicy miejscowości Lipinki Królewskie;
- Obszary cenne kulturowo i krajobrazowo: na wysokie walory krajobrazowe wpływa występowanie naturalnych elementów środowiska tj. kompleksów leśnych, terenów hydrogenicznym oraz dolina rzeki Wdy.
- Charakterystyka kierunków w przeznaczeniu terenów:
 - nowe tereny mieszkaniowe i mieszkaniowo usługowe planowane są we wsiach: Lipinki Królewskie, Zielona Góra, Mościska, Zelgoszcz, Wilcze Błota i Wda; ponadto we wsiach Wilcze Błota i Smolniki planowane są nowe tereny rekreacyjne i turystyczne a we wsi Zelgoszcz - tereny produkcyjno – usługowe;
 - planowane tereny lokalizacji elektrowni wiatrowych wraz ze strefami uciążliwości (pomiędzy miejscowościami Zielona Góra i Mościska, na pld. od drogi powiatowej 2709G) i linią ee przyłączenia do sieci elektrowni wiatrowych;
 - projektowane tereny wydobywania złoża kruszywa naturalnego w okolicy miejscowości Lipinki Królewskie;
 - zagospodarowanie turystyczne szlaku wodnego na rzece Wdzie.
- Powiązania komunikacyjne: droga wojewódzka nr 214, drogi powiatowe nr 2732G i 2709G, drogi gminne; planowane regionalne i międzyregionalne trasy rowerowe (planowana Międzynarodowa trasa rowerowa „Tysiąca jezior”);
- Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego: w obszarze sąsiadującym z gminą Skórcz nie obowiązują żadne miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Najistotniejsze powiązania gminy Lubichowo z gminą Skórcz:

- Obszary sąsiadujące z gminą Skórcz stanowią na pld. – wsch. głównie kompleksy leśne oraz dolina rzeki Wdy; miejscowości położone w tym rejonie mają charakter turystyczno – rekreacyjny (Smolniki) oraz mieszkaniowy i rekreacyjny (Wda);
- Powiązania komunikacyjne - przebieg drogi wojewódzkiej nr 214; modernizacja tej drogi; zachowanie ciągłości wyznaczonych tras rowerowych; drogi gminne;
- Powiązania przyrodnicze - występowanie terenów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody oraz utrzymanie sieci powiązań elementów osnowy ekologicznej.

Gmina Bobowo

Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Bobowo, przyjęte Uchwałą Nr XIII/18/2000r. Rady Gminy Bobowo z dnia 13.06.2000 r., zmienione Uchwałą Nr XXVII/09 Rady Gminy Bobowo z dnia 25 listopada 2009 roku. oraz uchwałą z 2011 r. (zmiana Studium)

Ogólna charakterystyka gminy:

Gmina Bobowo położona jest w powiecie starogardzkim, w południowej części województwa pomorskiego. Jest to jest najmniejsza gmina powiatu. Jej powierzchnia wynosi ok. 52 km² w tym: użytki rolne: 81% i użytki leśne: 12%.

Przez obszar gminy przepływa rzeka Węgiermuca. W skład gminy wchodzi 6 sołectw: Bobowo, Grabowiec, Grabowo, Jabłówko, Smolań, Wysoka.

Tereny sąsiadujące bezpośrednio z gminą Skórcz to głównie grunty rolne na terenie obrębów geodezyjnych: Grabowo, Bobowo i Wysoka.

- Obszary cenne przyrodniczo lub o istotnych ograniczeniach, uwarunkowaniach przestrzennych:
 - na terenie gminy Bobowo nie występują obszary cenne przyrodniczo lub o istotnych ograniczeniach, uwarunkowaniach przestrzennych, położone przy granicy z gminą Skórcz;
 - na pld. gminy – przy granicy z gminą Skórcz oraz wzdłuż rzeki Węgiermucy występują elementy osnowy ekologicznej; w ich obrębie pożądane są m.inn. działania pielęgnacyjne (podtrzymanie aktualnego stanu, restytucyjne (przywracanie naturalnego stanu struktur przyrodniczych), rewalityzacyjne (wzrost bioróżnorodności, zmiana funkcji).
- Obszary cenne kulturowo i krajobrazowo:
 - miejscowości o zachowanym historycznym układzie ruralistycznym: Bobowo, Grabowo, Wysoka;
 - w analizowanym obszarze znajdują się stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków;
- Charakterystyka kierunków w przeznaczeniu terenów:
 - w najbliższym sąsiedztwie gminy Skórcz zlokalizowane są głównie grunty rolne na terenie obrębów geodezyjnych: Grabowo, Bobowo, Wysoka; na pld. od wsi Grabowo planowane są tereny rozwoju mieszkalnictwa a na pln. – tereny rozwoju funkcji gospodarczych; tereny rozwoju funkcji gospodarczych zaproponowano też na pld. i pln. od wsi Bobowo; niewielki teren rozwoju funkcji mieszkaniowych planowany jest również na pld. od wsi Wysoka;
 - na pld. od wsi Wysoka – przy granicy z gminą Skórcz oraz wzdłuż rzeki Węgiermucy występują elementy osnowy ekologicznej;
 - wzdłuż wschodniej granicy gminy planowany jest Obszar Chronionego Krajobrazu „Doliny Węgiermucy”;
- Powiązania komunikacyjne: drogi wojewódzkie: nr 222 i 234, drogi gminne; linia kolejowa nr 218 – Prabuty – Szlachta – z zawieszonym ruchem pociągów oraz nieczynna linia kolejowa nr 243
- Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego – w analizowanym obszarze występują następujące obowiązujące mpzp:

- o **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w rejonie miejscowości Wysoka i Bobowo w gminie Bobowo, uchwalony Uchwałą Nr XI/83/2011 Rady Gminy Bobowo z dnia 27 grudnia 2011 r.** Lokalizacja: pld. – zach. część gminy. Przeznaczenie terenów (podstawowe): tereny lokalizacji elektrowni wiatrowych, tereny zabudowy zagrodowej w gospodarstwach rolnych, hodowlanych i ogrodniczych;

Najistotniejsze powiązania gminy Bobowo z gminą Skórcz:

- Powiązania przyrodnicze - projektowany Obszar Chronionego Krajobrazu „Doliny Węgiernicy”;
- Powiązania komunikacyjne: drogi wojewódzkie, drogi gminne, linia kolejowa nr 218 – Prabuty – Szlachta – z zawieszonym ruchem pociągów oraz nieczynna linia kolejowa nr 243
- Wyznaczone w Studium kierunki rozwoju nie mają znaczącego wpływu na politykę przestrzenną gminy Skórcz. Obszary przygraniczne gmin to przede wszystkim tereny rolnicze;

Nowe tereny lokalizacji elektrowni wiatrowych mogą mieć wpływ na politykę przestrzenną gminy Skórcz ze względu na ewentualne oddziaływanie planowanych elektrowni i ograniczenia w swobodnym ustalaniu przeznaczania terenów położonych w sąsiedztwie gminy Bobowo (nie jest wskazane ustalenie w obszarze tzw. strefy ochronnej elektrowni wiatrowych zabudowy chronionej akustycznie np. mieszkaniowej, rekreacyjno-wypoczynkowej) .

Gmina Smętowo Graniczne

Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Smętowo Graniczne przyjęte Uchwałą Nr XXVIII/220/2013 Rady Gminy Smętowo Graniczne z dnia 13 grudnia 2013 r. (aktualizacja wcześniejszego dokumentu z 2010 r)

Ogólna charakterystyka gminy:

Gmina Smętowo Graniczne położona jest w południowo – wschodniej części powiatu starogardzkiego. Sąsiaduje od północy z gminą Morzeszczyn, od północnego zachodu z gminą Skórcz, od północnego wschodu z gminą Gniew, a od zachodu z gminą Osiek, oraz - od południa - z gminą Nowe (powiat świecki). Południowa granica gminy jest również granicą pomiędzy dwoma województwami: pomorskim i kujawsko - pomorskim.

Gmina ma powierzchnię 86 km², stanowiącą 6,71% powierzchni powiatu, zamieszkuje w niej 5243 mieszkańców (stan wg danych UG na XII 2006 r.), co stanowi 4,3 % ludności powiatu starogardzkiego, gęstość zaludnienia 60,9 osób/km² .

Użytki rolne zajmują 73% powierzchni, lasy jedynie 18%.

W skład gminy wchodzi 11 wsi obrębowych: Bobowiec, Czerwińsk, Fraça, Kamionka, Kopytkowo, Kościelna Jania, Lalkowy, Leśna Jania, Smętowo Graniczne, Smętówko, Rynkówka. Najbliżej granicy z gminą Skórcz położona jest miejscowość Kościelna Jania.

Ze względu na walory naturalne gminy (bogate gleby, sprzyjający klimat), podstawą jej rozwoju jest rolnictwo, które jest głównym źródłem dochodów ludności.

Charakterystyka ustaleń Studium mogących mieć wpływ na politykę przestrzenną gminy Skórcz:

- Obszary cenne przyrodniczo lub o istotnych ograniczeniach, uwarunkowaniach przestrzennych:
 - o zachodnia część gminy położona jest w granicach obszaru Natura 2000 - obszaru specjalnej ochrony ptaków „Bory Tucholskie” PLB 220009 oraz w OCHK Borów Tucholskich;

- Obszary cenne kulturowo i krajobrazowo:

W dotychczasowym Studium z 2000r. wskazano w części graficznej następujące wsie jako obszary objęte ochroną konserwatorską: Lalkowy, Kamionka, Kościelna Jania. W części tekstowej wskazywano tzw. strefy ochrony pośredniej konserwatorskiej (bez ustalenia w nich konkretnych zasad zagospodarowania) – wokół wsi Smarzewo, wokół obszaru zabudowy wsi Fraça, wokół wsi Kamionka, wokół wsi Kopytkowo, wokół wsi Kościelna Jania i Stara Jania, wokół wsi Lalkowy, wokół wsi Leśna Jania, wokół obszaru skupionej zabudowy wsi Rynkówka, wokół wsi Smętowko. Strefy te jednak nie zostały wskazane w części graficznej Studium.

- występowanie obszarów i stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków;
- walory krajobrazowe związane z charakterem środowiska przyrodniczego - kompleksy leśne Borów Tucholskich;
- Charakterystyka kierunków w przeznaczeniu terenów:
 - nowe tereny inwestycyjne:
 - Kościelna Jania (12,92 ha) – na płn. od drogi wojewódzkiej – tereny przeznaczone na funkcje zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
 - Kościelna Jania (23,14 ha) – na pld. od drogi wojewódzkiej – tereny rozwoju funkcji rekreacyjnych, usługowych i turystycznych
 - Kopytkowo – tereny dla rozwoju funkcji gospodarczych
- Powiązania komunikacyjne: autostrada A1 ze zjazdem w Kopytkowie, który poprzez drogę wojewódzką nr 231 stanowi ważny element powiązania komunikacyjnego z gminą Skórcz, droga gminna; szlaki turystyczne rowerowe i konne; linia kolejowa nr 218 – Prabuty – Szlachta – z zawieszonym ruchem pociągów.
- Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego – w analizowanym obszarze występują następujące obowiązujące mpzp:
 - **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu wsi Stara Jania oraz Leśna Jania, gmina Smętowo Graniczne, uchwalony Uchwałą Nr XIV/109/2012 Rady Gminy Smętowo Graniczne z dnia 27 czerwca 2012 r.** *Lokalizacja:* przy zachodniej granicy gminy. *Przeznaczenie terenów (podstawowe):* tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, tereny usług turystyki;
 - **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla fragmentu wsi Kopytkowo, gmina Smętowo Graniczne, uchwalony Uchwałą Nr XI/87/2012 Rady Gminy Smętowo Graniczne z dnia 27 czerwca 2012 r.** *Lokalizacja:* przy zachodniej granicy gminy. *Przeznaczenie terenów (podstawowe):* tereny zabudowy usługowej oraz obiektów produkcyjnych, składów i magazynów, tereny usług turystycznych.

Najistotniejsze powiązania gminy Smętowo Graniczne z gminą Skórcz:

- Powiązania przyrodnicze - występowanie obszarów chronionych, zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych;
- Powiązania komunikacyjne - poprzez układ drogowy (autostrada A1 ze zjazdem w Kopytkowie – połączenie poprzez drogę wojewódzką nr 231 z gminą Skórcz), trasy turystyczne - rowerowe i konne, drogi gminne;

Nowe tereny rozwoju funkcji produkcyjnych oraz rekreacyjnych, usługowych i turystycznych w Kopytkowie, Starej Jani i Kościelnej Jani mogą mieć wpływ na politykę przestrzenną gminy Skórcz.

Miasto Skórcz

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Skórcz przyjęte Uchwałą Nr IV/12/2002 Rady Miejskiej w Skórczu z dnia 20 grudnia 2002 r., ze zmianami wg Uchwały Nr XXXV/201/2006 Rady Miejskiej w Skórczu z dnia 6 lipca 2006 r. oraz Nr XV/82/2012 Rady Miejskiej w Skórczu z dnia 15 marca 2012 r.

Ogólna charakterystyka miasta:

Miasto Skórcz położone jest w południowej części województwa pomorskiego, w powiecie starogardzkim. Miasto przylega do pñ. – wsch. granicy Borów Tucholskich.

Powierzchnia miasta wynosi 3,67 km² w tym 56% to użytki rolne a 7% - użytki leśne.

Miasto Skórcz sąsiaduje z gminą wiejską Skórcz i gm. Osiek.

Charakterystyka ustaleń Studium mogących mieć wpływ na politykę przestrzenną gminy Skórcz:

- Obszary cenne przyrodniczo lub o istotnych ograniczeniach, uwarunkowaniach przestrzennych:
 - obszar Natura 2000 - obszar specjalnej ochrony ptaków „Bory Tucholskie” PLB 220009 oraz OCHK Borów Tucholskich – w granicach tych obszarów położony jest niewielki fragment przy pñ. – zach. granicy miasta, przylegający do obszarów chronionych położonych na terenie w gm. Osiek i gm. Skórcz;
 - wzdłuż pñ. - zach. granicy miasta występują tereny leśne;
 - wschodnia część miasta oddzielona od części zachodniej rzeką Szorycą; wzdłuż rzeki - tereny zieleni nieurządzonej i park miejski.
- Obszary cenne kulturowo i krajobrazowo:
 - miasto (za wyjątkiem pñ. - zach. i zach. części) położone jest w strefie ochrony konserwatorskiej (nr dec. w rejestrze zabytków województwa pomorskiego - 958 - wg dawnego rejestru nr 816) – wpisanej jako układ urbanistyczny miasta Skórcza; data wpisu do rejestru - 05.04.1979 r³.; strefa ograniczenia gabarytu zabudowy i strefa ochrony krajobrazu oraz rezerwat krajobrazu kulturowego dotyczą również terenów położonych poza granicami miasta – w obszarze gminy Skórcz;
 - stanowiska archeologiczne – jedno (dec. 168/arch. - w centrum miasta), drugie – bezpośrednio przy pñ. granicy miasta z gminą Skórcz (po stronie gminy);
- Charakterystyka kierunków w przeznaczeniu terenów:
 - projektowana obwodnica miasta (w rejonie „Iglotex-u”) – inwestycja została zrealizowana w innej lokalizacji (wzdłuż dawnego nasypu torów kolejowych);
 - nowe tereny przeznaczone pod zabudowę wzdłuż wschodniej i pñ. – wsch. granicy miasta oraz (mniejsze tereny) przy północnej i zachodniej granicy miasta;

³ Decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 18.12.2014 r. stwierdzono nieważność ustanowionych w decyzji z 1979 r. rygorów konserwatorskich . Jednakże nadal wpisany do rejestru zabytków jest układ urbanistyczny miasta Skórcza wraz z otoczeniem, Strefy A (1-3) określone w w/wym decyzji stanowią zabytek w rozumieniu ustawy, a strefa B (1-2) w w/wym decyzji otoczenie zabytku

- planowane regionalne i międzyregionalne trasy rowerowe (planowana Międzynarodowa trasa rowerowa „Tysiąca jezior”);
- Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego – w analizowanym obszarze występują następujące obowiązujące mpzp:
 - **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części miasta Skórcz (dla fragmentu miasta Skórcza zawartego pomiędzy ulicami Hallera, 27 Stycznia, Norwida i wschodnią granicą administracyjną miasta) , uchwalony Uchwałą Nr XVI/94/2012 Rady Miejskiej w Skórczu z dnia 26 kwietnia 2012 r. Lokalizacja:** przy wschodniej granicy miasta. *Przeznaczenie terenów (podstawowe):* tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wielorodzinnej i usługowej;
 - **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części miasta Skórcz – rejon ulic Osiedlowej i Dworcowej, uchwalony Uchwałą Nr XLVI/254/2010 Rady Miejskiej w Skórczu z dnia 12 października 2010 r. Lokalizacja:** przy północnej granicy miasta. *Przeznaczenie terenów (podstawowe):* tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zabudowy usługowej, tereny obiektów produkcyjnych, składów, magazynów, teren cmentarza;
 - **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części miasta Skórcz – rejon ulic Ogrodowej i Zielonej, uchwalony Uchwałą Nr XLIV/240/2010 Rady Miejskiej w Skórczu z dnia 24 sierpnia 2010 r. Lokalizacja:** przy południowo - wschodniej granicy miasta. *Przeznaczenie terenów (podstawowe):* tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, wielorodzinnej i usługowej;

Ustalenia w/w planów raczej nie będą miały wpływu na politykę przestrzenną gminy Skórcz.

Najistotniejsze powiązania Miasta Skórcz z gminą Skórcz:

- Powiązania przyrodnicze – związane z występowaniem obszarów chronionych, zachowanie ciągłości systemów ekologicznych;
- Powiązania komunikacyjne: drogi wojewódzkie, obwodnica miasta, drogi gminne, planowane międzyregionalne i regionalne trasy rowerowe;
- Powiązania infrastrukturalne (wodociągi, sieci kanalizacyjne, oczyszczalnia, ujęcie wody w Ryzowiu)
- Powiązania usługowe – miasto ośrodkiem obsługi ludności

W n i o s k i dla kształtowania polityki przestrzennej gminy Skórcz

Najistotniejsze wnioski wynikające z analizy dokumentów Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin sąsiednich:

- powiązania kulturowe i krajobrazowe miasto Skórcz (za wyjątkiem pld. - zach. i zach. części) położone jest w strefie ochrony konserwatorskiej - strefa ograniczenia gabarytu zabudowy i strefa ochrony krajobrazu oraz rezerwat krajobrazu kulturowego dotyczą również terenów położonych poza granicami miasta – w obszarze gminy Skórcz – ograniczenia w zagospodarowaniu terenów;
- powiązania przyrodnicze gminy z terenami otaczającymi uwarunkowane występowaniem obszarów chronionych (OCHK Borów Tucholskich i obszaru Natura 2000 obszaru specjalnej ochrony ptaków „Bory Tucholskie” PLB 220009) oraz

elementów osnowy ekologicznej ponadregionalnej i regionalnej – zachowanie ciągłości systemów i korzyści ekologicznych;

- powiązania komunikacyjne - poprzez układ drogowy z autostradą 1 (ze zjazdem w Kopytkowie w gm. Smętowo Graniczne);
- kierunki zmian w strukturze funkcjonalno – przestrzennej gmin sąsiednich związane z lokalizacją elektrowni wiatrowych w gm. Morzeszczyn i gm. Lubichowo – ograniczenia w zagospodarowaniu terenów;
- lokalizacja linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia 110 kV projektowanych w obszarze gminy Morzeszczyn, Osiek – ograniczenia w zagospodarowaniu terenów.
- część obszarów przygranicznych (płd. – wsch. – fragment granicy z gminą Osiek) stanowią tereny leśne, dla których w studium nie przewiduje się zmian użytkowania;
- kierunki zmian struktury funkcjonalno-przestrzennej gmin sąsiednich związane z rozwojem funkcji turystyczno-rekreacyjnej (gm. Osiek, gm. Morzeszczyn, gm. Smętowo Graniczne) nie mają znaczącego wpływu na politykę przestrzenną gminy Skórcz; większe znaczenie mogą mieć kierunki związane z rozwojem funkcji gospodarczych (tereny we wsi Kopytkowo w gm. Smętowo Graniczne, czy tereny dla elektrowni wiatrowych w Gm. Bobowo);

Najistotniejsze uwarunkowania oraz powiązania wynikające z sąsiedztwa dotyczą uwarunkowań przyrodniczych, środowiskowych, jako niezależnych od przebiegu granic administracyjnych. Istotne są także powiązania komunikacyjne oraz infrastrukturalne.

2.6. Syntetyczne wnioski dot. uwarunkowań ponadlokalnych

Najistotniejsze uwarunkowania wynikające z opracowań ponadlokalnych oraz ze strategii rozwoju gminy są następujące:

- gmina jest położona peryferyjnie w skali województwa pomorskiego i żadna miejscowość w gminie nie pełni ważnej roli w sieci osiedleńczej regionu,
- silne i znaczące są powiązania z miastem Skórcz
- gmina posiada stosunkowo znaczące walory środowiska przyrodniczego, w tym część obszaru jest objęta ochroną prawną przyrody (OCHK, obszary Natura 2000),
- dziedzictwo kulturowe mogłoby świadczyć o odrębności lokalnej i mogłoby budować tożsamość kulturową, jednakże jest słabo wykorzystywane w praktyce, jego wartość jest nieuświadomiona
- stan infrastruktury technicznej jest zadowalający, sukcesywnie następuje rozbudowa sieci wod-kan
- gmina ma potencjalnie dobre warunki dla rozwoju energetyki wiatrowej
- podstawową funkcją obszaru gminy powinno pozostawać rolnictwo

Główne zewnętrzne szanse rozwojowe gminy tkwią w:

1. bliskości autostrady A1 z węzłem w Kopytkowie
2. bliskości obszarów cennych przyrodniczo i atrakcyjnych turystycznie
3. możliwościach współpracy z sąsiednimi gminami

3. Uwarunkowania wewnętrzne zagospodarowania

3.1 Dotychczasowe przeznaczenie, zagospodarowanie i uzbrojenie terenu [art. 10 ust 1 pkt 1]

3.1.1. Przeznaczenie terenu

W obszarze gminy Skórcz aktualnie brak jest jakiegokolwiek obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Tzw. plan ogólny gminy, pochodzący z lat 80-tych XX w. (1984 r.), zmieniany na początku lat 90-tych (w latach 1991-1993) z mocy prawa przestał obowiązywać. Jest to sytuacja mało korzystna, gdyż inwestowanie może odbywać się przede wszystkim na zasadzie kontynuacji funkcji i form istniejącej zabudowy jako uzupełnienie struktur urbanistycznych, w drodze indywidualnych decyzji administracyjnych (o warunkach zabudowy i ustalających lokalizację inwestycji celu publicznego). Ze względu na bardzo licznie występujące grunty rolne wysokich klas I-III oraz restrykcyjne przepisy ustawy o ochronie gruntów rolnych inwestowanie na cele nierolnicze jest bardzo ograniczone, a w bardzo wielu przypadkach niemożliwe.

Rada Gminy nie przystąpiła dotąd (stan na grudzień 2014r) do sporządzania żadnego miejscowego planu i jest w tym zakresie jedyną tego typu gminą w całym województwie. Brak miejscowych planów powoduje iż w gminie nie zapewniono żadnej rezerwy terenów dla rozwoju nowych funkcji, w tym zwłaszcza dla mieszkalnictwa, turystyki, rekreacji oraz dla działalności gospodarczej nierolniczej.

Praktycznie jedynym narzędziem stosowanym w obszarze gminy Skórcz stały się decyzje wznit. Średniorocznie wydaje się od kilkunastu do ok. 30 sztuk decyzji, z czego najczęściej dotyczy budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego oraz zabudowy zagrodowej. Sporadycznie występują decyzje dla innych rodzajów inwestycji. Często inwestycje te to przebudowy, rozbudowy, w tym np. dotyczące dobudów garaży, zmiany konstrukcji dachu itp. Inwestycje celu publicznego najczęściej dotyczą odcinków sieci elektroenergetycznych czy innych obiektów i sieci infrastruktury technicznej. Decyzje odmowne stanowią niewielki odsetek wszystkich wydawanych decyzji. W ostatnich latach, w porównaniu z okresem 2003-2010, ilość decyzji zmniejszyła się, być może wpływ ma na to pogorszenie koniunktury gospodarczej, a także zmiana przepisów prawa dot. ochrony gruntów rolnych (obecnie praktycznie brak możliwości lokowania funkcji nierolniczych na gruntach klas I-III).

Ogółem w latach 2003-2013 w gminie Skórcz wydano łącznie ok. 348 decyzji, z czego 124 dotyczyły zabudowy mieszkaniowej (ok. 36% wszystkich decyzji), ok. 29% decyzji dotyczyło rozbudów, przebudów, nadbudów, remontów, ok. 22% dotyczyło inwestycji związanych z rolnictwem.

Wśród miejscowości dla których wydawanych jest najczęściej decyzji są obręby geodezyjne: Pączewo (ponad 62 szt.), Czarnylas, Wielki Bukowiec, Mirotki, Wybudowanie Wielbrandowskie, Wolental.

Większość decyzji zostało już zrealizowanych lub są w trakcie realizacji. Gmina zgodnie z przepisami prowadzi rejestr wydawanych decyzji w postaci tabelarycznej, nie prowadzi rejestru graficznego.

Nie wszystkie decyzje skutkują szybką realizacją inwestycji, przykładowo rokrocznie powstaje około kilku do kilkunastu nowych obiektów mieszkalnych (np. w 2013 r. oddano do użytkowania 8 nowych mieszkań). Stosunkowo dużo realizowanych jest różnego rodzaju

inwestycji infrastrukturalnych stanowiących cele publiczne – w ostatnich latach były to głównie inwestycje związane z budową kanalizacji sanitarnej.

3.1.2. Użytkowanie terenu

Wg ewidencji gruntów użytkowanie terenu w podstawowych kategoriach przedstawia poniższa tabela: stan na 01.01.2015 r. (dane wg Starostwa Powiatowego w Starogardzie Gdańskim).

użytki rolne w ha, w tym:		lasy i zadrzewienia w ha	tereny zurbanizowane, w ha , w tym:					Wody w ha	tereny inne, w ha w tym:	
całość	grunty orne		całość	zabudowane	niezabudowane	komunikacyjne	rekreacyjne		Całość	nieużytki
7 3 9 6	6321	1699	340	44	1	292	3	62	177	177
RAZEM: ha								9 6 7 4		

Zasadniczą część powierzchni ziemi zajmują tereny niezabudowane i niezainwestowane (użytki rolne, lasy i wody), w tym grunty orne 6321- 65,34% powierzchni gminy, a lasy zajmują ok. 16,5% powierzchni – 1699 ha, z czego lasy publiczne to 1218,5 ha. Wśród terenów zurbanizowanych (jedynie 3,51% ogólnej powierzchni) największą część zajmują tereny komunikacyjne - drogi i koleje (292 ha), a grunty niezabudowane stanowią zaledwie 1 ha.

3.1.3. Obecne zagospodarowanie terenu. Charakterystyka sołectw.

Stan obecnego zagospodarowania przedstawiono w opracowaniu „Inwentaryzacja użytkowania i zagospodarowania terenów w gminie Skórcz dla potrzeb Studium” – „DOM” sp. z o.o., kwiecień 2014 r. (cz. tekstowa oraz plansza graficzna w skali 1:10 000 na mapie topograficznej).

Sieć osadniczą gminy tworzy 19 miejscowości, z czego 11 wsi obrębowych oraz 8 pozostałych miejscowości (leśniczówki, gajówki, osady, przysiółki).

W skład gminy wchodzi 11 sołectw:

Sołectwo	Miejscowości wchodzące w skład sołectwa
Barłożno	Barłożno
Czarnylas	Czarnylas
Kranek	Boraszewo, Kranek, Zajączek
Miryce	Miryce
Mirotki	Mirotki, Czarne
Pączewo	Pączewo
Ryzowie	Ryzowie, Mieliczki
Wielbrandowo	Wielbrandowo, Pólko
Wolental	Wolental
Wybudowanie Wielbrandowskie	Wybudowanie Wielbrandowskie

Gmina Skórcz dzieli się na 11 obrębów geodezyjnych: Barłożno, Czarnylas, Kranek, Miryce, Mirotki, Pączewo, Ryzowie, Wielbrandowo, Wielki Bukowiec, Wolental, Wybudowanie Wielbrandowskie.

Gminę komunikacyjnie obsługują:

- autostrada „Bursztynowa” A1 – najbliższy węzeł w Kopytkowie w gminie Smętowo Graniczne lub w m. Ropuchy w gminie Pelplin,
- w kierunku północ-południe - droga wojewódzka nr 222 (relacji Gdańsk – Skórcz)
- w kierunku południowym i zachodnim droga wojewódzka nr 214 (relacji Łeba – Warlubie,
- w kierunku północno - wschodnim droga wojewódzka nr 234 (relacji Skórcz – Gniew)
- w kierunku południowo - wschodnim droga wojewódzka nr 231 (relacji Skórcz – droga krajowa nr 91 w Kolonii Ostrowickiej)
- przez gminę w przebiegają linie kolejowe nr 218 relacji Myślice – Szlachta oraz nr 243 relacji Skórcz - Starogard. Obie linie są aktualnie nieczynne, z częściowo zdemontowanym torowiskiem.

Gmina Skórcz położona jest w regionie etniczno-kulturowym Kociewie. Południowa część gminy leży na skraju Borów Tucholskich (w ich północno-wschodniej części).

Największą rzeką w gminie Skórcz jest Węgiermuca o długości 35,5 km, będąca prawym dopływem rzeki Wierzycy. Jej źródła znajdują się na zachód od miasta Skórcza w Jeziorze Czarnoleskim. Poza Węgiermucą sieć rzeczną reprezentują: Szoryca, będąca prawym dopływem Węgiemucy (w centralnej części gminy), rzeka Liska, rozpoczynająca swój bieg w okolicach wsi Miryce (w południowej części gminy) oraz pozostałe cieki i rowy melioracyjne.

Największym zbiornikiem wodnym w gminie jest Jezioro Czarnoleskie o powierzchni 47 ha. Kolejnym zbiornikiem wodnym jest Jezioro Mieliczki o powierzchni 2,3 ha. Pozostałe zbiorniki wodne to niewielkie oczka wodne.

Najkrócej charakteryzując użytkowanie terenu gmina Skórcz to $\frac{3}{4}$ powierzchni zajmują użytki rolne, z czego większość stanowią grunty orne oraz lasy - zajmują ok. 16,5%, które większości skupione są w południowej i południowo - zachodniej części gminy, stanowią fragment Borów Tucholskich.

Według klasyfikacji gruntów rolnych na terenie gminy Skórcz dominują gleby III i IV klasy bonitacyjnej (około 75% powierzchni wszystkich gruntów ornych). Występują one w okolicy miejscowości Barłożno, Kranek, Wolental, Czarnolas. Gleby klas V i VI występują głównie w okolicy wsi Wielki Bukowiec, Wielbrandowo, Kranek i Mirotki.

SOŁECTWO BARŁOŻNO

Powierzchnia sołectwa wynosi 1261,15 ha.

Sołectwo Barłożno znajduje się w południowo –wschodniej części gminy. Od strony wschodniej i północno-wschodniej graniczy z gminą Morzeszczyn, od strony południowej z gminą Smętowo Graniczne, od północnego – zachodu z sołectwem Wielbrandowo, zaś od wschodu z sołectwem Miryce. Liczba osób zamieszkujących sołectwo wynosiła wg informacji Urzędu Gminy w 2013 r. 759 mieszkańców, co stanowi ok.16% mieszkańców gminy.

W sołectwie dominuje funkcja rolnicza. Główny ośrodek mieszkaniowo – usługowy to wieś Barłożno. Większość zabudowy skupiona jest w zwartym zespole stanowiącym zabytkowy układ ruralistyczny. Wieś o charakterze placowym, w centralnej części wsi znajduje się zabytkowy kościół parafialny p.w. Św. Marcina wraz z terenem przykościelnym i cmentarzem. W południowo -zachodniej części wsi znajdował się zespół dawnej mleczarni, zaś we wschodniej części kilka większych gospodarstw rolnych.

Poza wsią znajdowały się 2 folwarki, jeden około 0,5 km w kierunku południowym, przy drodze do Mirotek. Obecnie pozostał budynek mieszkalny w złym stanie technicznym. Drugi

folwark znajdował się około 1 km na północny-zachód od wsi, w pobliżu drogi do Wielbrandowa, aktualnie prowadzona jest tam działalność związana z rolnictwem.

Do najważniejszych obiektów we wsi należą również: Publiczna Szkoła Podstawowa i mieszczący się w tym samym budynku punkt przedszkolny oraz plac zabaw, placówka „Poczty Polskiej”, świetlica wiejska i punkt biblioteczny, OSP, Dom Spokojnej Starości, boisko sportowe, sklepy. Na północ od wsi zlokalizowany jest maszt stacji bazowej telefonii komórkowej.

SOŁECTWO CZARNOLAS

Powierzchnia sołectwa wynosi 1102,99 ha.

Jest to sołectwo znajdujące się przy północnej granicy gminy sąsiadującej z gminą Bobowo i zachodniej granicy z gminą Lubichowo. Od strony południowej graniczy z sołectwem Wielki Bukowiec, od zachodu z sołectwami Pączewo i Wolental.

Liczba osób zamieszkujących sołectwo wynosiła w 2013 r. (wg informacji UG) 451 mieszkańców, co stanowi ok.10% mieszkańców gminy.

Większość zabudowy ma charakter zabudowy mieszkaniowej, siedliskowej i usługowej. Skupiona jest w zwartym zespole stanowiącym zabytkowy układ ruralistyczny do bezwzględного zachowania - miejscowość Czarnolas. Do wsi należy również osada Kłótnik, która była związana dawniej z folwarkiem. Wieś ma charakter typowo rolniczy. Większość mieszkańców utrzymuje się z pracy na roli, część mieszkańców utrzymuje się z pracy poza rolnictwem poza sołectwem.

Do ważniejszych obiektów wsi należą: Kościół parafialny p.w. Św. Andrzeja z terenem przykościelnym, świetlica wiejska z terenami rekreacyjnymi, placem zabaw oraz punktem bibliotecznym, pałac w dawnym założeniu dworsko – folwarcznym, obecnie nieużytkowany w złym stanie technicznym, cmentarz, teren bazy Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej „Zwycięstwo”, w skład której wchodzi budynki po dawnej gorzelnii i budynki gospodarcze, - budynek dawnej szkoły przerobiony obecnie na mieszkania, boisko sportowe, sklep.

Wieś posiada własne ujęcie wody zasilające zakład RSP. Mieszkańcy korzystają z wody z ujęcia Pączewo. W odległości ok. 400 m na północny -wschód od ostatnich zabudowań wsi zlokalizowany jest maszt do pomiaru wiatru.

SOŁECTWO KRANEK

Powierzchnia sołectwa wynosi 833 ha.

W skład sołectwa wchodzi wsie Kranek, Boraszewo i Zajączek.

Jest to sołectwo znajdujące się w południowej części gminy, przy granicy z miastem Skórcz i gminą Osiek. Od zachodu sąsiaduje z sołectwem Wielki Bukowiec, od północy z sołectwem Wolental, od wschodu z sołectwem Wybudowanie Wielbrandowskie i Ryzowie.

Sołectwo Kranek liczy (wg informacji umieszczonej na stronie internetowej gminy) 341 mieszkańców, stanowi to około 7% wszystkich mieszkańców gminy.

Wieś ma charakter typowo rolniczy, dlatego też rolnictwo jest głównym źródłem utrzymania. Część mieszkańców utrzymuje się z pracy poza rolnictwem poza sołectwem.

W sołectwie brak jest skoncentrowanej zabudowy, brak też na terenie wsi usług.

Do ważniejszych obiektów należy zakład tartaczno – stolarski w Kranku II (Kranek 13) tuż przy granicy z miastem Skórcz oraz tartak w miejscowości Kranek I (Kranek 43). Obiekty o charakterze produkcyjnym znajdują się również w miejscowości Zajączek. Są to obiekty aktualnie nieużytkowane, w złym stanie technicznym.

Południowa część sołectwa znajduje się w obszarze Natura 2000 „Bory Tucholskie” (PLB220009).

SOŁECTWO MIROTKI

Powierzchnia sołectwa wynosi 949 ha.

W skład sołectwa wchodzi wsie Mirotki i Czarne..

Jest to sołectwo znajdujące się w południowej części gminy, tuż przy granicy z gminą Osiek (na południu i zachodzie) i Smętowo Graniczne (na południu), od wschodu sąsiaduje z sołectwem Barłożno, od północy z sołectwem Miryce i Ryzowie.

Sołectwo Mirotki liczy (wg informacji umieszczonej na stronie internetowej gminy) 455 mieszkańców co stanowi około 10% mieszkańców gminy.

Wieś Mirotki leży przy głównej drodze wojewódzkiej nr 231 Skórcz – Smętowo Graniczne. Dominuje funkcja produkcji rolniczej z usługami elementarnymi. Część zabudowy mieszkaniowej ma charakter siedliskowy, usługi skupione są w centrum wsi.

Do ważniejszych obiektów wsi należą: OSP, remiza strażacka, Publiczna Szkoła Podstawowa w Mirotkach, świetlica wiejska i punkt biblioteczny, plac zabaw, drukarnia, sklepy, zakład mechaniki pojazdowej, usługi z zakresu wykonywania robót ziemnych, tartak, budynek stacji kolejowej, obecnie przerobiony na mieszkania. Na południowy-zachód od centrum wsi znajduje się dawna osada tartaczna i młyńska - Gapice oraz przysiółek Pustkowie.

We wsi Czarne nad Jeziorem Czarnym znajduje się leśniczówka. Oprócz działalności związanej z gospodarką leśną prowadzi się tam usługi z zakresu turystyki.

Na terenie wsi znajduje się północny skraj Obszaru Chronionego Natura 2000 „Bory Tucholskie” (PLB220009).

SOŁECTWO MIRYCE

Powierzchnia sołectwa wynosi 464 ha.

W skład sołectwa wchodzi wieś Miryce.

Jest to sołectwo znajdujące się w południowej części gminy. Od zachodu sąsiaduje z sołectwem Ryzowie, od północy z sołectwem Wybudowanie Wielbrandowskie oraz Wielbrandowo, od wschodu z sołectwem Barłożno, od południa z sołectwem Mirotki.

Sołectwo Miryce liczy (wg informacji umieszczonej na stronie internetowej gminy) 153 mieszkańców co stanowi około 3% mieszkańców gminy.

Wieś tworzy zabudowa skupiona w zwartym zespole (zabudowa ulicowa), pozostała część to rozproszona zabudowa siedliskowa wzdłuż drogi nr 231 Skórcz – Smętowo Graniczne. Wieś ma charakter typowo rolniczy, dlatego też rolnictwo jest głównym źródłem utrzymania jej mieszkańców. Część mieszkańców utrzymuje się z pracy poza rolnictwem poza sołectwem. W południowej części wsi pozostały nieliczne budynki dawnego założenia folwarcznego oraz pozostałość po parku. Wśród zwartej zabudowy spotkać można niewielką ilość nowych domów. Do ważniejszych obiektów wsi należą: świetlica wiejska i punkt biblioteczny, plac zabaw.

SOŁECTWO PĄCZEWO

Powierzchnia sołectwa wynosi 1042 ha.

Jest to sołectwo znajdujące się w północnej części gminy, tuż przy granicy z gminą Bobowo (granicy od północy i wschodu), od zachodu sołectwo sąsiaduje z sołectwem Czarnylas, od południa z sołectwem Wolental.

Do sołectwa należy wieś Pączewo. Pączewo to wieś o funkcji produkcji rolniczej. Większość zabudowy - mieszkaniowej, siedliskowej i usługowej skupiona jest w zwartym zespole stanowiącym zabytkowy układ ruralistyczny postulowany do ochrony i zachowania.

Do ważniejszych obiektów wsi należą: Kościół parafialny p.w. Zwiastowania Pańskiego z terenem przykościelnym i budynkiem parafialnym, stanowiący najstarszą część wsi, Zespół Szkół Publicznych wraz z punktem przedszkolnym, boisko, plac zabaw, cmentarz, Biblioteka Publiczna, sklepy, restauracja – Zajazd Hacjenda, udostępniająca również miejsca noclegowe, OSP, placówka „Poczty Polskiej”, firmy produkcyjne – ZPU Agrometal, usługi blacharskie, lakiernicze, stacja kontroli traktorów, usługi transportowe. Wieś posiada własne ujęcie wody.

SOŁECTWO RYZOWIE

Powierzchnia sołectwa wynosi 500 ha.

Jest to sołectwo znajdujące się w południowej części gminy, tuż przy granicy z miastem Skórcz (na zachodzie) oraz z gminą Osiek (na zachodzie), od północy sołectwo sąsiaduje z sołectwem Wybudowanie Wielbrandowskie, od wschodu z sołectwem Miryce, od południa z sołectwem Mirotki.

Do sołectwa należą wsie Ryzowie i Mieliczki.

Sołectwo Ryzowie liczy (wg informacji umieszczonej na stronie internetowej gminy) 202 mieszkańców co stanowi około 4% mieszkańców gminy.

Wieś Ryzowie leży przy głównej drodze wojewódzkiej nr 231 Skórcz – Smętowo Graniczne.

We wsi dominuje zabudowa związana z funkcją rolniczą.

Około 1 km od Skórcza przy drodze prowadzącej do osady Mieliczki znajdował się zespół dworco – folwarczny, oraz cegielnia natomiast na północ od zabudowań folwarcznych - cmentarz. Aktualnie zachowało się kilka budynków i zieleń parkowa, powstały również nowe obiekty. Przy drodze wojewódzkiej postawiono obelisk z tablicą pamiątkową ku czci ofiar II wojny światowej

We wsi Mieliczki oprócz zabudowy zagrodowej, pojedynczej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej znajdują się 2 letniska. We wsi świadczone są usługi z zakresu mechaniki pojazdowej. Na obszarze sołectwa znajduje się ujęcie wody dla miasta wraz z ustanowioną strefą ochrony pośredniej.

SOŁECTWO WIELKI BUKOWIEC

Powierzchnia sołectwa wynosi 1310 ha.

Sołectwo znajdujące się w zachodniej części gminy, tuż przy granicy z gminą Lubichowo (na zachodzie) oraz z gminą Osiek (na południu), od północy sołectwo sąsiaduje z sołectwem Czarnylas, od wschodu z sołectwem Kranek. Do sołectwa należą miejscowości: Wielki Bukowiec, Nowy Bukowiec, Bojanowo i Drewniaczki.

Sołectwo Wielki Bukowiec liczy (wg informacji umieszczonej na stronie internetowej gminy) 635 mieszkańców co stanowi około 14% mieszkańców gminy.

Wieś Wielki Bukowiec położona wzdłuż drogi powiatowej i sąsiadującą z wsią drogą wojewódzką nr 214 (relacji Łeba – Warlubie). Zabudowa wsi skupiona jest w zwartym zespole o charakterze mieszkaniowym, siedliskowym i usługowym. Do ważniejszych obiektów należą: OSP, remiza strażacka, świetlica wiejska, szkoła podstawowa wraz z punktem przedszkolnym, boisko sportowe, sklepy, usługi z zakresu robót ziemnych, usługi z zakresu rzemiosła - dekarstwo, elektryczne, mechanika pojazdów.

Około 0,5 km na północ od wsi znajduje się cmentarz żołnierzy francuskich, tzw. pocholeryczny.

Wieś Drewniaczki położona zlokalizowana jest nieopodal drogi wojewódzkiej nr 214, tworzy ją głównie rozproszona zabudowa zagrodowa. Pojedyncze budynki mieszkaniowe jednorodzinne znajdują się przy drodze wojewódzkiej. Jednemu z nich towarzyszą usługi rzemiosła – mechanika samochodowa. W sąsiedztwie budynków mieszkaniowych wielorodzinnych znajduje się wieża obserwacyjna przeciwpożarowa. W pobliskim lesie zlokalizowana jest szkółka leśna należąca do Nadleśnictwa Lubichowo.

Miejscowość Bojanowo to niewielka osada składająca się z jednego zabudowania - leśniczówki. Położona jest na południowy-zachód od wsi Wielki Bukowiec, przy drodze powiatowej prowadzącej do miejscowości Wda.

Nowy Bukowiec położony jest przy drodze gminnej. Wieś stanowi zabudowa zagrodowa i mieszkaniowa jednorodzinna. We wsi znajduje się również sklep i plac zabaw. Na terenie wsi znajduje się północny skraj Obszaru Natura 2000.

SOŁECTWO WOLENTAL

Powierzchnia sołectwa wynosi 754 ha.

Sołectwo znajdujące się w centralnej części gminy, od północy sołectwo sąsiaduje z sołectwem Pączewo, od wschodu z sołectwem Wybudowanie Wielbrandowskie, od południa z sołectwem Wielbrandowo, Kranek i Wielki Bukowiec, natomiast od zachodu z sołectwem Czarnylas. Do sołectwa Wolental należy wieś Wolental.

Sołectwo liczy (wg informacji umieszczonej na stronie internetowej gminy) 593 mieszkańców co stanowi około 13% mieszkańców gminy.

Wieś Wolental położona jest przy drodze wojewódzkiej nr 222 relacji Gdańsk - Skórcz, ma charakter rolniczy. Oprócz zabudowy zagrodowej występuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i usługowa skupiona w zwartym zespole stanowiącym zabytkowy układ ruralistyczny. W północno-wschodniej części wsi znajdują się budynki dawnego założenia dworsko-parkowego. Przez lata teren ten należał do PGR Wolental. Obecnie część terenu jest przekształcona. W sąsiedztwie byłego PRG znajdują się budynki zabudowy mieszkaniowej wielorodzinne. Na zapleczu bloków zlokalizowane są ogródki działkowe. Przy drodze wojewódzkiej nr 222, na wjeździe od strony Starogardu znajduje się pamiątkowy obelisk, ku czci ofiar II wojny światowej. Do ważniejszych obiektów należą: remiza strażacka z terenem rekreacyjnym, plac zabaw, świetlica wiejska, boisko sportowe, sklepy, zakład produkcyjny LANDSBERG na terenie byłego PGR-u.

SOŁECTWO WIELBRANDOWO

Powierzchnia sołectwa wynosi 1004 ha.

Sołectwo znajdujące się we wschodniej części gminy, od północy sołectwo sąsiaduje z gminą Bobowo oraz z sołectwem Pączewo, od wschodu sąsiaduje z gminą Morzeszczyn, od południa z sołectwem Barłożno i Miryce, natomiast od zachodu z sołectwem Wybudowanie Wielbrandowskie i Wolental.

Do sołectwa należy miejscowość Wielbrandowo oraz przysiółek Pólko.

Sołectwo Wielbrandowo liczy (wg informacji umieszczonej na stronie internetowej gminy) 233 mieszkańców co stanowi około 5% mieszkańców gminy.

Wielbrandowo położone jest przy drodze wojewódzkiej nr 234 relacji Skórcz – Gniew.

Wieś ma charakter rolniczy z usługami elementarnymi. Część zabudowy mieszkaniowej i siedliskowej skupia się w zwartym zespole. W południowo-wschodniej części wsi zlokalizowany był dawny majątek, w którym mieścił się PGR. Obecnie zachowały się pojedyncze zabudowania. Wieś posiada własne ujęcie wody.

Do ważniejszych obiektów należą: świetlica wiejska wraz z punktem bibliotecznym, boisko sportowe, sklep, aktualnie nieczynny.

Na północny-zachód od wsi, przy drodze prowadzącej do Pólka znajduje się sporych rozmiarów tartak. W przysiółku dominuje zabudowa zagrodowa.

W odległości ok. 1 km na południe od ostatnich zabudowań wsi Wielbrandowo zlokalizowany jest maszt do pomiaru wiatru.

SOŁECTWO WYBUDOWANIE WIELBRANDOWSKIE

Powierzchnia sołectwa wynosi 465 ha.

Sołectwo znajdujące się w środkowej części gminy, jednakże sąsiaduje z miastem Skórcz (od wschodniej strony) części gminy, od północy sołectwo sąsiaduje z sołectwem Wolental i Wielbrandowo, od wschodu sąsiaduje również z sołectwem Wielbrandowo jak również z sołectwem Miryce, od południa z sołectwem Ryzowie, natomiast od zachodu z sołectwem Kranek.

Do sołectwa należy wieś Wybudowanie Wielbrandowskie. Sołectwo Wybudowanie Wielbrandowskie liczy (wg informacji umieszczonej na stronie internetowej gminy) 143 mieszkańców co stanowi około 3% mieszkańców gminy. Jest to najmniej liczne sołectwo.

Przez sołectwo przebiega droga wojewódzka nr 234 relacji Skórcz – Gniew oraz drogi gminne.

Dominuje tu zabudowa zagrodowa rozproszona. Powstało też kilka budynków zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Zabudowie towarzyszą drobne usługi handlu – sprzedaż paszy oraz sprzedaż węgla. Tuż przy granicy z miastem, przy skrzyżowaniu drogi wojewódzkiej z gminną znajdował się dawne warsztaty OMT. Obecnie część budynków została przekształcona na mieszkania. W Innym budynku znajduje się punkt handlowo – usługowy (sprzedaż części do rolet). Pozostałe budynki stoją nieużytkowane, w złym stanie technicznym. Na terenie zakładu znajduje się również ujęcie wody.

3.1.4. Uzbrojenie terenu

Zaopatrzenie w wodę

Gmina Skórcz zaopatrywana jest w wodę z wodociągów , ponad 90% (stan na koniec 2012 r. wg danych GUS – Baza Danych Lokalnych) mieszkańców korzysta z wody ze zbiorowych systemów wodociągowych, funkcjonują 3 odrębne wodociągi z ujęciami w Barłożnie, Pączewie, Wolentalu. Wodociągi te są powiązane z systemem wodociągowym miasta Skórcz. Na terenie gminy znajduje się ujęcie wody w Ryzowiu obsługujące miasto, dla ujęcia tego ustanowiono strefę ochrony pośredniej. Stan zaopatrzenia w wodę jest dobry.

Odprowadzenie ścieków sanitarnych

Wg danych statystycznych GUS na koniec 2012 r. ludność korzystająca z instalacji kanalizacyjnych w gminie stanowiła ok. 16 %, co dawało gminie 11 lokatę w powiecie, a 115 w województwie. Świadczy to o dalszych potrzebach w zakresie rozbudowy sieci. W maju 2014 r. do sieci włączonych było już ok. 30% budynków mieszkalnych, po realizacji kolejnych etapów planowanych sieci wskaźnik ten sięgnie i przekroczy 50%. Stan sieci istniejących jest dobry, sieć jest sukcesywnie rozbudowywana, zgodnie z planem aglomeracji Skórcz (zmieniona Uchwała Sejmiku Woj. Pom. - luty 2015 r). Gminę obsługuje oczyszczalnia ścieków w Skórczu , wspólna dla gminy wiejskiej i miasta.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Gmina leży w zasięgu działania Spółki Polskie Sieci Elektroenergetyczne, operatorem jest Energa Operator Sp. z o.o.

Przez teren gminy nie przebiega żadna napowietrzna linia elektroenergetyczna WN.

Zaopatrzenie w energię elektryczną indywidualnych odbiorców jest poprzez linie niskiego napięcia 0,4kV zasilane z lokalnych stacji transformatorowych 15/0,4 kV. Jest to przeważnie sieć napowietrzna. Stan techniczny sieci SN nie jest w pełni zadawalający, sieć wymaga modernizacji. Brakuje znaczącej rezerwy mocy.

Zaopatrzenie w ciepło

W gminie Skórcz nie występują centralne systemy grzewcze, źródłami ciepła są lokalne kotłownie, najczęściej w budynkach publicznych oraz indywidualne źródła ciepła w zabudowie mieszkaniowej (przeważa zab. jednorodzinna oraz zabudowa zagrodowa). Indywidualne systemy grzewcze zasilane są przeważnie paliwami stałymi i paliwami płynnymi.

Zaopatrzenie w gaz

Gmina nie jest zgazyfikowana, a mieszkańcy korzystają z gazu butlowego. Wg informacji Pomorskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o.o. na terenie gminy Skórcz nie przewiduje się gazyfikacji w postaci inwestycji związanej z budową sieci przesyłowej. Operator GAZ-System nie przewiduje budowy sieci przesyłowych biegnących przez obszar gminy.

Gospodarka odpadami

Na terenie gminy nie ma aktualnie żadnych lokalnych składowisk odpadów. Odpady komunalne z obszaru gminy są unieszkodliwiane w Zakładzie Utylizacji Odpadów Komunalnych „Stary Las” w Starogardzie Gdańskim.

3.2. Sytuacja społeczno-ekonomiczna

3.2.1 Sieć osadnicza, liczba ludności.

W 11 sołectwach gminy Skórcz w końcu roku 2013 wg danych GUS ludność faktycznie zamieszkała na terenie gminy to **4641** osób, 2255 kobiet i 2386 mężczyzn.

Rozmieszczenie mieszkańców (dane wg UG) oraz porównanie z danymi archiwalnymi wygląda następująco:

Sołectwo	Liczba mieszkańców w 2001 wg dotychczasowego studium z 2002r	Liczba mieszkańców aktualna 31.12.2013 r. Dane UG
Barłożno	747	761
Czarnylas	414	454
Kranek	393	356
Mirotki	449	470
Miryce	170	159
Pączewo	649	667
Ryzowie	187	209
Wielbrandowo	242	241
Wielki Bukowiec	666	624
Wolental	563	606
Wybudowanie Wielbrandowskie	118	169
Ogółem	4598	4652

Liczba ludności jak widać z powyższego zestawienia utrzymuje się na niemal stałym poziomie.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS) na terenie gminy Skórcz w końcu 2012 r. zamieszkiwało 4659 osób, co stanowiło:

- 0,20% ludności województwa,
- 3,67% ludności powiatu starogardzkiego.

Tabl.1 Gęstość zaludnienia w gminie Skórcz na tle woj. pomorskiego

Wyszczególnienie	Gęstość zaludnienia (osób na km ²) stan na 31.12.2012 r.
Województwo pomorskie	125
Gminy wiejskie województwa pomorskiego	48
Powiat starogardzki	94
Gmina Skórcz	48
Gmina Smętowo Graniczne	62

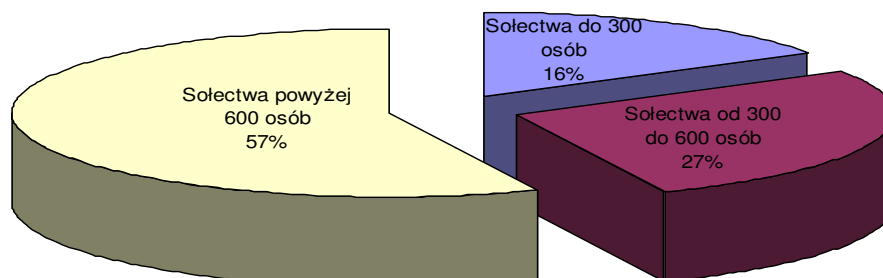
Gęstość zaludnienia gminy jest identyczna jak w gminach wiejskich województwa pomorskiego natomiast niższa od gęstości w porównywalnej gminie Smętowo Graniczne.

Według Urzędu Gminy Skórcz na jej terenie w 19 miejscowościach, 11 sołectwach w dniu 31.12.2013 r. zameldowanych na pobyt stały było 4652 mieszkańców a czasowy 60.

Tabl.1. Ludność gminy Skórcz w miejscowościach (stan 31.12.2013 r.) wg Urzędu Gminy

Lp	Sołectwo	Miejscowości w sołectwie	Liczba mieszkańców stałych w miejscowości	Liczba mieszkańców czasowych w miejscowości	Liczba mieszkańców w sołectwie
1.	Barłożno	Barłożno	757	4	761
2.	Czarnylas	Czarnylas	452	2	454
3.	Kranek	Boraszewo	93		356
		Kranek	203	2	
		Zajączek	56	2	
4.	Mirotki	Czarne	4		470
		Mirotki	457	5	
5.	Miryce	Miryce	155	4	159
6.	Pączewo	Pączewo	664	3	667
7.	Ryzowie	Mieliczki	64	6	209
		Ryzowie	138	1	
8.	Wielbrandowo	Polko	29	2	241
		Wielbrandowo	206	4	
9.	Wielki Bukowiec	Bojanowo	1		624
		Drewniaczki	34		
		Nowy Bukowiec	88	3	
		Wielki Bukowiec	492	6	
10.	Wolental	Wolental	594	12	606
11.	Wybudowanie Wielbrandowskie	Wybudowanie Wielbrandowskie	165	4	169

Struktura sieci osadniczej w gminie Skórcz w zależności od liczby ludności

3.2.2. Potencjał demograficzny .

Zmiany liczby ludności

Tabl. 1 Zmiany liczby ludności gminy Skórcz w latach 2003-2012 (wg GUS)

Rok	Liczba ludności w gminie	Dynamika zmian w gminie	
		rok 2002 = 100	rok poprzedni = 100
2003	4 533	100,0	
2004	4 536	100,1	100,1
2005	4 565	100,7	100,6
2006	4 531	100,0	99,3
2007	4 489	99,0	99,1
2008	4 524	99,8	100,8
2009	4 506	99,4	99,6
2010	4 655	102,7	103,3
2011	4 671	103,0	100,3
2012	4 659	102,8	99,7

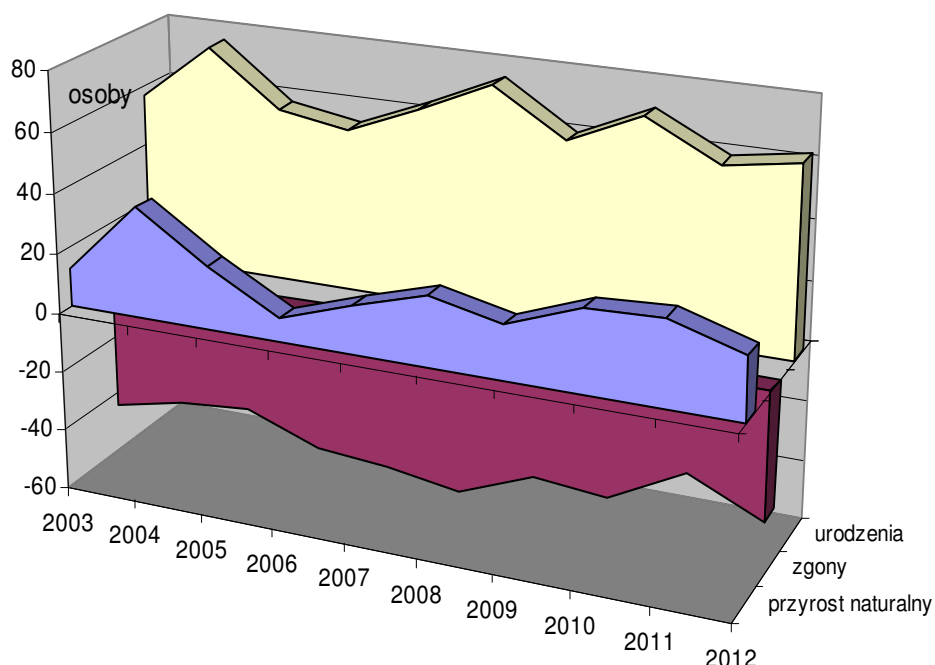
Wg danych GUS liczba ludności w gminie Skórcz w ostatnim dziesięcioleciu nie ulegała większym zmianom, wzrosła o około 3%.

Przyrost naturalny

Tabl. 1 Ruch naturalny i wędrownkowy w gminie Skórcz w latach 2003 -2012

Rok	Ruch naturalny						Saldo migracji
	Osób			Osób na 1000 ludności			
	urodzenia żywe	zgony	przyrost naturalny	urodzenia żywe	zgony	przyrost naturalny	
2003	57	44	13	12,6	9,7	2,9	26
2004	76	39	37	16,8	8,6	8,2	-17
2005	58	37	21	12,7	8,1	4,6	1
2006	54	46	8	11,9	10,2	1,8	-26
2007	64	48	16	14,3	10,7	3,6	-28
2008	75	52	23	16,6	11,5	5,1	-10
2009	60	42	18	13,3	9,3	4,0	-25
2010	71	44	27	15,3	9,5	5,8	-6
2011	59	31	28	12,6	6,6	6,0	-12
2012	63	42	21	13,5	9,0	4,5	-14

Ruch naturalny w gminie Skórcz

Średnie wskaźniki ruchu naturalnego z lat 2008 - 2012 w gminie Skórcz najbardziej zbliżone są do również uśrednionych wskaźników w gminach wiejskich województwa pomorskiego. Niepokojącym może być wskaźnik zgonów, który jest wyższy od wskaźnika w całym województwie.

Tabl. 2 Uśrednione wskaźniki ruchu naturalnego w gminie Skórcz na tle województwa pomorskiego oraz gmin wiejskich województwa w latach 2008- 2012

Wyszczególnienie	Małżeństwa	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
	na 1000 ludności			
Województwo pomorskie	6,2	11,7	8,7	3,0
Gminy wiejskie województwa pomorskiego	6,5	13,7	7,7	6,1
Powiat starogardzki	6,6	12,7	8,8	3,9
Gmina Skórcz	6,7	14,1	9,1	5,0
Gmina Smętowo Graniczne	7,1	13,6	9,1	4,5

Stosunek liczby urodzeń do liczby zgonów, zwany współczynnikiem dynamiki demograficznej, w gminie Skórcz w 2012 r. był wyższy od współczynnika dla całego województwa pomorskiego i zbliżony do współczynnika w gminach wiejskich województwa. Świadczy on w jakim stopniu osoby zmarłe są zastępowane przez nowo narodzone.

Tabl. 3 Współczynniki dynamiki demograficznej w 2012 r.

Wyszczególnienie	Współczynnik dynamiki demograficznej
Województwo pomorskie	1,22
Gminy wiejskie województwa pomorskiego	1,65
Powiat starogardzki	1,33
Gmina Skórcz	1,50
Gmina Smętowo Graniczne	1,26

Ruch migracyjny

W ostatnich dziesięciu latach wg danych GUS w gminie Skórcz występowało zmienne saldo migracji. Zdecydowanie jednak przeważają lata w których ludność z terenów gminy emigruje. Uśredniając dane stwierdzamy, że roczny odpływ mieszkańców z gminy w tym czasie wynosił około 12 osób.

Struktura wieku ludności

Tabl.1. Ludność gminy Skórcz w 2012 r. według funkcjonalnych grup wieku (wg GUS)

Funkcjonalne grupy wieku	Wiek	Liczba	%
1. żłobkowa	0-2	199	4,3
2. przedszkolna, w tym:	3-5	187	4,0
	6	57	1,2
3. szkoły podstawowej	7-12	337	7,2

4. gimnazjalna, w tym:	13-15	175	3,8
	13-14	105	2,3
	15	70	1,5
5. liceum profilowanego, szkoły zawodowej w tym:	16-18	183	3,9
	16-17	119	2,6
	18	64	1,4
6. studencka	19-24	488	10,5
7. wieku przedprodukcyjnego	0-17	1074	23,1
8. wieku produkcyjnego	18-59K/64M	2983	64,0
9. wieku poprodukcyjnego	60K/65M i więcej	602	12,9

Struktura wieku ludności gminy Skórcz, podobnie jak to ma miejsce w większości na terenach wiejskich województwa pomorskiego, jest jeszcze określając terminologią demografów strukturą „relatywnie młodą”. Jest to szczególnie widoczne gdy porówna się ją ze strukturą województwa w całości. Najbardziej jest ona zbliżoną do struktury wieku ludności gmin wiejskich województwa pomorskiego.

Tabl. 2 Udział ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym stan na koniec 2012 roku

Wyszczególnienie	wiek		
	przedprodukcyjny	produkcyjny	poprodukcyjny
Województwo pomorskie	19,7	63,9	16,4
Gminy wiejskie województwa pomorskiego	23,9	64,3	11,8
Powiat starogardzki	21,7	64,1	14,2
Gmina Skórcz	23,1	64,0	12,9
Gmina Smętowo Graniczne	21,9	64,3	13,9

Analizując jednak zmiany struktury wieku od 2003 r. stwierdzamy, że również w gminie Skórcz, podobnie jak to się dzieje w całej Polsce, następuje powolny proces starzenia się społeczeństwa, wyrażający się spadkiem udziału wieku przedprodukcyjnego a wzrostem udziału grupy wieku produkcyjnego. Fakt ten obrazują dane w tabeli 3. Gmina Skórcz należy jednak do tych gmin w których, dotychczas jeszcze nie zwiększał się znacząco udział społeczeństwa w wieku poprodukcyjnym. Jednak proces wzrostu udziału społeczeństwa należącego do tej grupy będzie znacząco następował już w najbliższych latach.

Tabl. 3 Udziały ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w gminie Skórcz w latach 2003 -2012

Wyszczególnienie	Udział w ludności ogółem w % w latach		
	2003	2007	2012
wiek przedprodukcyjny	27,6	24,5	23,1
wiek produkcyjny	60,5	63,2	64,0
wiek poprodukcyjny	11,8	12,3	12,9

Odnosząc liczbę ludności w wieku nieprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym otrzymujemy obciążenie osobami nieprodukcyjnymi. Obciążenie to w gminie Skórcz wynosi 56,2 osób w wieku nieprodukcyjnym przypadające na 100 osób w wieku produkcyjnym i jest nieznacznie wyższe do obciążenia w gminach wiejskich województwa i zbliżone do obciążenia w całym województwie. Wysokie obciążenie nieprodukcyjnymi grupami wieku, a zwłaszcza przedprodukcyjnymi rzutuje na sytuację materialną rodzin.

Tabl. 4 Obciążenia grupy produkcyjnej grupami nieprodukcyjnymi.

Wyszczególnienie	Ludność w wieku przedprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
Województwo pomorskie	30,8	56,6	25,8
Gminy wiejskie województwa pomorskiego	37,1	55,5	18,4
Powiat starogardzki	33,9	56,1	22,2
Gmina Skórcz	36,0	56,2	20,2
Gmina Smętowo Graniczne	34,0	55,6	21,6

Struktura płci

W gminie na 100 mężczyzn przypadają 94 kobiety. Jest to na terenach wiejskich a w szczególności w gminach o charakterze rolniczym zjawisko dosyć typowe, gdyż z większości tego typu gmin następuje ucieczka kobiet przed pracą na wsi do miasta. Potwierdzeniem jest stan w gminach wiejskich województwa, gdzie na 100 mężczyzn przypada 98 kobiet. W całym województwie natomiast na 100 mężczyzn przypada 105 kobiet.

Tabl. 1 Struktura płci mieszkańców gminy Skórcz na tle struktury wojewódzkiej

Wyszczególnienie	Osób			%	
	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety
Województwo pomorskie	2 290 070	1 116 576	1 173 494	48,8	51,2
Gminy wiejskie województwa pomorskiego	645 674	326 067	319 607	50,5	49,5
Powiat starogardzki	127 097	62 621	64 476	49,3	50,7
Gmina Skórcz	4 659	2 400	2 259	51,5	48,5
Gmina Smętowo Graniczne	5 354	2 649	2 705	49,5	50,5

Struktura wykształcenia

Informacje dostępne na temat wykształcenia mieszkańców mamy tylko dla momentów przeprowadzania narodowych spisów powszechnych (NSP). Ponieważ ostatnio przeprowadzony NSP 2011 nie podaje takich danych trzeba skorzystać z NSP 2002, wg którego na terenie gminy Skórcz ludność w wieku 13 lat i więcej legitymowała się następującym wykształceniem:

Tabl. 1 Struktura wykształcenia wg NSP 2002

Wykształcenie	Gmina Skórcz		Gmina Smętowo Graniczne	Powiat starogardzki	Województwo pomorskie
	Osoby	%	%	%	%
Wyższe	107	3,0	3,7	6,0	11,2
Średnie (ogólnokształcące, zawodowe, policealne)	628	17,3	25,0	25,3	32,4
Zasadnicze zawodowe	1198	33,1	28,8	30,1	24,4
Podstawowe ukończone	1580	43,6	39,6	35,5	29,2
Bez wykształcenia	107	3,0	2,9	3,0	2,8

Spółeczność gminy w 2002 r. posiadała niższy poziom wykształcenia w porównaniu z poziomem ludności w sąsiadującej gminie Smętowo Graniczne i już znacząco niższy niż w powiecie starogardzkim i w całym województwie pomorskim (wpływ miast). Blisko 47% ludności gminy w wieku powyżej 13 lat miało w czasie spisu co najwyżej ukończoną szkołę podstawową.

Tabl. 2 Struktura wykształcenia (%) w gminie Skórcz wg NSP2002

Wykształcenie	Mężczyźni	Kobiety
Wyższe	38,3	61,7
Średnie (ogólnokształcące, zawodowe, policealne)	33,6	66,4
Zasadnicze zawodowe	65,0	35,0
Podstawowe ukończone	44,0	56,0
Bez wykształcenia	49,5	50,5

Kobiety w gminie Skórcz (i nie tylko) posiadają wyższy poziom wykształcenia, czego przejawem jest, że wśród osób o średnim i wyższym wykształceniu udział kobiet jest zdecydowanie wyższy.

3.2.3. Gospodarstwa domowe

Również w tym przypadku na skutek braku danych z ostatniego NSP 2011 zmuszeni jesteśmy korzystać z NSP 2002, który wykazał, że na terenie gminy Skórcz było 1327 gospodarstw domowych, z czego 1063 (80,1%) to gospodarstwa rodzinne. Przeciętna wielkość gospodarstwa domowego w czasie NSP 2002 w gminie wynosiła **3,42** osoby. Gospodarstwo domowe z użytkownikiem indywidualnego gospodarstwa rolnego (działki rolnej) stanowiły 42,1%.

3.2.4. Źródła utrzymania

Praca dla 58,1% gospodarstw domowych w czasie NSP 2002 była głównym źródłem utrzymania. Reszta gospodarstw w gminie utrzymywała się z innych źródeł dochodu, w tym z niezarobkowych: emerytury i renty. Struktura ta świadczy o pracowitości i możliwościach zdobycia pracy mieszkańców gminy.

Tabl. 4 Główne źródło utrzymania gospodarstw domowych

	Liczba	%
Ogółem gospodarstw	1327	100,0
Praca:	771	58,1
w tym najemna	488	36,8
w tym na rachunek własny	283	21,3
W własnym gospodarstwie rolnym	242	18,2
Pozostałe źródła	521	39,3
w tym emerytury i renty	419	31,6
zasiłki	60	4,5
inne niezarobkowe źródło	42	3,2
Nieustalone i na utrzymaniu	29	2,2

3.2.5. Warunki życia mieszkańców.

Mieszkalnictwo. Wielkość zasobów mieszkalnictwa rodzinnego

Według GUS w końcu 2012 r. na terenie gminy Skórcz było 1179 mieszkań.
o łącznej powierzchni użytkowej 103047 m²
o liczbie izb 5083

Wskaźniki zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych w gminie najbardziej zbliżone są do średnich wskaźników gmin wiejskich województwa.

Liczba mieszkań w gminie przeliczona na 1000 mieszkańców jest o 6% niższa od średniej dla gmin wiejskich województwa.

Ocena warunków zamieszkiwania

Tabl. 1 Gmina Skórcz - wskaźniki zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych na tle województwa

Wyszczególnienie	Liczba mieszkań na 1000 ludności	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania	Przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę	Przeciętna liczba osób	
				na mieszkanie	na izbę
Województwo pomorskie	351	71,2	25,0	2,8	0,7
Gminy wiejskie woj. pomorskiego	268	93,0	24,9	3,7	0,8
Powiat starogardzki	300	78,7	23,6	3,3	0,8
Gmina Skórcz	253	87,4	22,1	4,0	0,9
Gmina Smętowo Graniczne	256	82,6	21,2	3,9	0,9

Warunki zamieszkiwania wyrażone przeciętną powierzchnią użytkową na osobę czy przeciętną liczbą osób na mieszkanie w przypadku gminy Skórcz niestety odbiegają od średniej na terenach wiejskich województwa. Przepiętna powierzchnia użytkowa na osobę w gminie jest prawie o 3 m² niższa od przeciętnej w gminach wiejskich województwa i

w województwie mimo, że w miastach mieszkania są mniejsze chociażby ze względu na rzadsze zjawisko wielopokoleniowości zamieszkiwania. Szacunkowo samodzielność zamieszkiwania wynosi około 1,3. Na 100 mieszkań przypada 130 gospodarstw domowych.. Zestawiając liczby mieszkań oficjalnie oddanych na terenie gminy w latach 2008-2012 wg GUS - 13 z liczbą zawartych w tym czasie w gminie małżeństw 155 nasuwa się wniosek, że zdecydowana większość młodych małżeństw się nie usamodzielnia a jeżeli to poza terenem gminy. W ostatnich latach 10-ciu latach niestety nie widać na terenie gminy poprawy warunków zamieszkania. Jedynym wskaźnikiem, który uległ nieznaczającej poprawie jest przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania (wzrost o 1,5 m²). Nie maleje przeciętna liczba osób na mieszkanie ani przeciętna liczba osób na izbę, natomiast maleje liczba mieszkań na 1000 mieszkańców. Wskaźniki takie są charakterystyczne dla gmin wiejskich, rolniczych nie posiadających dodatkowo funkcji turystyczno-wypoczynkowej.

Tabl. 2 Wskaźniki charakteryzujące warunki zamieszkania w gminie Skórcz

Wyszczególnienie	2003	2007	2012
Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	260	265	253
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m ²	85,9	86,2	87,4
Przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę	22,3	22,9	22,1
Przeciętna liczba osób na mieszkanie	3,8	3,8	4,0
Przeciętna liczba osób na izbę	0,9	0,9	0,9

Poziom wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej

Na ocenę warunków zamieszkiwania wpływa poziom wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej; wyraża się to udziałem ludności korzystającej z sieci wodociągowej, gazowej i kanalizacji. Na terenach wiejskich dodatkową informacją jest długość sieci.

Na koniec 2012 r. w gminie Skórcz wielkości te (wg GUS) przedstawiały się następująco:

Wodociągi:

- długość czynnej sieci rozdzielczej będącej w zarządzie gminy – 101,5 km,
- połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – 853,
- ludność korzystająca z sieci wodociągowej – 4119 osób,

Kanalizacja:

- długość czynnej sieci kanalizacyjnej będącej w zarządzie gminy – 18 km
- połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – 181
- ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej – 747 osób

Tabl. 1 Korzystający z instalacji w % ogółu ludności. (Stan w dniu 31.12. 2012 r.)

Wyszczególnienie	Gmina Skórcz	Gmina Smętowo Graniczne	Gminy wiejskie województwa pomorskiego
Wodociąg	88,4	83,5	84,4
Kanalizacja	16,0	27,3	48,0
Gaz	0,1	0,0	8,3

Tabl. 2 Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań. (Stan w dniu 31.12. 2012 r.)

Wyszczególnienie	Gmina Skórcz	Gmina Smętowo Graniczne	Gminy wiejskie województwa pomorskiego
Wodociąg	96,8	96,6	97,6
Łazienka	79,9	86,6	90,2
Centralne ogrzewanie	62,0	68,3	77,9

Z tabeli 2 wynika, że poziom wyposażenia w infrastrukturę techniczną (wodociąg, łazienka, centralne ogrzewanie) w gminie Skórcz jest zbliżony do średniego wyposażenia na terenach gmin wiejskich województwa pomorskiego.

3.2.6. Rynek pracy

Aktywność zawodowa ludności

Informacje na temat aktywności zawodowej mieszkańców znamy tylko dla momentów przeprowadzania narodowych spisów powszechnych. Aktywność zawodowa ludności w trakcie NSP 2002 (brak danych z NSP 2011) gminy Skórcz kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	Gmina Skórcz	
Aktywni ekonomicznie w wieku 15 lat i więcej	3476	
Aktywni zawodowo	razem	2048
	pracujący	1600
	bezrobotni	448
Bierni zawodowo	1399	
Nieustalony status na rynku pracy	29	
Współczynnik aktywności zawodowej ² w %	58,9	
Współczynnik aktywności zawodowej grupy w wieku produkcyjnym w %	72,5	
Wskaźnik zatrudnienia ³ w %	46,0	
Stopa bezrobocia ⁴ w %	21,9	

Wielkość i struktura bezrobocia

W końcu 2013 roku w gminie Skórcz było zarejestrowanych 332 bezrobotnych. Powyżej 56% z nich stanowiły kobiety. Młodzi ludzie w wieku do 25 lat to 22% bezrobotnych, a długotrwale bezrobotni 29,5%. Stopa bezrobocia w gminie kształtuje się obecnie na poziomie 15,7% i jest wyższa od średniej krajowej (13,5%).

² Udział ludności aktywnej zawodowo w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej lub danej grupy

³ Procentowy udział ludności pracującej w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej

⁴ Stosunek liczby osób bezrobotnych do liczby osób aktywnych zawodowo

Struktura wykształcenia bezrobotnych w gminie przedstawia się następująco:
wykształcenie: wyższe 3,6%

policealne i średnie zawodowe	16,9%
średnie ogólnokształcące	10,5%
zasadnicze zawodowe	30,4%
gimnazjalne i poniżej	38,6%.

Ze statusu bezrobotnego najczęściej korzystają osoby o niskim wykształceniu – osoby te częściej niż wyżej wykształcone pracują w szarej strefie. Ta konstatacja w znacznym stopniu podważa wiarygodność danych o bezrobociu.

Tab. 1 Liczba bezrobotnych w gminie Skórcz w latach 2004-2013

Rok	Ogółem	Kobiety		Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %
		Liczba	%	
2004	549	292	53,2	20,0
2005	518	295	56,9	18,4
2006	475	289	60,8	16,8
2007	370	244	65,9	13,0
2008	270	169	62,6	9,4
2009	364	191	52,5	12,7
2010	318	183	57,5	107,0
2011	335	191	57,0	11,2
2012	345	181	52,5	11,6
2013	332	187	56,3	

Miejsca pracy

Na koniec 2012 r. na terenie gminy zarejestrowanych było 231 podmiotów gospodarki narodowej, w tym 223 w sektorze prywatnym.

Tab. 1 Liczba podmiotów gospodarki narodowej w gminie zarejestrowanych w rejestrze Regon wg sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007)

Działy gospodarki narodowej	Liczba podmiotów
Ogółem	231
Rolnictwo leśnictwo i rybactwo	23
Górnictwo i wydobywanie	0
Przetwórstwo przemysłowe	27
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię i gaz	0
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz rekultywacja	0
Budownictwo	53
Handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów	58

samochodowych i motocykli	
Transport i gospodarka magazynowa	15
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2
Informacja i komunikacja	0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	5
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	7
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	0
Administracja publiczna, obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	5
Edukacja	7
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	3
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	7
Pozostała działalność usługowa	17

Liczbę miejsc pracy w gminie Skórcz szacuje się na 1150. Około 650 osób zatrudnionych jest w rolnictwie indywidualnym, około 250 to pracujący w podmiotach gospodarczych o zatrudnieniu powyżej 9 osób (stan na 31.12.2012 r.).

Tabl. 2 Pracujący w gospodarce narodowej w gminie Skórcz (w podmiotach o zatrudnieniu powyżej 9 osób). (Stan w dniu 31.12. 2012 r.)

Sekcja	Gmina Skórcz		Gmina Smętowo Graniczne
	Liczba	%	
Ogółem	246	100,0	338
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	75	30,5	#
Przemysł i budownictwo	87		#
Handel, naprawy pojazdów, transport, gospodarka magazynowa, zakwaterowanie, gastronomia, informacja i komunikacja	6	2,4	43
Działalność finansowa, ubezpieczenia, obsługa rynku nieruchomości	78	31,7	238

Na 1000 mieszkańców gminy przypada około 54 miejsc pracy w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób tzn. w podmiotach objętych statystyką zatrudnienia. Pozostałe to miejsca pracy w rolnictwie i podmiotach o zatrudnieniu do 9 osób. Liczba ich jest wielkością trudną do określenia i została przyjęta szacunkowo⁵. Pomocna w tym jest informacja o liczbie osób

⁵ Sprawozdawczość GUS nie obejmuje pracujących w podmiotach o zatrudnieniu do 9 osób

fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (tabl.2). Takich osób na koniec 2012 r. było 186.

Tab. 2 Osoby fizyczne prowadzący działalność (Stan w dniu 31.12. 2012 r.)

Sekcje	Liczba	%
Ogółem	186	100,0
Rolnictwo leśnictwo i rybactwo	17	9,1
Górnictwo i wydobywanie	0	0,0
Przetwórstwo przemysłowe	22	11,8
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię i gaz	0	0,0
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz rekultywacja	0	0,0
Budownictwo	51	27,4
Handel hurtowy i detaliczny, naprawy pojazdów samochodowych i motocykli	55	29,6
Transport i gospodarka magazynowa	15	8,1
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	2	1,1
Informacja i komunikacja	0	0,0
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	2	1,1
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2	1,1
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	6	3,2
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	0	0,0
Administracja publiczna, obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0	0,0
Edukacja	1	0,5
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	3	1,6
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3	1,6
Pozostała działalność usługowa	7	3,8

Liczbę pracujących w podmiotach gospodarczych o zatrudnieniu poniżej 9 osób (w podmiotach nie podlegającej statystyce) szacuje się na ok. 250 osób. Jeżeli szacunek jest trafny, oznacza to, że zatrudnienie w małych podmiotach jest równie znaczące jak to objęte statystyką. Na 1000 mieszkańców gminy przypada zatem ok. 250 miejsc pracy, co jest wielkością niewystarczającą i zmusza mieszkańców do szukania miejsc pracy poza gminą.

Tabl.3 Osoby fizyczne prowadzące działalność na 1000 mieszkańców (stan w dniu 31.12. 2011r.)

Wyszczególnienie	Gmina Skórcz	Gmina Smętowo Graniczne	Powiat starogardzki
Ogółem	39,9	35,5	69,9
Rolnictwo leśnictwo i rybactwo	3,6	2,1	2,6

Przetwórstwo przemysłowe	4,7	4,9	7,0
Budownictwo	10,9	6,9	13,2
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów	11,8	11,8	22,9
Transport, gospodarka magazynowa,	3,2	1,9	5,1
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	0,4	0,9	1,5
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa i związana z obsługą rynku nieruchomości i firm	0,9	1,5	3,1
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1,3	0,9	4,1
Ochrona zdrowia i opieka społeczna	0,6	2,4	3,3
Pozostała działalność usługowa	1,5	1,1	3,2

Ilość osób fizycznych prowadzących działalność na 1000 mieszkańców w gminie Skórcz jest niższa do ilości w całym powiecie gdańskim natomiast wyższa od ilości w gminie Smętowo Graniczne. Miejsca pracy podobnie jak w większości gmin wiejskich to głównie praca w handlu i naprawach, budownictwie oraz w przetwórstwie przemysłowym.

Bilans zasobów pracy

Bilans zasobów pracy ma charakter szacunkowy, gdyż szacowana jest zarówno liczba aktywnych zawodowo, jak i liczba pracujących w gminie. Wynikowy charakter ma też wielkość salda dojazdów do pracy. Jest on różnicą nieznannej liczby dojazdów do pracy i wyjazdów poza gminę.

Liczba aktywnych zawodowo	2120 – szac.
Liczba pracujących w podmiotach powyżej 9 osób	250
Liczba pracujących w podmiotach poniżej 9 osób	250 - szac.
Liczba pracujących w rolnictwie	650 - szac.
Liczba bezrobotnych	320
Saldo dojazdów do pracy	ok. minus 650 - szac.

Saldo dojazdów do pracy jest ujemne tzn. występuje zdecydowana przewaga wyjazdów do pracy poza gminę nad przyjazdami. W wielkości tej ujęte są również osoby pracujące za granicą. Wyjazdy do pracy poza gminę wynikają z braku wystarczającej liczby miejsc pracy na terenie gminy. Liczba miejsc pracy w gminie pokrywa bowiem ok. 54% potrzeb lokalnego rynku pracy. Dla 2120 aktywnych zawodowo mamy do dyspozycji około 1150 miejsc pracy, a i te też częściowo zajmowane są przez dojeżdżających spoza gminy, między innymi przez osoby o wyższych kwalifikacjach, których brakuje na terenie gminy.

3.2.7. Usługi dla ludności

Na terenie gminy Skórcz nie ma dużych zakładów zatrudniającą większą ilość osób. Z większych pracodawców należy wymienić:

- Zespół Szkół Publicznych w Pączewie
- Publiczna Szkoła Podstawowa w Wielkim Bukowcu
- Urząd gminy
- Firma „LANDSBERG” Tomasz Landsberg w Wolentalu
- Firma „AGRO-BART” Zygmunt i Anna Wysoccy w Pączewie
- Firma „AGROPOL” Waldemar Ciesielski w Barłożnie
- Zakład Produkcyjno-Usługowy „AGROMETAL” Jan Batkowski w Pączewie
- R.S.P. „ZWYCIESTWO” w Czarnymlesie
- Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe Maria i Roman Manuszewscy w Wybudowanie Wielbrandowskie
- Zakład tartaczno - stolarski – Jerzy Raszeja. w miejscowości Kranek

Dominują tu jednak głównie małe podmioty gospodarcze - osoby fizyczne prowadzące działalność, świadczące usługi handlowe transportowe budowlane i obsługi rolnictwa. Łącznie w miejscowościach położonych na terenie gminy znajduje się około 16 sklepów. Zdecydowana większość z nich to spożywczo – przemysłowe. Usługi gastronomiczne świadczy firma „Hacjenda” w Pączewie. Działa 8 zakładów specjalizujących się w naprawach pojazdów. Są 2 punkty Poczty Polskiej

Oświata i wychowanie

Wychowanie przedszkolne

Wychowanie przedszkolne w gminie realizowane jest w oddziałach przedszkolnych znajdujących się na terenie szkół w Pączewie, Wielkim Bukowcu i Barłożnie. Łącznie obecnie w wychowaniu przedszkolnym w 5 oddziałach podlega 104 dzieci z czego 22 w klasie zerowej.

Na koniec 2012 r. w gminie było (wg GUS) 244 dzieci w wieku 3-6 lat. Przyjmując, że liczba dzieci obecnie jest zbliżona, to poziom uczestnictwa w opiece przedszkolnej dzieci wynosi około 43%. Jest to udział w porównaniu do udziałów w wielu innych gminach wiejskich województwa stosunkowo niski i na pewno ma negatywny wpływ na wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci.

Szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne

W gminie w roku szkolnym 2013/2014 w 4 placówkach oświatowych podporządkowanej samorządowi gminnemu w 26 oddziałach szkół podstawowych i gimnazjalnych uczy się łącznie 459 dzieci. Średnio na jeden oddział przypada 18 uczniów.

Szkoła	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	Liczba etatów nauczycieli	Szkoła posiada
Zespół Szkół Publicznych w Pączewie: Oddziały przedszkolne	2	45	23,15	Boisko Orlik, sala gimnastyczna, biblioteka, 2 pracownie komputerowe
Publiczna Szkoła Podstawowa	7	132		
Publiczne Gimnazjum	6	135		
Publiczna Szkoła Podstawowa w Wielkim Bukowcu:			11,29	Boisko, biblioteka,

Oddziały przedszkolne	2	40		pracownia komputerowa
Publiczna Szkoła Podstawowa	6	88		
Publiczna Szkoła Podstawowa w Mirotkach	3	42	6,06	Boisko, biblioteka, pracownia komputerowa
Publiczna Szkoła Podstawowa w Barłóżnie:				Boisko, biblioteka, pracownia komputerowa
Oddziały przedszkolne	1	19	6,28	
Publiczna Szkoła Podstawowa	4	62		

Szkoły posiadają pracownie komputerowe. Łącznie 82 komputery wszystkie z dostępem do internetu. Do 66 komputerów mają dostęp uczniowie. Średnio na 1 komputer w szkołach przypada 7 uczniów.

Ochrona zdrowia

Zakłady Opieki Zdrowotnej

Na terenie gminy wiejskiej Skórcz nie ma zakładu opieki zdrowotnej i apteki. Mieszkańcy gminy korzystają z usług medycznych świadczonych przez filię Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Przychodnia Lekarska w Starogardzie Gdańskim oraz Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "PULS" s.c. Również zaopatrzenie w leki odbywa się w aptekach na terenie miasta Skórcz. Na koniec 2012 r. na aptekę przypadało w:

województwie pomorskim	3358 mieszkańców
powiecie starogardzkim	3345mieszkańców
mieście i gminie Skórcz łącznie	4150mieszkańców
gminie Smętowo Graniczne	2677mieszkańców

Ośrodki pomocy społecznej

Na terenie gminy w Suchym Dębnie działa Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Zajmuje się on głównie rozdziałem zasiłków stałych i okresowych oraz zasiłków celowych, realizując trzy ustawy w ramach zabezpieczenia społecznego:

1. Ustawa o pomocy społecznej
2. Ustawa o świadczeniach rodzinnych.
3. Ustawa o pomocy uprawnionym do alimentów

Rzeczywistą liczbę rodzin i osób objętych pomocą społeczną w 2013 r. na terenie gminy przedstawia tabl. 1

Tabl. 1 Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą w 2013 roku

Wyszczególnienie	Liczba osób którym przyznano świadczenie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i własnych	453	253	870
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	0	0	0
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	453	253	870
Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej - ogółem		169	870
W tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej		69	252

Tabl. 2 Powody przyznania pomocy w 2013 roku

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	222	758
Sieroctwo	0	0
Bezdomność	1	2
Potrzeba ochrony macierzyństwa	49	259
Bezrobocie	159	580
Niepełnosprawność	79	213
Długotrwała lub ciężka choroba	73	210
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa	44	201
Przemoc w rodzinie	5	19
Alkoholizm	7	17
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	4
Zdarzenia losowe	1	2

Życie kulturalne gminy

Biblioteka Publiczna Gminy Skórcz

Na terenie Zespołu Szkół w Pączewie działa Gminna Biblioteka Publiczna. Dodatkowo posiada ona punkty biblioteczne, które mieszczą się w świetlicach wiejskich w Mirotkach, Mirycach, Barłożnie, Wielbrandowie i Czarnymlesie. Biblioteka popularyzuje literaturę i organizuje różnego rodzaju imprezy dla czytelników, głównie dla dzieci. Współpracuje z Urzędem Gminy i z Zespołem Szkół przy organizacji imprez masowych: dożynki, magia polnych kwiatów. Udziela informacji bibliograficznych i bibliotecznych. Dysponuje 5 komputerami w tym 4 dla czytelników wszystkie z dostępem do internetu.

Dane statystyczne na koniec 2012 roku to:

- Łączny księgozbiór biblioteki – 11250 książek.
- Czytelnicy w ciągu roku – 300.
- Liczba wypożyczeń na zewnątrz – ok. 5600.

Obiekty sakralne

Na terenie gminy wierni wyznania rzymsko-katolickiego mają do dyspozycji trzy parafie:

- p.w. Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny w Pączewie
- p.w. św. Marcina w Barłożnie
- p.w. Św. Andrzeja Apostoła w Czarnymlesie

Na jedną parafię przypada średnio około 1,6 tys. mieszkańców gminy.

Cmentarze

Zmarli chowani są na trzech cmentarzach przy parafiach w Pączewie, Barłożnie oraz Czarnymlesie. Ponadto znajduje się tu nieczynny, zabytkowy cmentarz ewangelicki w Ryzowiu.

Obiekty godne uwagi

Na terenie gminy Skórcz prawie w każdej miejscowości znajduje się jakiś obiekt zabytkowy, który warto zobaczyć. Większość z nich to zabytki nieruchome nie wpisane do rejestru o szczególnym znaczeniu dla dziedzictwa narodowego. Ich wykaz obejmuje 49 pozycji. W większości są to domy mieszkalne z drugiej połowy XIX i początku XX wieku oraz kapliczki. W wykazie zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru, o szczególnym znaczeniu dla dziedzictwa narodowego, na terenie gminy znajdują się następujące pozycje:

- Kościół parafialny p.w. św. Marcina w Barłoźnie z XVI wieku
- Kościół parafialny p.w. Zwiastowania NMP W Pączewie z XIV wieku
- Cmentarzysko płaskie w Czarnymlesie – wczesna epoka żelaza
- Cmentarzysko płaskie w Pączewie – wczesna epoka żelaza
- Osada otwarta w miejscowości Kranek – wczesne średniowiecze

Baza noclegowa, turystyka

Baza noclegowa na terenie gminy Skórcz jest dość skromna. Stanowią ją: Zajazd „Hacjenda” w Pączewie, Leśniczówka w Czarnem oraz gospodarstwa agroturystyczne:

- Agroturystyka u Doroty i Bogdana w Barłoźnie – 13 miejsc noclegowych
- Pokoje Agroturystyczne „Hacjendowka” w Pączewie - 10 miejsc noclegowych
- Gospodarstwo Agroturystyczne „Kociewiaka” w Wielbrandowie - 8 miejsc noclegowych
- Agroturystyka „U Marka” w miejscowości Mirotki - 6 miejsc noclegowych

Obiekty sportowe i rekreacyjne

Mieszkańcy gminy mają do dyspozycji następujące obiekty do zajęć sportowo-rekreacyjnych:

- komplet boisk sportowych „Orlik” mieszczący się przy zespole szkół w Pączewie
- Gminna Hala Sportowa również mieszczący się przy zespole szkół w Pączewie
- boiska przyszkolne w Barłoźnie, Mirotkach i Wielkim Bukowcu

Dzieci korzystają z placów zabaw znajdujących się w miejscowościach: Barłożno, Mirotki, Wielki Bukowiec, Pączewo, Wolental, Czarnolas, Nowy Bukowiec, Miryce i Mieliczki.

3.2.8. Rolnictwo.

Gmina Skórcz to gmina typowo rolnicza. Użytki rolne wg. danych gminnych stanowią około 76% powierzchni gminy. Jednak podczas ostatniego Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 roku rolnicy zadeklarowali łączną powierzchnię gospodarstw zdecydowanie przekraczającą tę wielkość. Jedynym wytłumaczeniem tego faktu jest, że część obszarów uprawnych rolników zamieszkałych na terenie gminy Skórcz znajduje się w sąsiadujących gminach. Gleby tutejsze to gleby średniej jakości. Przeważają klasy III i IV. Struktura gleb wg klas bonitacyjnych przedstawia się następująco:

Klasa bonitacyjna	%
IIIa	13,3
IIIb	32,1
IVa	28,7
IVb	9,5
V	11,6
VI	4,7

Tab. 1 Powierzchnia gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych w ha wg PSR 2010)

Powierzchnia gospodarstw	Gospodarstwa ogółem		Gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą	
	Ilość	%	Ilość	%
Ogółem	9086	100,0	9071	100,0
Do 1 ha włącznie	13	0,1	4	0,0
Powyżej 1 ha razem	9073	99,9	9067	100,0
1 - 5 ha	270	3,0	270	3,0
5 - 10 ha	488	5,4	482	5,3
10 -15 ha	567	6,2	567	6,3
15 ha i więcej	7748	85,3	7748	85,4

Ponad 85% powierzchni gruntów znajduje się w gospodarstwach o areale powyżej 15 ha.

Tab. 2 Liczba i struktura gospodarstw w gminie Skórcz (wg PSR 2010)

Powierzchnia gospodarstw	Gospodarstwa ogółem		Gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą	
	Ilość	%	Ilość	%
Ogółem	422	100,0	334	100,0
Do 1 ha włącznie	94	22,3	7	2,1
Powyżej 1 ha razem	328	77,7	327	97,9
1 - 5 ha	92	21,8	92	27,5
5 - 10 ha	57	13,5	56	16,8
10 -15 ha	42	10,0	42	12,6
15 ha i więcej	137	32,5	137	41,0

Z tabeli 2 wynika, że na terenie gminy znajdują się gospodarstwa o zróżnicowanym areale, jednak najwięcej jest gospodarstw o powierzchni 15 ha i więcej.

Tab. 3 Średnia powierzchnia gospodarstwa ogółem, użytków rolnych ogółem i użytków rolnych w dobrej kulturze dla gospodarstw prowadzących działalność rolniczą (wg PSR 2010)

	Gospodarstwa ogółem	Gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą
Grunty ogółem	15,61	16,22
Użytki rolne ogółem	14,81	15,40
Użytki rolne w dobrej kulturze	14,71	15,32

Tab. 4 Użytkowanie gruntów (wg PSR 2010)

	Liczba gospodarstw rolnych	Łączna powierzchnia w gospodarstwach w ha	% gruntów rolnych ogółem
Grunty ogółem	421	9086,0	100,0
Użytki rolne ogółem	421	8427,2	92,7
Użytki rolne w dobrej kulturze	330	8272,7	91,0
Pod zasiewami	319	7530,9	82,9
Grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	15	37,8	0,4
Uprawy trwałe	66	34,5	0,4
Sady ogółem	66	34,5	0,4
Ogrody przydomowe	42	2,8	0,0
Łąki trwałe	188	509,0	5,6
Pastwiska trwałe	63	157,6	1,7
Pozostałe użytki rolne	154	154,5	1,7
Lasy i grunty leśne	97	312,6	3,4
Pozostałe grunty	310	346,2	3,8

Większość powierzchni upraw bo przeszło 75% stanowią zboża. Głównie uprawiane są tu zboża podstawowe takie jak pszenica, pszenżyto i jęczmień oraz mieszanki zbożowe. Znaczący udział zajmują bo blisko 20% gruntów uprawy przemysłowe – rzepak rzepik i buraki cukrowe.

Tab. 5 Liczba gospodarstw i powierzchnia zasiewów wybranych upraw w gminie Skórcz (wg PSR 2010)

	Liczba gospodarstw rolnych	Łączna powierzchnia w gospodarstwach w ha	% gruntów rolnych ogółem
Ogółem	319	7530,9	100,0
Zboża razem	315	5681,0	75,4
Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	315	5679,0	75,4
Ziemniaki	164	66,3	0,9
Uprawy przemysłowe	62	1456,6	19,3
Buraki cukrowe	6	88,2	1,2
Rzepak i rzepik razem	61	1368,5	18,2
Strączkowe jadalne na ziarno razem	4	7,9	0,1
Warzywa gruntowe	3	1,8	0,0

Tab. 6 Stan pogłowia zwierząt w gospodarstwach (wg PSR 2010)

	Liczba gospodarstw rolnych	Zwierzęta gospodarskie w szt.
Bydło razem	122	1341
Bydło krowy	89	280
Trzoda chlewna razem	216	23963
Trzoda chlewna lochy	189	1908
Konie	16	90
Drób ogółem razem	179	23544
Drób ogółem drób kurzy	173	6928

3.2.9. Leśnictwo.

Powierzchnia lasów w gminie pokrywa 1602,6 ha co stanowi około 16,5% jej powierzchni. Są to lasy mieszane z przewagą drzew iglastych. Około 76% lasów należy do Skarbu Państwa.

Tab. 1 Powierzchnia lasów wszystkich form (ha) w gminie Skórcz

Wyszczególnienie	Powierzchnia gruntów leśnych	Powierzchnia lasów
ogółem	1656,8	1602,6
publiczne ogółem	1272,7	1218,5
publiczne Skarbu Państwa	1272,7	1218,5
publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	1267,7	1213,5

prywatne osób fizycznych	384,1	384,1
publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP		5,0

W latach 2008-2012 pozyskano 2681 m³ drewna (grubizny), wszystko w lasach prywatnych a odnowiono i zalesiono na terenie gminy 1,8 ha gruntów leśnych.

3.3. PROGNOZA LICZBY LUDNOŚCI GMINY SKÓRCZ DO ROKU 2030

3.3.1. Założenia do prognozy

Prognozę ludności sporządzono korzystając z następujących danych:

- struktura ludności wg płci i wieku dla gminy Skórcz na dzień 31 XII 2012 r. na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Gdańsku,
- tablice długości trwania życia na okres obecny najbardziej przystające do rejestrowanej w gminie liczby zgonów. Założono stopniową poprawę jakości życia, a tym samym wydłużanie się średniej długości jego trwania,
- wartości współczynników płodności kobiet przyjęte do prognozy urodzeń otrzymano również z „dopasowania” do wykazywanej liczby urodzeń w gminie. Przyjęte do prognozy współczynniki wyznaczają dzietność dla kobiet 1,77 dziecka urodzonego przez kobietę w całym okresie rozrodczym tzn. w wieku od 15 do 49 lat. Przyjęto, że ten poziom dzietności utrzyma się do 2030 r. Jest to dzietność wyższa od średniej dla całej Polski jednak za niska by zapewnić reprodukcję prostą czyli zastępowalności pokoleń.

Do określenia danych wyjściowych do prognozy opierano się na następujących danych:

Rok	Urodzenia	Zgony	Saldo migracji
2008	75	52	-10
2009	60	42	-25
2010	71	44	-6
2011	59	31	-12
2012	63	42	-14

Najtrudniejszym założeniem do sporządzenia prognozy jest określenie przyszłego strumienia migracji. Jak widać w przedstawionej powyżej tabeli w ostatnich latach mamy do czynienia z ujemnym saldem migracji. Wydaje się, że faktyczne saldo migracji ze względu na rozluźnienie przepisów dotyczących obowiązku meldowania może różnić się od odnotowywanego w statystykach. Tysiące ludzi w kraju latami przebywają poza miejscem zameldowania, dlatego do danych statystycznych dotyczących migracji należy podchodzić z dużą rezerwą. Otwarcie zachodniego rynku pracy spowodowało wzrost wyjazdów do pracy za granicę, które w przypadku młodych roczników zakończyć się mogą całkowitą emigracją. Do prognozy przyjęto ujemne saldo migracji wynoszące minus 14 osób.

W prognozie liczby gospodarstw domowych oparto się na prognozach GUS dotyczących przeciętnej liczbie osób w gospodarstwie domowym na terenach wiejskich i przyjęto:

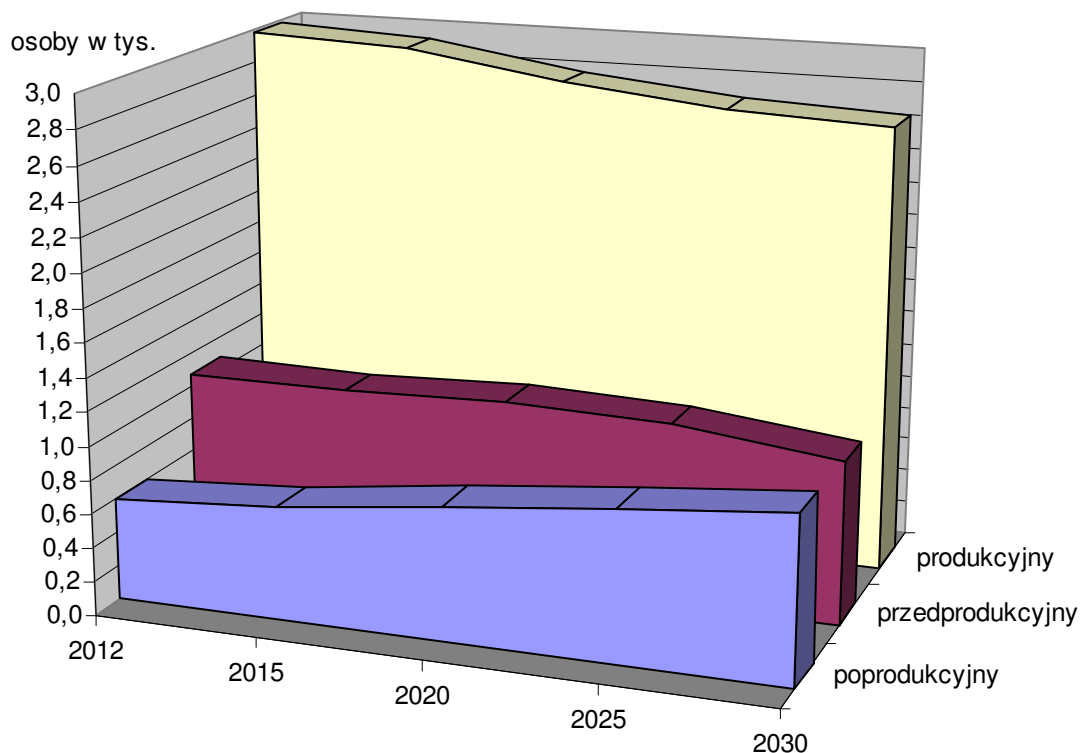
o Rok	o 2012	o 2015	o 2020	o 2025	o 2030
o Liczba osób ogółem w gospodarstwie	o 3,035	o 2,986	o 2,940	o 2,902	o 2,828

3.3.2. Wyniki prognozy

Tabl. 1 Prognoza liczby ludności gminy Skórcz według społeczno- ekonomicznych grup wieku

<i>Funkcjonalne grupy wieku</i>	Rok	2012	2015	2020	2025	2030
	Ogółem	4659	4684	4695	4646	4579
Żłobkowa	0-2	199	194	172	140	128
Przedszkolna, w tym:	3-5	187	198	185	159	134
	6	59	54	64	57	47
Szkoły podstawowej	7-12	348	370	391	374	324
Gimnazjalna, w tym: Liceum profilowanego, szkoły zawodowej	13-15	151	157	172	198	185
	15-17	189	151	180	203	191
Studencka	18	64	67	48	57	59
	19-24	488	391	314	318	357
Produkcyjna w tym:	18-59K/64M	2983	2942	2799	2703	2656
Mobilna	18-24	552	458	362	374	416
Niemobilna	25-44	1397	1440	1422	1294	1111
	45-59/64	1034	1044	1015	1034	1129
Poprodukcyjna	60/65 i więcej	602	664	788	888	978

Zmiany liczby ludności w grupach wiekowych w gminie w latach 2012 - 2030

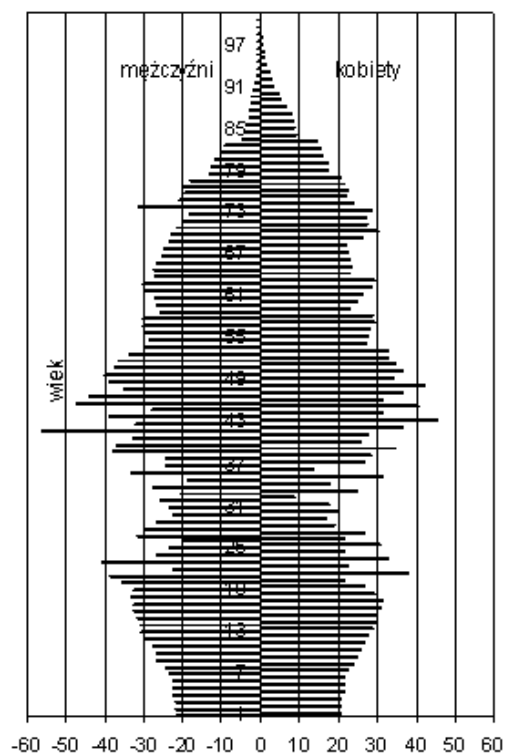
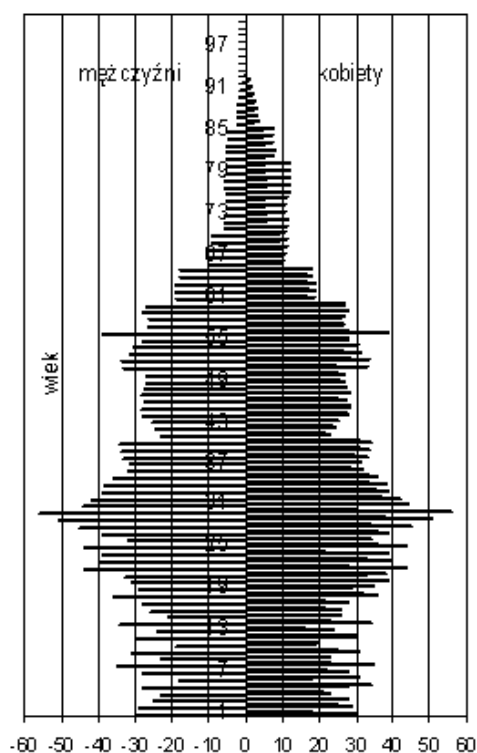

Tabl. 2 Struktura wieku ludności wg prognozy pomigracyjnej

Grupa wieku	2012	2015	2020	2025	2030
Ogółem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0-2	4,3	4,1	3,7	3,0	2,8
3-5	4,0	4,2	3,9	3,4	2,9
6	1,3	1,2	1,4	1,2	1,0
7-12	7,5	7,9	8,3	8,0	7,1
13-15	3,2	3,4	3,7	4,3	4,0
15-17	4,1	3,2	3,8	4,4	4,2
18	1,4	1,4	1,0	1,2	1,3
19-24	10,5	8,4	6,7	6,8	7,8
18-59/64	64,0	62,8	59,6	58,2	58,0
18-24	11,8	9,8	7,7	8,1	9,1
25-44	30,0	30,7	30,3	27,9	24,3
45-59/64	22,2	22,3	21,6	22,3	24,7
60/65-więcej	12,9	14,2	16,8	19,1	21,4
0-17	23,1	22,8	23,4	23,1	21,0
6-17	14,8	14,5	15,8	16,7	15,3

Ludność gminy Skórcz według płci i wieku w roku
2012

2030

Tabl.3 Dynamika zmian liczby ludności

ogółem	100,0	100,5	100,8	99,7	98,3
0-17	100,0	99,6	102,4	100,0	89,5
6-17	100,0	98,5	107,9	112,7	101,6
18-59/64	100,0	98,6	93,8	90,6	89,0
60/65 i więcej	100,0	110,4	130,9	147,6	162,5

Tabl.4 Prognoza liczby gospodarstw domowych

Rok	Liczba gospodarstw	Dynamika wzrostu rok 2012=100	Okres poprzedni = 100%
2012 szac.	1540	100,0	
2015	1570	101,9	101,9
2020	1600	103,9	101,9
2025	1600	103,9	100,0
2030	1620	105,2	101,3

Tabl.5 Prognoza aktywnych zawodowo

Rok	Aktywni zawodowo	Dynamika wzrostu rok 2012=100	Okres poprzedni = 100%
2012 szac.	2120	100,0	
2015	2100	99,1	99,1
2020	2000	94,3	95,2
2025	1850	87,3	92,5
2030	1920	90,6	103,8

3.3.3. Omówienie wyników prognozy

Przy wyżej przyjętych założeniach do roku 2030 liczba mieszkańców gminy będzie oscylowała w pobliżu stanu obecnego. Prognozy dla kraju przewidują w tym czasie jej spadek. Jednak w latach 2012-2030 następować będą istotne zmiany w strukturze wieku ludności. Na pewno wpłyną one w dużym stopniu na potrzeby społeczno-gospodarcze rozwoju gminy.

Prognoza wykazuje, że liczba dzieci i młodzieży w wieku przedprodukcyjnym (6-17 lat) do roku 2025 będzie rosła – wzrost blisko 13%, natomiast w następnych latach zacznie spadać. Zdecydowanie większe zmiany zajdą grupie przedszkolne. Do roku 2030 ulegnie ona zmniejszeniu o około 30% w stosunku do stanu obecnego. W sumie grupa 0-17 zmniejszy się około 10%. Zmniejszaniu również będzie ulegała społeczność w grupie produkcyjnej (18-59/64). Liczba osób w tym przedziale wiekowym skurczy się do roku 2030 około 325 osób - 11%. Jednak największe zmiany nastąpią w grupie poprodukcyjnej (60/65 i więcej). Tu będzie następował znaczący przyrost liczebności, aby w końcu prognozowanego okresu

wzrosnąć aż o ponad 60% w stosunku do stanu obecnego. Dynamiczny wzrost najstarszej grupy wieku wymuszać będzie zwiększoną potrzebę rozwoju opieki społecznej.

Spadek liczebności w grupie produkcyjnej pociągnie za sobą również w prognozowanym okresie podobne zachowanie aktywnych zawodowo. Do 2030 roku ich stan zmniejszy się o blisko 10%. W połączeniu z ograniczoną ilością miejsc pracy na terenie gminy przyczyni się to do łatwiejszego zdobycia pracy.

Uwzględniając wskaźniki prognoz GUS dotyczących przeciętnej liczby osób w gospodarstwie domowym na terenach wiejskich województwa pomorskiego, które przewidują stały spadek zarówno liczby osób jak i osób dorosłych w gospodarstwie do 2030 roku liczba gospodarstw domowych wzrośnie w stosunku do stanu obecnego o około 5%. Zarówno wzrost liczby gospodarstw jak i przewidywana poprawa wskaźników zamieszkania; takich jak przeciętna powierzchnia użytkowa na osobę, wyznaczają zapotrzebowanie na tereny pod budownictwo mieszkaniowe.

3.3.4. Zapotrzebowanie terenów pod budownictwo mieszkaniowe

Jeżeli uznamy dane statystyczne dotyczące warunków zamieszkania mieszkańców gminy Skórcz, że odzwierciedlają one stan faktyczny, to stwierdzamy, że w ostatnim dziesięcioleciu nie uległy one poprawie. Wręcz przeciwnie, poza minimalnym wzrostem (1,5 m²) przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania wszystkie inne uległy pogorszeniu. Wg danych GUS w latach 2008 – 2012 w gminie 155 par zawarło związek małżeński a wybudowano w tym czasie tylko 13 mieszkań. Odnosi się wrażenie, że proces usamodzielniania się gospodarstw został przyhamowany, co nasuwa przypuszczenie o niskich finansowych możliwościach usamodzielniania się młodego pokolenia, jak i też zmian kulturowych, gdyż odnotowują to demografowie w całym kraju. Wskazuje to pogorszenie się wskaźnika samodzielności zamieszkiwania - 1,22 w czasie NSP 2002 do 1,3 obecnie. Widać tu brak skłonności do poprawy warunków mieszkaniowych. W związku zestarzeniem się społeczeństwa będzie następował znaczący wzrost gospodarstw jednoosobowych.

Dlatego też oprócz budowy nowych domów zakładać należy nasilenie procesu modernizacji i rozbudowy istniejących obiektów na posiadanych działkach związanych z przejmowaniem ich przez kolejnych gospodarzy - następców. Większość nowych mieszkań powstanie na terenach już obecnie przeznaczonych pod zabudowę - dobudowa lub budowa na istniejących działkach budowlanych. Zakładać należy, że nowe działki budowlane powinny być związane z obsługą funkcji rolniczej lub wypełniać na zasadzie zabudowy plombowej zabudowę wsi.

Prognoza liczby gospodarstw domowych przewiduje do roku 2030 ich wzrost o 80 i ten fakt należy uwzględnić przy zapotrzebowaniu terenów pod budownictwo mieszkaniowe.

3.4. Stan ładu przestrzennego i wymogi jego ochrony

Stan ładu przestrzennego w gminie nie jest zadowalający – dotyczy to zwłaszcza terenów zabudowanych i zainwestowanych. Polityka przestrzenna w zakresie lokalizacji nowej zabudowy i zagospodarowania w ostatnich latach była prowadzona jedynie na podstawie indywidualnych decyzji o warunkach zabudowy. To narzędzie bardzo ograniczone w zakresie możliwości kształtowania ładu przestrzennego, zwłaszcza w sposób całościowy odnoszący się np. do całej miejscowości. Pożądanym byłoby sporządzenie planów miejscowych dla znacznych obszarów poszczególnych wsi, szczególnie tych, które posiadają wyjątkowe wartości kulturowe, a z drugiej strony posiadają potencjał rozwojowy.

Gmina posiada słabo wykorzystywane dotąd walory środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu (porównaj kolejny rozdział), które wymagają ochrony. Niektóre z nich postuluje się objąć ochroną prawną (propozycje ochrony walorów w kolejnych rozdziałach) na podstawie przepisów szczególnych, a inne stanowią lokalną wartość przestrzenną do ochrony w planie miejscowym i do wykorzystania w lokalnych programach rozwojowych gminy.

W pierwszej kolejności ochroną należy objąć miejscowości o zachowanym, czytelnym układzie ruralistycznym i określić warunki ich rewaloryzacji, są to wsie: Barłóżno, Pączewo, Wielbrandowo, Wielki Bukowiec. Kolejnym zagadnieniem jest opracowanie takich wskaźników zagospodarowania i użytkowania terenów, które zapewnią obecnym i przyszłym mieszkańcom wysoką jakość życia. Szczególnie dotyczy to nowopowstających zespołów zabudowy mieszkaniowej, w których należy przewidzieć tereny dla realizacji zieleni publicznej, ogólnodostępnych miejsc parkingowych oraz ustalić jednolite zasady kształtowania zabudowy. Opracowane zatem w części kierunków studium wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów powinny odpowiadać na indywidualne cechy i wymogi ochronne walorów środowiska w poszczególnych miejscowościach.

3.5. Stan środowiska przyrodniczego, w tym stan rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkość i jakość zasobów wodnych oraz wymogi ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego

Opracowano na podstawie opracowania ekofizjograficznego – „Proeko” Gdańsk, marzec 2014r.

3.5.1. Stan i zasoby środowiska przyrodniczego.

Walory ekologiczne określonego terenu lub obiektu uwarunkowane są charakterem jego przyrodniczej struktury i (lub) rolą w funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego otoczenia, rozpatrywanego w różnych skalach przestrzennych.

Położenie

Gmina leży na pograniczu dwóch regionów fizycznogeograficznych: Borów Tucholskich Wschodnich i Pojezierza Starogardzkiego. Bory Tucholskie Wschodnie stanowią część krajowego płata ekologicznego, największego kompleksu leśnego w Polsce. Ich krajobraz jest umiarkowanie zróżnicowany, lokalne walory krajobrazowe mają miejsce głównie w rejonach zbiorników wodnych i polan śródleśnych. Pojezierze Starogardzkie to głównie względnie duże i jednodne powierzchnie wysoczyzn morenowych falistych i równinnych, z dość żyznymi glebami, użytkowanymi jako grunty orne. Urozmaiceniem struktur środowiska są doliny rzek, zwłaszcza dopływy Wierzycy, Wietcisy, Węgiermucy, Janki oraz dolina Motławy z jej dopływem Szpęgawa. W dolinach teren jest najbardziej zróżnicowany, występują tu także lasy o przewadze lasów liściastych (buczyna, grądy, łęgi), a także emoziakowo rozmieszczone zbiorowiska roślinne torfowisk, łąk, muraw oraz zbiorowisk wodnych. Tereny Pojezierza są w dużym stopniu zantropizowane ze względu na rolnicze wykorzystanie.

Rzeźba terenu i budowa geologiczna

Gmina położona jest w obszarze o urozmaiconym ukształtowaniu powierzchni terenu, występują w jej granicach: wysoczyzna morenowa falista i pagórkowata w formie pasa

ciągnącego się z zachodu na południowy wschód, z licznymi obniżeniami wytopiskowymi, rownicy sandrowe w zachodniej, południowej i północno-zachodniej części, doliny rzeczne (Węgiermucy i Szorycy). Licznie występują zagłębienia terenu o różnej wielkości, wypełnione utworami organogenicznymi (torfy, utwory mułowo-torfowe), poprzecinane rowami melioracyjnymi i niewielkimi ciekami.

Gmina leży w obrębie synklinorium brzeźnego, stanowiącego strefę graniczną pomiędzy platformą wschodnioeuropejską a obszarem pofałdowań paleozoicznych. Na powierzchni gminy występuje znaczna zmienność litologiczna. W podłożu moreny przeważają gliny i piaski gliniaste zalegające na glinach, rzadziej piaski słabo glinaste i gliniaste lekkie. W dnach zagłębień wytopiskowych wykształciły się osady organogeniczne: torfy, utwory torfowo-mułowe i mułowo-torfowe. Równina sandrowa zbudowana jest natomiast głównie z piasków i żwirów wodnolodowcowych.

Klimat

Na warunki klimatyczne wpływ ma przede wszystkim położenie gminy. Podstawowe parametry charakterystyczne takie jak średnia ilość opadów, dominujące kierunki wiatrów, siła wiatru, średnie temperatury są reprezentatywne dla większości obszaru Pomorza. Wg podziału klimatycznego Polski gmina leży w granicach regionu IV- Dolnej Wisły, charakteryzuje się on znaczną odrębnością w stosunku do terenów leżących na wschód i zachód od niego. Specyfika tego regionu jest względnie częste pojawianie się pogody chłodnej z dużym zachmurzeniem bez opadów, mniej liczne są dni przymrozkowe umiarkowanie zimne i zarazem pogodne bez opadów. Lokalnie zależą od charakteru pokrycia i ukształtowania terenu. W gminie przeważają wiatry z sektora południowo-zachodniego (16-20% w skali roku), maksymalne rzeczywiste prędkości wiatru w porywach w okresie 1961-1995 wynoszą ok. 35-39 [m/s].

Hydrografia

Sieć rzeczna jest w gminie słabo rozwinięta, głównym ciekim jest rzeka Węgiermuca, przepływająca przez północną część obszaru gminy, na fragmencie ma ona charakter rowu melioracyjnego ze sztucznie ukształtowanym korytem. Inne cieki to: Szpryca w centralnej części gminy, Liska w okolicach wsi Miryce – południowa część gminy oraz liczne bezimienne cieki i rowy. Gmina położona jest w dorzeczu Wisły, przez obszar gminy biegnie dział wodny II rzędu pomiędzy zlewniami Wierzycy i Wdy (obejmuje fragment południowy i zachodni gminy). Poza niewielkimi oczkami wodnymi występuje w gminie jedno jezioro – Czarnoleskie o pow. ok. 47 ha i głębokości maksymalnej 4,2 m, a średniej ok. 2,2 m, jezioro to podlega silnie eutrofizacji, jego brzegi dynamicznie zarastają.

Wody podziemne reprezentowane są na terenie gminy przez górnoczwartorzędowe piętro wodonośne- najpowszechniej użytkowane, dolnoczwartorzędowe piętro wodonośne, trzeciorzędowe piętro wodonośne, kredowe piętro wodonośne. Na terenie gminy i w jej sąsiedztwie nie znajdują się główne zbiorniki wód podziemnych ani ich strefy ochronne.

Gleby

Na terenie moreny przeważają gleby brunatne wylugowane i właściwe, wykształcone na piaskach i piaskach gliniastych. Na obszarze sandrów występują piaski i żwiry wodnolodowcowe, tworzące na ternach użytkowanych rolniczo gleby brunatne wylugowane, a na terenach leśnych gleby bielcowe i rdzawe. Równina sandrowa jest mniej żyzna. Dominują na terenie gminy gleby III i IV klasy, stanowiące ponad 75% powierzchni wszystkich gruntów ornych., występują głównie w okolicach wsi Barłożno, Kranek, Wolental, Czarnylas. Ok. 40% gruntów ornych to kompleksy rolniczej przydatności pszennej dobry, ok.35% - to grunty kompleksu żytniego bardzo dobrego i dobrego, 59,2% użytków zielonych to kompleks średni, pozostałe to kompleks słaby i bardzo słaby.

Szata roślinna, lasy, fauna.

Gminę charakteryzuje dominacja użytkowania rolniczego terenu, użytki rolne zajmują ponad ¾ powierzchni. Lasy zajmują jedynie ok. 16%, położone są przede wszystkim w południowej części obszaru gminy. Wśród zbiorowisk leśnych przeważają bory sosnowe, rzadziej występuje bor świeży i mieszany świeży. Szatę roślinną gminy tworzą: agrocenozy gruntów rolnych, zbiorowiska łąkowo-pastwiskowe, lasy, zbiorowiska semileśne, śródpolne zadrzewienia i zakrzewienia, szpalery i aleje drzew wzdłuż dróg i wzdłuż cieków, pojedyncze drzewa, sady i ogrody, roślinność cmentarna i parkowa, roślinność ruderalna na terenach osadniczych i przydrożnych. Najwartościowsze są ekosystemy leśne, torfowiskowe, wodne i przywodne. Kompleksy leśne w południowej części obszaru gminy niemal w całości włączone zostały do obszarów chronionych.

Na terenie gminy występują różne gatunki fauny, w tym licznie ptaki, a także takie gatunki ssaków jak np. zając, sarna, dzik, lis, jeleń, borsuk, wisiorki, kuna domowa, tchórz, łasica, kret, nornik zwyczajny, jeż, piżmak.

Waloryzacja zasobowo-użytkowa

Potencjał transurbacyjny

Potencjał transurbacyjny środowiska przyrodniczego uwarunkowany jest przede wszystkim charakterem podłoża geologicznego, głębokością zalegania pierwszego poziomu wody gruntowej, ukształtowaniem terenu i stosunkami biotopoklimatycznymi - są to uwarunkowania fizjograficzne. Drugą podstawową grupę uwarunkowań tworzą właściwości ekologiczne terenu - rola poszczególnych ekosystemów w funkcjonowaniu środowiska na poziomie lokalnym lub regionalnym.

Ocenę potencjału transurbacyjnego gminy Skórcz wykonano dla otoczenia wszystkich wsi o zwartej zabudowie. Wyniki oceny przedstawiono na załącznikach kartograficznych do ekofizjografii gminy (progi ekofizjograficzne) i na syntezie uwarunkowań.

Progi te wskazują tereny, dla których nie występują istotne ograniczenia fizjograficzne lub ekologiczne, mogące utrudnić procesy inwestycyjne lub skomplikować funkcjonowanie przyszłych struktur osadniczych. Za progami znajdują się tereny, których zajmowanie na cele inwestycyjne, ze względu na uwarunkowania fizjograficzne (przede wszystkim spadki terenu, grunty nienośne, płytki 1. poziom wody gruntowej) i uwarunkowania ekologiczne (przede wszystkim występowanie ekosystemów leśnych i hydrogenicznym) jest nieuzasadnione. Przekraczanie progów jest nieuzasadnione w aspekcie przyrodniczym, technicznym i ekonomicznym. Progi takie występują wokół większości wsi.

Ograniczenia rozwoju przestrzennego wynikają także z uwarunkowań prawnych dot. ochrony gruntów rolnych i leśnych, a także z ustanowionych form ochrony przyrody (południowa część gminy- OCHK i Obszar Natura 2000).

Prawne ograniczenia wynikają z jakości pokrywy glebowej oraz występowania lasów. Ponieważ na terenie gminy przeważają gleby dobrej jakości, powinny być one chronione przed zmianą przeznaczenia na cele nierolnicze.

Przeprowadzona w opracowaniu ekofizjograficznym analiza wykazała, że w gminie Skórcz **potencjał transurbacyjny jest umiarkowany.**

Potencjał rekreacyjny

Gmina położona jest w zasięgu przestrzennych form ochrony przyrody, jej walory przyrodnicze i krajobrazowe są jednocześnie podstawą dla rozwoju funkcji rekreacyjnej, turystycznej. Przyrodnicze uwarunkowania rozwoju funkcji rekreacyjnej interpretowane mogą być jako:

- istnienie walorów środowiska przyrodniczego stwarzających podstawę wykształcenia i rozwoju rekreacji; inaczej uwarunkowanie to można określić jako stopień atrakcyjności rekreacyjnej środowiska przyrodniczego;
- przydatność środowiska przyrodniczego dla rozwoju różnych form rekreacji;
- ograniczenia rekreacyjnego wykorzystania środowiska przyrodniczego wynikające z jego naturalnej chłonności rekreacyjnej i stopnia antropogenicznego przekształcenia;
- wymogi w zakresie zagospodarowania środowiska przyrodniczego w celu przystosowania go dla funkcji rekreacyjnej, w aspekcie dostępności i ochrony walorów przyrodniczych.

Ponadto pośrednie, przyrodnicze uwarunkowania rekreacji wynikają z istnienia przestrzennych form ochrony środowiska przyrodniczego oraz z pełnienia lub możliwości pełnienia przez środowisko równoległe z funkcją rekreacyjną innych, przyrodniczo uwarunkowanych funkcji społeczno-gospodarczych.

Potencjał rekreacyjny środowiska przyrodniczego stanowi pochodną jego atrakcyjności i przydatności rekreacyjnej. Z tych dwóch cech wiodące znaczenie ma przydatność rekreacyjna gdyż:

- poprzez określenie przydatności możliwa jest optymalizacja wykorzystania środowiska przyrodniczego, polegająca na zabezpieczeniu trwałości zasobów, które stanowiły podstawę rozwoju rekreacji;
- atrakcyjność rekreacyjna ma bardzo subiektywny charakter i może być oceniona wyłącznie w kategoriach indywidualnych, osobniczych odczuć.

Południowa część obszaru Gminy Skórcz włączona została do Obszaru Chronionego Krajobrazu Bory Tucholskie - przestrzennej formy ochrony środowiska, której głównym celem jest zachowanie walorów przyrodniczych dla rozwoju funkcji rekreacyjnej. Walory przyrodnicze gminy nie są jednak na tyle duże, aby traktować funkcję rekreacyjną jako rozwojową. Gmina ma słabo urozmaicone ukształtowanie terenu, lasy występują jedynie na fragmencie południowym i w północno-zachodniej jej części, bardzo mała jest jeziorność, część obszaru jest chroniona przyrodniczo (OCHK, Natura 2000).

Obszar gminy posiada jednak malownicze drogi o stosunkowo niewielkim natężeniu ruchu, mogą być one podstawą dla tworzenia szlaków turystycznych pieszych i rowerowych. Występują także warunki dla powstawania gospodarstw agroturystycznych (znajdują się tego typu gospodarstwa np. w miejscowościach Barłożno, Mirotki, Wybudowanie Wielbrandowskie, Pączewo).

W gminie Skórcz istnieją warunki do rozwoju turystyki aktywnej, krajoznawczej. Przez gminę przebiegają szlaki turystyczne pieszy wzdłuż jez. Czarnego, rowerowy św. Rocha, rowerowy rumiankowy.

Czynnikiem ograniczającym dalszy wzrost liczby turystów w gminie i zwiększenie dochodów z działalności turystycznej jest brak odpowiedniej infrastruktury turystycznej, zwłaszcza dobrze rozwiniętej sieci gastronomicznej oraz mało zróżnicowana oferta turystyczna i niski standard usług turystycznych. Atrakcyjność podnieść mogłyby odpowiednio wyeksponowane walory kulturowe - zabytki rejestrowe oraz dość liczne obiekty proponowane do objęcia ochroną wg wojewódzkiej ewidencji konserwatora zabytków (kościół, zespoły podworskie, tradycyjne domy).

W generalnej ocenie **potencjał rekreacyjny gminy jest umiarkowany.**

Potencjał biotyczny

Zasoby leśne - Udział powierzchni zalesionej stanowi ok. 16% powierzchni ogółem, ok. 1600 ha. Część lasów ma status ochronnych. **Potencjał leśny gminy jest umiarkowany.**

Potencjał agroekologiczny

Najlepszym wyznacznikiem potencjału agroekologicznego środowiska przyrodniczego są kompleksy rolniczej przydatności gleb, stanowiące "zbiornicze typy siedliskowe rolniczej przestrzeni produkcyjnej" (Przydatność rolnicza gleb Polski, 1973). Obejmują one tereny o podobnych właściwościach rolniczych, najbardziej odpowiednie dla rozwoju i plonowania poszczególnych roślin uprawnych. Kompleksy wyznacza się z uwzględnieniem charakteru i właściwości gleb (typ, rodzaj, gatunek, właściwości fizyczne i chemiczne, stopień kultury) oraz lokalnych warunków klimatycznych, geomorfologicznych i wilgotnościowych.

Na obszarze gminy Skórcz występują przede wszystkim gleby o kompleksach rolniczej przydatności gleb dobrych i bardzo dobrych. Grunty klas I-III podlegają ochronie prawnej. **Potencjał agroekologiczny gminy jest duży.**

Potencjał wodny

Potencjał wodny dotyczy wód powierzchniowych i podziemnych. Zasoby wód na obszarze gminy stanowią ciek i rowy melioracyjne, a także zbiorniki wodne – jezioro i tzw. oczka wodne. Potencjał wodny środowiska przyrodniczego, obejmujący zarówno wody powierzchniowe jak i podziemne, na terenach osadniczych rozpatrywany jest przede wszystkim z punktu widzenia możliwości zaspokojenia komunalnego i gospodarczego zaopatrzenia w wodę. Zaopatrzenie w wodę miejscowości na terenie gminy zapewniają gminne wiejskie ujęcia wody wraz z siecią wodociagową doprowadzającą wodę do prawie 90% mieszkańców gminy. Stan ujęć wody oraz urządzeń do jej dostarczania mieszkańcom jest dobry. Obszar gminy położony jest poza głównymi zbiornikami wód podziemnych (GZWP) wyznaczonymi na terenie całego kraju.

Potencjał wodny gminy Skórcz jest mały.

Potencjał surowcowy

Gmina Skórcz ma niewielki potencjał surowcowy. Wg danych Państwowego Instytutu Geologicznego – baza Midas w granicach gminy występuje jedynie złoże surowców mineralnych Barłożno – jest to złożo kruszyw naturalnych piasków i żwirów, jego eksploatacja została zaniechana.

Potencjał dla rozwoju energetyki

Gmina Skórcz położona jest w rejonie o dość korzystnych warunkach wietrznych dla lokalizacji elektrowni wiatrowych, a także dla wykorzystania energii promieniowania słonecznego.

Ograniczeniem dla lokalizacji elektrowni są obszary chronione przyrodniczo :

- położeniem części obszaru gminy w obrębie obszaru Natura 2000 specjalnego obszaru ochrony ptaków Bory Tucholskie” PLB220009;
- położeniem części gminy w obrębie Obszaru Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich, którego przedmiotem ochrony jest krajobraz;

Dodatkowe ograniczenia stwarzają uwarunkowania sozologiczne, związane głównie z występowaniem terenów zainwestowania osadniczego wsi – elektrownie wiatrowe jako źródło hałasu. Powoduje to wykluczenie obszarów pod lokalizację turbin wiatrowych, przeważnie w promieniu ok. 400-500 m wokół terenów zabudowy mieszkaniowej i usług publicznych⁴. Odległości te mogą się różnić w zależności od typu elektrowni i parametrów pracy elektrowni.

⁴ 400-500 m są to wartości przybliżone dla poziomu hałasu 45 dB.

W opracowaniu ekofizjograficznym oraz na planszy uwarunkowań przedstawiono obszary o najmniej konfliktowych uwarunkowaniach dla ewentualnej lokalizacji elektrowni wiatrowych

3.5.2. Osnowa ekologiczna gminy

Osnowa ekologiczna – system terenów przyrodniczo aktywnych, płatów i korytarzy ekologicznych przecinających dany obszar, umożliwiające przyrodnicze powiązania funkcjonalne. Istnienie osnowy warunkuje utrzymanie względnej równowagi ekologicznej środowiska przyrodniczego, wzbogaca jego strukturę materialno-funkcjonalną i urozmaica krajobraz.

Podstawowymi elementami osnowy ekologicznej gminy Skórcz i jej bliskiego otoczenia (pokazane na planszy syntezy uwarunkowań oraz na zał. nr 3 w opracowaniu ekofizjograficznym) są, wskazane w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego” (2009):

- **płat ekologiczny Borów Tucholskich**
- **ponadregionalny korytarz ekologiczny „Pojezierny północny”**
- **subregionalny korytarz ekologiczny wg planu zagosp. przestrzennego wojew.**

Ponadto osnowę ekologiczną gminy tworzą elementy rangi lokalnej :

- korytarz ekologiczny lokalny – pas lasów w dolinach rzek Węgiermucy-Janki-Bielicy-Młyńskiej Strugi
- mikropłaty ekologiczne drobnych kompleksów leśnych i semileśnych, w tym enklawy leśne i semileśne w krajobrazie rolniczym, różnicujące jego strukturę biotyczną i modyfikujące przebieg procesów przyrodniczych, charakteryzujące się dużymi walorami fizjonomicznymi w krajobrazie rolniczym;
- mikropłaty ekologiczne hydrogenicznych zagłębień terenu, w tym zbiorników wodnych: tereny hydrogeniczne z zaroślami i szuwarami (tereny podmokłe i bagienne, jak wilgotne łąki, torfowiska, trzcinowiska itp. o dużej roli w zróżnicowaniu nisz ekologicznych i w całościowo ujmowanym funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego, a zwłaszcza w zakresie regulacji bilansu wodnego);
- korytarze ekologiczne ciągów dolinnych: doliny użytkowane rolniczo (użytki zielone), częściowo hydrogeniczne, stymulujące powiązania ekologiczne, wzmacniające ciągłość przestrzenną osnowy;
- aleje i szpalery drzew – stanowiące swoiste „korytarze” ekologiczne oraz pełniące ważną funkcję krajobrazową
- Jezioro Czarnoleskie, cieki Szoryca, Liska, mniejsze zbiorniki wodne i cieki

Wszystkie elementy osnowy ekologicznej na obszarze gminy Skórcz wymagają ochrony w sensie terytorialnym oraz działań pielęgnacyjnych (podtrzymanie aktualnego stanu), restytucyjnych (przywracanie naturalnego stanu struktur przyrodniczych) i rewaloryzacyjnych (wzrost bioróżnorodności, zmiana funkcji). Osnowa ekologiczna może być wzmocniona przez poprawę ciągłości przestrzennej (wprowadzenie nowych elementów i eliminacja barier antropogenicznych) oraz przez wzbogacenie bioróżnorodności.

W celu wzmocnienia ciągłości przestrzennej i wzbogacenia różnorodności osnowy ekologicznej obszaru gminy Skórcz wskazane są:

- restytucja zbiorowisk leśnych o składzie gatunkowym niezgodnym z warunkami siedliskowymi, zwłaszcza przebudowa drzewostanów sosnowych na siedliskach łąkowych poprzez ich odnowienie bukiem i dębem

- różnicowanie drzewostanów i stymulowanie sukcesji roślinności runa, odpowiadającej lokalnym warunkom siedliskowym w obrębie silnie zniekształconych, drobnych kompleksów leśnych występujących mozaikowato na terenie całej gminy; są to głównie lasy prywatne, w większości stanowiące monokultury sosnowe (dragowiny), charakteryzujące się brakiem runa; w rejonach rekreacyjnych wskazane jest przystosowanie ich do celów rekreacyjnych (prześwietlenie drzewostanów) i wprowadzanie gatunków runa bardziej odpornych na użytkowanie rekreacyjne;
- wzmocnienie struktury płatów i korytarzy ekologicznych przez dolesienia, zadrzewienia i zakrzaczenia itp., głównie zboczy form dolinnych i najslabszych terenów rolniczych;
- wzmocnienie i wprowadzenie obudowy biologicznej cieków przez zadrzewienia i zakrzaczenia, co ma na celu kształtowanie korzystnych warunków do wypełniania funkcji hydrosanitarniej, ekologicznej i krajobrazowej.
- ograniczenie barier antropogenicznych w systemie osnowy ekologicznej - stanowią je przede wszystkim obiekty osadnicze i infrastrukturalne „przegradzające” korytarze ekologiczne i zaburzające przez to ciągłość przestrzenną systemu (możliwe jest np. skonstruowanie przepustów pod ciągami komunikacyjnymi i być może likwidacja niektórych obiektów kubaturowych); jako podstawową zasadę należy przyjąć nie tworzenie nowych barier i nieintensyfikowanie istniejących;
- rekultywację w kierunku leśnym lub fitomelioracyjnym terenów zdewastowanych (składowisko odpadów, teren rolniczej oczyszczalni ścieków, lokalne wyrobiska).

Ze względu na małe właściwości retencyjne środowiska gminy szczególnej ochronie powinny podlegać torfowiska, mokradła i oczka wodne stanowiące ważny czynnik regulacji bilansu wodnego oraz wpływający na różnicowanie nisz ekologicznych, co w konsekwencji prowadzi do wzbogacenia układów troficznych. Podobną rolę pełnią szuwały (ponadto pełnią one rolę hydrosanitarną) oraz lasy wodochronne.

Zachowanie i wzmocnienie osnowy ekologicznej stanowi podstawę racjonalnego wykorzystania potencjału środowiska i kształtowania równowagi ekologicznej obszaru gminy.

3.5.3. Diagnoza stanu środowiska

Gmina ma charakter rolniczy (ponad $\frac{3}{4}$ powierzchni), co uwarunkowane jest dobrymi i bardzo dobrymi warunkami agroekologicznymi. Na terenie gminy znajduje się jedynie kilka niewielkich i średnich zakładów produkcyjno-przemysłowych.

Do głównych przejawów antropizacji środowiska przyrodniczego obszaru gminy Skórcz należy zaliczyć:

- tereny użytkowania rolniczego, czego efektem są m.in. synantropizacja roślinności, degradacja struktury ekologicznej terenu oraz specyfika krajobrazu o cechach kulturowego krajobrazu rolniczego;
- osadnictwo wiejskie, w tym m.in. główne wsie: Barłożno, Czarnylas, Kranek, Mirce, Mirotki, Paczko, Ryzowie, Wielbrandowo, Wieki Bukowiec, Wolental, Wybudowanie Wielbrandowskie, Zajączek, Nowy Bukowiec, Drewniaczki, Boraszewo, Bojanowo – stanowią one źródła zanieczyszczeń do atmosfery ścieków komunalnych i gospodarczych oraz odpadów komunalnych i gospodarczych;
- najbogatszą ofertę usługową mają wsie Pączewo i Barłożno
- zakłady i przedsiębiorstwa produkcyjne, są to przede wszystkim niewielkie obiekty o charakterze rzemieślniczym, często związane z produkcją rolniczą
- autostrada, drogi wojewódzkie, drogi powiatowe i gminne – komunikacja samochodowa jako źródło emisji zanieczyszczeń atmosfery i hałasu;
- komunalna oczyszczalnia ścieków w Skórczu
- sieci linii elektroenergetycznych średniego napięcia i niskiego napięcia;

- stacje bazowe telefonii komórkowej;

W otoczeniu gminy Skórcz koncentracja antropogenicznych przekształceń środowiska przyrodniczego ma miejsce w sąsiadującym z gminą mieście Skórcz (w centrum obszaru gminy wiejskiej), a także w położonych w dalszym otoczeniu miastach: w tym w Starogardzie Gdańskim .

Stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego

Do głównych źródeł zanieczyszczeń atmosfery w rejonie gminy Skórcz należą:

- zanieczyszczenia komunikacyjne (emisja liniowa, wzdłuż ciągów komunikacji samochodowej przebiegających przez teren gminy oraz związana z autostradą);
- indywidualne źródła ciepła na terenach zabudowy mieszkaniowej i usługowej (emisja niska);
- lokalne kotłownie ogrzewające zakłady produkcyjne, obiekty użyteczności publicznej, obiekty usługowe, osiedla zabudowy mieszkaniowej;
- emitery obiektów produkcyjno-przemysłowych,
- emisja technologiczna z obiektów gospodarczo-hodowlanych;
- emisję odorów z terenów komunalnej oczyszczalni ścieków w Skórczu
- emisję niezorganizowaną pyłu z terenów pozbawionych roślinności i z terenów o utwardzonej nawierzchni;
- napływ zanieczyszczeń z terenów sąsiednich – dotyczy to głównie miasta Skórcza

Głównym czynnikiem zanieczyszczającym atmosferę na terenie gminy Skórcz są emisje spalin pochodzące z lokalnych kotłowni i palenisk domowych.

Na stan sanitarny powietrza wpływa przede wszystkim emisja z lokalnych palenisk. W większości gospodarstw domowych wykorzystuje się do opalania drewno i jego odpady. W wielu przypadkach spala się również odpady komunalne. Powoduje to powstawanie znacznych ilości dwutlenku siarki, pyłów, oraz bardzo niebezpiecznych wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych i dioksyn.

Istotnym źródłem zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego na terenie gminy jest także komunikacja samochodowa. Rozkład i natężenie zanieczyszczeń związany jest przede wszystkim z przebiegiem tras komunikacyjnych. Wielkość wpływu na środowisko komunikacji samochodowej w zakresie zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego uwarunkowana jest natężeniem ruchu pojazdów. Na terenie gminy Skórcz największym natężeniem ruchu charakteryzują się drogi wojewódzkie 222, 214, 231, 623. Mniejsze znaczenie ma emisja zanieczyszczeń z dróg powiatowych czy gminnych. Dla autostrady dotąd nie opublikowano wyników badań.

Komunikacyjne zanieczyszczenia atmosfery mogą powodować niekorzystne zmiany wartości produkcyjnej gleb i wpływać niekorzystnie na roślinność przydrożną (drzewa, krzewy i roślinność zielną) oraz na zdrowie mieszkających w otoczeniu dróg ludzi. To negatywne oddziaływanie spowodowane jest emisją spalin zawierających m.in. dwutlenek siarki i tlenki azotu oraz pył. Motoryzacyjne zanieczyszczenia atmosfery są związkami toksycznymi, powodującymi osłabienie fotosyntezy, degradację chlorofilu, zakłócenia w transpiracji i oddychaniu, przebarwienia, chlorozę, nekrozę liści, szybsze ich starzenie, upośledzenie wzrostu oraz zmniejszenie odporności na choroby i szkodniki.

Emisja niezorganizowana pochodząca z obiektów hodowlanych, głównie bydła i trzody chlewnej powoduje przede wszystkim wzrost zawartości w powietrzu atmosferycznym tlenków azotu oraz odorów. Uciążliwość wymienionych obiektów koncentruje się głównie w najbliższym ich sąsiedztwie, powodując pogorszenie warunków aerosanitarnych. W przypadku zespołów kilku ferm oddziaływanie może osiągnąć większe rozmiary i oddziaływać na znaczny obszar.

Stan czystości powietrza atmosferycznego w gminach województwa pomorskiego jest badany przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku. Począwszy od 2010 roku ocena jakości powietrza dokonywana jest w podziale na nowy układ stref (ilość stref w województwie ograniczyła się do dwóch tj. strefy aglomeracji trójmiejskiej oraz, w pozostałej części województwa, strefy pomorskiej). Według informacji zawartych w „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie pomorskim. Raport za 2011 rok” (2012) strefa pomorska, do której należy obszar opracowania, oceniona została następująco:

- klasyfikacja z uwzględnieniem parametrów kryterialnych pod kątem ochrony zdrowia – klasy A dla poszczególnych zanieczyszczeń na obszarze strefy, z wyjątkiem niedotrzymanych poziomów dla pyłu PM₁₀, niedotrzymanych poziomów docelowych (2013 r.) benzo(a)piranu, niedotrzymanych poziomów dla ozonu w przypadku celów długoterminowych (2020 r.);
- klasyfikacja stref z uwzględnieniem parametrów kryterialnych pod kątem ochrony roślin – klasa A i zagrożone poziomy celów długoterminowych dla ozonu ustalonych na rok 2020.

Na obszarze gminy Skórcz nie występują punkty pomiarowe zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Najbliższe stacje pomiarowe WIOŚ znajdują się w Starogardzie Gdańskim. Ze względu na znaczną odległość i występujący tam miejski charakter przestrzeni, wyniki badań powietrza atmosferycznego na tych stacjach pomiarowych nie są reprezentatywne dla obszaru gminy Skórcz. Można jednak założyć, że wobec dobrych warunków przewietrzania, rolniczego charakteru gminy, jej stan aerosanitarny jest zadowalający.

Dla strefy kwidzyńsko-tczewskiej⁵, w której położona jest gmina Skórcz, został przyjęty w 2009 roku „Program ochrony powietrza dla strefy kwidzyńsko-tczewskiej” (uchwała Nr 832/XXXV/09 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 maja 2009 r.). „Program...” (2009) ma na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM₁₀ i dwutlenku siarki SO₂ oraz benzo[*a*]pirenu, których przekroczenia wskazały oceny jakości powietrza za rok 2005, 2006 i 2007 wykonane przez Pomorskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska w Gdańsku.

Według ww. „Programu ...” (2009) obszary przekroczeń poziomu dopuszczalnego PM₁₀ znajdują się w Tczewie przy ul. Targowej i w Starogardzie Gdańskim przy ul. Lubichowskiej, przekroczenia poziomu dopuszczalnego SO₂ stwierdzono w Tczewie przy ul. Obrońców Westerplatte, natomiast przekroczenia poziomu docelowego benzo[*a*]pirenu notowano w Tczewie, przy ul. Dąbrowskiego. Przekroczenia poziomu dopuszczalnego SO₂ są spowodowane przede wszystkim emisją powierzchniową (komunalną), w drugiej kolejności emisją punktową. Przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM₁₀ są spowodowane przede wszystkim emisją powierzchniową (komunalną), w drugiej kolejności emisją liniową (komunikacyjną):

- a) w emisji powierzchniowej największy udział ma emisja z indywidualnego spalania paliw na cele komunalno-bytowe, gdzie dominują paliwa stałe – węgiel i drewno;
- b) w emisji liniowej największy udział ma emisja z unosu, czyli z zabrudzenia suchego, wzniesianego podczas ruchu pojazdów, zalegającego na jezdni.

„Program ochrony powietrza dla strefy kwidzyńsko-tczewskiej” (2009) zawiera listę działań długoterminowych zmierzających do ograniczenia zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM₁₀ i SO₂ oraz dotrzymania poziomu docelowego dla benzo[*a*]pirenu w strefie kartusko-kościerskiej dotyczących następujących zagadnień:

- a) ograniczanie emisji powierzchniowej (niskiej, rozproszonej emisji komunalno – bytowej i technologicznej),
- b) ograniczanie emisji liniowej (komunikacyjnej),
- c) ograniczanie emisji z istotnych źródeł punktowych – energetyczne spalanie paliw;
- d) ograniczanie emisji z istotnych źródeł punktowych – źródła technologiczne,
- e) edukacja ekologiczna i reklama,

⁵ Według obowiązującej sprzed 2010 r. systematyki i podziału na strefy dokonywanej przez WIOŚ w Gdańsku.

f) planowanie przestrzenne,

i harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji poszczególnych zadań ze wskazaniem organów administracji i podmiotów, do których są skierowane zadania oraz terminy realizacji, koszty i źródła finansowania poszczególnych zadań.

Warunki akustyczne

Na terenie gminy Skórcz wyróżnić można następujące, główne typy uciążliwości akustycznej:

- hałas komunikacyjny (samochodowy);
- hałas pochodzący z zakładów hodowlanych, rzemieślniczych i produkcyjno-przemysłowych;
- hałas na terenach zainwestowania osadniczego wsi;

Komunikacja samochodowa, stanowi źródło uciążliwości akustycznej zwłaszcza na drogach wojewódzkich oraz w mniejszym stopniu na drogach powiatowych, drogach gminnych i parkingach.

Wpływ na wielkość i rozprzestrzenianie się hałasu komunikacyjnego mają: charakter ruchu samochodowego (osobowy, ciężarowy, autobusowy), natężenie ruchu, średnia prędkość pojazdów i płynność ich ruchu, charakter dróg i ich otoczenia. Przy intensywności 100-400 pojazdów na godzinę hałas osiąga 75-95 dB (Maciak 1996).

Hałas przemysłowy pochodzi od zakładów produkcyjnych i rzemieślniczych zlokalizowanych na terenie gminy. Przyczyną uciążliwości mogą być maszyny, wentylatory, chłodnie, szczególnie wtedy, gdy zakład zlokalizowany jest na terenie lub w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej. Zagrożenie ze strony hałasu przemysłowego jest niewielkie ze względu na brak większych zakładów produkcyjnych. Potencjalnym źródłem hałasu mogą być przedsiębiorstwa produkcyjno-usługowe takie jak drukarnia w Mirotkach, przedsiębiorstwo „Landsberg” w Wolentalu, Zakład Produkcyjno-Usługowy „Agrometal” w Pączewie, czy firma „Iglotex” na terenie miasta.

Hałas z działalności rolniczej związany jest głównie z eksploatacją maszyn rolniczych, takich jak traktory, kombajny (zarówno na polach jak i w obrębie zagród rolniczych), ma on charakter okresowy.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku reguluje Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2007 r., Nr 120, poz. 826) i jego zmiana z dnia 1 października 2012 r. (Dz. U. z dnia 8.10.2012 r., poz. 1109), zawierające normy dopuszczalnego hałasu wyłącznie dla ludzi. Ww. rozporządzenie (i jego zmiana) określa zróżnicowane dopuszczalne poziomy hałasu, w zależności od przeznaczenia terenu, wyrażone wskaźnikami hałasu L_{DWN} , L_N (mają zastosowanie do prowadzenia długookresowej polityki w zakresie ochrony przed hałasem) oraz $L_{Aeq D}$ i $L_{Aeq N}$ (mają zastosowanie do ustalania i kontroli warunków korzystania ze środowiska, w odniesieniu do jednej doby).

Promieniowanie elektromagnetyczne

Źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy Skórcz są urządzenia do wytwarzania i przesyłania energii elektrycznej oraz urządzenia radiokomunikacyjne.

Do punktowych źródeł pól elektromagnetycznych, mogących mieć ujemny wpływ na środowisko, zaliczyć należy również bazowe stacje telefonii komórkowej. W gminie Skórcz w m. Barłożno oraz w mieście Skórczu znajdują się stacje bazowe telefonii komórkowej. W przypadku stacji telefonii komórkowych, pola elektroenergetyczne są wypromieniowane na dużych wysokościach, w miejscach niedostępnych dla ludzi.

Stan zanieczyszczenia wód i przekształcenia jej obiegu

Najważniejszą rzeką na terenie gminy jest Węgiermuca, jest ona przebadana w punkcie pomiarowym we wsi Bobowo (na północ od gminy). Jej stan czystości jest oceniony następująco: klasy elementów biologicznych nie oceniono, klasa elementów hydromorfologicznych – II (potencjał dobry), klasa elementów fizykochemicznych – II (potencjał dobry), stan chemiczny dobrym stanu ekologicznego nie oceniano.

Występujące na terenie gminy zbiorniki wodne, w tym jezioro Czarnoleskie nie były badane przez WIOŚ w Gdańsku.

W przypadku jakości wód podziemnych, w latach 2010-2012 na terenie gminy została dokonana ocena jakości wody przeznaczonej do spożycia. Stan ujęcia wody „Skórcz-Ryzowie” obsługującego miasto Skórcz został oceniony jako dobry, a w klasyfikacji elementów fizykochemicznych zakwalifikowano wody do kategorii „wody dobrej jakości”. Wody z wodociągów gminy Skórcz (Skórcz, Wolental, Pączewo, Barłożno) w latach 2011-2012 oceniono jako przydatne do spożycia.

Wody podziemne zlewni Wierzycy ogólnie zostały zakwalifikowane do II klasy czystości.

Potencjalne zagrożenie dla wód powierzchniowych i podziemnych stanowi, mimo sukcesywnych inwestycji, niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej (w gminie na koniec 2012 r. wg danych GUS ok. 16% ludności korzystało z sieci kanalizacyjnej, sieci kanalizacyjne są sukcesywnie rozbudowywane, planowane jest dalsze przyłączanie miejscowości do systemu kanalizacji sanitarnej). Poza zasięgiem kanalizacji ścieki gromadzone są głównie w zbiornikach bezodpływowych, tzw. szambach, w przypadku ich nieszczelności, co jak wykazuje praktyka jest częstym zjawiskiem i/lub wylewania ścieków w przypadkowe miejsca.

Źródłem zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych mogą być nawozy, zarówno sztuczne jak i organiczne oraz chemiczne środki ochrony roślin stosowane w rolnictwie. Przy nieprawidłowym składowaniu następuje zanieczyszczenie wód gruntowych znacznie stężonymi składnikami nawozu, oddziałującymi na środowisko przez dłuższy czas. Poza tym stanowią one potencjalne źródło zanieczyszczenia sanitarnego organizmami chorobotwórczymi.

Na terenie gminy Skórcz obowiązuje „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” przyjęty uchwałą Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 2011 r. Plan ten ustala plan działań zawartych w Programie wodno-środowiskowym kraju i cele środowiskowe do osiągnięcia. Działania te powinny być zrealizowane w obszarze dorzecza w celu zapewnienia utrzymania lub poprawy jakości wszystkich wód do 2015 r., a w uzasadnionych przypadkach w okresie późniejszym. Przy ustalaniu celów środowiskowych dla wód powierzchniowych brano pod uwagę aktualny stan w związku z wymaganym zgodnie z ramowa Dyrektywą Wodną warunkiem niepogarszania ich stanu, uwzględniano także różnice pomiędzy naturalnymi a silnie zmienionymi oraz sztucznymi częściami wód. Dla naturalnych wód celem będzie osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, a dla zmienionych i sztucznych co najmniej dobrego potencjału ekologicznego, a dla wszystkich rodzajów wód utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego. Dla wód podziemnych ustalono: zapobieganie dopływowi i/lub ograniczeni dopływu zanieczyszczeń, zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód, zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem, wdrożenie działań niezbędnych do odwrócenia znaczącego i nasilającego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego na skutek działalności człowieka.

Dla gminy Skórcz istotne są w obrębie poszczególnych jednolitych części wód powierzchniowych (CJWP):

- „Węgiermuca do dopływu z Wysokiej z dopływem z Wysokiej”- stan oceniono jako zły, a osiągnięcie celów zagrożone,
- „Janka do Liski z Liską” - stan oceniono jako zły, a osiągnięcie celów zagrożone,
- „Dopływ z jeziora Słonego” – stan określono jako dobry, osiągnięcie celów środowiskowych nie jest zagrożone

- „Dopływ z Karszanka” – stan oceniono jako dobry, osiągnięcie celów środowiskowych nie jest zagrożone

- „Wda od dopływu z jez Trzechowskiego do Brzezinka”- stan oceniono jako dobry, ale osiągnięcie celów środowiskowych uznano za zagrożone

- „Zelgoszczówka”- stan oceniono jako dobry, a osiągnięcie celów środowiskowych nie jest zagrożone

Wody podziemne na obszarze gminy Skórcz w obrębie JCWP nr 30 - ich stan chemiczny oceniono jako dobry, stan ilościowy jako dobry, osiągnięcie celów środowiskowych niezagrażone.

Gospodarka wodno-ściekowa

Stopień skanalizowania gminy Skórcz wynosi na koniec roku 2012 wg danych GUS ok. 16% (ludność w % ogółu korzystająca z instalacji kanalizacyjnej), nadal znaczna część ścieków gromadzona jest w zbiornikach bezodpływowych, tzw. szambach.

Gminę Skórcz obsługuje miejsko-gminna oczyszczalnia ścieków usytuowana w Skórczu przy ul. Gniewskiej, na dz. geod. 110, 112, 114, 1050/1, 1051/1, 1051/2, 1052/1, 1052/2, 1053/1, 1053/2. Gmina wiejska jest właścicielem 1/3 oczyszczalni, użytkownikiem jest Zakład Gospodarki Miejskiej w Skórczu. Oczyszczalnia posiada pozwolenie wodno-prawne z roku 2014, ważne do 08.04.2014 r. Nominalna (projektowa) wydajność oczyszczalni [RLM] wynosi 9908. Przepustowość oczyszczalni – średniodobowa 725 m³/d, maksymalna dobowa - 60 m³.d. Ilość ścieków dopływających siecią kanalizacyjną – 567,1 m³/d, ścieki dowożone – 11 m³/d.

Dane charakteryzujące oczyszczalnię

Aktualne obciążenie hydrauliczne oczyszczalni :	
Średnie [m ³ /d]: 578,1 Średnio [% przepustowości]: 79,7	Ilość ścieków oczyszczonych w roku poprzednim [m ³ /a]: 162255
Przewidywane obciążenie hydrauliczne oczyszczalni po zrealizowaniu planowanego zakresu sieci kanalizacji sanitarnej:	
Średnie [m ³ /d]: 819,6 Średnio [% przepustowości]: 109,3	Przewidywana ilość ścieków oczyszczonych w roku [m ³ /a]: 299154
Ładunek ścieków doprowadzanych do oczyszczalni (w tym dowożonych transportem asenizacyjnym z terenu aglomeracji Skórcz	
maksymalny średniotygodniowy = obciążenie ⁶ [RLM] ~7000	średnioroczny ogółem [RLM] 6730, w tym dostarczany siecią [RLM] 6570

Wartości wskaźników zanieczyszczeń ścieków surowych		
Wskaźnik	Wartość (średnioroczna z pomiarów)	Uwagi
1	2	3
BZT ₅ [mgO ₂ /l]	657
ChZT _{Cr} [mgO ₂ /l]	1284
Zawiesina ogólna [mg/l]	552
Fosfor ogólny [mgP/l]
Azot ogólny [mgN/l]

⁶ zgodnie z § 4 ust. 5 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 26 lipca 2006 w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, ... (Dz. U. z 2006 r. Nr 137, poz. 984 ze zm.)

Wartości wskaźników lub % redukcji zanieczyszczeń ścieków oczyszczonych

Wskaźnik	Wartość lub % redukcji zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym	Wartość (średnioroczna z pomiarów)
1	2	3
BZT ₅ [mgO ₂ /l]	≤25,0	4,0
ChZT _{Cr} [mgO ₂ /l]	≤125,0	40,4
Zawiesina ogólna [mg/l]	≤35,0	13,0
Fosfor ogólny [mgP/l]
Azot ogólny [mgN/l]

Odbiornik ścieków oczyszczonych zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym:

Nazwa ciekłu: rzeka Szoryca	Kilometraż miejsca odprowadzania ścieków oczyszczonych: 1+400
-----------------------------	---

Typ oczyszczalni ścieków:

Oczyszczanie biologiczne, mechaniczne, chemiczne

Oczyszczalnia należy do aglomeracji ściekowej ustanowionej Rozporządzeniem Wojewody z 2006 r., zmienionym w 2008r oraz w 2014 r. (uchwała Sejmiku Woj. Pom.) . Więcej informacji dot. aglomeracji – w rozdz. 3.14 dot. uzbrojenia inżynierskiego.

Zaopatrzenie w wodę miejscowości na terenie gminy Skórcz zapewniają wodociągi gminne, wiejskie ujęcia wody wraz z siecią wodociagową doprowadzającą wodę do prawie 88,4% mieszkańców gminy (dane GUS na koniec 2012 r). 92% zaopatrzenia w wodę odbywa się z ujęć komunalnych, ok. 8% wody pozyskiwane jest z indywidualnych ujęć wody. Ujęcia usytuowane są w miejscowościach: Pączewo, Barłożno, Wolental, Czanylas (zakładowe), Ryzowie (dla miasta). Ujęcie w Ryzowie jest szczególnie narażone na zanieczyszczenia azotanami ze źródeł rolniczych (inf. z raportu z realizacji programu ochrony środowiska dla powiatu starogardzkiego w latach 2011-2012)

Charakterystykę ujęć wód podziemnych przedstawiono w rozdz.3.14 dot. uzbrojenia inżynierskiego.

Przekształcenia litosfery

Do podstawowych przejawów przekształceń litosfery na obszarze gminy Skórcz należą:

- skutki rolniczego użytkowania ziemi – w wyniku rolniczego użytkowania terenów nastąpiło znaczne zintensyfikowanie procesów erozyjnych szczególnie w obrębie zboczy dolinnych prowadzące do degradacji gleb; z gospodarką rolną związana jest również degradacja gleb w wyniku nadmiernego osuszania terenów rolniczych oraz przekształceń fizyko-chemicznych gleb (m.in. związanych ze stosowaniem nawozów sztucznych i środków ochrony roślin);
- zniszczenia geomechaniczne spowodowane realizacją liniowych elementów infrastruktury technicznej (tereny komunikacyjne);
- przekształcenia w obrębie i w sąsiedztwie wsi (realizacja nowego zainwestowania mieszkaniowego, komunikacyjnego, usługowego);
- przekształcenia powierzchni ziemi związane z rekreacją – przy czym najbardziej zagrożony jest kompleks leśny Borów Tucholskich
- w miejsce dawnego wydobywania kruszyw naturalnych w obrębie złóż Barłożno (przy płn-wsch granicy gminy) i Gąsiorki (poza obszarem gminy) znajduje się sztucznie utworzony

zbiornik poeksploatacyjny ;

Wszystkie ww. tereny wymagają rekultywacji o kierunkach wynikających ze stopnia przekształcenia, charakteru środowiska przyrodniczego w otoczeniu oraz możliwości technicznych.

Gospodarka odpadami

Na obszarze gminy nie ma składowisk odpadów, do roku 2010 na terenie miasta Skórcza w okolicy zakalców „Iglotex” funkcjonowało składowisko, zamknięto je decyzją Starosty 22.02.2010 r., poddano także rekultywacji zakończonej w 2012 r. Zgodnie ze wskazaniami zawartymi w „Planie gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego 2018” (2012), przyjętym Uchwałą Nr 415/XX/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 czerwca 2012 roku podstawowym założeniem funkcjonowania nowego systemu gospodarki odpadami komunalnymi w Polsce jest system rozwiązań regionalnych. Gmina Skórcz położona jest w Regionie Południowym gospodarki odpadami, obsługiwanym przez Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych „Stary Las” w Starym Lesie (gm. Starogard Gdański).

Obiekty stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnych awarii

Na obszarze gminy Skórcz nie znajdują się:

- zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej;
- zakłady o dużym ryzyku;

w rozumieniu Rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 9 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej z późniejszymi zmianami. (Dz. U. z 2002 r. Nr 58, poz. 535 i Dz. U. z 2006 r. Nr 30, poz. 208). Nie występują tu zakłady przetwarzające, wytwarzające lub magazynujące substancje niebezpieczne.

Istotnym źródłem potencjalnego zagrożenia są wypadki i awarie w transporcie drogowym materiałów niebezpiecznych.

Ponadto, do obiektów stwarzających zagrożenie należy zaliczyć zakłady posiadające materiały niebezpieczne. W odniesieniu do gminy dotyczyć to może stacji paliw w mieście Skórczu oraz zakładów przemysłowych w mieście – np. „Iglotex”, położony w bezpośrednim sąsiedztwie z obszarem wiejskim.

Zgodność użytkowania terenu z uwarunkowaniami przyrodniczymi

Generalnie należy ocenić, że użytkowanie terenu jest zgodne z uwarunkowaniami przyrodniczymi, przeważa rolnicze użytkowanie gruntów. Występuje na terenie gminy mieszkalnictwo w przewadze jako zabudowa zagrodowa, znajdują się tu też tereny usługowe, produkcyjno-usługowe, turystyczno-rekreacyjne, infrastrukturalne, rolnicze, leśne i nieużytki. Największe znaczenie ma dla obszaru gminy utrzymanie funkcji rolniczej, tereny obecnie użytkowane rolniczo w większości posiadają umiarkowane warunki agroekologiczne, ze znacznym udziałem dobrych warunków (głównie w obrębie wysoczyzny morenowej dennej). Grunty najslabsze mogą być przeznaczane na inne funkcje, w tym na ew. zalesienie.

Lasy poza funkcjami gospodarczymi mają istotną funkcję krajobrazową i fizjotaktyczną. Warunki dla rozwoju funkcji rekreacyjnej są umiarkowane, możliwy jest jednak rozwój turystyki krajoznawczej, kwalifikowanej. Znaczne walory prezentuje obszar Borów Tucholskich, jednakże ograniczeniem swobody rekreacyjnego wykorzystania są ustanowione formy ochrony przyrody (OCHK, obszar Natura 2000).

Większość miejscowości ma umiarkowane i znaczne ograniczenia w rozwoju zabudowy.

Ocena odporności środowiska na obciążenia antropogeniczne

Środowisko przyrodnicze obszaru gminy Skórcz wykazuje istotne zróżnicowanie struktury i w efekcie odporności na obciążenie antropogeniczne i zdolności do regeneracji.

Najmniej odporne na bodźce kinetyczne są tereny o największym nachyleniu (zagrożenie przede wszystkim erozją wodną). Na obszarze gminy reprezentowane są one przez zbocza dolin rzecznych np. Węgiermucy oraz pagórków moreny. W przewadze powierzchni te zostały ustabilizowane przez roślinność leśną i murawy. Roślinność ta odgrywa bardzo ważną rolę i musi zostać zachowana. Zniszczenie lasu spowodowałoby ewolucję środowiska w kierunku denudowanych stoków o znacznej dynamice procesów rzeźbotwórczych.

Środowisko zagłębień bezodpływowych (wytopiskowych), licznie występujących na obszarze gminy cechuje się małą odpornością na dostawy zanieczyszczeń, zwłaszcza stałych (bodźce materialne), które podlegają stałej akumulacji.

Doliny rzeczne (ich dna) odznaczają się generalnie zbilansowaną odpornością. Są to miejsca, do których trafiają zanieczyszczenia z terenu ich zlewni i z jednej strony narażone są na ich kumulację, a z drugiej strony płynące w dolinach cieków pełnią funkcje transportującą i oczyszczającą. Im większy spadek cieków i bardziej wartki jego nurt, tym szybciej następuje jego samooczyszczenie.

Największa odporność środowiska występuje w naturalnych warunkach w obrębie terenów wysoczyznowych. Jednak w wyniku działalności człowieka i wywołanych nią przekształceń środowiska w wielu rejonach nastąpiło znaczne obniżenie potencjału samoregulacyjno-odpornościowego tych terenów. Zdolność do regeneracji jest ograniczona przede wszystkim ze względu na zubożenie ekologiczne.

Potencjalne zagrożenia środowiska gminy Skórcz

Do podstawowych istniejących i potencjalnych zagrożeń środowiska w gminie Skórcz należą:

- źródła zanieczyszczeń atmosfery o znaczeniu lokalnym
- wzrost skażenia chemicznego terenu (wody, gleby, powietrza) związany z intensyfikacją rolnictwa
- intensywny rozwój jednostek osadniczych, prowadzący do urbanizacji terenów wiejskich z niekorzystnymi skutkami funkcjonalno-przestrzennymi, sozologicznymi i krajobrazowymi
- rozwój miasta Skórcza kosztem terenów wiejskich
- duży udział obiektów o niskim standardzie architektonicznym, dewaloryzującym krajobraz
- prowadzenie melioracji osuszających
- nadal niedostateczny rozwój sieci kanalizacyjnej sanitarnej, intensyfikacja ruchu komunikacyjnego samochodowego, zbyt intensywny rozwój bazy turystyczno-rekreacyjnej w obszarach chronionych, zanieczyszczenia terenu odpadami

3.6. Stan dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

3.6.1. Rys historyczny

Opracowanie na podstawie „Studium ochrony środowiska kulturowego gminy Skórcz” – ROSiOŚK w Gdańsku – 2002 r.

Gmina leży w południowej części ziemi starogardzkiej. Najstarsze ślady pobytu człowieka na tym terenie pochodzą z młodszej epoki kamienia – neolitu. W okresie neolitu teren ten zajmowała najprawdopodobniej ludność kultury ceramiki grzebykowej. Dopiero w epoce brązu i w okresie halsztackim epoki żelaza wzrosło zaludnienie tego terenu, o czym świadczą znaleziska archeologiczne, przede wszystkim w miejscowości Pączewo. Od przełomu er ziemi polskie, głównie wybrzeże Bałtyku, penetrowane były coraz częściej przez kupców i podróżników greckich i rzymskich. Z tego okresu pochodzi wiele wzmianek na temat miejscowości i rzek leżących na ważnych szlakach handlowych. Na mapie Ptolemeusza z II w n.e. wymieniono miejscowość *Surgonem* – osadę na szlaku bursztynowym, która przez wielu badaczy utożsamiana jest z obecnym Skórczem.

W okresie średniowiecza na ziemi starogardzkiej powstały liczne grody ograniczone od północy i południa zwartymi kompleksami leśnymi i dobrymi glebami. Obszar ten mógł stanowić od dawna terytorium plemienne.

W okresie wczesnej państwowości polskiej, za czasów Mieszka I, okolice Skórcza należały do kasztelanii starogardzkiej. Taki stan trwał do początków XIV wieku, gdy tereny te przeszły we władanie zakonu krzyżackiego (od 1305 r.). W tym okresie istniała już większość wsi obecnej gminy, o czym świadczą wzmianki źródłowe. Do roku 1466 cały obszar obecnej gminy należał do komturstwa gniewskiego.

Struktura administracji kościelnej na tym obszarze była dość skomplikowana. Wszystkie parafie wchodziły w skład archidiakonatu pomorskiego biskupstwa włocławskiego, ale w części należały do dekanatu gniewskiego (m. inn. Barłożno, Mirotki), a w części do nowskiego (Czarnylas, Pączewo, Wolental).

PO powrocie w 1466 r. ziem obecnej gminy w granice Królestwa Polskiego zmieniła się administracyjna przynależność poszczególnych wsi. Cały obszar podzielono pomiędzy dwa powiaty: nowski i tczewski. W granicach nowskiego znalazł się Czarnylas i Pączewo oraz Wolental (przynależne do starostwa gniewskiego).

W wieku XVI i pierwszej Polowie wieku XVII ziemi Pomorza przeżywały okres bujnego rozwoju, zwłaszcza funkcji rolniczej. Załamanie przyszło w Polowie XVII wieku wraz początkiem długotrwałych wojen potopu szwedzkiego, wojny północnej (1700-1721) i wojny siedmioletniej (1756-1763). Towarzyszyły im walki, rekwizycje, epidemie, co spowodowało upadek gospodarki i kryzys polityczny. W 1772 r w wyniku tych procesów i I rozbioru Polski ziemie te zostały włączone w granice państwa pruskiego.

Cały obszar wszedł w skład powiatu starogardzkiego i rejencji kwidzyńskiej. Stan taki utrzymał się do zakończenia I wojny światowej.

Początek XIX w także nie był szczęśliwy dla obecnej gminy Skórcz. W 1807 r wkroczyła na ten teren napoleońska armia wraz z oddziałami polskimi. Oprócz wyniszczających walk z wojskami pruskimi i rosyjskimi Francuzi nakładali na miejscową ludność kontrybucje i kontyngenty, wysokie i ściągane bezlitośnie. Podobnie było w 1812 r, gdy armia Napoleona jechała na Rosję i później w czasie jej odwrotu. Od tego momentu przez niemal wiek trwał ekonomiczny rozwój gminy, upowszechniła się uprawa ziemniaka i roślin pastewnych, wprowadzono płodozmian, uprawy koniczyny, lucerny, rozwinęła się hodowla bydła i owiec.

Uprawiano na szeroka skalę tytoń. Wpływ na rozwój gospodarczy miała też poprawa i rozwój sieci drogowej, a także budowa kolei żelaznej. W latach 1905-1906 zbudowano linię kolejową ze Skarszew przez Starogard, Skórcz do Smętowa, a w 1912 odnogę ze Skórcza do Szlachty. Po zakończeniu I wojny światowej oraz na mocy Traktatu Wersalskiego ziemie obecnej gminy powróciły w granice państwa polskiego. Znalazły się w granicach powiatu starogardzkiego i województwa pomorskiego ze stolicą w Toruniu. 27 stycznia 1920 r. Skórcz i jego okolice zajęły oddziały gen. Hallera. Po wojnie rozwój ekonomiczny hamowany był przez ogólny kryzys, a także działania niemieckie, utrudniające integrację z resztą kraju. Proces rozwoju przerwała II wojna światowa. Na obszarze gminy działalność partyzancka prowadziła organizacja „Gryf Pomorski” oraz oddziały Armii Krajowej. W granice Polski ziemie powróciły w marcu 1945 r., włączono je do odtworzonego powiatu starogardzkiego i województwa gdańskiego. W 1975 r. w ramach reformy administracyjnej zlikwidowano na 23 lata powiat starogardzki. W 1998 r. powiat ponownie przywrócono, włączając do niego obszar gminy Skórcz.

Jako samodzielna gmina obszar wiejski (bez miasta) funkcjonuje od września 1991 r.

3.6.2. Zasoby dziedzictwa kulturowego gminy Skórcz

Obszar gminy był od wieków ziemią przyjazną dla zakładania siedzib ludzkich. Świadczą o tym liczne znaleziska – np. z epoki kamiennej i okresu żelaza, groby skrzynkowe i urny twarzowe odkryte w okolicach miejscowości Barłożno, Pączewo, Czarnylas, Wolental już w XIX w. Stale osadnictwo miało tu miejsce już od wczesnego średniowiecza. Zachowało się kilka miejscowości o czytelnym układzie wsi placowych: Barłożno, Pączewo, Wielbrandowo. Pierwsze wzmianki pisane o tych miejscowościach pochodzą z XIV w. z okresu krzyżackiego, ale osady istniały już zapewne i wcześniej. Oprócz w/wymienionych w XIV w. istniały także wsie Czarnylas, Mirotki, a od XV w. Wolental. Jedną z większych wsi jest Wielki Bukowiec (XVII w.), a od Pol. XVI w. wzmiankowany jest folwark o tej samej nazwie położony na południe od jez. Czarnoleskiego. W XVIII i XIX wieku powstawały także niewielkie osady: Mielniczki, Nowy Bukowiec, leśnictwa – Drewniaczki, Wielki i Mały Zajęczek, folwarki na terenie wsi Czarnylas, Mirotki, bądź poza zwartą wsią w Barłożnie. Wieś Miryce powstała prawdopodobnie w miejscu dawnego folwarku Olszewik należącego niegdyś do wsi Mirotki. Krajobraz kulturowy gminy uformowany w okresie średniowiecznym przez wiele wieków pozostawał w swoim zasadniczym kształcie niezmienny. Zmiany w krajobrazie kulturowym związane są z parcelacją majątków od drugiej połowy XIX wieku. Zabudowa rozproszona pojawiła się najwcześniej w okolicach wsi Pączewo, następnie postępowała w innych rejonach gminy przez cały wiek XX. Jednocześnie wyludniały się dawne zwarte wsie o rodowodzie średniowiecznym takie jak Wolental, Mirotki.

Pod koniec XVIII i w XIX w. zmieniła się struktura przestrzenna wsi w których zakładano folwarki np. Wolental, Mirotki, Czarnylas. Zakładano także folwarki na peryferiach dotychczasowych wsi – trzy folwarki w Barłożnie, folwark Ryzowie. Po drugiej wojnie światowej zakładano na terenie gminy Państwowe Gospodarstwa Rolne.

Zabudowa rozproszona rozprzestrzeniła się obszarze gminy w sposób niekontrolowany już na pocz. XXw. Powstała osada Andersy przy Pączewie, Nowy Bukowiec, Boraszewo, zabudowa wzdłuż drogi przy wsi Miryce- tzw. Kolonia.

Do dnia dzisiejszego zachowała się w znacznym stopniu sieć historycznych dróg, w tym dróg alejowych.

Zasoby kultury materialnej

W gminie zachowały się obiekty architektury sakralnej - kościoły w Barłożnie, Pączewie i Czarnymlesie, a także wiele murowanych kapliczek przydrożnych. W kilku wsiach zachowały się ślady dawnych założeń dworsko-parkowych z zachowanymi dworami, budynkami gospodarczymi i przemysłowymi: Czarnylas, Barłożno, Miryce.

Architektura zachowanych domów włościańskich mieszkalnych i gospodarczych ma charakterystyczne cechy okresu prosperity z k. XIX w. i pocz. XX w. Wiele z nich to obiekty murowane, mniej jest zachowanych obiektów drewnianych, o tradycyjnej formie zabudowy. Najbardziej charakterystyczne pod względem zabudowy są miejscowości Wielki Bukowiec i Pączewo. W południowej części obszaru gminy zachowały się elementy dawnych osad leśnych – z leśniczówkami Drewniaczki, Czarne. Nie zachowały się obiekty dawnych młynów, wiatraków, tartaków, cegielni. Obiekty związane z linią kolejową (np. budynki dawnych dworców) zachowały się - Pączewo, Mirotki. Występują w obszarze gminy ciekawe przykłady dawnych budynków szkolnych o tradycyjnej architekturze z pocz. XX w. – Czarnylas, Pączewo, a także Mirotki, Wolental.

Zasoby dziedzictwa niematerialnego

Miejsca kultu religijnego, kapliczki, krzyże przydrożne, miejsc pochówków są pielęgnowane. Opieką są otaczane miejsca związane z walkami niepodległościowymi. Kultywuje się pamięć o osobach związanych z historią tych ziem.

Informacje o historii oraz wartościach kulturowych oraz stanie ich zachowania poszczególnych miejscowości zawarto w opracowaniu „*Studium ochrony środowiska kulturowego gminy Skórcz*” – ROSiOŚK w Gdańsku – 2002r.

3.6.3. Ocena dziedzictwa kulturowego gminy

Silne strony – spory zasób zabytków archeologicznych na terenie gminy, kilka dość dobrze zachowanych układów przestrzennych dawnych wsi o rodowodzie średniowiecznym, stosunkowo liczna zabudowa mieszkalna wraz z budynkami gospodarczymi pochodząca z II poł. XIX w i XX w., zachowane cenne obiekty architektury sakralnej (kościół), historyczne cmentarze, obiekty małej architektury – zabytkowe kapliczki, pozostałości dawnych założeń folwarków, umiarkowanie cenne środowisko naturalne, krajobraz kulturowy w części obszaru gminy zachowany

Słabe strony – znaczne przekształcenia przestrzenne w wielu dawnych miejscowościach, liczne zmiany i zatarcia charakteru dawnej zabudowy mieszkalnej i gospodarczej, brak inwestorów zewnętrznych zainteresowanych rewitalizacją obiektów zabytkowych, niedostateczna edukacja mieszkańców, niewystarczające dofinansowanie do projektów dot. remontów, konserwacji zabytków, brak lub niska wiedza o prawnych zobowiązaniach właścicieli do należytego utrzymania obiektów zabytkowych; brak własnych gminnych programów opieki nad zabytkami, **nie zinwentaryzowany i nie zaewidencjonowany zbiór obiektów zabytkowych** (brak Gminnej Ewidencji Zabytków)

Szanse – możliwości rewaloryzacji części substancji zabytkowej z wykorzystaniem dotacji unijnych, korzystne tendencje i prognozy w zakresie rozwoju turystyki kulturowej; rozszerzenie współpracy międzyregionalnej w zakresie ochrony dziedzictw kulturowego, wykorzystanie walorów kulturowych dla rozwoju gminy, zwłaszcza dla rozwoju turystyki

Zagrożenia – dalszy niekontrolowany rozwój budownictwa rozproszonego oraz niszczenie dawnych założeń wiejskich postępująca dekapitalizacja zasobu zabytkowego; brak poczucia wspólnoty lokalnej wśród mieszkańców gminy; niewłaściwe regulacje prawne umożliwiające niekontrolowaną urbanizację na obszarach cennych krajobrazowo (indywidualne tzw. decyzje o warunkach zabudowy) skutkującą zagrożeniem krajobrazu kulturowego; dewaloryzacja krajobrazu kulturowego, szczególnie zabytkowego osadnictwa wiejskiego przez niekontrolowany proces wprowadzania nowej zabudowy lub wymianę starej na nową o obcych formach; brak odpowiednich przepisów pobudzających sponsorowanie kultury i ochrony zabytków, traktowanie konieczności ochrony dziedzictwa jako problemu konfliktogennego i ograniczającego swobodę dysponowania własnością prywatną

i publiczną; niewystarczająca współpraca państwa i samorządu terytorialnego na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego dla rozwoju lokalnego.

Ze względu na niewielką świadomość posiadanych walorów oraz potrzeb ich ochrony w gminie Skórcz (świadczą o tym – brak jakichkolwiek miejscowych planów, **brak własnej ewidencji zabytków, brak własnego programu opieki nad zabytkami**, nieaktualna w dużym zakresie strategia rozwoju, nieliczne plany odnowy wsi) istotne znaczenie, poza ustanowieniem regulacji gminnych (program opieki nad zabytkami) powinny mieć działania edukacyjne i popularyzatorskie. Jak dotychczas są one niewystarczające.

Zagrożeniem dla środowiska kulturowego jest niekontrolowany rozwój zabudowy rozproszonej, a także odbywające się bez należytej kontroli (gdyż brak ustanowionych narzędzi prawnej ochrony) przekształcenia, modernizacje, przebudowy historycznego zasobu, czy też nowe realizacje nie szanujące dawnych układów zabudowy, nie wpisujące się w harmonijny sposób w dawne wsie. Część dawnych zespołów dworsko-parkowych i zabudowań dawnych folwarków uległo znacznym przekształceniom, deformacjom struktury, tego typu niekorzystne zmiany postępują nadal.

- Dotychczasowy dokument studium gminy Skórcz nie uwzględnił stref ochrony konserwatorskiej ustanowionych w decyzji o wpisie do rejestru zabytków miasta Skórcz (strefy ochrony otoczenia zabytków i ochrony ekspozycji) a dotyczących obszarów położonych w granicach administracyjnych gminy wiejskiej. Decyzja o wpisie do rejestru zabytków – zespołu urbanistycznego miasta Skórcz - to Dec. Urzędu Woj. Wydz. Kultury i Sztuki, L.dz. II/9113/1/79 z dnia 05.06.1979 r. - wpis do rejestru zabytków woj. gdańskiego pod nr 958 (wg dawnego rejestru nr 817) - zespół urbanistyczny miasta Skórcza w granicach i ze strefami ochrony wg zał. graficznego do decyzji. W strefach tych ustanowiono rygory konserwatorskie, określone w legendzie do zał. graficznego stanowiącego integralną część w/w decyzji, tj. określenia dot. ograniczeń dla nowej zabudowy:
 - w strefie ochrony konserwatorskiej A1 – w obszarze objętym decyzją rezerwat krajobrazu kulturowego – *obowiązuje ścisła ochrona krajobrazu kulturowego*
 - w strefie ochrony konserwatorskiej A2 - strefa konserwacji urbanistycznej – *obowiązuje ścisła ochrona struktury przestrzennej, w skali architektonicznej restauracja istniejącej substancji /w uzasadnionych przypadkach wymiana substancji i recompozycja historycznej bryły budynku; wszelkie projekty i realizacje winny być uzgadniane z wojewódzkim konserwatorem zabytków*
 - w strefie ochrony konserwatorskiej A3 - strefa restauracji urbanistycznej – *obowiązuje ochrona struktury przestrzennej; w skali architektonicznej dopuszczalne są nowe uzupełnienia z następującymi zastrzeżeniami:- ograniczenie modułu przestrzennego do wymiarów rzutu 9 m (od linii pierzei) x 12 m i wysokości 9 m (wraz ze stromym dachem), architektura stosująca strome dachy, wykusze, nowoczesne materiały elewacyjne wysokiej klasy, zakaz stosowania projektów typowych; wszelkie projekty i realizacje winny być uzgadniane z wojewódzkim konserwatorem zabytków*
 - w strefie ochrony otoczenia zespołu zabytkowego B1- *obowiązuje strefa ograniczenia gabarytów zabudowy- dopuszczalny maksymalny wymiar rzutu 12 x 24 m, wysokość 10 m*
 - w strefie ochrony otoczenia zespołu zabytkowego B1- *strefa ochronna krajobrazu – obowiązuje ochrona ekspozycji biernej zespołu zabytkowego, absolutny zakaz zabudowy przedpola obiektami kubaturowymi lub innymi*

niekorzystnie wpływającymi na sylwetę miasta oraz obniżającymi walory ekspozycyjne zespołu zabytkowego

Decyzją Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 18.12.2014 r. stwierdzono nieważność ustanowionych wyżej opisanych rygorów konserwatorskich. Jednakże nadal wpisany do rejestru zabytków jest układ urbanistyczny miasta Skórcza wraz z otoczeniem, Strefy A (1-3) stanowią zabytek w rozumieniu ustawy, a strefa B (1-2) otoczenie zabytku .

W obszarze stanowiącym administracyjnie gminę wiejską Skórcz znajdują się wg tej decyzji ustanowione strefy stanowiące głównie **otoczenie zabytku**, jakim jest układ urbanistyczny miasta.

3.6.3. Zabytki objęte formami prawnymi ochrony – wpisane do rejestru zabytków

Na obszarze gminy znajdują się jedynie dwa **obiekty wpisane do rejestru zabytków** nieruchomości:

- **A** - kościół parafialny p.w. św. Marcina w Barłóżnie (nr wpisu 233 z 07.09.1962 r. – obecnie nr 318)
- **B** - kościół parafialny p.w. Zwiastowania NMP w Pączewie (nr wpisu 240 z 13.08.1962 r., obecnie nr 306).

a także wpisane do rejestru zabytków **strefy ochrony archeologicznej**:

- **C** - cmentarzysko płaskie w m. Czarnylas – wpis do rej. WKZ w Gdańsku Kl.IV/6200/1340/ 71 z Sn. 31.03.1971 r. – nr rej. 181/C (dawniej 143/A)
- **D** - osada otwarta w m. Kranek – wpis do rej. WKZ w Gdańsku Kl.IV/6200/4561/71 z dn. 21.11.1971 r. – nr rej. 225/C (dawniej 170/A)
- **E** - cmentarzysko płaskie w m. Pączewo – wpis do rej. WKZ w Gdańsku Kl.IV/6200/117/72 z dn. 06.12.1972 r. – nr rej. 297/C (dawniej 239/A)

oraz ustanowione **strefy ochrony konserwatorskiej (F)** poprzez wpis do rejestru zabytków układu urbanistycznego miasta Skórcza - Decyzja o wpisie do rejestru zabytków – zespołu urbanistycznego miasta Skórcz - to Dec. Urzędu Woj. Wydz. Kultury i Sztuki, L.dz. II/9113/1/79 z dnia 05.06.1979 r. - wpis do rejestru zabytków woj. gdańskiego pod nr 958 (wg dawnego rejestru nr 817) - zespół urbanistyczny miasta Skórcza w granicach i ze strefami ochrony wg zał. graficznego do decyzji . Strefy te w obszarze gminy wiejskiej stanowią otoczenie zabytku w rozumieniu ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Obiekty wyżej wymienione oraz strefy pokazano na załączniku graficznym Studium – uwarunkowania – zał. nr 2 w skali 1:10 000.

3.6.4. Wojewódzka ewidencja zabytków archeologicznych dla gminy Skórcz

Wg informacji zawartych na stronach internetowych WUOZ w Gdańsku na obszarze gminy znajdują się 63 różnego rodzaju stanowiska archeologiczne figurujące w woj. ewidencji zabytków

L.P.	Miejscowość	Gmina	Nr stan.	Rodzaj stanowiska	Chronologia	nr ob. AZP; nr st.
1	BARŁOŻNO	SKÓRCZ	1	CMENTARZYSKO	WCZESNA EPOKA ŻELAZA	23-44;86;
2	BARŁOŻNO	SKÓRCZ	2	CMENTARZYSKO	HALLSTATT D	23-44;87;
3	BARŁOŻNO	SKÓRCZ	3	SKARB?	NEOLIT	23-44;88;
4	BARŁOŻNO	SKÓRCZ	4	ZNALEZISKO LUŻNE?	NEOLIT	23-44;89;
5	BARŁOŻNO	SKÓRCZ	5	ZNALEZISKO LUŻNE; ZNALEZISKO LUŻNE?; ZNALEZISKO LUŻNE?	NEOLIT; WCZESNA EPOKA ŻELAZA; ŚREDNIOWIECZE	23-44;90;
6	BARŁOŻNO	SKÓRCZ	6	ZNALEZISKO LUŻNE?	ŚREDNIOWIECZE?	23-44;91;
7	BARŁOŻNO	SKÓRCZ	7	ZNALEZISKO LUŻNE	NEOLIT	23-44;92;
8	BARŁOŻNO	SKÓRCZ	8	CMENTARZYSKO	WCZESNA EPOKA ŻELAZA	
9	BARŁOŻNO	SKÓRCZ	9	ŚLAD OSADNICTWA; OSADA; OSADA; OSADA; OSADA; CMENTARZYSKO CIAŁOPALNE	WCZESNE ŚREDNIOWIECZE; NEOLIT; WCZESNA EPOKA ŻELAZA; ŚREDNIOWIECZE; WCZESNA EPOKA ŻELAZA	23-44;110;
10	BARŁOŻNO	SKÓRCZ	10	ŚLAD OSADNICTWA	PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE	24-44;111;
11	BARŁOŻNO	SKÓRCZ	11	ŚLAD OSADNICTWA; OSADA; ŚLAD OSADNICTWA	NEOLIT; HALLSTATT D; PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE	24-44;1;
12	BARŁOŻNO	SKÓRCZ	12	OSADA; ŚLAD OSADNICTWA; OSADA	NEOLIT; PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE; WCZESNY I ŚRODKOWY OKRES LATENSKI	24-44;2;
13	BARŁOŻNO	SKÓRCZ	13	OSADA; OSADA OTWARTA	NEOLIT; IV/V OKRES EPOKI BRAZU/HALLSTATT	24-44;3;
14	BARŁOŻNO	SKÓRCZ	14	OSADA; OSADA	ŚREDNIOWIECZE; OKRES NOWOŻYTNY	24-44;4;
15	BARŁOŻNO	SKÓRCZ	15	OSADA; ŚLAD OSADNICTWA; ŚLAD OSADNICTWA; OSADA; OSADA; OSADA; OSADA	WCZESNE ŚREDNIOWIECZE; OKRES NOWOŻYTNY; NEOLIT; NEOLIT; NEOLIT; WCZESNA EPOKA ŻELAZA; OKRES WPLYWÓW RZYMSKICH	24-44;5;
16	BARŁOŻNO	SKÓRCZ	16	OSADA; OSADA; OSADA; OSADA	WCZESNE ŚREDNIOWIECZE; NEOLIT; WCZESNA EPOKA ŻELAZA; WCZESNY I ŚRODKOWY OKRES LATENSKI	24-44;6;

17	BARŁOŻNO	SKÓRCZ	17	ŚLAD OSADNICTWA; OSADA; OSADA; OSADA; OSADA	ŚREDNIOWIECZE; EPOKA KAMIENIA; WCZESNA EPOKA ŻELAZA; ŚREDNIOWIECZE; OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH	23-44;109;
18	CZARNYLAS	SKÓRCZ	1	ZNALEZISKO LUŻNE; ZNALEZISKO LUŻNE; ZNALEZISKO LUŻNE	WCZESNY I ŚRODKOWY OKRES LATEŃSKI; ŚREDNIOWIECZE; NEOLIT	
19	CZARNYLAS	SKÓRCZ	2	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH	WCZESNY I ŚRODKOWY OKRES LATEŃSKI	
20	CZARNYLAS	SKÓRCZ	3	CMENTARZYSKO?	WCZESNA EPOKA ŻELAZA?	
21	CZARNYLAS	SKÓRCZ	4	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH	WCZESNA EPOKA ŻELAZA	
22	CZARNYLAS	SKÓRCZ	5	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH	WCZESNA EPOKA ŻELAZA?	
23	CZARNYLAS	SKÓRCZ	6	ZNALEZISKO LUŻNE	EPOKA KAMIENIA	
24	CZARNYLAS	SKÓRCZ	7	ZNALEZISKO LUŻNE	NEOLIT	
25	MIROTKI	SKÓRCZ	1	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH; CMENTARZYSKO?; ZNALEZISKO LUŻNE	HALLSTATT D; WCZESNA EPOKA ŻELAZA; PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE	
26	MIROTKI	SKÓRCZ	2	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH	WCZESNA EPOKA ŻELAZA?	
27	MIROTKI	SKÓRCZ	3	ZNALEZISKO LUŻNE; OSADA?; OSADA?; ZNALEZISKO LUŻNE	NEOLIT; OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH; ŚREDNIOWIECZE; WCZESNY I ŚRODKOWY OKRES LATEŃSKI	
28	MIROTKI	SKÓRCZ	4	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH; CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH	WCZESNY I ŚRODKOWY OKRES LATEŃSKI; WCZESNA EPOKA ŻELAZA	
29	MIROTKI	SKÓRCZ	5	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH	WCZESNA EPOKA ŻELAZA	
30	MIROTKI	SKÓRCZ	6	ZNALEZISKO LUŻNE; ZNALEZISKO LUŻNE	OKRES WPŁYWÓW RZYMSKICH; PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE	
31	MIROTKI	SKÓRCZ	7	ŚLAD OSADNICTWA	NEOLIT	
32	PAĆZEWO	SKÓRCZ	1	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH; ZNALEZISKO LUŻNE; PUNKT OSADNICZY	WCZESNA EPOKA ŻELAZA; NEOLIT; WCZESNE ŚREDNIOWIECZE	
33	PAĆZEWO	SKÓRCZ	2	ZNALEZISKO LUŻNE; ZNALEZISKO LUŻNE	WCZESNA EPOKA ŻELAZA; ŚREDNIOWIECZE	
34	PAĆZEWO	SKÓRCZ	3	ZNALEZISKO LUŻNE; ZNALEZISKO LUŻNE	WCZESNA EPOKA ŻELAZA; ŚREDNIOWIECZE	
35	PAĆZEWO	SKÓRCZ	4	ŚLAD OSADNICTWA; PUNKT OSADNICZY	PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE; WCZESNA EPOKA ŻELAZA	

36	PĄCZEWO	SKÓRCZ	5	CMENTARZYSKO	HALLSTATT C
37	PĄCZEWO	SKÓRCZ	6	OSADA; ZNALEZISKO LUŻNE	WCZESNE ŚREDNIOWIECZE; PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE
38	PĄCZEWO	SKÓRCZ	7	ZNALEZISKO LUŻNE?	HALLSTATT C
39	PĄCZEWO	SKÓRCZ	8	ZNALEZISKO LUŻNE	NEOLIT
40	PĄCZEWO	SKÓRCZ	9	ZNALEZISKO LUŻNE	WCZESNA EPOKA ŻELAZA
41	PĄCZEWO	SKÓRCZ	10	ZNALEZISKO LUŻNE	NEOLIT
42	SKÓRCZ	SKÓRCZ	1	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH; CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH	HALLSTATT; WCZESNY I ŚRODKOWY OKRES LATEŃSKI
43	SKÓRCZ	SKÓRCZ	2	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH	WCZESNA EPOKA ŻELAZA?
44	SKÓRCZ	SKÓRCZ	3	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH	WCZESNA EPOKA ŻELAZA?
45	SKÓRCZ	SKÓRCZ	4	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH; ZNALEZISKO LUŻNE; ZNALEZISKO LUŻNE	WCZESNA EPOKA ŻELAZA; NEOLIT; WCZESNY I ŚRODKOWY OKRES LATEŃSKI
46	SKÓRCZ	SKÓRCZ	5	CMENTARZYSKO?	WCZESNA EPOKA ŻELAZA?
47	SKÓRCZ	SKÓRCZ	6	ZNALEZISKO LUŻNE	WCZESNA EPOKA ŻELAZA?
48	SKÓRCZ	SKÓRCZ	7	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH; CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH	WCZESNA EPOKA ŻELAZA; HALLSTATT D
49	SKÓRCZ	SKÓRCZ	8	OSADA?; OSADA?; OSADA?; ŚLAD OSADNICTWA	WCZESNA EPOKA ŻELAZA?; WCZESNE ŚREDNIOWIECZE; PÓŻNE ŚREDNIOWIECZE; NEOLIT
50	SKÓRCZ	SKÓRCZ	9	ZNALEZISKO LUŻNE; ZNALEZISKO LUŻNE	WCZESNA EPOKA ŻELAZA; WCZESNE ŚREDNIOWIECZE
51	SKÓRCZ	SKÓRCZ	10	ZNALEZISKO LUŻNE	NEOLIT
52	SKÓRCZ	SKÓRCZ	11	ZNALEZISKO LUŻNE	NEOLIT
53	SKÓRCZ	SKÓRCZ	12	ZNALEZISKO LUŻNE	EPOKA NIEOKREŚLONA?
54	SKÓRCZ	SKÓRCZ	13	CMENTARZYSKO	WCZESNA EPOKA ŻELAZA
55	SKÓRCZ	SKÓRCZ	14	GRODZISKO?	WCZESNE ŚREDNIOWIECZE
56	SKÓRCZ	SKÓRCZ	15	OSADA; OSADA	WCZESNE ŚREDNIOWIECZE; ŚREDNIOWIECZE
57	WIELBRANDOWO	SKÓRCZ	1	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH; ZNALEZISKO LUŻNE;	WCZESNA EPOKA ŻELAZA; ŚREDNIOWIECZE; NIE STWIERDZONO
58	WIELBRANDOWO	SKÓRCZ	2	ŚLAD OSADNICTWA; ŚLAD OSADNICTWA	PRADZIEJE; ŚREDNIOWIECZE
59	WIELKI BUKOWIEC	SKÓRCZ	1	CMENTARZYSKO?	WCZESNA EPOKA ŻELAZA

60	WOLENTAL	SKÓRCZ	1	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH	WCZESNA EPOKA ŻELAZA?
61	WOLENTAL	SKÓRCZ	2	ZNALEZISKO LUŻNE	WCZESNA EPOKA ŻELAZA
62	RYZOWIE	SKÓRCZ	1	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH	WCZESNA EPOKA ŻELAZA
63	RYZOWIE	SKÓRCZ	2	CMENTARZYSKO GROBÓW SKRZYNKOWYCH;	WCZESNY I ŚRODKOWY OKRES LATEŃSKI;

Zasięgi w/wym stanowisk oraz stref ochrony archeologicznej zostały pokazane na zał. graficznym Studium – zał. nr 2 Uwarunkowania w skali 1:10 000.

3.6.5. Wojewódzka ewidencja zabytków dla gminy Skórcz

Wg wniosku Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Gdańsku, Zarządzenia nr 21 Pomorskiego WKZ z dnia 06 grudnia 2010 r. oraz informacji ze strony internetowej WUOZ w Gdańsku na terenie gminy Skórcz znajdują się następujące obiekty figurujące w wojewódzkiej ewidencji zabytków :

LP	POWIAT	GMINA	MIJESCO- WOŚĆ	ULICA	NR	OBIEKT	NR REJ. WOJ. POMORSKIEGO
1	starogardzki	Skórcz	Barłożno		1	budynek mieszkalny (d.nr 40)	
2	starogardzki	Skórcz	Barłożno		3	budynek mieszkalny	
3	starogardzki	Skórcz	Barłożno		4a	budynek mieszkalny (d.7)	
4	starogardzki	Skórcz	Barłożno	między szkołą nr 23 a domem nr 22	obok 22	spichlerz	
5	starogardzki	Skórcz	Barłożno		24	budynek mieszkalny	
6	starogardzki	Skórcz	Barłożno		27	budynek mieszkalny	
7	starogardzki	Skórcz	Barłożno		45	budynek mieszkalny	
8	starogardzki	Skórcz	Barłożno		49	budynek mieszkalny	
9	starogardzki	Skórcz	Barłożno		51	budynek mieszkalny	
10	starogardzki	Skórcz	Barłożno		54	budynek mieszkalny	
11	starogardzki	Skórcz	Barłożno		59	budynek mieszkalny	
12	starogardzki	Skórcz	Barłożno		59	budynek gospodarczy	
13	starogardzki	Skórcz	Barłożno		62	budynek mieszkalny-plebania	
14	starogardzki	Skórcz	Barłożno			kościół p.w. św. Marcina BP.	318
15	starogardzki	Skórcz	Barłożno			ogrodzenie kościoła p.w. św. Marcina	
16	starogardzki	Skórcz	Barłożno	w centrum wsi		cmentarz przykościelny, katolicki, pow. 0,08 ha	
17	starogardzki	Skórcz	Barłożno		63	budynek mieszkalny	
18	starogardzki	Skórcz	Barłożno		64	budynek mieszkalny	
19	starogardzki	Skórcz	Barłożno		66	budynek mieszkalny	
20	starogardzki	Skórcz	Barłożno	na skraju wsi		kapliczka (1946 r.)	
21	starogardzki	Skórcz	Barłożno		100	relikty zespołu dworsko-parkowego i słupki bramne wiodące na teren d.parku, (d.wł. rodziny Boltów)	
22	starogardzki	Skórcz	Barłożno	na terenie wsi, oddalony od kościoła 140 m w kier pld		cmentarz komunalny, katolicki, pow. 0,63 ha	

*Przedsiębiorstwo Projektowo-Realizacyjne „DOM” Sp. z o.o.
Starogard Gdański*

23	starogardzki	Skórcz	Czarny Las	na terenie wsi, przy szosie, ok. 100 m na pld od kościoła		cmentarz parafialny, katolicki, pow. 1,02 ha	
24	starogardzki	Skórcz	Czarny Las			cmentarz przykościelny katolicki (krzyże nagrobne przy kościele i nagrobek z ogrodzeniem)	
25	starogardzki	Skórcz	Czarny Las			kościół p.w. św. Andrzeja	
26	starogardzki	Skórcz	Czarny Las			ogrodzenie kościoła	
27	starogardzki	Skórcz	Czarny Las		2	budynek mieszkalny (d.1)	
28	starogardzki	Skórcz	Czarny Las		3	budynek mieszkalny-plebania	
29	starogardzki	Skórcz	Czarny Las		6	budynek mieszkalny	
30	starogardzki	Skórcz	Czarny Las		9	budynek mieszkalny	
31	starogardzki	Skórcz	Czarny Las		10	budynek szkoły	
32	starogardzki	Skórcz	Czarny Las		14	budynek mieszkalny	
33	starogardzki	Skórcz	Czarny Las		21	pałac	
34	starogardzki	Skórcz	Czarny Las			park przypałacowy	
35	starogardzki	Skórcz	Czarny Las		22	budynek (świetlica)	
36	starogardzki	Skórcz	Czarny Las		22A	gorzelnia (wł. Rolnicza S-nia Produkcyjna Zwycięstwo)	
37	starogardzki	Skórcz	Czarny Las			komin gorzelni	
38	starogardzki	Skórcz	Mirotki	na krańcu wsi		kapliczka (I)	
39	starogardzki	Skórcz	Mirotki			kapliczka (II)	
40	starogardzki	Skórcz	Mirotki		42	budynek mieszkalny	
41	starogardzki	Skórcz	Mirotki		43	budynek mieszkalny	
42	starogardzki	Skórcz	Mirotki		49	budynek mieszkalny	
43	starogardzki	Skórcz	Mirotki		57	budynek mieszkalny	
44	starogardzki	Skórcz	Mirotki		59	budynek d.szkoły	
45	starogardzki	Skórcz	Mirotki		61 a	budynek mieszkalny	
46	starogardzki	Skórcz	Mirotki		obok nr 62	zespół 4 budynków drewnianych (mieszkalne i gosp.)	
47	starogardzki	Skórcz	Mirotki		71	budynek mieszkalny	
48	starogardzki	Skórcz	Mirotki		71b	budynek mieszkalny	
49	starogardzki	Skórcz	Mirotki			dworzec PKP	
50	starogardzki	Skórcz	Mirotki			budynek WC (PKP)	
51	starogardzki	Skórcz	Miryce		6	budynek mieszkalny	
52	starogardzki	Skórcz	Miryce		7	budynek mieszkalny	
53	starogardzki	Skórcz	Miryce		8	budynek mieszkalny	
54	starogardzki	Skórcz	Miryce		12	budynek mieszkalny	
55	starogardzki	Skórcz	Miryce		22	budynek mieszkalny	
56	starogardzki	Skórcz	Miryce		23	budynek mieszkalny	
57	starogardzki	Skórcz	Miryce		25	budynek mieszkalny	
58	starogardzki	Skórcz	Miryce		28	budynek mieszkalny	
59	starogardzki	Skórcz	Miryce		29	budynek mieszkalny	
60	starogardzki	Skórcz	Miryce		29	budynek gospodarczy	
61	starogardzki	Skórcz	Miryce		31	spichlerz (d. nr 30)	
62	starogardzki	Skórcz	Miryce		obok nr 32	park	
63	starogardzki	Skórcz	Miryce	w parku, przy d.majątku		cmentarz , pow. 40 m.kw.	
64	starogardzki	Skórcz	Pączewo		2a	budynek mieszkalny	

*Przedsiębiorstwo Projektowo-Realizacyjne „DOM” Sp. z o.o.
Starogard Gdański*

65	starogardzki	Skórcz	Pączęwo		12	budynek d.szkoły	
66	starogardzki	Skórcz	Pączęwo		28	budynek mieszkalny	
67	starogardzki	Skórcz	Pączęwo		35	budynek mieszkalny (d. klub prasy)	
68	starogardzki	Skórcz	Pączęwo		40	budynek mieszkalny	
69	starogardzki	Skórcz	Pączęwo		63	budynek mieszkalny	
70	starogardzki	Skórcz	Pączęwo		64	budynek mieszkalny	
71	starogardzki	Skórcz	Pączęwo			kościół paraf. p.w. Zwiastowania NMP	306
72	starogardzki	Skórcz	Pączęwo			kapliczka przy kościele	
73	starogardzki	Skórcz	Pączęwo	w centrum wsi		cmentarz przykościelny , pow. 0,07 ha, zachowane 2 metalowe krzyże	
74	starogardzki	Skórcz	Pączęwo			budynek mieszkalny-plebania	
75	starogardzki	Skórcz	Pączęwo			kolumna z figurą św.Józefa	
76	starogardzki	Skórcz	Pączęwo			dworzec kolejowy PKP	
77	starogardzki	Skórcz	Pączęwo			budynek WC w zespole dworca kolejowego PKP	
78	starogardzki	Skórcz	Pączęwo	leży przy szosie , na terenie wsi , od kościoła oddalony ok.100 m w kier.płd-wsch		cmentarz parafialny, katolicki ,pow. 0,5 ha	
79	starogardzki	Skórcz	Pączęwo	poza wsą, oddalony na płn od centrum ok.800 m od szosy Skórcz - Pączęwo ok.40 m w kier zach.		cmentarz epidemiczny (bezwyznaniowy)	
80	starogardzki	Skórcz	Pólko	poza wsią w otoczeniu pól uprawnych, oddalony na płn-zach ok.150 m. od drogi łączącej Pólko z Wolentalem		cmentarz (pogorzalców) bezwyznaniowy	
81	starogardzki	Skórcz	Ryzowie		22	budynek mieszkalny	
82	starogardzki	Skórcz	Ryzowie			park podworski	
83	starogardzki	Skórcz	Ryzowie	polozony ok.600 m na płn-wsch od centrum wsi , od szosy Skórcz-Barłożno oddalony ok.150 m w kier.płd - wsch		cmentarz ewangelicki, pow.0,1 ha	
84	starogardzki	Skórcz	Wielbrandowo			kapliczka (I) 1865, 1947r.	
85	starogardzki	Skórcz	Wielbrandowo	Gniewska	27	budynek mieszkalny	
86	starogardzki	Skórcz	Wielbrandowo	Gniewska /Główna		kapliczka (II)	
87	starogardzki	Skórcz	Wielbrandowo	Główna/Podgórna		budynek (na terenie d.majątku,późniejszego PGR))	
88	starogardzki	Skórcz	Wielbrandowo	Grabowska	3	dom mieszkalny	
89	starogardzki	Skórcz	Wielbrandowo	na terenie lasu, poza wsią, oddalony od centru 400 m na zach		cmentarz ewangelicki, pow. 0,07 ha	
90	starogardzki	Skórcz	Wielki Bukowiec		5	budynek mieszkalny	
91	starogardzki	Skórcz	Wielki Bukowiec		8	budynek mieszkalny	
92	starogardzki	Skórcz	Wielki Bukowiec		9	budynek mieszkalny	
93	starogardzki	Skórcz	Wielki Bukowiec		52	budynek mieszkalny	
94	starogardzki	Skórcz	Wielki Bukowiec		57	dom mieszkalny	
95	starogardzki	Skórcz	Wielki Bukowiec		59	budynek mieszkalny	
96	starogardzki	Skórcz	Wielki Bukowiec		61	budynek mieszkalny	

97	starogardzki	Skórcz	Wielki Bukowiec		63	budynek mieszkalny	
98	starogardzki	Skórcz	Wielki Bukowiec		obok 78	kapliczka (1946 r.)	
99	starogardzki	Skórcz	Wielki Bukowiec		78	budynek mieszkalny	
100	starogardzki	Skórcz	Wielki Bukowiec		77	budynek mieszkalny	
101	starogardzki	Skórcz	Wielki Bukowiec		79	budynek mieszkalny	
102	starogardzki	Skórcz	Wielki Bukowiec		80	budynek mieszkalny	
103	starogardzki	Skórcz	Wielki Bukowiec		96	budynek mieszkalny	
104	starogardzki	Skórcz	Wielki Bukowiec	poza wsi, przy torach kolejowych na terenie lesnym, od centrum wsi oddalony 500 m w kier.płn		cmentarz choleryczny, bezwyznaniowy, pow. 50 m kw.	
105	starogardzki	Skórcz	Wolental			park podworski	
106	starogardzki	Skórcz	Wolental		48	budynek mieszkalny	
107	starogardzki	Skórcz	Wolental			budynek d.szkoly	

Lokalizacja w/wym obiektów została pokazana graficznie na załączniku nr 2 – Uwarunkowania - w skali 1:10 000. Numeracja obiektów zgodna z tabelą.

Ponadto na planszy graficznej pokazano także inne obiekty i zespoły o wartościach kulturowych , predestynowane do ewentualnej ochrony.

Cmentarze zabytkowe – gmina Skórcz (wg danych WKZ w Gdańsku)

1. Polko- cmentarz pogorzalców z pocz. XX w., pow.ok.0,05 ha,dz.geod. 57(?), na terenie PGR Zakład Wolental, od drogi Pólko-Wolental ok. 150 m na płn.-zach a od wsi ok. 400 m w kierunku zachodnim - poz 80 w tabeli obiektów WEZ
2. Barłożno- cmentarz przykościelny, z ok. 1736 r. , pow. ok. 0,08 ha – poz. 16 w tabeli obiektów WEZ
3. Barłożno – cmentarz komunalny, z I połowy XX w. – poz 22 w tabeli obiektów WEZ
4. Czarnylas – cmentarz przykościelny , katolicki z poł. XIX w. – poz 24 w tabeli obiektów WEZ
5. Miryce – cmentarz przy byłym majątku z XIX w. pow. ok. 40 m², na terenie parku, ok. 300 m w płn-wsch kierunku od wsi – poz. 63 wg tabeli obiektów WEZ
6. Czarnylas – cmentarz parafialny z 1990 r. , katolicki , pow. ok. 1,02 ha, dz. 2224 (?) – poz. 23 wg tabeli obiektów WEZ
7. Pączewo – cmentarz przykościelny z ok. 1770 r. – poz.73 wg tabeli obiektów WEZ
8. Pączewo- cmentarz parafialny, z 1878 r., dz. 467 (?) – poz.78 wg tabeli obiektów WEZ
9. Pączewo- cmentarz epidemiczny, bezwyznaniowy, z ok. k. XVIII w. (dz. 52 ?) – poz. 79 wg tabeli obiektów WEZ
10. Ryzowie - cmentarz poewangelicki z ok. 1846 r. (dz. 169 ?) – poz. 83 wg tabeli obiektów WEZ
11. Wielbrandowo – cmentarz poewangelicki, z poł. XIX w., na terenie lasów, pow. ok. 0,07 ha, (dz. 77 ?) - poz. 89 wg tabeli obiektów WEZ
12. Wielki Bukowiec – cmentarz choleryczny z pocz. XIX w., przy torach, na terenach leśnych ok. 500 m na płn. od wsi - poz. 104 wg tabeli obiektów WEZ

Parki zabytkowe, relikty parków:

1. Barłożno- relikty zespołu dworsko-parkowego, słupki bramne wiodące na teren dawnego parku - zieleń zaniedbana, praktycznie zachowane jedynie relikty parku
2. Czarnylas – park przypałacowy - park zaniedbany, przekształcone założenie dworsko-folwarczne
3. Miryce –d. park dworski z relikdami cmentarza
4. Ryzowie- park podworski - zieleń zachowana , układ przestrzenny dawnego zespołu dworsko-folwarcznego przekształcony
5. Wolental- park podworski d. założenia dworsko-folwarcznego – teren założenia przekształcony, zachowana zieleń parkowa, park jednak zdewastowany

Historyczne aleje przydrożne: lokalizacja alei o walorach krajobrazowych pokazana została na planszach graficznych Studium

Lokalizacja w/wym obiektów została pokazana graficznie na załączniku nr 2 – Uwarunkowania - w skali 1:10 000.

3.6.6. Gminna ewidencja zabytków dla gminy Skórcz i gminny program opieki nad zabytkami

Gmina dotychczas nie sporządziła Gminnej Ewidencji Zabytków ani gminnego programu opieki nad zabytkami.

3.6.7. Wartości środowiska kulturowego gminy Skórcz – wymagające ochrony

W dokumencie studium z 2002 r wiele obiektów i obszarów, w tym cenne układy ruralistyczne miejscowości postulowanych było do objęcia ochroną prawną poprzez wpis do rejestru zabytków nieruchomych województwa. Wpisów tych nie dokonano.

Gmina Skórcz **nie opracowała** dotychczas własnego gminnego programu opieki nad zabytkami, **brak jest też gminnej ewidencji zabytków**. Konieczne jest pilne ich sporządzenie.

W dotychczasowym studium gminy z 2002 r. proponowano, by cenne obiekty i zespoły objąć ochroną poprzez odpowiednie ustalenia planów miejscowych (jest to jedna z form ochrony zabytków wymieniona w ustawie), planów tego typu jednakże gmina **nie sporządziła**.

Aktualna pozostaje wyrażona w dotychczasowym Studium gminy z 2002 r. propozycja, by wyznaczone wcześniej (np. w dawnym planie ogólnym gminy) strefy ochrony ekspozycji czynnej i biernej zespołów zabytkowych zweryfikować i uściślić w sporządzanych planach miejscowych.

3.7. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia

3.7.1. Zagrożenia przyrodnicze

W warunkach przyrodniczych Polski, naturalne zagrożenia przyrodnicze (zjawiska katastroficzne), mogące mieć wpływ na bezpieczeństwo i działalność ludzi oraz na twory ich działalności, to głównie powodzie, ruchy masowe wierzchniej warstwy litosfery i ekstremalne stany pogodowe. Dwóm pierwszym zagrożeniom można przeciwdziałać przez świadome kształtowanie środowiska w postaci zabezpieczeń przeciwpowodziowych (regulacja odpływu ze zlewni przez działania hydrotechniczne i z zakresu struktury użytkowania terenu, wały przeciwpowodziowe, poldery itp.) oraz stabilizacji stoków (działania biologiczne, techniczne i biotechniczne). Ekstremalne stany pogodowe powodują okresową destabilizację funkcjonowania społeczno-gospodarcze, a przeciwdziałanie im polega na sprawnej organizacji społeczności zamieszkującej dany teren.

Zagrożenie powodziowe

W ujęciu prawnym, zgodnie z ustawą Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. z 9.02.2012 r., poz. 145), obszarami szczególnego zagrożenia powodzią są:

- a) *obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat;*
- b) *obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat;*
- c) *obszary, między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału przeciwpowodziowego, a także wyspy i przymuliska, stanowiące działki ewidencyjne;*
- d) *pas techniczny w rozumieniu art. 36 ustawy z dnia 21 marca 1991 r. o obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej i administracji morskiej.*

Dla terenów gminy Skórcz nie zostały wykonane mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego

Ostateczne granice obszarów zagrożonych powodzią, w tym znajdujących się na obszarze gminy, zostaną opracowane na mapach zagrożenia powodziowego i mapa ryzyka powodziowego. Opublikowanie map w hydroportalu KZWP nie jest uznawane za przekazanie map jednostkom administracji o którym mowa w art. 88f ust 3 i 4 prawa wodnego. Zagrożenie powodziowe wskazane w mapach przekazanych organom uwzględnia się m. inn. w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach wzięt, zmiany w dokumentach muszą być wprowadzone w terminie **30 miesięcy** od dnia przekazania.

Do tego czasu, zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy Prawo wodne i niektórych innych ustaw, ważność zachowują studia ochrony przeciwpowodziowej sporządzone przez dyrektora regionalnego zarządu gospodarki wodnej – tj. dla terenów gminy Skórcz dotychczas nie wyznaczono obszarów o prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi 1% (woda stuletnia). Dla rzek przepływających przez obszar gminy **nie zostały wyznaczone obszary zalewowe** w ramach wcześniej obowiązujących regulacji prawnych (opracowanie „Wyznaczenie granic obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią w celu uzasadnionego odtworzenia terenów zalewowych dla Zlewni Dolnej Wisły” – oprac. IMGW Oddział Morski w Gdyni, 2005 r).

Na terenie gminy Skórcz okresowo mogą pojawiać się podtopienia w obrębie dolin pozostałych cieków oraz w podmokłych zagłębieniach terenu. Powodować je mogą intensywne opady atmosferyczne i roztopy śniegu.

Zagrożenie osuwaniem się mas ziemnych.

Generowanie ruchów masowych uzależnione jest od wielu warunków, jak morfogeneza terenu, kąt nachylenia terenu, wysokości względne, przypowierzchniowa budowa geologiczna, pokrycie terenu roślinnością, zabezpieczenie techniczne stoków, warunki klimatyczne oraz występowanie zjawisk morfogenetycznych. W przypadku terenów o predyspozycjach do powstawania ruchów masowych, nawet niewielka ingerencja antropogeniczna może doprowadzić do zachwiania stabilności i uruchomienia procesów morfodynamicznych.

Zgodnie z literaturą przedmiotu (Klimaszewski 1978), słabe ruchy masowe (soliflukcja⁷) mogą pojawiać się już przy kącie nachylenia 2-7⁰, przy 7-15⁰ może wystąpić silne spętywanie i soliflukcja oraz osuwanie. Przy kącie nachylenia terenu 15-35⁰ możliwe jest silne osuwanie gruntu. Za osuwiskotwórcze uznaje się generalnie nachylenie terenu 15-35⁰. Powyżej 35⁰ występuje zjawisko odpadania i obrywania mas skalnych i zwietrzliny (Klimaszewski 1978).

Wg „Rejestracji i inwentaryzacji naturalnych zagrożeń geologicznych na terenie całego kraju (ze szczególnym uwzględnieniem osuwisk oraz innych zjawisk geodynamicznych)” na obszarze gminy Skórcz nie występują zarejestrowane osuwiska.

Z kolei według danych Państwowego Instytutu Geologicznego (PIG)⁸ na terenie gminy Skórcz znajdują się obszary predysponowane do występowania ruchów masowych (zob. rys. w opracowaniu ekofijzograficznym podstawowym dla gminy Skórcz). Informacje na temat tych obszarów mają jednak charakter poglądowy i według zaleceń PIG nie należy ich wykorzystywać przy sporządzaniu planów zagospodarowania przestrzennego.

Zagrożenie morfodynamiczne na obszarze gminy jest niewielkie, z wyjątkiem fragmentów najbardziej nachylonych zboczy rynien i dolin rzecznych. Potencjalne zagrożenie potęgować mogą niewłaściwe lokalizacje obiektów, brak roślinności na stokach i występowanie sztucznych podcięć zboczy (skarp).

Ekstremalne stany pogodowe - Powszechnym zagrożeniem w warunkach środowiska przyrodniczego Polski są **ekstremalne stany pogodowe**, jak bardzo silne wiatry, długotrwałe, intensywne opady deszczu lub śniegu. Zapobieganie ekstremalnym stanom pogodowym jest niemożliwe a likwidacja skutków jest kwestią organizacyjną.

Bezpieczeństwo ruchu drogowego

Zagadnienie omówiono w punkcie dot. stanu systemów komunikacji – rozdz. 3.14.1

⁷ Proces pełnienia pokrywy zwietrzelinowej, nasiąkniętej wodą (Klimaszewski 1978).

⁸ Państwowy Instytut Geologiczny, we współpracy z innymi instytucjami realizuje ogólnopolski projekt „System ochrony przeciwosuwiskowej” (SOPO). Jego podstawowym celem jest m.in. rozpoznanie, udokumentowanie i zaznaczenie na mapie w skali 1 : 10 000 wszystkich osuwisk oraz terenów potencjalnie zagrożonych ruchami masowymi w Polsce. Obecnie w trakcie realizacji jest II etap projektu (spośród zaplanowanych III etapów).

3.8. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

O możliwościach rozwoju gminy decydują w dużej mierze uwarunkowania zarówno ponadlokalne, zewnętrzne jak i wewnętrzne, a także prognozy demograficzne i społeczno-gospodarcze. O potrzebach można wnioskować na podstawie oceny dotychczasowego rozwoju, porównania z gminami o podobnych uwarunkowaniach, zestawienia prognoz z diagnozą stanu obecnego, a także na podstawie aspiracji i planów wyrażonych w dokumentach strategicznych gminy, wreszcie wynikających wprost z zebranych wniosków dotyczących zmian w zagospodarowaniu przestrzennym.

Potrzeby i możliwości wynikające ze strategii rozwoju gminy

Zagadnienie omówiono w pkt 2.4

Potrzeby rozwojowe wynikające z prognozy demograficznej liczby ludności gminy Skórcz do roku 2030

Zagadnienie omówiono w pkt 3.3.

Wnioski dotyczące zagospodarowania i zabudowy

Po zawiadomieniu oraz obwieszczeniu o przystąpieniu do sporządzania aktualizacji Studium do Wójta Gminy wpłynęła duża ilość wniosków od osób fizycznych, firm, rad sołeckich – ponad 130 sztuk. Część z wniosków dotyczy postulatów mieszkańców poszczególnych miejscowości w sprawie realizacji lokalnych celów publicznych, takich jak modernizacje dróg, realizacje chodników, ścieżek rowerowych, placów zabaw, terenów zieleni rekreacyjnej czy urządzenia wiejskich terenów sportowych. Praktycznie niemal każda miejscowość sołecka przedstawiła w ten sposób swoje zamierzenia i postulaty.

Stosunkowo dużo jest wniosków odnoszących się do przeznaczenia terenów dotychczas rolnych na cele zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz tereny towarzyszących usług. Część dotyczy terenów położonych w granicach zwartych zespołów zabudowy wsi, bądź w ich sąsiedztwie, jednak zdarzają się także wnioski dotyczące zmian przeznaczenia rolnego na większych powierzchniach i z dala od istniejących struktur przestrzennych. Wielkości terenów proponowanych do zainwestowania nierolniczego jako tereny zabudowy jednorodzinnej znacznie przekraczają prognozowane potrzeby gminy.

W lokalizacjach, które dotychczas nie są uzbrojone w niezbędną infrastrukturę techniczną wodno-kanalizacyjną i nie są przewidywane do objęcia planowaną siecią w ramach aglomeracji ściekowej, rekomendowano ich odrzucenie, nie uwzględnianie wniosków.

Sporym zainteresowaniem wg wniosków cieszą się grunty rolne, wnioskowane do zmiany przeznaczenia na nierolnicze, położone wzdłuż trasy nieczynnej linii kolejowej, która ma być trasą nowej drogi wojewódzkiej, w obrębach geod. Ryzowie, Miryce, Mirotki. Często jednak są to tereny o niezbyt dogodnej obsłudze komunikacyjnej, w sporych odległościach od obecnych wsi, w terenach bez infrastruktury technicznej. Ze względu na charakter przyszłej drogi (obwodnica) nie jest wskazane obudowywanie jej terenami inwestycyjnymi.

Problematyczne może być uwzględnienie wniosków dotyczących lokalizacji nowych terenów mieszkaniowych w sąsiedztwie miasta, w granicach strefy ochrony pośredniej ujęcia wody w Ryzowiu. Wprawdzie z decyzji o ustanowieniu strefy nie wynika wprost bezwzględny zakaz sytuowania w tej lokalizacji jakiegokolwiek zabudowy, ale jest to aktualnie teren nieuzbrojony, w znacznej części z dobrymi gruntami rolnymi (w tym klas III). Mimo, iż na części terenu wydano decyzje o warunkach zabudowy, rekomendowano wstępnie nie uwzględnianie tych wniosków, a poprzez odpowiedni plan miejscowy (to plan którym zainteresowanie powinno wykazać miasto Skórcz) ustanowienie zakazu zabudowy w granicach strefy.

Z lokalizacji nowych terenów dla mieszkalnictwa jednorodzinnego można wywnioskować, że atrakcyjne dla osadnictwa są miejscowości usytuowane w południowej części obszaru gminy, w sąsiedztwie obszarów przyrodniczo chronionych bądź w ich granicach (OCHK Borów Tucholskich i obszar natura 2000 Borów Tucholskich), takie jak np. Nowy Bukowiec, Zajączek, Mielniczki, Gapica. Prawdopodobnie jest to oferta lokalizacyjna dla osób, które chcą wybudować drugi dom, wykorzystywany sezonowo np. letni.

Pojawiły się też wnioski dotyczące zmiany przeznaczenia na nierolnicze sporych areałów gruntów w okolicy jeziora (na południe od jeziora) w obrębie Czarnylas, wzdłuż drogi pomiędzy wsią Czarnylas a Wlk. Bukowiec.

Dotychczas wyznaczane (wg obowiązującego dotąd Studium) tereny dla funkcji rekreacyjnych nie znalazły potwierdzenia w złożonych wnioskach, być może świadczy to o braku zainteresowania takim kierunkiem rozwojowym.

W rozstrzygnięciach wstępnych dot. złożonych wniosków brano pod uwagę uwarunkowania środowiska przyrodniczego, w tym progi rozwojowe fizjograficzne wyznaczone w opracowaniu ekofizjograficznym dla poszczególnych miejscowości, a także występowanie wysokich klas gruntów rolnych, stan dróg oraz infrastruktury technicznej. Potencjał transurbacyjny (wynikający z warunków dla rozwoju przestrzennego) obszaru gminy oceniono jako umiarkowany, brak też szczególnych potrzeb rozwoju funkcji nierolniczych (prognozy demograficzne i prognozy dot. mieszkalnictwa nie wskazują na konieczność rezerwowania większych powierzchni na cele zabudowy). Potencjał dla rozwoju funkcji rekreacyjnych, turystycznych jest także umiarkowany. Natomiast duży jest potencjał agroekologiczny, zatem funkcja rolnicza powinna nadal pozostać główną funkcją obszaru gminy Skórcz.

Wśród wniosków wyróżniają się także propozycje lokalizacji w obszarze gminy obszarów na których planowane jest rozmieszczenie urządzeń związanych z produkcją energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych – ogniw fotowoltaicznych oraz elektrowni wiatrowych. Wnioski te dotyczą takich obrębów geod jak:

- Czarnylas – lokalizacja elektrowni wiatrowych oraz ogniw fotowoltaicznych na północ od miejscowości przy granicy z gminą Bobowo
- Wolental – lokalizacja elektrowni wiatrowych na południowy zachód od miejscowości, przy granicy obrębem Czarnylas,
- Wielbrandowo- tereny dla ogniw fotowoltaicznych na południowy-zachód od miejscowości i elektrownie wiatrowe na południowy wschód od miejscowości
- Wybudowanie Wielbrandowskie, Ryzowie, Miryce - tereny na styku tych obrębów dla elektrowni wiatrowych
- Pączewo- tereny dla elektrowni wiatrowych na południowy-zachód od miejscowości

Generalnie uwarunkowania dla lokalizacji tego typu urządzeń szczegółowo przebadano w opracowaniu ekofizjograficznym (oprac. „Proeko” Gdańsk, marzec 2014 r.), na planszach graficznych wskazując tereny o korzystnych i najkorzystniejszych uwarunkowaniach dla lokalizacji elektrowni wiatrowych. Dla lokalizacji elektrowni wiatrowych istotne są monitoringi przyrodnicze – ptaków i nietoperzy, takimi monitoringami objęto dotychczas jedynie niewielki fragment obszaru gminy w części północno-zachodniej, na styku z sąsiednią gminą. Bardzo istotne jest oddziaływanie akustyczne elektrowni, zatem należy brać pod uwagę istniejące zabudowania, co przy rozproszonych formach zabudowy występujących na większości obszaru gminy utrudnia wskazanie niekonfliktowych lokalizacji inwestycji. Przyjęto w opracowaniu ekofizjograficznym, że niekonfliktowa i bezpieczna odległość elektrowni od zabudowań mieszkalnych powinna wynosić minimum 400-500 m co już powoduje, iż niektóre z wnioskowanych terenów są bardzo wątpliwe lub wręcz wykluczone. W projekcie studium w części kierunkowej wskazano zatem tylko te potencjalne obszary lokalizacji, które są zgodne z wytycznymi z opracowania ekofizjograficznego.

Dla terenów lokalizacji ogniw fotowoltaicznych przyjęto, iż nie powinny być one sytuowane na gruntach wysokich klas (I-III), gdyż uznano, iż produkcja rolna jest w gminie priorytetem.

Pomimo rekomendacji dot. odrzucenia części wniosków postanowiono **uwzględnić ich większość**, odrzucając jedynie propozycję ewidentnie niezgodne z przepisami prawa (wymogi dla OCHK) lub dot. terenów położonych z dala od istniejącej zabudowy, których zabudowa byłaby nieracjonalna i ekonomicznie nieuzasadniona. Ostateczne rozwiązania muszą zyskać akceptację organów opiniujących i uzgadniających w toku procedury formalnej opracowania. Zostaną także ocenione w prognozie – w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Wykaz wniosków z proponowanymi rozstrzygnięciami wstępnym oraz lokalizacją terenów na mapie ewidencyjnej został zamieszczony w dokumentacji planistycznej Studium .

3.9. Stan prawny gruntów

Podstawowa struktura własności gruntów w gminie wg ewidencji przedstawia się następująco (stan na dzień 01.01.2015 r., dane Starostwa Powiatowego)

	rodzaj własności	powierzchnia gruntów [ha]	% w ogólnej powierzchni
1	własność Skarbu Państwa	2233	23,08
2	własność Skarbu Państwa, w użytkowaniu wieczystym	65	0,67
3	własność komunalna	141	1,46
4	własność komunalna w użytkowaniu wieczystym	2	0,02
5	własność prywatna osób fizycznych	6628	68,51
6	własność kościołów i związków wyznaniowych	177	1,83
7	własność spółek prawa handlowego, partii polit.	15	0,16
8	Własność spółdzielni	405	4,19
9	Własność powiatów	6	0,06
10	Własność województwa	2	0,02
	RAZEM	9674	100%

Na własność Skarbu Państwa składają się przede wszystkim grunty leśne, będące we władaniu Lasów Państwowych.

Grunty komunalne obecnie stanowią w gminie Skórcz **141 ha** (stan na 01.01.2015 r. wg informacji o stanie mienia gminnego) powierzchni terenu, w tym znaczna część to grunty pod drogami. Dominuje własność prywatna gruntów.

Zestawienie gruntów komunalnych (stan na 31.12.2013 r., dane Urzędu Gminy)

Drogi	101,08 ha
Grunty niezabudowane (stare cmentarze, uprawy polowe, nieużytki, ogródki działkowe, podwórza, dz. dla przepompowni, tereny rekreacyjne, grzebowiska, parki, tereny zakrzewione itp.)	28,29ha
Grunty zabudowane (tereny ujęć wody, place zabaw, tereny rekreacyjno-sportowe, remizy, świetlice , zbiorniki ppoż, parkingi, budynki mieszkalne i towarzyszące zab. mieszkalnej)	9,40 ha
Grunty w wieczystym użytkowaniu osób fizycznych i prawnych	2,50 ha
grunty zabudowane oddane w trwały zarząd (tereny oświaty	5,51 ha

Z punktu widzenia projektowania nowego zagospodarowania i zainwestowania ważne są grunty niezabudowane, korzystnie położone w stosunku do sieci komunikacji i infrastruktury technicznej. Gmina nie posiada dużej ilości gruntów komunalnych wolnych od zainwestowania.

Grunty prywatne osób fizycznych stanowią około 68,51% wszystkich gruntów, z tego znaczną część stanowią grunty wchodzące w skład gospodarstw rolnych.

3.10. Występowanie obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

Ustawa o ochronie przyrody

W gminie Skórcz, spośród form ochrony przyrody prawnie chronionych, w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie przyrody z dnia 16.04.2004 r. (t. j. Dz.U. z 2013 r. poz. 627, ze zm.) występują:

- **obszar Natura 2000 – specjalny obszar ochrony ptaków⁹ „Bory Tucholskie” PLB220009**, obejmujący południowo-zachodnią część obszaru gminy;
- **Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich**, obejmujący południowo-zachodnią część obszaru gminy;
- **7 pomników przyrody – są to drzewa.**

Ponadto na terenie gminy, zgodnie z ustawą o ochronie przyrody, tak jak w całej Polsce, obowiązuje **ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.**

⁹ Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 (Dz. U. Nr 24, poz. 133), zmienionym rozporządzeniem z dnia 29 marca 2012 r. (Dz. U. Nr 0 poz. 358).

Informacje szczegółowe na temat składu gatunkowego roślin i zwierząt występujących na terenie gminy przedstawiono w opracowaniu ekofizjograficznym. Ponadto informacje na temat składu gatunkowego roślin i zwierząt zawarte są w materiałach informacyjnych dotyczących występującego w granicach gminy specjalnego obszaru ochrony ptaków „Bory Tucholskie” PLB220009.

Obszar Natura 2000 – specjalny obszar ochrony ptaków „Bory Tucholskie” PLB220009¹⁰ obejmuje obszar ok. 322,5 tys.ha, położony w woj. pomorskim i kujawsko-pomorskim. Obszar jest dość jednolitą równiną sandrową, rozciętą dolinami Brdy i Wdy oraz urozmaiconą licznymi jeziorami, oczkami wodnymi i wzniesieniami o charakterze moreny dennej. Dominują siedliska leśne, głównie bory sosnowe. Typowy obszar młodoglacjalny, obejmujący w większości jałowe piaski. Rzeźba terenu ostoi jest urozmaiconą, występują tu wysoczyzny i rozległe wzgórza, liczne pagórki oraz doliny i rynny. Sieć wodna jest silnie rozwinięta (wody zajmują ok. 14% powierzchni). Ostoję odwadnia rzeka Brda wraz ze swymi licznymi dopływami, z których najważniejszym jest Zbrzyca. Wiele rzek charakteryzuje duży spadek i silny prąd. Wśród jezior liczne są jeziora przepływowe połączone z systemem wodnym Brdy; sporo jest jezior oligotroficznych i mezotroficznych, nieliczne są eutroficzne, a torfowiskom towarzyszą dystroficzne. W sumie w obrębie ostoi jest ok. 60 jezior; największe Charzykowskie – 1363 ha, zaś najgłębsze Ostrowite – 43 m. Lasy (ok. 70% obszaru) to głównie bory świeże, ale także bagienne i suche; występują też grądy, lasy bukowo-dębowe, łągi i olsy. Liczne torfowiska. Grunty orne, łąki i pastwiska pokrywają ok. 15% terenu.

W obrębie obszaru występuje co najmniej 28 gatunków ptaków z Zał. I Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z PCK. Gniazduje tu 107 gatunków ptaków.

W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bielik, kania czarna, kania ruda, podgorzałka, puchacz, rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, zimorodek, żuraw, gągoł, nurogęś, tracz długodzioby; w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje błotniak stawowy. W okresie wędrowek występuje, co najmniej 1% populacji szlaku wędrowskiego łabędzia krzykliwego (do 400 osobników) i żurawia (do 1800 osobników na noclegowisku).

Zagrożenie dla obszaru stanowią przede wszystkim: eksploatacja torfu, kredy, piasku; zmiany stosunków wodnych, zagrożenie eutrofizacją siedlisk oligotroficznych; presja turystyczna, zabudowa letniskowa, zabudowa rozproszona, kłusownictwo, drapieżnictwo ze strony norki amerykańskiej, odpady, ścieki, zanieczyszczenie wód, zakładanie upraw plantacyjnych (borówka amerykańska).

Na obszarze Natura 2000 „Bory Tucholskie” PLB220009 stwierdzono występowanie wielu chronionych gatunków zwierząt – szczegółowo omówiono to zagadnienie w opracowaniu ekofizjograficznym.

W obszarze Natura 2000 obowiązują przepisy ustawy o ochronie przyrody (istotne art. to przede wszystkim art. 33, 34, 36), rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133).

Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody dla obszaru Natura 2000 sprawujący nadzór nad obszarem sporządza projekt planu zadań ochronnych na okres 10 lat (projekt podlega ustanowieniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w drodze zarządzenia) i projekt planu ochrony (projekt podlega ustanowieniu przez ministra właściwego do spraw środowiska w drodze rozporządzenia).

Dla obszaru opracowano „Dokumentację planu zadań ochronnych obszaru Natura 2000 Bory Tucholskie PLB220009 w województwie pomorskim i kujawsko-pomorskim” (2012). Plan zadań ochronnych ustanawiany jest jako akt prawa miejscowego w formie zarządzenia, będzie to bezpośrednio oddziaływać na organa administracji leśnej, administracji

¹⁰ Charakterystyka wg Standardowych Formularzy Danych (<http://natura2000.gdos.gov.pl/>).

samorządowej i terenowe organy administracji rządowej, właścители nieruchomości położonych w granicach obszaru, przedsiębiorców prowadzących działalności w granicach obszaru. Plan ten został zatwierdzony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy – Zarządzenie z dnia 31 marca 2015 r., Dz. Urz. Woj. Pom. z 09 kwietnia 2015 r. poz. 1161. W przyjętym „Planie zadań ochronnych...” jako wskazanie do zmiany „Studium...” dla gminy Skórcz zapisano m.in. *Wprowadzenie do studium zapisów zapewniających nielocalizowanie ferm norki amerykańskiej w obszarze Natura 2000 Bory Tucholskie w granicach opracowania studium”.*

Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich obejmuje przeważającą część Borów Tucholskich w granicach województwa pomorskiego o powierzchni całkowitej 65.780 ha. Obszar stanowi w większości równinę sandrową, urozmaiconą przez liczne zagłębienia wytopiskowe. Oś hydrograficzną obszaru stanowi Wda, płynąca wąską doliną, silnie meandrująca. Obszar porośnięty przez bory sosnowe z zachowanymi fragmentami starodrzewu objęty został ochroną ze względu na rozległy i zwarty kompleks borów sosnowych, na właściwych im siedliskach i występowanie licznych reliktywów z okresu borealnego oraz bogatą faunę i walory krajobrazowe.

Zgodnie z **uchwałą Nr 1161/XLVII/10 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 kwietnia 2010 r.** (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 80, poz. 1455) w obrębie obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa pomorskiego, w tym OChK Borów Tucholskich obowiązują m. in. następujące przepisy:

§ 5 *Na obszarach chronionego krajobrazu, wymienionych w § 1 ust. 1, rozporządzenia wprowadza się następujące zakazy:*

- 1) *zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, łóżonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;*
- 2) *realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz 1227 ze zm.);*
- 3) *likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;*
- 4) *wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;*
- 5) *wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwoświsłkowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;*
- 6) *dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;*
- 7) *likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;*
- 8) *lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.*

(...)

§ 7

1. Zakazy, o których mowa w § 5, nie dotyczą:

- 1) *wykonywania zadań na rzecz obronności kraju i bezpieczeństwa państwa;*
- 2) *prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym;*
- 3) *realizacji inwestycji celu publicznego*

2. Zakaz, o którym mowa § 5 pkt 2, nie dotyczy:

- 1) realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak znacząco negatywnego wpływu na ochronę przyrody obszaru chronionego krajobrazu,
- 2) realizacji przedsięwzięć potencjalnie mogących znacząco oddziaływać na środowisko dla których organ ochrony środowiska stwierdził brak konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko.

(...)

3. Zakazy, o których mowa § 5 ust. 8 oraz § 6, nie dotyczą:

- 1) obszarów zwartej zabudowy miast i wsi, w granicach określonych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin (lub w równorzędnych dokumentach planistycznych), gdzie dopuszcza się uzupełnianie zabudowy mieszkaniowej i usługowej pod warunkiem wyznaczenia nieprzekraczalnej linii zabudowy od brzegu wód, określonej poprzez połączenie istniejących budynków na przylegających działkach,
- 2) siedlisk rolniczych - w zakresie uzupełniania istniejącej zabudowy o obiekty niezbędne do prowadzenia gospodarstwa rolnego, pod warunkiem nie przekraczania dotychczasowej linii zabudowy od brzegów wód,
- 3) wyznaczanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów dostępu do wód publicznych oraz w zakresie niezbędnym do pełnienia funkcji plaż, kąpielisk i przystani,
- 4) odcinków plaż nadmorskich, na których właściwy Dyrektor Urzędu Morskiego dopuszcza sytuowanie sezonowych obiektów budowlanych,
- 5) istniejących, obiektów lotniskowych, mieszkalnych i usługowych, zrealizowanych na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które utraciły moc przed dniem 1 stycznia 2004 r. - gdzie dopuszcza się przebudowę i modernizację istniejącego zainwestowania w celu poprawy standardów ochrony środowiska oraz walorów estetyczno-krajobrazowych, pod warunkiem nie zwiększania powierzchni zabudowy, a także nie przybliżania zabudowy do brzegów wód, jeżeli w trakcie postępowania strona wykaże brak niekorzystnego wpływu planowanej inwestycji na chronione w danym obszarze ekosystemy i krajobraz.

Ponadto w wyżej wymienionej uchwale Nr 1161/XLVII/10 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 kwietnia 2010 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 80, poz. 1455) określa się **działania dotyczące czynnej ochrony ekosystemów leśnych, nieleśnych lądowych i wodnych w obrębie OChK:**

Ekosystemy leśne:

- 1) utrzymanie spójności przestrzennej i trwałości ekosystemów leśnych poprzez ograniczanie ich fragmentacji, zwłaszcza wzdłuż korytarzy ekologicznych rangi ponadregionalnej i regionalnej oraz przeznaczania na cele nieleśne, oraz niedopuszczanie do przeeksplotowania ich zasobów;
- 2) zwiększanie istniejącego stopnia pokrycia terenów drzewostanami, sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych o racjonalnej granicy polno-leśnej, wprowadzanie zalesień w szczególności na takich terenach, gdzie z przyrodniczego i ekonomicznego punktu widzenia jest to możliwe np. korytarze ekologiczne;
- 3) wspieranie procesów naturalnego odnowienia o składzie i strukturze odpowiadającej siedlisku; tam gdzie nie jest to możliwe - używanie do odnowień gatunków właściwych siedliskowo z materiału miejscowego pochodzenia;
- 4) zwiększanie udziału gatunków domieszkowych i biocenotycznych; tworzenie stref ekotonowych z tych gatunków;
- 5) pozostawianie drzew o charakterze pomnikowym, przestojów, drzew dziuplastych, części obumarłych aż do całkowitego ich rozkładu;
- 6) podejmowanie działań w celu ustabilizowania stosunków wodnych, w szczególności na siedliskach wilgotnych i bagiennych, (tj. w borach i brzezinach bagiennych, olsach i łęgach)

- przez budowę obiektów małej retencji, zgodnie z programami małej retencji województwa pomorskiego;
- 7) zachowanie i utrzymywanie w stanie zbliżonym do naturalnego istniejących śródlęśnych cieków, mokradeł, polan, torfowisk, wrzosowisk oraz muraw napiaskowych; niedopuszczanie do ich uproduktywnienia i sukcesji;
 - 8) zwalczanie szkodników owadzych i patogenów grzybowych, a także ograniczanie szkód łowieckich poprzez zastosowanie metod mechanicznych lub biologicznych; stosowanie środków chemicznych dopuszczalne tylko przy braku alternatywnych metod;
 - 9) ochrona stanowisk chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów; w przypadkach stwierdzenia obiektów i powierzchni cennych przyrodniczo (stanowiska roślin, zwierząt, grzybów rzadkich, chronionych itp. oraz pozostałości naturalnych ekosystemów) wnioskowanie do właściwego organu ochrony przyrody o objęcie ich ochroną;
 - 10) opracowanie i wdrażanie programów czynnej ochrony oraz restytucji gatunków rzadkich i zagrożonych;
 - 11) wykorzystanie lasów dla celów rekreacyjno-krajoznawczych i edukacyjnych winno odbywać się w oparciu o wyznaczone szlaki turystyczne (zintegrowane i komplementarne ze szlakami turystycznymi, o których mowa w planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego) oraz istniejące i nowe ścieżki edukacyjno-przyrodnicze wyposażone w elementy infrastruktury turystycznej i edukacyjnej zharmonizowanej z otoczeniem;
 - 12) prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, m.in. poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych związanych z ekosystemami leśnymi do warunków środowiskowych;
 - 13) zwiększanie przez służby leśne i inne straże nadzoru nad lasami stanowiącymi i nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa, w szczególności w zakresie prowadzenia zabiegów pielęgnacyjnych i hodowlanych, legalności pozyskania surowca drzewnego, kłusownictwa, a także przestrzegania przepisów dotyczących zachowania się w lesie.

Ekosystemy łąkowe:

- 1) przeciwdziałanie sukcesji zarastających łąk i pastwisk oraz torfowisk bagien i innych podmokłości, poprzez koszenie lub wypas, a także mechaniczne usuwanie samosiewów drzew i krzewów na terenach otwartych, z możliwością pozostawiania kęp drzew i krzewów jako elementów zwiększania różnorodności biologicznej;
- 2) zachowanie śródpolnych torfowisk, bagien i innych podmokłości oraz oczek wodnych;
- 3) wprowadzanie trwałej zabudowy biologicznej – zadarniania, zakrzewiania i zalesienia – na obszarach użytków rolnych narażonych na rozwój procesów denudacyjnych i erozyjnych oraz obszarach nieużytków i zagrożonych suszą;
- 4) zachowanie zbiorowisk wydmowych, śródpolnych muraw napiaskowych, wrzosowisk i psiar;
- 5) propagowanie wśród rolników działań zmierzających do utrzymania trwałych użytków zielonych w ramach zwykłej, dobrej praktyki rolniczej a także programów rolnośrodowiskowych; wspieranie gospodarstw prowadzących produkcję mieszaną, w tym preferowanie hodowli bydła opartej o naturalny wypas metodą pastwiskową; zaleca się ochronę i hodowlę lokalnych starych odmian drzew i krzewów owocowych oraz ras zwierząt; promowanie agroturystyki i rolnictwa ekologicznego;
- 6) maksymalne ograniczanie zmiany użytków zielonych na grunty orne;
- 7) prowadzenie zabiegów agrotechnicznych zgodnie z wymogami zbiorowisk i zasiedlających je gatunków fauny, zwłaszcza ptaków (odpowiednie terminy, częstotliwość i techniki koszenia), w tym powrót do tradycyjnego użytkowania (koszenie ręczne) oraz opóźnienie pierwszego pokosu po 15 lipca, a w przypadku łąk wilgotnych koszenie we wrześniu z pozostawieniem pojedynczych kop siana na obrzeżach do końca lata;
- 8) preferowanie biologicznych metod ochrony roślin;
- 9) ochrona zieleni wiejskiej oraz kształtowanie zróżnicowanego krajobrazu rolniczego przez ochronę istniejących oraz formowanie nowych zadrzewień śródpolnych i przydrożnych;
- 10) kształtowanie stosunków wodnych na użytkach rolnych dopuszczalne tylko w ramach racjonalnej gospodarki rolnej, z bezwzględnym zachowaniem w stanie nienaruszonym terenów podmokłych, w tym torfowisk i obszarów wodno-błotnych oraz obszarów źródłiskowych cieków;

- 11) eliminowanie nielegalnego eksploataowania surowców mineralnych oraz rekultywacja terenów powyrobiskowych; w szczególnych przypadkach, gdy w wyrobisku ukształtowały się interesujące biocenozy wzbogacające lokalną różnorodność biologiczną, przeprowadzenie rekultywacji nie jest wskazane, zaleca się natomiast podjęcie działań ochronnych w celu ich zachowania;
- 12) eksploatacja surowców mineralnych przede wszystkim na obszarach objętych obecnie wydobywaniem, jeśli brak przeciwwskazań środowiskowych i podejmowanie wydobywania na nowych terenach tylko w sytuacjach gdzie przeciwwskazania środowiskowe nie przeważają opłacalności ekonomicznej, wynikającej z oceny oddziaływania na środowisko;
- 13) wnioskowanie do właściwego organu ochrony przyrody o objęcie ochroną prawną ważnych stanowisk gatunków chronionych i rzadkich roślin, zwierząt i grzybów, także ekosystemów i krajobrazów; opracowanie i wdrażanie programów reintrodukcji, introdukcji oraz czynnej ochrony gatunków rzadkich i zagrożonych związanych z nieleśnym ekosystemami lądowymi;
- 14) utrzymywanie i w razie konieczności odtwarzanie lokalnych i regionalnych, nieleśnych korytarzy ekologicznych;
- 15) prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, m.in. poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych związanych z ekosystemami otwartymi do warunków środowiskowych.

Ekosystemy wodne:

- 1) zachowanie i ochrona ekosystemów wód powierzchniowych (naturalnych i sztucznych, płynących i stojących, w tym starorzeczy) wraz z pasem roślinności okalającej;
- 2) utrzymanie i odtwarzanie drożności biologicznej rzek jako elementów korytarzy ekologicznych poprzez zaniechanie budowy nowych pięter dla celów energetycznych oraz poprzez budowę urządzeń umożliwiających wędrówkę organizmów wodnych w miejscach istniejących przegród;
- 3) tworzenie stref buforowych wokół zbiorników wodnych w postaci pasów zadrzewień i zadrzewień oraz trwałych użytków zielonych, celem ograniczenia spływu substancji biogennej i zwiększenia bioróżnorodności biologicznej;
- 4) prowadzenie prac regulacyjnych rzek tylko w zakresie niezbędnym dla rzeczywistej ochrony przeciwpowodziowej, zaleca się utrzymanie i odtwarzanie meandrów na wybranych odcinkach cieków;
- 5) zachowanie i wspomaganie naturalnego przepływu wód na obszarach międzywala; zaleca się stopniowe przywracanie naturalnych procesów kształtowania i sukcesji starorzeczy poprzez naturalne wylewy;
- 6) zwiększanie małej retencji wodnej w ramach programu małej retencji, przy czym zbiorniki takie winny równocześnie wzbogacać różnorodność biologiczną terenu, uwzględniając starorzecza i lokalne obniżenia terenu; w miarę możliwości technicznych i finansowych zaleca się odtwarzanie funkcji obszarów źródłiskowych i innych siedlisk hydrogenicznych o dużych zdolnościach retencyjnych;
- 7) ograniczanie intensywności zagospodarowania stref przybrzeżnych, zwłaszcza na skarpach rzecznych i jeziornych, w celu zachowania ciągów krajobrazowych oraz ochrony samych skarp przed ruchami masowymi ziemi;
- 8) ochrona zlewni bezpośredniej jezior - w szczególności jezior lobeliowych - przed zainwestowaniem i użytkowaniem powodującym nasilenie procesów eutrofizacji;
- 9) rozpoznanie okresowych dróg migracji zwierząt, których rozwój związany jest bezpośrednio ze środowiskiem wodnym (w szczególności płazów) oraz podejmowanie działań w celu ich ochrony;
- 10) zapobieganie obniżaniu zwierciadła wód podziemnych, w szczególności poprzez ograniczanie budowy urządzeń drenażowych i rowów odwadniających na gruntach ornych, łąkach i pastwiskach w dolinach jeziornych i rzecznych oraz na krawędzi tarasów zalewowych;
- 11) gospodarka rybacka na wodach powierzchniowych powinna wspomagać ochronę gatunków zagrożonych oraz promować gatunki o pochodzeniu lokalnym, prowadząc do uzyskania struktury gatunkowej i wiekowej ryb właściwej dla danego typu wód;
- 12) wnioskowanie do właściwego organu ochrony przyrody celem obejmowania ochroną prawną zachowanych w stanie zbliżonym do naturalnego fragmentów ekosystemów wodnych oraz stanowisk gatunków chronionych i rzadkich reprezentatywnych dla ekosystemów hydrogenicznych;
- 13) opracowanie i wdrożenie programów restytucji oraz czynnej ochrony rzadkich i zagrożonych gatunków zwierząt, roślin i grzybów bezpośrednio związanych z ekosystemami wodnymi;

14) zachowanie i ewentualnie odtwarzanie korytarzy ekologicznych opartych o ekosystemy wodne celem zachowania dróg migracji gatunków związanych z wodą.

Użytki ekologiczne – dotychczas nie ustanowiono takich na terenie gminy.

Pomniki przyrody

W gminie Skórcz znajduje się 7 zatwierdzonych pomników przyrody (pojedyncze drzewa):

Lp	Nr w rejestrze WKP	Przedmiot ochrony	Wymiary pomnika	Właściciel zarządca	lub	Stan zachowania
1	710	Żywotnik zachodni	Obwód pnia 1,45m Wysokość 8m Wiek 89lat	Parafia Czarnymlesie	w	Dobry
2	711	lipa drobnolistna	obwód pnia 2,65m wysokość 21m wiek 109 lat	Cmentarz parafii Czarnymlesie	w	Dobry
3	712	Dąb bezszypułkowy	Obwód pnia 3,15m Wysokość 21m Wiek 189 lat	Park w Mirycach własność gmina Skórcz		Dobry
4	713	Grupa drzew obrośniętych bluszczem klony 6szt, lipy 3 szt, jesion 1 szt, buk 1 szt	Obwód pni od 0,82m do 3,5 m Wysokość 8-20m Wiek ok. 186 lat	Cmentarz ewangelicki w Ryzowiu własność gmina	w	Średni
5	714	Buk zwyczajny	Obwód pnia 3,80m Wysokość 22m Wiek 176 lat	Leśniczówka Zajączek, Nadleśnictwo Lubichowo		Dobry
6	---	Dąb	Obwód pnia 4,20m Wysokość 23m Wiek -206 lat	Leśniczówka Zajączek, Nadleśnictwo Lubichowo		Dobry
7	----	Dąb	Obwód pnia 3,40m Wysokość 25m Wiek 156lat	Leśniczówka Zajączek, nadleśnictwo Lubichowo		Dobry

Obowiązują dla nich przepisy ustawy o ochronie przyrody.

Ochrona gatunkowa roślin zwierząt i grzybów

Szczegółowe omówienie w opracowaniu ekofizjograficznym. Wg inwentaryzacji przyrodniczej gminy na jej terytorium występują m. inn. następujące rośliny chronione: mącznica lekarska, kopytnik pospolity, turzyca piaszkowa, konwalia majowa, kruszyna pospolita, marzanka wonna, bluszcz pospolity, kocanki piaskowe, bagno zwyczajne, widłak jałowcowaty, grązel żółty, paprotka zwyczajna, kalina koralowa, barwinek pospolity, pierwiosnek lekarski, a także rośliny rzadkie takie jak wilżyna bezbronna.

Fauna chroniona na terenie gminy reprezentowana jest przez szereg gatunków, które występują także na terenie całego kraju, wśród nich są także występujące rzadziej, takie jak np. dzięcioł czarny, dzięcioł średni, zimorodek zwyczajny, przepiórka, żuraw, świergotek polny.

Wskazana jest weryfikacja i aktualizacja danych zawartych w dotychczasowych inwentaryzacjach przyrodniczych, gdyż wykonane były już dawno (1996 r).

Formy ochrony przyrody w otoczeniu gminy

W regionalnym otoczeniu gminy znajduje się szereg ustanowionych form ochrony przyrody i krajobrazu, ich lista zamieszczona została w opracowaniu ekofizjograficznym. Są to rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000.

Ustawa o lasach

Lasy w gminie Skórcz to w większości lasy Skarbu Państwa, administrowane przez Nadleśnictwo Starogard i Nadleśnictwo Lubichowo. Do lasów ochronnych w granicach gminy należą: lasy wodochronne (zasięg wskazano na planszach graficznych opracowania ekofizjograficznego), a także lasy „w miastach i wokół miast” związane z otoczeniem miasta Skórcz.

Lasy podlegają ustawowej ochronie, zmiana ich przeznaczenia na inne nieleśne cele wymaga uzyskania odpowiednich zgód, które można uzyskać jedynie w procedurze miejscowego planu.

Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych

Dla gminy Skórcz ze względu na istniejące uwarunkowania istotna jest przede wszystkim kwestia ochrony gruntów rolnych, ale i leśnych. Występują tu ograniczenia dotyczące zmiany sposobu użytkowania, i tak w przypadku zmiany przeznaczenia :

- gruntów leśnych stanowiących własność Skarbu Państwa – wymagane jest uzyskanie zgody Ministra Środowiska;
- pozostałych gruntów leśnych wymagane jest uzyskanie zgody marszałka województwa wyrażonej po uzyskaniu opinii izby rolniczej,
- gruntów rolnych klas I-III (niezależnie od wielkości areálu) - wymagane jest uzyskanie zgody Ministra Rolnictwa i rozwoju Wsi,

Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Ochronie prawnej podlegają zabytki rejestrowe, a także zabytki figurujące w ewidencji zabytków. Wokół miasta Skórcza, które stanowi zabytkowy wpisany do rejestru układ urbanistyczny obowiązują ustanowione decyzją o wpisie strefy ochrony konserwatorskiej. Ochronie podlegają także wszelkie stanowiska i strefy ochrony archeologicznej. Lokalizacje obiektów i obszarów zabytkowych, chronionych pokazano na planszach graficznych Studium.

Forma ochrony zabytków zgodnie z przepisami ustawy są także zapisy miejscowych planów, jednakże w gminie Skórcz brak jest jakiegokolwiek planu sporządzonego po 2003 r., a wcześniejsze planu w tym tzw. plan ogólny gminy stracił moc na podstawie ustawy z 2003 r.

Gmina dotychczas nie sporządziła gminnej ewidencji zabytków ani gminnego programu opieki nad zabytkami.

Wykaz zabytków rejestrowych, a także wg wojewódzkiej ewidencji oraz wykaz stanowisk archeologicznych w woj. ewidencji zabytków przedstawiono w pkt. 3.6 uwarunkowań.

Prawo geologiczne i górnicze

Na terenie gminy Skórcz nie występują żadne ustanowione tereny bądź obszary górnicze.

Strefy ochronne ujęć wód podziemnych i obszary ochronne GZWP

Gmina nie leży w granicach GZWP ani w zasięgu ich stref.

Gminne ujęcia wód podziemnych w Pączewie, Wolentalu posiadają strefy ochrony bezpośredniej, zawierające się w granicach działek ujęcia. W strefach tych obowiązują przepisy ustawy prawo wodne oraz zapisy odpowiednich decyzji. Ujęcia w Barłoźnie i w Czarnymlesie nie posiadają wyznaczonych stref ochronnych.

Dla wyżej wymienionych ujęć nie wyznaczono stref ochrony pośredniej.

Dla ujęcia wody w Ryzowiu ustanowiono Rozporządzeniem nr 3/2014 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku z dnia 24 stycznia 2014 r. strefę ochronną ujęcia wód podziemnych, rozporządzenie opublikowano w Dz. Urz. Woj. Pom. z dn. 4 kwietnia 2014 r. poz. 1366. Na terenie tej strefy wprowadzono zgodnie z przepisami ustawy prawo wodne zakazy i nakazy, najistotniejszy z nich dotyczy zakazu lokalizowania budownictwa mieszkaniowego, usługowego, handlowego, przemysłowego i turystycznego bez podłączenia do zbiorczej kanalizacji sanitarnej.

3.11. Występowanie obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Omówiono zagadnienie w pkt rozdz. 3.7 zagrożenia bezpieczeństwa ludności i ich mienia.

3.12. Występowanie udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych

Udokumentowane złoża kopalin

Omówiono w rozdz. 3.5.

Zasoby wód podziemnych

Zaopatrzenie w wodę miejscowości na terenie gminy zapewniają gminne wiejskie ujęcia wody wraz z siecią wodociągową doprowadzającą wodę do prawie 90% mieszkańców gminy (stan na koniec 2012 r). Informacje na temat ujęć przedstawiono w rozdz. 3.14. dot. infrastruktury technicznej.

Obszar gminy położony jest poza głównymi zbiornikami wód podziemnych (GZWP) wyznaczonymi na terenie całego kraju.

3.13. Występowanie terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

Nie występują na terenie gminy Skórcz .

3.14. Stan systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopień uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami

3.14. 1. Stan systemów komunikacji

INFRASTRUKTURA DROGOWA

Zestawienie dróg (numeracja, długość, szerokość, klasa, stan techniczny).

Gmina Skórcz położona jest w południowej części województwa pomorskiego, peryferyjnie w stosunku do podstawowego układu transportowego województwa pomorskiego, na skraju pasma oddziaływania, Korytarza Nadwiślańskiego przynależącego do nr VI Transeuropejskiej Sieci Transportowej¹¹, do którego przynależą autostrada A1 zlokalizowana na skraju południowo-wschodniej części gminy, oraz linia kolejowa 131 i droga krajowa 91.

Główne elementy układu transportowego w gminie Skórcz to drogi wojewódzkie nr12:
214 relacji Warlubie – Skórcz - Kościerzyna – Puzdrowo - Sierakowice - Lębork – Łeba,
222 relacji Skórcz - Starogard Gdański - Godziszewo - Gdańsk,
231 relacji DK91 Kolonia Ostrowicka - Skórcz,
234 relacji Skórcz - Morzeszczyn - DK91 Gniew
623 relacji Rakowiec (DK91) - Bielsk - Majewo - Lipia Góra - Barłożno - Mirotki (DW231).

Pozostałymi elementami układu transportowego gminy Skórcz są drogi powiatowe i gminne.

Tabela 1: Zestawienie dróg wojewódzkich na terenie gminy¹³.

Lp	Nr drogi	Nazwa drogi	Km drogi	Długość [km]	Szerokość [m]	Klasa techniczna	Rodzaj nawierzchni
1	214	Granica gminy/miasta Skórcz - Wlk. Bukowiec - granica gminy Skórcz/Lubichowo	138+584 - 144+134	5,55	6,0	G	bitumiczna
2	222	Granica gminy/miasta Skórcz - Pączewo - granica gmin Skórcz/Bobowo	56+400 - 63+420	7,020	6,0-7,0	Z	bitumiczna
3	231	Granica gminy/miasta Skórcz - Mirotki - granica gmin Skórcz/Smętowo	0+964 - 7+198	6,234	5,0-5,7	Z	bitumiczna
4	234	Obwodnica Skórcza - Wielbrandowo - granica gmin Skórcz/Bobowo (z	0+000 - 0+460 - 1+181 - 6+257	5,537	5,5-6,0	Z	bitumiczna

¹¹ Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2009

¹² Zarządzenie nr 74 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z dnia 2.12.2008 w sprawie nadania numerów drogom wojewódzkim

¹³ Informacje z ZDW Gdańsk

		wyj. miasta)						
5	623	Granica gmin Skórcz/Morzeszczyn - Barłożno - Mirotki (DW231).	11+873 16+330	-	4,457	5,0-5,5	Z	bitumiczna
RAZEM					28,798			

Dodatkowo wg ewidencji ZDW w Gdańsku, w ciągu dróg wojewódzkich w gminie Skórcz występują następujące elementy:

skrzyżowania

DW214 - 6

DW222 - 9

DW231 - 6,

DW234 - 3

DW623 - 5

Przystanki autobusowe:

DW214 - 2 bez zatok

DW222 - 5, w tym 2 z zatokami

DW231 - 9 bez zatok,

DW234 - 5 w tym 1 z zatoką,

DW623 - 4 bez zatok

Tabela 2: Zestawienie dróg powiatowych na terenie gminy¹⁴.

Lp	Nr drogi	Nazwa drogi	Kilometraż	Długość całkowita [km]	Szerokość jezdni [m]	Rodzaj nawierzchni
						bitum
1	2719G	Pączewo (DW222) - Wik. Bukowiec (DW214)	0+000 - 5+840	5,84	4,0-4,5	5,84
2	2732G	Drewniaczki (DW214) - Ocypel	0+000-1+400	1,4	5,0	1,4
3	2738G	Miryce - Barłożno	0+000 - 3+278	3,278	5,0	3,278
4	2739G	Barłożno - granica gminy (Kierwałd)	0+000 - 1+876	1,876	3,0-5,0	1,876
RAZEM						12,394

Drogi powiatowe o łącznej długości 12,39 w posiadają klasę techniczną drogi lokalnej L oraz nośność 80 kN/oś.

Tabela 2: Zestawienie dróg gminnych¹⁵.

Lp	Nr	Opis przebiegu	Długość [km]
1	243001G	Od skrzyżowania z DG 243002G do zachodniej granicy gminy, w kierunku m. Zelgoszcz	1,8
2	243002G	Od skrzyżowania z DP2719G w m. Czarnylas do zachodniej granicy gminy, w kierunku m. Zelgoszcz	2,9

¹⁴ Informacje z Powiatowego Zarządu Dróg w Starogardzie Gdańskim

¹⁵ Opracowanie własne – długość z dokładności do 100 m – mierzone na mapie

3	243003G	Od skrzyżowania z DG 243002G do północnej granicy gminy, w kierunku m. Wysoka	1,9
4	243004G	Od skrzyżowania z DP2719G w m. Czarnylas do północnej granicy gminy	1,8
5	243005G	Od skrzyżowania z DW222 przez skrzyżowanie z DP2719G w m. Pączewo do północnej granicy gminy	1,5
6	243006G	Od skrzyżowania z DW222 w m. Pączewo do wschodniej granicy gminy w kierunku m. Grabowo Bobowskie	1,6
7	243007G	Od skrzyżowania z DW222 w m. Wolental do północno-wschodniej granicy gminy w kierunku m. Grabowo Bobowskie	2,4
8	243008G	Od skrzyżowania z DW222 w m. Wolental przez skrzyżowanie z DW234 w m. Wielbrandowo do północno-wschodniej granicy gminy w kierunku m. Grabowo Bobowskie	4,4
9	243009G	Od skrzyżowania z DP2719G w m. Czarnylas do skrzyżowania z DW222 w m. Wolental	2,5
10	243010G	Od skrzyżowania z DP2719G w m. Wielki Bukowiec przez DG243011G (wspólny przebieg) do skrzyżowania z DG243009G	4,2
11	243011G	Od skrzyżowania z DG243009G w m. Czarnylas, przez m. Kranek oraz skrzyżowanie z DW222 (obwodnica m. Skórcz) do skrzyżowania z DW234	5,8
12	243012G	Od skrzyżowania z DP2719G i DG243010G w m. Wielki Bukowiec do skrzyżowania z DW214 w m. Nowy Bukowiec	2,8
13	243013G	Od skrzyżowania z DW214 do skrzyżowania z DG243011G	2,5
14	243014G	Od skrzyżowania z DW234 w m. Skórcz przez Wybudowania Wielbrandowskie do skrzyżowania z DW234 m. Wielbrandowo	2,5
15	243015G	Od skrzyżowania z DG24014G w przez skrzyżowanie z DP2738G do skrzyżowania z DW623 m. Mirotki	4,7
16	243016G	Od skrzyżowania z DG24014G do skrzyżowania z DP2739G w m. Barłożno	4,3
17	243017G	Od skrzyżowania z DG24014G w kierunku wschodniej granicy gminy	1,3
18	243018G	Od skrzyżowania z DG24016G w kierunku wschodniej granicy gminy i m. Kierwałd	1,2
19	243019G	Od skrzyżowania z DW623 w pobliżu m. Barłożno w kierunku południowo-wschodniej granicy gminy i m. Bobrowiec	2
20	243020G	Od skrzyżowania z DW231 w m. Miryce do skrzyżowania z DP2738G	1,3
21	243021G	Od skrzyżowania z DW231 w m. Ryzowie przez m. Mieliczki w kierunku południowej granicy gminy i m. Osiek	3,3
22	243022G	Od skrzyżowania z DW231 w m. Mirotki w kierunku południowej granicy gminy	4
23	243023G	Od skrzyżowania z DW231 w kierunku południowej granicy gminy	2,2
RAZEM			62,9

Prawie wszystkie drogi wojewódzkie w gminie Skórcz zbiegają się w mieście Skórcz. Jedyne DW623 położona jest peryferyjnie w stosunku do miasta, przebiega od DW231, przez m. Barłożno do m. Rakowiec na DK91.

Drogi DW214 i 222 zwłaszcza na ciągu Starogard Gdański - Skórcz - Warlubie, prowadzą głównie ruch tranzytowy, w drugiej kolejności obsługują strictly obszar gminy.

Drogi wojewódzkie:

Nr 214: na odcinku od Skórcza do m. Drewniaczki droga przebiega w terenie zalesionym. Na całym odcinku nawierzchnia jest w średnim stanie technicznym, występują ubytki, połamane krawędzie, nierówności, które kwalifikują drogę do remontu, bądź przebudowy. Droga posiada oznakowanie poziome w postaci linii segregacyjnej, konieczne do poprawy.

Skrzyżowanie w m. Wielki Bukowiec z DP 2719G charakteryzuje się ograniczoną widocznością, brakiem czytelności, sugeruje się przebudowę, bądź zmianę przebiegu drogi wojewódzkiej w tym rejonie, co mogłoby wpłynąć na poprawę warunków użytkowania i parametrów bezpieczeństwa ruchu.

Nr 222 odcinek od północnej granicy gminy do miasta Skórcz: nawierzchnia w dość dobrym stanie technicznym, występują lokalne spękania, ubytki i łaty, połamane krawędzie, braki w poboczach. Na dojeździe do miasta Skórcz odcinek DW222 został przebudowany i wchodzi w zakres obwodnicy miasta. Droga wyposażona jest w elementy oznakowania pionowego, słupki prowadzące, elementy bezpieczeństwa ruchu drogowego jak bariery energochłonne oraz linię segregacyjną i przejścia dla pieszych.

Nr 231 odcinek od południowej granicy gminy - miasto Skórcz: stan techniczny całego przebiegu drogi dobry. Nawierzchnia nie jest zniszczona, posiada lokalne spękania i ubytki nie wpływające na globalny odbiór i komfort użytkowania, połamane krawędzie, występuje problem z odwodnieniem jezdni. W ciągu drogi występują słupki prowadzące oraz oznakowanie poziome w postaci linii krawędziowych, lokalnie do uzupełnienia.

Nr 234 miasto Skórcz - północno-wschodnia granica gminy w kierunku Gniewu: stan techniczny nawierzchni średni, fragmentami jest zniszczona, występują ubytki, spękania i nierówności powierzchni, połamane krawędzie, miejsca licznych napraw. Zarówno na odcinku szlakowym jak i w m. Wielbrandowo brak oznakowania poziomego.

Nr 623: od skrzyżowania z DW231w Mirotkach w kierunku wschodniej granicy gminy. Na odcinku Mirotki - Barłożno droga posiada jezdnię o nawierzchni w dobrym stanie, występują co prawda lokalne spękania i wykruszenia krawędzi, nie wpływają jednak na komfort użytkowania. Natomiast na pozostałym odcinku wraz z przejściem przez miejscowość Barłożno, nawierzchnia jest zniszczona, nierówna, posiada ubytki, spękania i połamane krawędzie, co kwalifikuje ją do remontu.

Mankamentem dróg wojewódzkich są drzewa niejednokrotnie w skrajni drogi.

Drogi powiatowe

Drogi powiatowe w gminie Skórcz stanowią stosunkowo niewielki odsetek całkowitej sieci drogowej gminy, charakteryzują się w klasą techniczną drogi lokalnej L, nośnością 80 kN/oś. Wszystkie drogi posiadają nawierzchnię bitumiczną, w dość dobrym stanie technicznym.

Występują braki w oznakowaniu poziomym i pionowym oraz w urządzeniach bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz drzewa w skrajni.

Szerokość kształtuje się w granicach 4,0-4,5-5,0 m, zawężenie do 3,0 m występuje jedynie na drodze 2739G w kierunku Kierwałdu. Na odcinku tym droga posiada nawierzchnię o połamanych krawędziach, licznych ubytkach i generalnie dość zdegradowanej powierzchni. W ciągu dróg powiatowych występuje wyraźny problem z odwodnieniem. Zauważa się, iż wykonuje się remonty częściowe nawierzchni drogi i przebudowę chodników bez wykonywania odpowiedniego odprowadzenia wód deszczowych, co w razie dużych opadów skutkować może zalewaniem okolicznych posesji. Sytuację taką zaobserwowano w m. Wielki Bukowiec, Czarnylas, Pączewo,

Od opisanego stanu generalnego odbiega droga powiatowa nr 2732G, która była stosunkowo niedawno przebudowana, nawierzchnia jest w bardzo dobrym stanie technicznym, oznakowanie poziome jest widoczne, przy krawędziach zlokalizowane są słupki prowadzące z hektometrażem, przekrój jest jednorodny.

Drogi gminne

Drogi gminne o łącznej długości ok. 62,9 km, charakteryzują się zróżnicowaną nawierzchnią, od gruntowej, przez różne utrwalenia/utwardzenia, po bitumiczną, występują zmiany nawierzchni w ciągu jednego odcinka drogi.

Odnotować można braki w wyposażeniu w oznakowanie pionowe i poziome, oraz w odpowiednią ilość elementów bezpieczeństwa ruchu pieszego, chodników, oświetlenia.

W 2008 roku do użytku została oddana autostrada A1, przebiegająca na niewielkim odcinku skrajem południowo wschodniej części gminy Skórcz. Obszar gminy nie ma bezpośredniego dostępu do autostrady, najbliższy węzeł znajduje się w Kopytkowie oraz w pobliżu miejscowości Pelplin, w związku z tym odcinek drogi nie zaliczany jest do podstawowego układu sieci drogowej gminy.

Łączna długość podstawowego układu dróg w gminie wynosi 104,09 km, z czego dróg gminnych jest ok. 62,9 km co stanowi 60,4% udziału w długości wszystkich dróg w gminie. Długość dróg wojewódzkich - 28,80 km a powiatowych 12,39 km. Długości tych dróg stanowią odpowiednio 27,7% i 11,9% udziału w całości.

Gęstość dróg w gminie wynosi 107,3 km dróg na 100 km² powierzchni gminy, natomiast ilość dróg ogółem przypadająca na 1000 mieszkańców gminy to wielkość - 20,82 km.

Długość całkowita elementów podstawowej sieci drogowej w odniesieniu do powierzchni jak i ilości mieszkańców gminy przekłada się na wysokie wskaźniki określające stopień i jakość wyposażenia gminy w infrastrukturę drogową. Parametry te kształtują się na wysokim poziomie w stosunku do innych gmin województwa. Jednocześnie sieć dróg w gminie pod kątem długości jak i gęstości jest wystarczająca do obsługi zarówno samego terenu gminy jak i umożliwienia połączeń na zewnątrz.

Bezpieczeństwo ruchu drogowego w obszarze gminy.

Na podstawie danych zawartych w Systemie Ewidencji Wypadków i Kolidacji SEWIK przygotowano analizę pod kątem oceny bezpieczeństwa ruchu drogowego w gminie Skórcz w powiecie starogardzkim w okresie lat 2009-2013.

Podczas badanego pięcioletniego okresu w gminie doszło do 41 wypadków drogowych, w których 48 osób zostało rannych a 6 osób zginęło. Koszty wyżej wymienionych wypadków to łącznie 24 mln 720 tys. zł. W tabeli 3 przygotowano zestawienie o wypadkach, ofiarach, kosztach i wskaźnikach ryzyka w gminie Skórcz z podziałem na lata. O 1/3 mniejsza liczba wypadków przypadających na lata 2011 i 2012 (po 6 wypadków na rok), w stosunku do lat 2009 i 2010 (po 9 wypadków na rok) mogłaby sugerować tendencje malejące liczby wypadków. W 2013 roku odnotowano jednak największą liczbę wypadków drogowych w stosunku do lat ubiegłych – stanowiącą blisko 30% ogólnej liczby wypadków w gminie.

Tabela 3. Zestawienie danych o wypadkach drogowych i ofiarach wypadków w gminie Skórcz w latach 2009-2013.

ROK	Wypadki		Ofiary ranne		Wskaźnik ryzyka	Ofiary śm.		Wskaźnik ryzyka	Ofiary		Wskaźnik ryzyka	Koszty	
	Liczba	%	Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%		Liczba	%
2009	9	21,95	13	27,08	144	2	33,33	22	15	27,78	167	5,74	23,22
2010	9	21,95	13	27,08	144	1	16,67	11	14	25,93	156	4,76	19,24
2011	6	14,63	5	10,42	83	1	16,67	1	6	11,11	100	3,16	12,78
2012	6	14,63	7	14,58	117	0	0,00	0	7	12,96	117	2,10	8,50

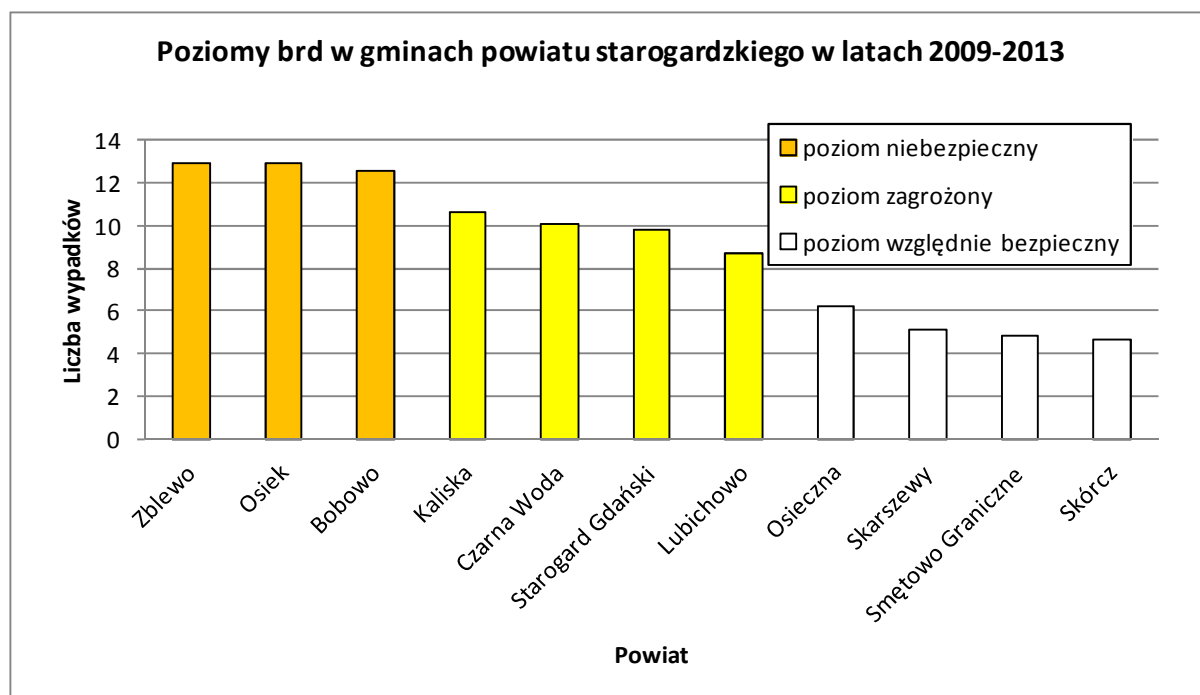
2013	11	28,83	10	20,83	91	2	33,33	18	12	22,22	109	8,96	36,26
Suma	41	100,0	48,0	48	117	6	100,0	15	54	100,0	132	24,72	100,0

*wskaźnik ryzyka – l.ofiar/100 wypadków

Analizowaną gminę Skórcz porównano, pod kątem ryzyka bycia ofiarą wypadku drogowego, do pozostałych gmin powiatu starogardzkiego. Dla poszczególnych gmin powiatu wyznaczono wskaźnik demograficzny określający liczbę ofiar w gminie przypadającą na 1000 mieszkańców. W oparciu o wyznaczone wskaźniki określono poziom bezpieczeństwa ruchu drogowego w gminie jako względnie bezpieczny, co oznacza że liczba ofiar przypadających na 1000 mieszkańców jest mniejsza od średniej liczby ofiar/1000 mk. przypadającej na gminę w powiecie. Na rysunku 1 przedstawiono ranking gmin w powiecie starogardzkim wg poziomów BRD, w tabeli 4 zestawiono dane o wypadkach, ofiarach i wskaźnikach demograficznych w poszczególnych gminach. Liczba wypadków drogowych w gminie Skórcz stanowi jedynie 4,4% ogólnej liczby wypadków w powiecie starogardzkim, ofiary ranne to 4,1% wszystkich rannych, ofiary śmiertelne stanowią natomiast blisko 10% ogółu ofiar śmiertelnych.

Tabela 4. Zestawienie danych o wypadkach drogowych i ofiarach wypadków w powiecie starogardzkim w latach 2009-2013.

Gmina	Wypadki		Ofiary ranne		Ofiary śmiertelne		Ofiary		Of/1000 mk
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	
Bobowo	28	3,03	36	3,07	2	3,28	39	3,07	13
Czarna Woda	23	2,49	30	2,56	3	4,92	33	2,56	10
Kaliska	39	4,23	49	4,18	7	11,48	53	4,18	11
Lubichowo	40	4,33	52	4,44	1	1,64	56	4,44	9
Osieczna	12	1,30	14	1,19	4	6,56	15	1,19	6
Osiek	23	2,49	31	2,65	1	1,64	34	2,65	13
Skarszewy	102	11,05	141	12,03	9	14,75	153	12,03	5
Skórcz	41	4,44	48	4,10	6	9,84	52	4,10	5
Smętowo Graniczne	17	1,84	23	1,96	3	4,92	25	1,96	5
Starogard Gdański	486	52,65	609	51,96	18	29,51	661	51,96	10
Zblewo	112	12,13	139	11,86	7	11,48	151	11,86	13
SUMA	923	100,00	1172	100,00	61	100,00	1272	100,00	8

Rys. 1. Rozkład liczby ofiar/100 wypadków w poszczególnych gminach w powiecie starogardzkiem według poziomu bezpieczeństwa. Lata 2009-2013

Ponad 68% sprawców wypadków w analizowanej gminie to osoby kierujące pojazdami. Spowodowali oni 28 wypadków drogowych, w których śmierć poniosły dwie osoby a 38 zostało rannych. Połowa wypadków spowodowanych przez kierowców to wypadki, których przyczyną jest nadmierna prędkość (14 wypadków, 21 ofiar rannych, 1 ofiara śmiertelna). W ramach analizy wskazano rodzaj wypadków drogowych, do których dochodzi w gminie Skórcz najczęściej. Regularnie w gminie dochodzi do wypadków typu: najechanie na pieszego – wypadki te stanowią ponad 22% ogólnej liczby wypadków drogowych w gminie, najechanie na drzewo (19%), zderzenia boczne (17%), zderzenie czołowe (15%).

W tabeli 5 wskazano wypadki drogowe występujące w gminie Skórcz zależnie od kategorii drogi. Drogi na których rejestruje się największą liczbę wypadków (blisko 2/3) to drogi wojewódzkie. W 30 wypadkach drogowych odnotowanych na drogach wojewódzkich rannych zostało 35 osób (73% wszystkich rannych), 4 osoby odniosły obrażenia śmiertelne (67% ogólnej liczby ofiar śmiertelnych).

Tabela 5. Zestawienie danych o wypadkach drogowych i ofiarach wypadków na poszczególnych drogach w gminie Skórcz w latach 2009-2013.

Rodzaj drogi	Wypadki		Ofiary ranne		Ofiary śmiertelne		Koszty	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Autostrada	4	9,76	6	12,50	1	16,67	3,17	14,07
Wojewódzkie	30	73,17	35	72,92	4	66,67	16,09	71,35
Powiatowe	3	7,32	3	6,25	1	16,67	2,39	10,60
Gminne	1	9,76	4	8,33	0	0,00	0,90	3,99
SUMA	41	100,00	48	100,00	6	100,00	22,55	100,00

Wielkości ruchu, dostępność

W 2010 roku na sieci dróg krajowych i wojewódzkich w województwie pomorskim przeprowadzono pomiar średniego dobowego ruchu. Wielkość ruchu pojazdów ogółem oraz struktury rodzajowej pojazdów samochodowych przedstawia poniższa tabela

Tabela 6: Średni dobowy ruch w punktach pomiarowych w 2010 r16.

Nr drogi	Nazwa	Pojazdy ogółem	Struktura rodzajowa ruchu pojazdów samochodowych						
			Motoc.	Sam. osob., mikrobussy	Sam. dost.	Sam. cięż.	Sam. cięż. z przycz.	Autobusy	Ciągniki
214	Zblewo - Skórcz (sk. z DW222)	2190	33	1880	147	66	39	7	18
214	Skórcz Głuche -	3001	51	2560	216	72	84	12	6
222	Jabłowo - Skórcz (sk. z DW214)	3938	51	3300	244	150	130	24	39
231	Skórcz Stara Jania -	1528	28	1319	107	24	24	17	9
234	Skórcz Morzeszczyn -	1114	5	946	84	31	27	17	4
623	Rakowiec Barłożno -	495	2	422	37	14	12	7	1
623	Barłożno Mirotki -	400	4	338	30	11	12	4	1

Największy ruch zaobserwować można na relacji DW222 - DW214 Odcinek Starogard Gdański - Skórcz (skrzyżowanie z DW222) - Warlubie. Mniejsze znaczenie mają drogi nr 231 i 234, mimo, że DW231 stanowi dojazd do węzła Kopytkowo na Autostradzie A1. Najmniej obciążona ruchem jest DW623.

Dostępność czasowa z obszaru gminy

Dostępność czasowa samochodem osobowym z obszaru gminy Skórcz do stolicy województwa, powiatu oraz powiatów i niektórych gmin ościennych wygląda następująco: centrum Gdańska, w PZP Województwa określana jest na poziomie 75-90 min¹⁷, natomiast w obecnie funkcjonującym układzie połączeń, w zależności od przyjętej trasy: dostępność ta jest określana na poziomie ok. 60 min autostradą A1 z wykorzystaniem DW231 i najbliższego węzła w Kopytkowie oraz DW222 i A1 z węzłem niedaleko m. Pelplin, do centrum Starogardu Gdańskiego - ok. 20 - 30 min, co pokrywa się z przyjętą w PZPW izochroną 30 minutowej dostępności samochodowej z obszaru gminy do ośrodka subregionalnego, Grudziądz - do 60 min, Gniewu - w zależności od trasy - ok. 30 min, Tczewa - ok 40 - 45 min.

Trasy rowerowe, szlaki piesze

Plan województwa wskazuje istnienie na terenie gminy Skórcz drogi rowerowej o znaczeniu : międzynarodowym: nr 4 Tysiąca Jezior: (Kołtki) województwo zachodniopomorskie – Krzeszewo – Miastko – Bytów – Sulęcyno – Kościerzyna – Skórcz – Gniew – Kwidzyn – Prabuty – Połatki – województwo warmińsko-mazurskie (Iława). regionalnym: nr 123 relacji Starogard Gdański - Bobowo - Skórcz (pokrywający się z funkcjonującym szlakiem Św. Rocha).

¹⁶ Generalny pomiar ruchu 2010, GDDKiA oddział Gdańsk.

¹⁷ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego, Gdańsk 2009

Przez teren gminy przebiega zielony szlak turystyczny będący pod opieką PTTK, który ze względu na walory turystyczno – krajobrazowe został wytyczony i oznaczony kolorem i jest to pieszy szlak wzdłuż jeziora Czarnego o przebiegu: Skórcz - Leśniczówka Czarne - brzeg Jeziora Czarnego (skraj północny, zachodni brzeg zbiornika pn, przesmyk, wschodni skraj zbiornika pd) - Osiek;

Dodatkowo funkcjonują:

Szlak św. Rocha¹⁸: oznakowany kolorem żółtym, relacji Osiek - Skórcz - Czarnylas - Pączewo - Grabowo - Bobowo - Starogard Gdański

Szlak Rumiankowy relacji Dzierżążno (gmina Morzeszczyn) - Skórcz

Ruch pieszy, chodniki¹⁹.

We wszystkich miejscowościach gminy Skórcz znajdujących się w ciągu dróg wojewódzkich i powiatowych (Mirotki, Wielki Bukowiec, Czarnylas, Pączewo, Wolental, Wielbrandowo, Barłożno,) ruch pieszy odbywa się chodnikami zlokalizowanymi po jednej stronie jezdni, bądź w przypadku ich braku (Miryce, Ryzowie) - poboczem lub przy krawędzi jezdni.

Pomimo poczynionych inwestycji na rzecz budowy nowych chodników w niektórych miejscowościach, istniejące elementy infrastruktury ruchu pieszego charakteryzują się zróżnicowaną szerokością, niekiedy brakiem ciągłości, ubytkami, nierównościami w nawierzchni.

INFRASTRUKTURA I KOMUNIKACJA ZBIOROWA

Linie kolejowe

Przez teren gminy Skórcz przebiega ślad po dwóch nieczynnych, jednotorowych, niezelektryfikowanych linii kolejowych znaczenia lokalnego:

nr 218 relacji Prabuty Szlachta,

nr 243 relacji Starogard Gdański - Bobowo - Skórcz.

Są to linie, dla których wydano decyzje o likwidacji bądź przekazaniu jednostkom samorządu terytorialnego (jedynie odcinek Kwidzyn - Prabuty obecnie funkcjonuje). Obecnie występują tak duże braki w infrastrukturze oraz brak popytu na transport kolejowy w rejonie, że nie wydaje się zasadna odbudowa nawet do celów przewozów towarowych.

Komunikacja zbiorowa autobusowa na obszarze gminy Skórcz realizowana jest przez następujące przedsiębiorstwa komunikacyjne:

Przedsiębiorstwo Komunikacja Samochodowej w Starogardzie Gdański S.A. na trasach nr 403, 404, 414, 415 np.:

Starogard Gdański - Jabłowo - Pączewo - Skórcz - Barłożno - Mirotki - Kopytkowo - Smętowo Graniczne,

Starogard Gdański - Jabłowo - Bobowo - Grabowo - Wielbrandowo - Skórcz - Osiek - Wycinki - Smętowo - Skrzynia - Kasparus

Starogard Gdański - Jabłowo - Bobowo - Pączewo - Skórcz - Drewniaczki - Wda - Ocypel, Kasparus - Skrzynia - Osiek - Skórcz - Wolental - Pączewo - Bobowo - Jabłowo - Starogard Gdański,

Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe "OWSIK" z Pelplina:

Barłożno - Starogard Gdański przez Pączewo

Mirotki - Starogard Gdański przez Skórcz, Wolental, Pączewo

Wielbrandowo - Starogard Gdański

Czarnylas - Skórcz

Miryce - Smętowo przez Skórcz, Barłożno

P.U.P.H MATEO Sp. J. z m. Kokoszkowy:

¹⁸ www.rowery.kociewie.eu

¹⁹ Informacje z wizji lokalnej

Starogard Gdański - Skórcz i Skórcz - Starogard Gdański przez Pączęwo.

Trasy linii komunikacji autobusowej przebiegają drogami wojewódzkimi i powiatowymi, przy których zlokalizowane są przystanki autobusowe, w większości przy krawędzi jezdni.

Na 25 przystanków przy DW, jedynie 3 posiadają zatokę postojową.

Oferta przewozowa jest stosunkowo duża i wynika w głównej mierze z istniejącego bieżącego zapotrzebowania na kursy w kierunkach związanych z dojazdami mieszkańców gminy do pracy i szkół.

Przystanki autobusowe zlokalizowane są przy drogach wojewódzkich oraz powiatowych, wzdłuż których przebiegają trasy poszczególnych przewoźników.

Infrastruktura towarzysząca przewozom autobusowym pozostawia jednak wiele do życzenia. Mimo, że przystanki rozmieszczone są z częstotliwością zapewniającą dobrą dostępność dla mieszkańców, większość z nich zlokalizowana jest bezpośrednio przy krawędzi jezdni, w dużym stopniu bez wydzielonych zatok, często bez wiat dla oczekujących.

PODSUMOWANIE- stan systemu komunikacji

Gmina wiejska Skórcz posiada wystarczającą wewnętrzną sieć drogową pod kątem długości jak i gęstości w odniesieniu do zajmowanego obszaru. Występują jednak niedobory w zakresie pożądanego standardu nawierzchni.

Ogólnie stan techniczny sieci jest dobry, lokalnie występują odcinki wymagające poprawy zarówno ze względu na parametry bezpieczeństwa ruchu jak i komfortu użytkowników.

W gminie Skórcz o siatce połączeń stanowią drogi wojewódzkie i gminne, to one łączą wszystkie większe miejscowości w gminie, natomiast drogi powiatowe odgrywają mniejszą rolę.

Dodatnie cechy układu:

- Dostępność komunikacyjna gminy dzięki powiązaniu sieci wewnętrznej z krajową reprezentowaną przez DK91 poprzez DW231 i DW234 i autostradę A1 przez DW231.
- Gęsta wewnętrzna sieć drogową w gminie – zapewnia sieć powiązań komunikacyjnych poszczególnych wsi z ośrodkiem gminnym - m. Skórcz, oraz zarówno w skali regionalnej w kierunkach północ – południe i wschód – zachód,
- Wystarczający poziom obsługi komunikacją zbiorową autobusową,
- Poziom bezpieczeństwa ruchu drogowego względnie bezpieczny, oceniany na podstawie ilości wypadków drogowych, przedstawiający gminę Skórcz w dobrej sytuacji na tle pozostałych gmin powiatu starogardzkiego,

Ujemne cechy układu:

- brak komunikacji kolejowej, zlikwidowane linie nr 243 i 218, najbliższa stacja w Majewie na linii 131,
- Drzewa w skrajni drogi lub w przestrzeni od 0 do 3.0 m od krawędzi jezdni na wielu odcinkach zarówno dróg wojewódzkich jak powiatowych,
- Spękana, nierówna i zniszczona nawierzchnia asfaltowa kwalifikująca odcinki dróg do remontu lub przebudowy szczególnie drogi wojewódzkie nr 214, 234 i 623, oraz DP2739G.
- Problem z zapewnieniem odpowiedniego odwodnienia dróg, brak dbałości o odwodnienie przy okazji przeprowadzania remontów częściowych lub większych,
- Nieuporządkowane przekroje jezdni (zmiany w szerokości na jednym odcinku) oraz skrzyżowań,
- Braki w wyposażeniu sieci w urządzenia bezpieczeństwa ruchu drogowego – bariery, balustrady, oraz optycznego prowadzenia ruchu – słupki prowadzące,
- Braki w odpowiedniej ilości chodników w poszczególnych miejscowościach gminy (braki ciągłości, nieodpowiednia szerokość i stan techniczny),

- Brak dróg rowerowych, wyznaczonych, wydzielonych w stosunku do drogi i chodników, właściwie oznakowanych,
- Przystanki autobusowe w większości bez zatok, lokalizowane bezpośrednio przy krawędzi jezdni, w dużej części bez wiat oraz wydzielonych miejsc oczekiwania podróżnych, nieodpowiednia lokalizacja bez zachowania odpowiedniej widoczności i odległości w stosunku do przejścia dla pieszych,

Miejsca szczególnie niebezpieczne lub z nieczytelną organizacją ruchu:

Na obszarze gminy Skórcz w sieci drogowo-ulicznej stwierdzono kilka miejsc niebezpiecznych, wymagających podjęcia działań w celu poprawienia bezpieczeństwa ruchu jak i komfortu użytkowników.

Miejsca oznaczono na planszy Transport – Uwarunkowania:

- 1 – skrzyżowanie DW214 i DP2732G z łamanym pierwszeństwem w m. Drewniaczki - ograniczona widoczność,
- 2 – skrzyżowanie DW214 i DP2719G w miejscowości Wielki Bukowiec – skrzyżowanie z łamanym pierwszeństwem, na łuku, występuje ograniczona widoczność co zagraża bezpieczeństwu ruchu – konieczna przebudowa,
- 3 - skrzyżowanie DP2719G z DG243010 i 243012 w m. Wielki Bukowiec. Miejsce niebezpieczne z uwagi na lokalizację kapliczki i placu na środku skrzyżowania, brak widoczności,
- 4 - wiadukt kolejowy nad drogą DP2719G, skrajnia pionowa jak i pozioma 3,5 m (znak B-16), ograniczenie dla wjeżdżających od strony Wlk. Bukowca (znak B-31). Miejsce niebezpieczne z uwagi na lokalizację przejazdu pod wiaduktem, droga prowadzi w spadku, na łuku, występuje długa droga hamowania, co może powodować zagrożenie bezpieczeństwa ruchu.
- 5 - droga wojewódzka 234 przebiega przez Wielbrandowo w dwóch łukach, ukształtowanych prawie pod kątem prostym, wjazd do miejscowości od strony Skórcza na spadku, wymaga hamowania,
- 6 - m. Barłożno, skrzyżowanie o dużej powierzchni w pobliżu szkoły, brak urządzeń bezpieczeństwa ruchu i ochrony pieszych w miejscu gdzie regularnie pojawiają się dzieci.

3.14.4. Infrastruktura techniczna – zaopatrzenie w wodę. Diagnoza stanu istniejącego

Gmina Skórcz zaopatrywana jest w wodę z 3 odrębnych układów wodociągowych zasilanych z komunalnych ujęć wody:

1/ ujęcie wody w Barłoźnie – zaopatruje w wodę następujące miejscowości: Barłożno, Mirotki, Miryce, Ryzowie, Wielbrandowo, Wybudowanie Wielbrandowskie oraz część sołectwa Wolental.

2/ ujęcie wody w Pączewie – zaopatruje w wodę miejscowości: Pączewo, Czarnylas, Kranek, Wielki Bukowiec oraz część sołectwa Wolental

3/ ujęcie wody w Wolentalu- zaopatruje w wodę Wolental. Wodociąg w m. Wolental jest połączony z wodociągiem w m. Pączewo.

Ponadto istniejąc wodociągi są połączone w dwóch miejscach z wodociągiem miejskim w Skórczu. Wodociągi wiejskie i miejskie wspierają się. W razie potrzeby miasto Skórcz wspiera gminę i na odwrót. Z wodociągu obsługiwanego z ujęcia w Barłoźnie następuje przesył wody do gminy Morzeszczyn.

W gminie Skórcz ok. 98% ludności zaopatrywanych jest w wodę z istniejących wodociągów. Jedyne pojedyncze siedliska w zabudowie rozproszonej korzystają z własnych studni.

Opis i charakterystyka poszczególnych układów wodociągowych

Wodociąg grupowy z ujęciem wody w Barłoźnie

Ujęcie wody składa się z 3 studni głębinowych, stacji uzdatniania wody oraz zbiorników wody czystej 2 x 150m³

- studnia nr 3 – wykonana w 1973r, o głębokości 42,0m, posiada wydajność $Q_e=44,0$ m³/h

- studnia nr 4 – wykonana w 1981r, o głębokości 40,75m, posiada wydajność $Q_e=53$ m³/h

- studnia nr 6 – wykonana w 1981r, o głębokości 36,0m, posiada wydajność $Q_e=26,0$ m³/h

- stacja wodociągowa mieści się w budynku wolnostojącym, wyposażona jest w dwa zbiorniki retencyjno-wyrównawcze 2 x 150m³ (są to zbiorniki ziemne żelbetowe). Wody popłuczne z eksploatacji stacji uzdatniania odprowadzane są poprzez odstojnik rurociągiem ϕ 200 do ziemi na terenie dz. geod. 328/8 obręb Barłożno. Ujęcie wody (studnie, stacja, zbiorniki wody czystej) zlokalizowane są na dz. geod. 221/1 i 221/2 obręb Barłożno.

Ujęcie eksploatowane jest w ramach zasobów eksploatacyjnych ustalonych przez Wojewodę Gdańskiego Decyzją Nr OŚ-IV-8535/8628/81 z dnia 27 lipca 1981 r. w wysokości 79 m³/h przy depresji $s=6,8-7,9$ m. Pobór wody z ujęcia w Barłoźnie odbywa się na podstawie aktualnego pozwolenia wodno-prawnego wydanego przez Starostwo Powiatowe w Starogardzie Gdańskim – decyzja nr Os.6223/12/09 z dnia 21 października 2009 r w ilości $Q_{dsr}=380$ m³/d, $Q_{hmax}=70$ m³/h.

Ujęcie posiada ustaloną i wygradzoną strefę ochrony bezpośredniej.

Stan techniczny stacji uzdatniania jest nienajlepszy- od momentu wybudowania w latach 1983-84 nie była ona modernizowana i remontowana.

Wodociąg grupowy z ujęciem wody w Pączewie

Ujęcie wody składa się z 2 studni głębinowych czwartorzędowych, stacji uzdatniania wody oraz zbiornika wody czystej o poj. 100m³.

- studnia nr 1a- o głębokości 49,0m wykonana w 1993r. o wydajności $Q_e=59,0$ m³/h
- studnia nr 2 – o głębokości 48,0m wykonana w 1976r renowacja w 1997r, o wydajności $Q_e=40,0$ m³/h

Stacja uzdatniania mieści się w budynku wolnostojącym w sąsiedztwie studni. Woda czysta gromadzona jest w zbiorniku ziemnym. Wody popłuczne z eksploatacji stacji uzdatniania odprowadzane są poprzez odstojnik do rowu melioracyjnego zlokalizowanego w obrębie działek 381, 318 i 380 w Pączewie.

Ujęcie wody, stacja uzdatniania oraz zbiornik wody czystej zlokalizowane są na dz. geod. 442 i 443 w Pączewie.

Ujęcie wody w Pączewie eksploatowane jest w ramach zasobów eksploatacyjnych ustalonych przez Prezydium Woj. Rady Narodowej w Gdańsku Dec nr G/423/4610/71 z dnia 31 maja 1971r w wysokości $Q=59,0$ m³/h.

Pobór wody z wyżej wymienionego ujęcia odbywa się na podstawie aktualnego pozwolenia wodno-prawnego wydanego przez Starostwo Powiatowe w Starogardzie Gdańskim Dec Os.6341.14.2013 z dnia 11 września 2013r. w ilości $Q_{d\dot{s}r}=380,0$ m³/d, $Q_{hmax}=40,0$ m³/h, $Q_{max}=160000$ m³/rok.

Stan techniczny stacji jest dobry. Remont i modernizacja stacji miały miejsce w 1996r.

Wodociąg wiejski w Wolentalu .

Ujęcie wody składa się z 2 studni i stacji uzdatniania wody zlokalizowanej na dz. geod. 57/79 w obrębie Wolental.

- studnia nr 2 – o głębokości 53,0m, wykonana w 1973r. o wydajności $Q_e=24,6$ m³/h
- studnia nr 3 – o głębokości 64,0m, wykonana w 1982r , o wydajności $Q_e=30,4$ m³/h przy depresji $s=6,2$ m

Stacja uzdatniania wody zlokalizowana jest w budynku wolnostojącym obok studni. Wody popłuczne eksploatacji studni odprowadzane są poprzez odstojnik do ziemi. Ujęcie posiada ustalona i wygradzona strefę ochrony bezpośredniej, Stan techniczny stacji jest bardzo dobry- stacja nowo zbudowana w 2010r.

Zasoby eksploatacyjne ujęcia wód podziemnych z utworów czwartorzędowych w m. Wolental zostały zatwierdzone decyzją Wojewody Gdańskiego nr G.P.IV-423/5928/73 z dnia 3 stycznia 1974r. w wysokości $Q_e=24,64$ m³/h przy depresji $s=6,8$ m. Pobór wody z w/wym ujęcia odbywa się na podstawie aktualnego pozwolenia wodno-prawnego wydanego przez Starostwo powiatowe w Starogardzie Gdańskim Dec nr Os.6223/9/08 z dnia 24 listopada 2008r w ilości $Q_{d\dot{s}r}=75,0$ m³/d $Q_{hmax}=15$ m³/h

Sieć wodociągowa

W obrębie całej gminy sieć wodociągowa zbudowana jest z rur PCV, PE i azbestocementowych, w zależności od czasu budowy. Sieć posiada średnice ϕ 200, 150, 110, 90 oraz 63.

Sieć wodociągowa ϕ 200 Barłożno- Mirotki jest zbudowana z rur azbestocementowych. Rury tego typu występują też w centralnej części obszaru wsi Pączewo oraz w obrębie byłych PGR-ów (jej przebieg i długość nie jest dokładnie znana).

Ogólne informacje dotyczące zaopatrzenia w wodę gminy Skórcz

- Dobowa zdolność produkcyjna na koniec 2013r. czynnych komunalnych ujęć wody - 1600m³/d; j.w. urzędzeń do uzdatniania wody- 1800m³/d

- Ogólna ilość wody pobrana z istniejących komunalnych ujęć wody w 2013r. – 189 000m³/rok, ok. 517,8 m³/śr dob

w tym na własne cele technologiczne 30 500m³/rok =ok. 83,6m³/d =ok. 16% wody pobranej
-straty wody – 10 000m³/rok = 27,4 m³/d =ok. 5,3 %

Sprzedaż hurtowa wody do innych gmin- 7 000m³/rok =19,2m³/d =ok. 3,7%

Zużycie wody ogółem 141 500m³/rok = 387,7 m³/d

W tym:

- gospodarstwom domowym i indywidualnym gosp. rolnym – 126 500m³/rok=ok. 346,6 m³/śr dob

- na cele produkcyjne- 15 000m³/rok =ok.41,1 m³/śrd

Wskaźnik zużycia wody na 1 mieszkańca – 84,8 l/M/d

Produkcja wody z poszczególnych ujęć w procentach: Barłożno- 47% ogólnej produkcji, Pączewo- 44,1%, Wolental – 8,9%.

Ogólna długość czynnej sieci wodociągowej (bez przyłączy) 101,5 km

Ilość przyłączy- 859 szt

3.14.5. Infrastruktura techniczna – odprowadzenie ścieków. Diagnoza stanu istniejącego

Stan istniejący dot. odprowadzenia ścieków.

W chwili obecnej (maj 2014r) ścieki z gminy Skórcz odprowadzane są do oczyszczalni ścieków w Skórczu, której eksploatatorem jest miasto Skórcz. Z części obszaru gminy ścieki odprowadzane są systemem grawitacyjno-pompowym, z części dowożone taborem asenizacyjnym. Oczyszczalnia zlokalizowana jest w granicach administracyjnych miasta Skórcza przy jej północnej granicy.

Ścieki z terenu gminy wiejskiej odprowadzane są do oczyszczalni dwoma odrębnymi układami grawitacyjno-pompowymi:

- układ 1 - odprowadza ścieki z Pączewa i Wolentala

Ścieki z m. Pączewo pompowane są kolektorem tłocznym ϕ 110 do oczyszczalni ścieków w Skórczu . Do tego kolektora tłoczone są ścieki z m. Wolental ks obejmuje zwartą część wsi Pączewo i Wolental. W obrębie tego układu funkcjonują 4 przepompownie ścieków.

- układ 2 – odprowadza ścieki z m. Barłożno, Wielbrandowo

Wieś Barłożno posiada kan. Sanitarna w obrębie zwartej zabudowy wsi, terenów po byłych PGR-ach, jest to kanalizacja sanitarna grawitacyjno-pompowa – w obr. Barłożna funkcjonują 4 przepompownie ścieków. Ścieki do oczyszczalni pompowane są kol. tłocznym ϕ 110 i dalej ϕ 150 poprzez 2 przepompownie sieciowe. Do jednej z nich odprowadzane są ścieki z Wielbrandowa. W m. Wielbrandowo kanalizacja sanitarna istnieje w zwartej zabudowie wsi. Jest to kanalizacja sanitarna grawitacyjno-pompowa, funkcjonują 2 przepompownie ścieków.

Stan w realizacji

Trwa realizacja kanalizacji sanitarnej w m. Czarnylas. Wg realizowanego projektu kanalizacją sanitarna zostanie objęta wieś w obrębie zwartej zabudowy. Ścieki z głównej przepompowni zostaną odprowadzone kolektorem tłocznym $\phi 110$ do kanalizacji sanitarnej w m. Wolental.

Stan projektowany

Trwa opracowanie projektu wykonawczego na budowę kanalizacji sanitarnej w m. Wielki Bukowiec, kanalizacją zostanie objęty zwarty obszar zabudowy wsi. Ścieki z projektowanej głównej przepompowni zostaną przetłoczone do realizowanego układu kanalizacji sanitarnej w m. Czarnylas i dalej poprzez Wolental do oczyszczalni w Skórczu.

Ogólne informacje dotyczące odprowadzenia ścieków w gminie Skórcz

Ilość odbieranych ścieków z gminy Skórcz poprzez oczyszczalnię w m. Skórcz w roku 2013 – 28 100m³/rok =ok. 77m³/d

Ilość budynków podłączonych do kanalizacji sanitarnej- 30%

Orientacyjny wskaźnik ilości ścieków / 1 mieszkańca – ok. 56//M/d

Ogólna długość czynnej sieci kanalizacji sanitarnej 31 km

Ilość przyłączy do k. san. – 281 szt

Ok. 30% istniejących budynków podłączonych jest do systemu kanalizacji sanitarnej, zatem ok. 30% gospodarstw domowych odprowadza ścieki do zorganizowanych systemów. Po zrealizowaniu kanalizacji w m. Czarnylas i Wielki Bukowiec wskaźnik ten wzrośnie do ok. 42%. Nastąpi to do końca 2015 r ponieważ wymienione miejscowości znajdują się w granicach wyznaczonej Rozp. Nr 29/06 Wojewody pomorskiego z dnia 19 stycznia 2006 r aglomeracji Skórcz z oczyszczalnią w Skórczu (Rozp. to zostało zmienione Rozp. Nr 27/08 Wojewody Pom. z dnia 14 listopada 2008 r – RLM 5504).

W latach 2015-2020 powinny zostać skanalizowane również m. Mirotki i Ryzowie z uwagi na znaczną liczbę mieszkańców i niebyt duże odległości od istniejących kolektorów sanitarnych. Wówczas wskaźnik dot. skanalizowania wyniesie ok. 50%.

Pozostali mieszkańcy to mieszkańcy w zabudowie rozproszonej i budowanie zorganizowanej kan. sanitarnej wydaje się nieuzasadnione.

Stan sieci kanalizacyjnej - maj 2014 r (wg informacji Urzędu Gminy w Skórczu)

L.p.	Inwestycja	Kolektor Sanitarny	w tym		Przepompownia-tłocznie	Przykanalik	Mieszkańcy podłączeni - szacunkowo	Rok budowy
			Tłoczny	Grawitacyjny				
1.	Kolektor Sanitarny „Wschód” I Etap (Wyb. Wielbrandowskie, Wielbrandowo, Barłożno II)	9,6 KM + 0,5 KM 10,1 KM	3,0 KM	6,6 KM + 0,5 KM 7,1 KM	8 szt. (w tym 3 szt. przydomowe)	17 szt. + 43 szt. 60 sztuk	430	2004 - 2005
2.	Kolektor Sanitarny „Wschód” II Etap (Barłożno, Barłożno III)	7,4 KM +0,1 KM 7,5 KM	3,0 KM	4,5 KM	3 szt.	92 szt.	630	2005
3.	Kolektor Sanitarny „Północ” I Etap – Zadanie 1 Wolental	5,9 KM	3,6 KM	2,3 km	2 szt.	57 szt. +14 szt. 71 szt.	450	2010 – 2011
4.	Kolektor Sanitarny „Północ” I Etap – zadanie 2 Pączewo	6,8 km	0,3 km +2,8 km 3,1 km	2,9 km +0,8 km 3,7 km	3 szt. (w tym 1 szt. przydomowa)	120 szt.	500	2012 – 2103
5.	Kolektor Sanitarny „Północ” – Czarnylas	6,9 km	4,3 km	2,6 km	4 szt. (2 szt. tocznie, 2 szt. przepompownie przydomowe)	59 szt.	400	2014 – 2015 realizowane

Na podstawie informacji Urz. Gminy- Z. Wesółowski

3.14.4. Infrastruktura techniczna – stan uporządkowania gospodarki ściekowej

Uwarunkowania rozwoju

Zaopatrzenie w wodę

Około 90% mieszkańców jest zaopatrywanych w wodę ze zbiorowych systemów wodociągowych. Obecnie funkcjonują trzy odrębne wodociągi wiejskie, obsługujące jeden lub kilka miejscowości- zaopatrywanych w wodę z ujęć głębinowych zlokalizowanych w miejscowościach Barłożno (3 studnie, stacja uzdatniania wody, zbiornik wody czystej -2 x 150 m³) Pączewo (2 studnie, stacja uzdatniania wody, zbiornik wody czystej – 100 m³) i Wolental (2 studnie, stacja uzdatniania wody). W najlepszym stanie technicznym jest stacja w Wolentalu, jest to nowa stacja zbudowana w 2010 r. Stacja uzdatniania w Pączewie była zmodernizowana w 1996r. Stacja w Barłożnie wymaga modernizacji i przebudowy, od 1983r., kiedy została wybudowana, nie była modernizowana.

Ujęcie wody w Wolentalu jest połączone z ujęciem w Pączewie – istnieje możliwość współdziałania. Także wodociągi Barłożno oraz Pączewo-Wolental połączone są z wodociągami miasta Skórcza. Te połączenia gwarantują ciągłość dostawy wody odbiorcom nawet w sytuacjach awaryjnych. Stan zaopatrywania w wodę jest dobry.

Jednak dla poprawy stanu istniejącego oraz dla zaopatrzenia w wodę nowych terenów inwestycyjnych, które zostaną wskazane w studium należy:

- zmodernizować stację uzdatniania wody w Barłożnie
- rozważyć spięcie wodociągu w Barłożnie i Wielbrandowie wzdłuż szosy Barłożno-Wielbrandowo długości ok. 1,5 km (Wielbrandowo jest zaopatrywane w wodę z Barłożna, ale przez Mirotki, Miryce, Ryzowie i Wielbrandowo Wybudowanie)
- sukcesywnie wymieniać sieci z rur azbestowo-cementowych na inny materiał, zwłaszcza sieć Barłożno-Mirotki ϕ 200.

Odprowadzenie ścieków.

W chwili obecnej sieć kanalizacji sanitarnej posiadają następujące miejscowości: Pączewo, Wolental, Wielbrandowo, Wielbrandowo Wybudowanie, Barłożno oraz Barłożno 2 i Barłożno 3. Ścieki odprowadzane są dwoma odrębnymi układami grawitacyjno-pompowymi do oczyszczalni w Skórczu, której właścicielem są w 2/3 miasto Skórcz a w 1/3 gmina Skórcz. Eksploratorem jest miasto Skórcz. Aktualnie trwa budowa kanalizacji sanitarnej w m. Czarnylas oraz opracowywany jest projekt budowy kanalizacji sanitarnej w m. Wielki Bukowiec. Wszystkie wymienione miejscowości w której istnieją, jest realizowana i projektowana kanalizacja oraz w miasto Skórcz znajdują się w granicach aglomeracji Skórcz ustanowionej Rozporządzeniem Wojewody Pomorskiego nr 29/06 z dnia 19.01.2006 r – opublikowane w Dz. Urz. Woj. Pom. z 2006r Nr 11, poz. 208 (zmienionego w 2008 r). rozporządzeniem Wojewody Pomorskiego nr 27/08 z dnia 14 listopada 2008 r.

Po 2015 r. należałoby skanalizować miejscowości Mirotki i Ryzowie z uwagi na znaczną (jak na gminę Skórcz) liczbę mieszkańców i nieduże odległości od istniejących systemów kanalizacji sanitarnej. W chwili obecnej ok. 30% istniejących budynków jest podłączonych do sieci. Po skanalizowaniu m. Czarnylas i Wielki Bukowiec wskaźnik ten wzrośnie do ok. 42%, a po skanalizowaniu Mirotek i Ryzowia do ok. 50%. W gminie Skórcz znaczna część mieszkańców rozlokowana jest w zabudowie rozproszonej i tam docelowo powinny powstawać oczyszczalnie przydomowe, a także szczelne zbiorniki bezodpływowe.

Stan systemu kanalizacji sanitarnej należy ocenić jako dobry.

Aglomeracja Skórcz

W roku 2014 dla miasta i gminy Skórcz opracowano projekt zmiany planu aglomeracji, w rozumieniu art. 43 ust. ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. z 2012 r., poz. 145) opracowano zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 1 lipca 2010 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji (Dz. U. z 2010 r. Nr 137, poz. 922)

Aglomeracja Skórcz dotyczy zarówno miasta jak i części obszaru gminy wiejskiej Skórcz .

Wykaz – lista miejscowości aglomeracji, w których eksploatowana jest sieć kanalizacji komunalnej (sanitarnej i ogólnospławnej):		
1. Barłożno	2. Barłożno I	3. Barłożno II
4. Wielbrandowo	5. Wielbrandowo Wybud.	6. Pączewo
7. Wolental	8. Skórcz miasto	9.
10.....	11.....	12.

Lp.	Kanalizacja istniejąca	Długość [km]	Liczba osób korzystających z istniejącej kanalizacji			Uwagi
			mieszkańcy	turyści w sezonie turystyczno - wypoczynkowym	sumaryczna liczba osób [kol 4 + kol 5]	
1	2	3	4	5	6	7
1	Sanitarna grawitacyjna	44,9	5160	----	5160	----
2	Sanitarna tłoczna	14,6				
3	Ogólnospławna grawitacyjna	----				
4	Ogólnospławna tłoczna	----				
Razem		59,5	5160	----	5160	

W granicach aglomeracji Skórcz przed jej zmianą z kanalizacji korzystało ogółem 5160 osób.

Zmiana granic obowiązującej aglomeracji Skórcz wynika z faktu ustanowienia strefy ochrony pośredniej ujęcia wody dla miasta Skórcza, zlokalizowanego w obrębie administracyjnym Ryzowie i konieczności budowy kanalizacji sanitarnej w jej obrębie.

Teren ten dotąd był poza granicą aglomeracji.

Ponadto po analizie technicznej i ekonomicznej stwierdza się zasadność włączenia do aglomeracji miejscowości Mirotki (360 M).

Aglomeracja ściekowa po zmianie granic będzie obejmowała: **miasto Skórcz** w jego granicach administracyjnych oraz położone w gminie Skórcz miejscowości: **Barłożno, Barłożno I, Barłożno II, Wielbrandowo, Wielbrandowo Wybudowanie, Pączewo, Wolental, Czarnylas, Wielki Bukowiec, Ryzowie i Mirotki.**

Zatem planowane są następujące działania:

- 1) zakończenie budowy kanalizacji sanitarnej w miejscowości Czarnylas i odprowadzenie ścieków kolektorem tłocznym do kanalizacji sanitarnej w miejscowości Wolental,
- 2) kontynuacja zamierzonej budowy kanalizacji sanitarnej w miejscowości Wielki Bukowiec – w opracowaniu są mapy geodezyjne dla powyższej inwestycji. Zatem dalej planuje się wykonanie projektu, uzyskanie wymaganych pozwoleń i decyzji administracyjnych.

- 2a) budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Wielki Bukowiec z odprowadzeniem ścieków do kolektora tłocznego w miejscowości Czarnylas,
- 3) budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Ryzowie z odprowadzeniem ścieków do kanalizacji sanitarnej w mieście Skórcz oraz w miejscowości Mirotki z odprowadzeniem ścieków do kanalizacji sanitarnej w miejscowości Barłożno I z uprzednim opracowaniem map projektów wykonawczych oraz stosownych uzgodnień i decyzji administracyjnych;
- 4) modernizacja oczyszczalni ścieków w Skórczu, głównie w zakresie gospodarki osadowej.

Obecnie (2014) w trakcie realizacji jest sieć kanalizacji sanitarnej w m. Czarnylas, będzie ona obsługiwać kolejnych 600 osób.

Wykaz – lista miejscowości/obszarów aglomeracji w obrębie, których planuje się budowę sieci kanalizacji sanitarnej o wskaźniku długości sieci nie mniejszym niż 120 osób na km sieci obejmuje wsie: Wielki Bukowiec i Mirotki. Będzie ona obsługiwać 860 osób (mieszkańców i turystów). Sieć dla obszaru o wskaźniku długości sieci nie mniejszym niż 120 osób na km sieci planowana do wykonania to 7,1 km.

Sieć planuje się także w m. Ryzowie (wskaźnik długości sieci nie mniejszym niż 90 osób na km sieci) dla 210 osób, długość planowanej sieci – 2,3 km.

Liczba osób korzystających z kanalizacji po dostosowaniu gminy i miasta do warunków określonych w Dyrektywie 91/271/EWG – 6730 osób.

Uzasadnienie określonej dla aglomeracji równoważnej liczby mieszkańców.

Wyszczególnienie	RLM
Liczba mieszkańców oraz turystów korzystających z istniejącej sieci kanalizacyjnej [kol. 6 pkt 6.1 + kol. 6 pkt 6.2.1]	5560
Liczba mieszkańców oraz turystów, którzy będą korzystali z planowanej do budowy sieci kanalizacyjnej [kol. 6 pkt. 6.2.2 + kol. 6 pkt 6.2.3]	1070
Równoważna Liczba Mieszkańców wynikająca z dobowego ładunku ścieków odprowadzanych przez zakłady przemysłowe i usługowe (w tym przez usługi użyteczności publicznej), korzystające z istniejącej sieci kanalizacyjnej [kol. 3 pkt 7.2 / 60 g/d]	630
Równoważna Liczba Mieszkańców wynikająca z dobowego ładunku ścieków, który będzie odprowadzanych przez zakłady przemysłowe i usługowe (w tym przez usługi użyteczności publicznej), planowane do podłączenia do sieci kanalizacyjnej [kol. 3 pkt 7.3 / 60 g/d]	836
Równoważna Liczba Mieszkańców RLM	8096

Pozostałe miejscowości, nie objęte zasięgiem kanalizacji sanitarnej, będą stosowały rozwiązania indywidualne (ze względu na znaczne oddalenie od już istn. sieci oraz niewielką liczbę użytkowników nie zapewniłoby spełnienia wymaganych wskaźników ekonomicznej opłacalności).

W dniu **26 stycznia 2015 r.** Sejmik Województwa Pomorskiego podjął **Uchwałę nr 56/V/15** w sprawie likwidacji dotychczasowej aglomeracji Skórcz i wyznaczenia aglomeracji Skórcz (publikacja w Dz. Urz. Woj. Pom. z dn. 16.02.2015 r. poz. 455)

3.14.5. Odprowadzenie wód opadowych

W gminie Skórcz, podobnie jak w innych gminach wiejskich nie ma zorganizowanych systemów kanalizacji deszczowej. Istnieją w wielu wsiach pojedyncze kanały deszczowe we fragmentach ulic (najczęściej w centralnych miejscach wsi). Drobne układy kanalizacji deszczowej znajdują się w obrębie pojedynczych zakładów lub obiektów. Ze względu na skalę opracowania studium, pojedyncze, drobne urządzenia kanalizacji deszczowej nie mają znaczenia dla rozwiązań kierunkowych i jako takie nie zostały zinwentaryzowane.

Z uwagi na brak systemowych układów kanalizacji deszczowej oraz brak potrzeby tworzenia takich w przyszłości, problemy kanalizacji deszczowej powinny być rozwiązywane na etapie opracowywania MPZP i projektów wykonawczych

3.14. 6. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Gmina jest zaopatrywana w energię elektryczną ze źródeł zewnętrznych, poprzez sieci , których operatorem jest ENERGA Operator SA, przez obszar gminy nie bieżą ani nie są projektowane żadne linie 110 kV bądź o napięciach 220 kV czy 400 kV. Występująca sieć oraz transformatory zaspokajają potrzeby gminy, nie ma pilnej potrzeby większych zadań inwestycyjnych w tym zakresie. Większość linii i urządzeń jest w dobrym stanie technicznym.

3.14.6.Zaopatrzenie w ciepło, gaz.

Gmina nie ma dostępu do gazu sieciowego. Część mieszkańców korzysta z gazu bezprzewodowego, jego dystrybucją zajmują się liczne punkty zaopatrzenia na terenie gminy. Nie są planowane żadne gazociągi w lub średniego ciśnienia biegnące przez obszar gminy.

Nie ma na terenie gminy zorganizowanego systemu zaopatrzenia w ciepło. Zaopatrzenie w ciepło odbywa się głównie w oparciu o lokalne kotłownie węglowe i olejowe, indywidualne źródła w domach mieszkalnych i obiektach usługowych na paliwa stałe i nieliczne na olej opałowy, dostarczają one ciepła na potrzeby centralnego ogrzewania oraz do przygotowywania ciepłej wody. Niewielki jest też udział elektrycznych urządzeń grzewczych.

Opracowania dotyczące zaopatrzenia w ciepło i gaz oraz energię elektryczną dla obszaru gminy Skórcz wymagają aktualizacji.

3.14.7. Telekomunikacja.

Gmina korzysta z sieci telekomunikacyjnej obejmującej obszar całej gminy oraz z telefonii komórkowej.

3.14.8. Gospodarka odpadami.

Odpady komunalne są unieszkodliwiane w Zakładzie Utylizacji Odpadów w Starym lesie na terenie gminy Starogard Gdański. Nie ma na terenie gminy składowisk odpadów.

Gospodarowanie odpadami odbywa się na podstawie zatwierdzonych programów.

3.15. Zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Brak zadań rządowych dotyczących gminy. Biegnące przez obszar gminy drogi o znaczeniu ponadlokalnym – przede wszystkim wojewódzkie- w znacznym stopniu wymagają poprawy stanu technicznego i poprawy warunków bezpieczeństwa ruchu.

3. Ocena jakości przestrzeni gminy Skórcz – synteza

Uwarunkowania rozwoju w sferze problemów społecznych, socjalnych, czy gospodarczych w znacznym stopniu są determinowane przez czynniki wewnętrzne, które wynikają z obecnego potencjału gminy, w tym: poziomu warunków życia, „jakości” gospodarki lokalnej oraz walorów położenia i środowiska naturalnego.

Miernik	Ocena
Środowisko przyrodnicze	
Potencjał transurbacyjny	Umiarkowany, zadawalający,
Potencjał surowcowy	Niski, brak surowców
Potencjał wodny	W zakresie wód podziemnych umiarkowany W zakresie wód powierzchniowych – niski
Potencjał biotyczny – agroekologiczny - leśny	Bardzo dobry niski
Potencjał rekreacyjny	Umiarkowany, dot. głównie cz. południowej i południowo- zach. gminy, ograniczenia inwestycyjne w obszarze chronionego krajobrazu – uchwała Sejmiku
Osnowa ekologiczna	
Prawna ochrona przyrody – występowanie form objętych ochroną	Występują: obszar chronionego krajobrazu, pomniki przyrody, obszar Natura 2000 Potencjalnie – nowy OChK, nowe pomniki, zespół przyrodniczo-krajobrazowy, użytki ekologiczne
System osnowy ekologicznej	Południowa część obszaru gminy stanowi element osnowy rangi ponadlokalnej Elementy regionalnej osnowy- lasy OCHK Borów Tucholskich, korytarze ekologiczne rzek, elementy lokalne – niewielkie laski, aleje przydrożne, parki , korytarze ekologiczne ciągów dolinnych i zagłębień terenu Słaba ciągłość lokalnej osnowy ekologicznej – przerwana przez obszar miejski
Funkcjonowanie środowiska	
Zanieczyszczenie atmosfery, warunki aerosanitarnie	Bez przekroczenia norm, dobry stan przewietrzania, nieliczne źródła emisji z kotłowni lokalnej, ale także z komunikacji (istn. i projektowana), obiektów hodowlanych
Klimat akustyczny	Brak pomiarów, ale klimat dość dobry, w sąsiedztwie komunikacyjnych tras prawdopodobne przekroczenia norm poziomu hałasu, prognozowany wzrost hałasu (głównie autostrada, ew. dr. wojewodzkie)
Zanieczyszczenie wód powierzchniowych	Stan średni, jakość wód cieków zadowalająca (zanieczyszczenia głównie spowodowane brakiem systemów oczyszczania ścieków oraz

	wód opadowych, systemy gospodarki rolnej)
Przekształcenia litosfery i szaty roślinnej	Generalnie nieznaczne
Nadzwyczajne zagrożenia, zjawiska katastroficzne	Brak obiektów szczególnie szkodliwych Brak zagrożeń powodziowych i związanych z osuwaniem się mas ziemi, zagrożenia niemal wyłącznie naturalnymi zjawiskami
Ekologiczne warunki życia	
Tereny aktywne biologicznie, w tym rekreacyjne	Występują tereny sportowo-rekreacyjne w większości miejscowości, a także parki podworskie - potencjalna zieleń publiczna
Potencjał behawioralny środowiska przyrodniczego	Część dawnych parków zdewastowana Dość korzystne warunki bioklimatyczne Stosunkowo wysokie walory krajobrazu otwartego (rolniczy, ale z atrakcyjnymi alejami, sylwety miejscowości)
Środowisko kulturowe i krajobraz	
Rejestr zabytków (budynki, zespoły, układy przestrzenne)	Nieliczne obiekty rejestrowe - tylko 2 obiekty (kościół) W obszarze gminy – ustanowione strefy ochrony konserwatorskiej miasta wpisanego do rej. zabytków jako układ urbanistyczny Brak wpisów tzw. obszarowych obejmujących całe układy przestrzenne wsi
Rejestr zabytków archeologicznych	Liczny zasób wg woj. ewidencji – 63 stanowiska, z czego 3 szczególnie cenne cmentarzysko w Czarnymlesie, w Pączewie i osada w Kranku
Cenne historyczne układy przestrzenne	Występują wsie o cennych układach historycznych (o średniowiecznej tradycji oraz wsie dworskie-folwarczne), jednak nie są wpisane do rejestru i nie objęte ustanowionymi strefami ochronnymi, często miejscowości są w dużym stopniu przekształcone i w wielu wypadkach dawne układy są słabo czytelne lub nieczytelne Wartościowe układy to przede wszystkim Pączewo, Czarnylas, Wielki Bukowiec, Wolental, Barłożno
Zespoły zabytkowych budynków i pojedyncze obiekty o wartościach historycznych	Wg ewidencji wojewódzkiej spory zasób obiektów- 107 pozycji , ale brak gminnej ewidencji i brak gminnego programu opieki, Bardzo liczne stanowiska, obiekty i obszary archeologiczne wskazywane do ochrony
Historyczne elementy zagospodarowania oraz zachowana tradycja miejsca	Widoczne choć już nieliczne ślady tradycyjnego budownictwa Kociewia, kilka zachowanych dawnych cmentarzy Zachowane tradycje
Wartościowy krajobraz (np. tradycyjna organizacja przestrzeni, pozytywne dominanty i	Widoczne nadal w przestrzeni elementy krajobrazu historycznego, dość liczne kapliczki

akcenty krajobrazowe)	krzyże przydrożne Atrakcyjny harmonijny krajobraz otwarty, widoczne panoramy niektórych wsi, a także miasta
Zagospodarowanie przestrzenne	
Jakość zagospodarowania, rozmieszczenie funkcji-udział terenów otwartych w stosunku do zainwestowanych	Przewaga terenów otwartych, ale dość sporo zabudowy rozproszonej, niewielka część obszaru gminy zalesiona Stan ładu przestrzennego- nie zawsze zadowalający w większości wsi
Rozmieszczenie usług podstawowych	Dość dobry dostęp do usług podstawowych, dodatkowo wzmocniony w ośrodku miejskim Handel- dość dobra obsługa, przewaga małych obiektów Infrastruktura społeczna gminy wystarczająca (szkolnictwo, opieka zdrowotna, kultura, sport i rekreacja) Bardzo niewielka ilość miejsc noclegowych, agroturystycznych
Potencjał terenów rozwojowych,	Wyznaczone w dotychczasowym studium (z 2002r) tereny rozwojowe nie zostały wykorzystane, było ich stosunkowo niewiele, gmina bez planów miejscowych, co przy sporej ilości gruntów wysokich klas praktycznie uniemożliwia inwestowanie nierolnicze
Funkcjonowanie komunikacji zbiorowej	dobra dostępność do komunikacji zbiorowej autobusowej (sieć rozwinięta i dobrze działająca), nieodpowiednia organizacja przystanków, brak dostępu do komunikacji kolejowej- linie nieczynne i nie przewidywane do ponownego uruchomienia
Jakość dróg	Dość duża gęstość dróg gminnych, drogi wewn. gminne wymagają prac modernizacyjnych i utwardzenia Stan techniczny dróg wojewódzkich niezadowalający, w większości wymagają one modernizacji; zdecydowana trasa obwodnicy miasta dr. powiatowe – niewielka ilość, wymagają remontów, bliskość węzła autostradowego (Kopytkowo gm. Smętowo Graniczne)
Ruch rowerowy i pieszy	Wg planu wojew. wyznaczono trasy rowerowe ponadlokalne przez gminę, kilka tras rowerowych funkcjonujących- mi.innsw. Rocha i Rumiankowy, szlak pieszy PTTK Ruch pieszy- dość niebezpieczny (braki w chodnikach)

Ilość i jakość ogólnodostępnych parkingów	niezadawalająca liczba miejsc w sąsiedztwie usług publicznych
Dostęp do sieci infrastruktury technicznej	<p>dobra – zaopatrzenie w wodę</p> <p>nadal mimo sukcesywnego rozwoju niewystarczająca dot. kanalizacji sanitarnej, mimo wyznaczonego obszaru aglomeracji i istn. oczyszczalni gminnej</p> <p>Brak gazu sieciowego</p>
Opracowania planistyczne –ilość, jakość, aktualność	Brak jakichkolwiek obowiązujących planów miejscowych, brak prawnie przygotowanych terenów potencjalnie inwestycyjnych, rozwojowych
Sfera społeczno-gospodarcza	
Demografia-ludność, potencjał społeczny i zbilansowana struktura demograficzna	<p>Ustabilizowana liczba mieszkańców, średnia gęstość zaludnienia</p> <p>Ujemne saldo utrzymujące się od lat, mimo dość dużego wskaźnika przyrostu naturalnego, zbliżony do średniej woj. wskaźnik dynamiki demograficznej, relatywnie młoda struktura wieku, wysoki poziom obciążenia nieprodukcyjnymi grupami wieku co rzutuje na sytuację materialną rodzin</p> <p>niezbyt wysoki poziom wykształcenia</p> <p>widoczny postępujący proces starzenia się</p>
Rynek pracy	Rynek nie zbilansowany, nie zaspokaja potrzeb, spore bezrobocie, większe niż średnio w powiecie i w województwie, zbyt mała liczba miejsc pracy na terenie gminy-konieczność wyjazdów
Warunki życia- mieszkalnictwo	<p>Przeciętne warunki zamieszkiwania, niższe niż średnie dla woj. wskaźniki mieszkań na 1000 mieszkańców, wielkość pow. mieszkań zbliżona do średniej w woj., warunki niezadawalające, ale ulegające stałej poprawie,</p> <p>Średnia pow. mieszkaniowa niższa niż dla woj.</p> <p>zbyt mało nowych mieszkań w stosunku do zawieranych małżeństw</p> <p>wyposażenie mieszkań w inf.. techniczna – dość dobre</p>
Usługi	Występują zróżnicowane usługi podstawowe, podstawowe potrzeby zaspokojone , skala obiektów usługowych niewielka
Poziom uspołecznienia mieszkańców – udział mieszkańców w tworzeniu dokumentów strategicznych, stopień zachowania lokalnych tradycji, więź społeczna	Spółeczność lokalna dość aktywna , tradycje lokalne zachowane i kultywowane
Jakość gospodarki – podmioty gospodarki	231 podmiotów wg regon (na koniec 2012r), wskaźniki podmiotów wg rejestru Regon ana 10 tys – niskie (12 miejsce w powiecie, 119 w woj.) podmioty głównie w rolnictwie , przetwórstwie

	przemysłowym , budownictwie, handlu; na terenie gminy ok. 1150 miejsc pracy, stan porównywalny z podobnymi gminami rolniczymi
Sytuacja w rolnictwie	Dość dobra, gospodarstwa rolne o zróżnicowanym areale, z przewagą gospodarstw średnich – ponad 85% pow. gruntów znajduje się w gospodarstwach o areale powyżej 15ha, o dobrej dochodowości W większości upraw - zboża
Otoczenie biznesu	Słabe, brak instytucji wspierających biznes na terenie gminy
Budżet gminy	Dochody niższe niż średnio w woj. dla gmin wiejskich, wskaźnik dochodów własnych na 1 mieszkańca niski(13 miejsce w powiecie, 121 w województwie), Dość duże wykorzystanie środków na finansowanie i współfinansowanie programów unijnych, duży udział wydatków na opiekę socjalną, niski poziom wydatków inwestycyjnych
Udział gminy w przedsięwzięciach finansowanych ze środków pozabudżetowych	Realizowane są projekty i inwestycje korzystające ze środków zewnętrznych pozabudżetowych , w tym unijnych, istotny dla gminy zwłaszcza program rozwoju kanalizacji sanitarnej
Powiązania zewnętrzne	
Dostępność komunikacyjna	Obecnie i w przyszłości dobra, mimo oddalenia od głównych ośrodków – ze względu na autostradę z węzłem oraz modernizację dr. woj. oraz planowany dalszy ciąg obwodnicy Skórcza
Powiązania drogowe	Mimo peryferyjnego położenia gminy wobec podstawowego układu komunikacyjnego województwa powiązania dobre w skali regionu , ale brak powiązań kolejowych stan dróg wiążących z siedzibą powiatu dość dobry
Powiązania kolejowe	Brak
Dostępność i odległość do usług ponadlokalnych	Szpital w powiecie, dostępność do lekarzy specjalistów w powiecie; Szkoły ponadpodstawowe i wyższe w Starogardzie Gd., gimnazjum także w gminie
Powiązania przyrodnicze	Występują formy ochrony przyrody (OCHK, Natura 2000), osnowa ekologiczna powiązana z otoczeniem
Powiązania kulturowe	Położenie w regionie etnograficznym i kulturowym Kociewia , dość silne związki z otoczeniem
Inne specyficzne typy powiązań	Nie występują